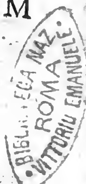
PVBLII OVIDII NASONIS OPERVM

TOMVS I.

quo continentur

Heroidum Epistolæ.
Amorum libri III.
De arte Amandi Libri III.
De Remedio Amoris Libri II.
Et alia, quæ aversa pagella indicat.

Amsterodami.
Apud Ioannem Ianssonium,
Anno cIↃ IↃ c xxxiv.

Accesserunt huic tomo continenti opera quæ ante exilium à Nasone scripta sunt.

A. Sabini epiſtolæ tres, quibus ad totidem Heroidum Ovidii reſpondetur.
De Nuce.
De medicamine faciei.
De pulice.
De Philomela.
Somnium.
Epigrammata.
Elegia ad Liviam Auguſtam de morte Druſi.
Panegyricon ad Piſonem.

PVBLII

PVBLII OVIDII NASONIS

Epistolæ Heroidum.

EPISTOLA I.

PENELOPE VLYSSI.

HANC tua Penelope lento tibi mittit Vlysses,
Nil mihi rescribas: attamen ipse veni.
Troja jacet certe Danais invisa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troja fuit.
O utinam tunc, cum Lacedæmona classe petebat,
Obrutus insanis esset adulter aquis!
Non ego deserto jacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quærenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum:
Antilochus nostri causa timoris erat:
Sive Menœtiaden falsis cecidisse sub armis:
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam:
Tlepolemi leto cura novata mea est.
Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto Deus æquus amori.
Versa est in cineres sospite Troja viro.
Argolici rediere duces. altaria fumant.
Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
Grata ferunt Nymphæ pro salvis dona maritis.
Illi victa suis Troïca fata canunt.
Mirantur justique senes, trepidæque puellæ:
Narrantis conjux pendet ab ore viri.
Atque aliquis posita monstrat fera prælia mensa:
Pingit & exiguo Pergama tota mero.
Hac ibat Simois: hic est Sigeïa tellus:
Hic steterat Priami regia celsa senis.
Illic Æacides, illic tendebat Vlysses:
Hic lacer admissos terruit Hector equos.

Omnia

Omnia namque tuo senior, te quærere misso
Rettulerat nato Nestor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhesumque, Dolonaque cæsos,
Vtque sit hic somno proditus: ille dolo.
Ausus es, ô nimium, nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo.
Totque simul mactare viros adjutus ab uno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vsque metu micuere sinus: dum victor amicum
Dictus es Ismariis isse per agmen equis.
Sed mihi quid prodest vestris disjecta lacertis
Ilios? & murus quod fuit ante, solum?
Si maneo qualis Troja durante manebam:
Virque mihi demto fine carendus abest.
Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant:
Incola captivo quæ bove victor arat.
Iam seges est ubi Troja fuit: resecandaque falce
Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
Semisepulta virum curvis feriuntur aratris
Ossa. ruinosas occulit herba domos.
Victor abes: nec scire mihi, quæ causa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quisquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
Misimus. incerta est fama remissa Pylo.
Misimus & Sparten. Sparte quoque nescia veri,
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
Vtilius starent etiam nunc mœnia Phœbi.
Irascor votis heu levis ipsa meis.
Scirem ubi pugnares: & tantum bella timerem:
Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam ignoro. timeo tamen omnia demens:
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus,
Tam longæ causas suspicor esse moræ.
Hæc ego dum stulte meditor; quæ vestra libido est,
Esse peregrino captus amore potes.
Forsitan & narres quam sit tibi rustica conjux:
Quæ tantum lanas non sinat esse rudes.
Fallar: & hoc crimen tenues vanescat in auras:
Neve revertendi liber, abesse velis.
Me pater Icarius viduo discedere lecto
Cogit: & immensas increpat usque moras.
Increpet usque licet: tua sim, tua dicar oportet,
Penelope conjux semper Vlyssis ero,

Ille

Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis
Frangitur: & vires temperat ipse suas.
Dulichii, Samiique, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxuriosa proci:
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.
Viscera nostra, tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaq; dirum,
Eurymachique avidas, Antinoique manus,
Atque alios referam? quos omnes turpiter absens
Ipse tuo partis sanguine rebus alis.
Irus egens, pecorisque Melanthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor,
Laërtesque senex, Telemachusque puer.
Ille per insidias pæne est mihi nuper ademtus:
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Di precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt custosque boum, longævaque nutrix:
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, ut qui sit inutilis annis,
Hostibus in mediis regna tenere potest.
Telemacho veniet (vivat modo) fortior ætas:
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis:
Tu citius venias, portus & aura tuis.
Est tibi, sitque precor, natus: qui mollibus annis
In patrias arteis erudiendus erat.
Respice Laërten: ut jam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram te discedente puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

Epistola II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita Demophoon tua te Rhodopeia Phyllis
Vltra promissum tempus abesse queror.
Cornua cum Lunæ pleno semel orbe coissent,
Littoribus nostris anchora pacta tua est.
Luna quater latuit; toto quater orbe recrevit:
Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quæ numeramus amantes:
Non venit ante suam nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde, quæ credita lædunt,
Credimus: invita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: sæpe putavi
Alba procellosos vela referre Notos.

Thesea devovi; quia te demittere nollet:
Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
Interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri,
Mersa foret cava naufraga puppis aqua.
Sæpe deos supplex, ut tu scelerate valeres,
Sum prece thuricremis devenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagoque faventeis,
Ipsa mihi dixi, si valet, ille venit.
Denique fidus amor, quicquid properantibus obstat,
Finxit. & ad causas ingeniosa fui.
At tu lentus abes, nec te jurata reducunt
Numina. nec nostro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dedisti.
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, nisi non sapienter amavi?
Crimine te potui demeruisse meo.
Vnum in me scelus est, quod te scelerate recepi.
Sed scelus hoc meriti pondus, & instar habet.
Iura, fides, ubi nunc? commissaque dextera dextræ?
Quique erat in falso plurimus ore Deus?
Promissus socios ubi nunc hymenæus in annos,
Qui mihi conjugii sponsor, & obses erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur & undis:
Per quod sæpe ieras, per quod iturus eras,
Perque tuum mihi jurasti (nisi fictus & ille est)
Concita qui ventis æquora mulcet, avum:
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela:
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quæ præsidet alma maritis,
Et per tædiferæ mystica sacra deæ.
Si de tot læsis sua numina quisque Deorum
Vindicet, in pœnas non satis unus erit.
Ah laceras etiam puppes furiosa refeci:
Vt, qua desererer, firma carina foret:
Remigiumque dedi; quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis!
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
Credidimus generi, numinibusque tuis:
Credidimus lacrymis. an & hæ simulare docentur?
Hæ quoque habent artes, quaque jubentur, eunt.
Dis quoque credidimus: quid jam tot pignora nobis?
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moveor, quod te juvi portuque locoque.
Debuit hæc meriti summa fuisse mei.
Turpiter hospitium lecto cumulasse jugali
Pœnitet: & lateri conseruisse latus.
Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset
Nox mihi; dum potui Phyllis honesta mori.

Speravi

Speravi melius, quia te meruisse putavi.
Quæcunque ex merito spes venit, æqua venit.
Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria. simplicitas digna favore fuit.
Sum decepta tuis & amans, & femina, verbis.
Di faciant laudis summa sit ista tuæ.
Inter & Ægidas media statuaris in urbe.
Magnificus titulis stet pater ante suis.
Cum fuerit lectus Scyron torvusque Procrustes,
Et Sinis, & Tauri, mistaque forma viri:
Et domitæ bello Thebæ, fusique Bimembres,
Et pulsata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua post illos titulo signetur imago:
Hic est, cujus amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba, factisque parentis,
Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat, solum miraris in illo.
Heredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec invideo) fruitur meliore marito:
Inque capistratis tigribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thraces:
Quod feror externum præposuisse meis.
Atque aliquis, jam nunc doctas eat, inquit, Athenas:
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat successibus opto,
Quisquis ab eventu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo;
Iam mihi, jam dicar consuluisse meis.
Sed neque consului, nec te mea regia tangit:
Fessaque Bistonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
Cum premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti: colloque infusus amantis
Oscula per longas jungere pressa moras.
Cunque tuis lacrymis, lacrymas confundere nostras:
Quodque foret velis aura secunda, queri:
Et mihi discedens suprema dicere voce:
Phylli, face exspectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam visurus abisti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto: redeas modo serus amanti:
Vt tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux
Forsitan, & nobis qui male favit amor.
Vtque tibi excidimus, nullam puto, Phyllida nosti.
Heu mihi, si quæ sim Phyllis, & unde, rogas:
Quæ tibi Demophoon, longis erroribus acto
Threicios portus, hospitiumque dedi:

Cujus opes auxere meæ: cui dives egenti
Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
Nomine femineo vix satis apta regi:
Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Æmum,
Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas avibus libata sinistris,
Castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit mœstum devia carmen avis.
Affuit Alecto brevibus torquata colubris,
Suntque sepulcrali lumina mota face.
Mæsta tamen scopulos fruticosaque littora calco:
Quaque patent oculis æquora lata meis.
Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
Sidera, prospicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi,
Protinus illa meos auguror esse Deos.
In freta procurro, vix me retinentibus undis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedunt, minus, & minus utilis asto:
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Est sinus adductos modice falcatus in arcus:
Vltima prærupta cornua mole rigent:
Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus projectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut superes, adamantaque, teque;
Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
Sæpe venenorum sitis est mihi: sæpe cruenta
Trajectam gladio morte perire juvat.
Colla quoque, infidis quæ se nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuisse juvat.
Stat nece matura tenerum pensare pudorem:
In necis electu parva futura mora est.
Inscribere meo causa invidiosa sepulcro:
Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:
Ille necis causam præbuit, ipsa manum.

Epistola III.

BRISEIS ACHILLI.

QVam legis à rapta Briseide littera venit,
Vix bene barbarica Græca notata manu.
Quascunque aspicies, lacrymæ fecere lituras;
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.

Si mi-

Si mihi pauca queri de te, dominoque viroque,
Fas est: de domino pauca, viroque querar.
Non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
Culpa tua est: quamvis hæc quoque culpa tua est.
Nam simul Eurybates me, Talthybiusque vocarunt;
Eurybati data sum, Talthybioque comes.
Alter in alterius jactantes lumina vultum,
Quærebant taciti, noster ubi esset amor.
Differri potui. pœnæ mora grata fuisset.
Hei mihi, discedens, oscula nulla dedi.
At lacrymas sine fine dedi: rupique capillos.
Infelix iterum sum mihi visa rapi.
Sæpe ego decepti volui custode reverti:
Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sum, quia danda fui. tot noctibus absum;
Nec repetor. cessas: iraque lenta tua est.
Ipse Menœtiaden, tunc, cum tradebar, in aurem,
Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
Non repetisse parum est: pugnas, ne reddar, Achille,
I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati.
Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
Laërteque satus; per quos comitata redirem.
Auxerunt blanda grandia dona prece:
Viginti fulvos operoso ex ære lebetas,
Et tripodas septem pondere, & arte pares.
Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
Bis sex assueti vincere semper equi.
Quodque supervacuum est, forma præstante puellæ
Lesbides, eversa corpora capta domo.
Cumque tot his, (sed non opus est tibi conjuge) conjux
Ex Agamemnoniis una puella tribus.
Si tibi ab Atrida precio redimenda fuissem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas?
Qua merui culpa, fieri tibi vilis Achille?
Quò levis à nobis tam cito fugit amor?
An miseros tristis fortuna tenaciter urget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrnesia mœnia vidi:
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi consortes pariter generisque necisque,
Tres cecidisse: tribus quæ mihi mater erat.
Vidi quantus erat, fusum tellure cruenta,
Pectora jactantem sanguinolenta virum.
Tot tamen amissis, te compensavimus unum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.

Tu mihi juratus per numina matris aquosæ,
Vtile dicebas ipse, fuisse capi.
Scilicet, ut quamvis veniam dotata, repellar:
Et mecum, fugias, quæ tibi dantur opes.
Quin etiam fama est, cum crastina fulserit Eos,
Te dare nubiferis linea vela notis.
Quod scelus ut pavidas miseræ mihi contigit aures?
Sanguinis atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ô cui me miseram violente relinques?
Quis mihi desertæ mite levamen erit?
Devorer ante precor subito telluris hiatu,
Aut rutilo missi fulminis igne cremer:
Quam sine me Phtiis canescant æquora remis,
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi jam reditusque placent, patriique penates:
Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
Victorem captiva sequar, non nupta maritum:
Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achaïades longe pulcherrima matres
In thalamos conjux ibit, eatque, tuos:
Digna nurus socero, Iovis, Æginæque nepote,
Cuique senex Nereus prosocer esse velit.
Nos humiles, famulæque tuæ data pensa trahemus:
Et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi nescio quo non erit æqua modo.
Neve meos coram scindi patiare capillos:
Et leviter dicas, hæc quoque nostra fuit.
Vel patiare licet, dum ne contemta relinquar:
Hic mihi væ miseræ concutit ossa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ,
Et jacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Æacide: sed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos, Marte favente, viros.
Propter me mota est: propter me desinat ira:
Simque ego tristitiæ causa, modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
Conjugis Oenides versus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi. fratribus orba
Devovit nati spemque caputque parens.
Bello erat ille ferox: positis secessit ab armis,
Et patriæ rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux. felicior illa.
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro conjuge gessi,
Sæpius in domini serva vocata torum.

Me

Me quædam (memini) dominam captiva vocabat:
Servitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen ossa viri subito male tecta sepulcro,
Semper judiciis ossa verenda meis,
Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaque jacent,
Perque tuum, nostrumque caput, quod junximus unà,
Perque tuos enses, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum
Iuro: fallentem deseruisse velis.
Si tibi nunc dicam, fortissime tu quoque jura,
Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
At Danai mœrere putant, tibi plectra moventur:
Te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quærat quare pugnare recuses:
Pugna nocet: cytharæ, noxque, Venusque juvant.
Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam,
Threïciam digitis increpuisse lyram:
Quam manibus clypeos, & acutæ cuspidis hastam,
Et galeam pressa sustinuisse coma.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa jacet?
Di melius: validoque precor vibrata lacerto
Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me Danai. dominum legata rogabo:
Mistaque mandatis oscula multa feram.
Plus ego quam Phœnix, plus quam facundus Vlysses,
Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.
Est aliquid solitis collum tetigisse lacertis,
Præsenteisque oculos admonuisse sinu.
Sis licet immitis, matrisque ferocior undis;
Vt taceam, lacrymis comminuere meis.
Nunc quoque (sic omneis Peleus pater impleat annos:
Sic eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis)
Respice sollicitam Briseïda fortis Achille:
Nec miseram lenta ferreus ure mora.
At si versus amor tuus est in tædia nostri;
Quam sine te cogis vivere, coge mori.
Vtque facis, coges. abiit corpusque colorque.
Sustinet hoc animæ, spes tamen una tui.
Qua si destituar, repetam fratresque virumque,
Nec tibi magnificum femina jussa mori.
Cur autem jubeas? stricto pete corpora ferro.
Est mihi qui fosso pectore sanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
Ensis in Atridæ pectus iturus erat.

At po-

At potius ferves noftram, tua munera, vitam.
Quod dederas hofti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poffis, Neptunia præbent
Pergama. materiam cædis ab hofte pete.
Me modo, five paras impellere remige claffem,
Sive manes, domini more venire jube.

Epiftola IV.

PHÆDRA HIPPOLYTO.

QVa, nifi tu dederis, caritura eft ipfa falutem
Mittit Amazonio Creffa puella viro.
Perlege quodcunque eft, quid epiftola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, effe poteft,
His arcana notis terra pelagoque feruntur:
Infpicit acceptas hoftis ab hofte notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis hæfit
Lingua: ter in primo deftitit ore fonus.
Qua licet & fequitur, pudor eft mifcendus amori.
Dicere quæ puduit, fcribere juffit amor.
Quidquid amor juffit, non eft contemnere tutum.
Regnat; & in dominos jus habet ille deos.
Ille mihi, primo dubitanti fcribere, dixit,
Scribe: dabit victas ferreus ille manus.
Adfit: & ut noftras avido fovet igne medullas,
Figat fic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia focialia fœdera rumpam.
Fama (velim quæras) crimine noftra vacat,
Venit amor gravius, quo ferius. urimur intus:
Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, ut teneros lædunt juga prima juvencos,
Frænaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixque fubit primos rude pectus amores:
Sarcinaque hæc animo non fedet apta meo.
Ars fit, ubi à teneris crimen condifcitur annis.
Quæ venit exacto tempore, pejus amat.
Tu nova fervatæ carpes libamina famæ,
Et pariter noftrum fiet uterque nocens.
Eft aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligere ungue rofam.
Sed tamen ille prior, quo me fine crimine geffi,
Candor ab infolita labe notandus erat.
At bene fucceffit, digno quod adurimur igne:
Pejus adulterio turpis adulter obeft.
Si mihi concedat Iuno fratremque virumque;
Hippolytum videor præpofitura Iovi.
Iam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes:
Eft mihi per fævas impetus ire feras.

Iam mihi prima Dea est arcu præsignis adunco
  Delia. judicium subsequar ipsa tuum.
In nemus ire libet: pressisque in retia cervis
  Hortari celeres per juga summa canes.
Aut tremulum excusso jaculum vibrare lacerto,
  Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe juvat versare leves in pulvere currus,
  Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actæ:
  Quæque sub Idęo tympana colle movent.
Aut quas semideæ Dryades, Faunique bicornes,
  Numine contactas attonuere suo.
Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
  Omnia. me tacitam conscius urit amor.
Forsitan hunc fato generis reddamus amorem:
  Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima est ea gentis origo)
  Dilexit, tauro dissimulante Deum.
Pasiphae mater decepto subdita tauro
  Enixa est utero crimen, onusque suum.
Perfidus Ægides, ducentia fila secutus
  Curva meæ fugit tecta sororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoïa credar,
  In socias leges ultima gentis eo.
Hoc quoque fatale est: placuit domus una duabus:
  Me tua forma capit: capta parente soror.
besides, Theseusque, duas rapuere sorores.
  Ponite de nostra bina trophæa domo.
empore, quo nobis inita est Cerealis Eleusis,
  Gnosia me vellem detinuisset humus.
unc mihi præcipuæ (nec non tamen ante placebas)
  Acer in extremis ossibus hæsit amor.
ndida vestis erat, præcincti flore capilli:
  Flava verecundus tinxerat ora rubor.
emque vocant aliæ vultum rigidumque, trucemq;
  Pro rigido, Phædra judice, fortis erat.
t procul à nobis juvenes, ut femina, comti.
  Fine coli modico forma virilis amat.
tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
  Et levis egregio pulvis in ore decet.
ferocis equi luctantia colla retorques;
  xiguo flexos miror in orbe pedes.
lentum valido torques hastile lacerto;
  Ora ferox in se versa lacertus habet.
tenes lato venabula cornea ferro.
  enique nostra juvat lumina quicquid agas,
odo duritiem sylvis depone jugosis:
  on sum materia digna perire tua,

Quid

Quid juvat incinctæ studia exercere Dianæ?
Et Veneri numeros eripuisse suos?
Quod caret alterna requie, durabile non est.
Hæc reparat vires, fessaque membra levat.
Arcus, & arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ.
Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus sylvis: multæque per herbas
Conciderant, illo percutiente, feræ.
Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum.
Ibat ad hunc sapiens à sene diva viro.
Sæpe sub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum,
Sustinuit positos quælibet herba duos.
Arsit & Oenides in Mænalia Atalanta:
Illa feræ spolium pignus amoris habet.
Nos quoque jam primum turba numeremur in ista,
Si Venerem tollas, rustica sylva tua est.
Ipsa comes veniam: nec me latebrosa movebunt
Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
Æquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon:
Et tenuis tellus audit utrumque mare.
Hic tecum Trœzena colam Pitthea regna.
(Iam nunc & patria charior illa mea est.)
Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros.
Illum Pirithoi detinet ora sui.
Præposuit Theseus (nisi nos manifesta negemus)
Pirithoum Phædræ, Pirithoumque tibi.
Nec sola hæc ad nos injuria venit ab illo.
In magnis læsi rebus uterque sumus.
Ossa mei fratris, clavà perfracta trinodi
Sparsit humi. soror est præda relicta feris.
Prima securigeras inter virtute puellas
Te peperit, nati digna favore parens.
Si quæras, ubi sit? Theseus latus ense peregit:
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta jugali.
Cur? nisi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
Non ego tollendi causa, sed ille fuit.
O utinam, nocitura tibi, pulcherrime rerum,
In medio nixu viscera rupta forent!
I nunc, & meriti lectum reverere parentis:
Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
Nec, quia privigno videar coitura noverca,
Terruerint animos nomina vana tuos.
Ista vetus pietas, ævo moritura futuro,
Rustica, Saturno regna tenente, fuit.
Jupiter esse pium statuit quodcunque juvaret:
Et fas omne facit fratre marita soror.

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos.
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia lascivæ more puellæ
Incingi zona dedecuisse pudet.
Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
Efferus humana qui dape pavit equos.
Si te vidisset cultu Busiris in isto;
Huic victor victo nempe pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo :
Ne pigeat molli succubuisse viro.
Mæonias inter calathum tenuisse puellas
Diceris,& dominæ pertimuisse minas.
Non pudet,Alcide,victricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum :
Crassaque robusto deducis pollice fila,
Æquaque formosæ pensa rependis heræ.
Ah quoties, digitis cum torques stamina duris,
Prævalidæ fusos comminuere manus.
Crederis infelix,scuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominæ pertimuisse minas.
Eximiis pompis præconia summa triumphi,
Factaque narrabas dissimulanda tibi.
Scilicet immaneis elisos faucibus hydros
Infantem nuda dilacerasse manu:
Vt Tegæus aper cupressifero Erymantho
Incubat,& vasto pondere lædit humum.
Non tibi Threiciis affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ:
Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
Geryones : quamvis in tribus unus erat :
Inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberus,implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fecundo vulnere serpens
Fertilis,& damnis ditior ipsa suis.
Quique inter lævumque latus, dextrumque lacertum,
Prægrave compressa fauce pependit onus.
Et male confisum pedibus, formaque bimembri,
Pulsum Thessalicis agmen equestre jugis.
Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere ? num cultu lingua retenta silet?
Se quoque nympha tuis oneravit Iardanis armis,
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc,tolle animos, & fortia facta recense.
Quod tu non esses jure vir, illa fuit.
Qua tanto minor es,quanto te, maxime rerum,
Quam quos vicisti, vincere majus erat.
Illa procedit rerum mensura tuarum.
Cede bonis ;heres laudis amica tuæ est.

Accesserunt huic tomo continenti opera quæ ante exilium à Nasone scripta sunt.

A. Sabini epistolæ tres, quibus ad totidem Heroidum Ovidii respondetur.
De Nuce.
De medicamine faciei.
De pulice.
De Philomela.
Somnium.
Epigrammata.
Elegia ad Liviam Augustam de morte Drusi.
Panegyricon ad Pisonem.

PVBLII

P V B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
Epistolæ Heroidum.

EPISTOLA I.
PENELOPE VLYSSI.

HANC tua Penelope lento tibi mittit Vlysses,
Nil mihi rescribas: attamen ipse veni.
Troja jacet certe Danais invisa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troja fuit.
O utinam tunc, cum Lacedæmona classe petebat,
Obrutus insanis esset adulter aquis!
Non ego deserto jacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quærenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum:
Antilochus nostri causa timoris erat:
Sive Menœtiaden falsis cecidisse sub armis:
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam:
Tlepolemi leto cura novata mea est.
Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto Deus æquus amori.
Versa est in cineres sospite Troja viro.
Argolici rediere duces. altaria fumant.
Ponitur ad patrios barbara præda Deos.
Grata ferunt Nymphæ pro salvis dona maritis.
Illi victa suis Troïca fata canunt.
Mirantur justique senes, trepidæque puellæ:
Narrantis conjux pendet ab ore viri.
Atque aliquis posita monstrat fera prælia mensa:
Pingit & exiguo Pergama tota mero.
Hac ibat Simois: hic est Sigeïa tellus:
Hic steterat Priami regia celsa senis.
Illic Æacides, illic tendebat Vlysses:
Hic lacer admissos terruit Hector equos.

 Omnia

Omnia namque tuo fenior, te quærere miffo
Rettulerat nato Neftor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhefumque, Dolonaque cæfos,
Vtque fit hic fomno proditus: ille dolo.
Aufus es, ô nimium nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caftra dolo.
Totque fimul mactare viros adjutus ab uno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vfque metu micuere finus: dum victor amicum
Dictus es Ifmariis iffe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeft veftris disjecta lacertis
Ilios? & murus quod fuit ante, folum?
Si maneo qualis Troja durante manebam:
Virque mihi demto fine carendus abeft.
Diruta funt aliis, uni mihi Pergama reftant:
Incola captivo quæ bove victor arat.
Iam feges eft ubi Troja fuit: refecandaque falce
Luxuriat Phrygio fanguine pinguis humus.
Semifepulta virum curvis feriuntur aratris
Offa. ruinofas occulit herba domos.
Victor abes: nec fcire mihi, quæ caufa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quifquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamque tibi reddat, fi te modo viderit ufquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Neftoris arva,
Mifimus. incerta eft fama remiffa Pylo.
Mifimus & Sparten. Sparte quoque nefcia veri,
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
Vtilius ftarent etiam nunc mœnia Phœbi.
Irafcor votis heu levis ipfa meis.
Scirem ubi pugnares: & tantum bella timerem:
Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam ignoro. timeo tamen omnia demens:
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus,
Tam longæ caufas fufpicor effe moræ.
Hæc ego dum ftulte meditor; quæ veftra libido eft,
Effe peregrino captus amore potes.
Forfitan & narres quam fit tibi ruftica conjux:
Quæ tantum lanas non finat effe rudes.
Fallar: & hoc crimen tenues vanefcat in auras:
Neve revertendi liber, abeffe velis.
Me pater Icarius viduo difcedere lecto
Cogit: & immenfas increpat ufque moras.
Increpet ufque licet: tua fim, tua dicar oportet.
Penelope conjux femper Vlyffis ero,

Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis
Frangitur: & vires temperat ipse suas.
Dulichii, Samiique, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxuriosa proci:
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.
Viscera nostra, tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaq; dirum,
Eurymachique avidas, Antinoique manus,
Atque alios referam? quos omnes turpiter absens
Ipse tuo partis sanguine rebus alis.
Irus egens, pecorisque Melanthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor,
Laërtesque senex, Telemachusque puer.
Ille per insidias pæne est mihi nuper ademtus:
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Di precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt custosque boum, longævaque nutrix:
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, ut qui sit inutilis annis,
Hostibus in mediis regna tenere potest.
Telemacho veniet (vivat modo) fortior ætas:
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis:
Tu citius venias, portus & aura tuis.
Est tibi, sitque precor, natus: qui mollibus annis
In patrias arteis erudiendus erat.
Respice Laërten: ut jam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram te discedente puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

Epistola II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

HOspita Demophoon tua te Rhodopeia Phyllis
Vltra promissum tempus abesse queror.
Cornua cum Lunæ pleno semel orbe coissent,
Littoribus nostris anchora pacta tua est.
Luna quater latuit; toto quater orbe recrevit:
Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quæ numeramus amantes:
Non venit ante suam nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde, quæ credita lædunt,
Credimus: invita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: sæpe putavi
Alba procellosos vela referre Notos.

Thesea devovi ; quia te demittere nollet :
Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
Interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri,
Mersa foret cava naufraga puppis aqua.
Sæpe deos supplex, ut tu scelerate valeres,
Sum prece thuricremis devenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagoque faventeis,
Ipsa mihi dixi, si valet, ille venit.
Denique fidus amor, quicquid properantibus obstat,
Finxit. & ad causas ingeniosa fui.
At tu lentus abes, nec te jurata reducunt
Numina. nec nostro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dedisti.
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, nisi non sapienter amavi ?
Crimine te potui demeruisse meo.
Vnum in me scelus est, quod te scelerate recepi.
Sed scelus hoc meriti pondus, & instar habet.
Iura, fides, ubi nunc ? commissaque dextera dextræ ?
Quique erat in falso plurimus ore Deus ?
Promissus socios ubi nunc hymenæus in annos,
Qui mihi conjugii sponsor, & obses erat ?
Per mare, quod totum ventis agitatur & undis :
Per quod sæpe ieras, per quod iturus eras,
Perque tuum mihi jurasti (nisi fictus & ille est)
Concita qui ventis æquora mulcet, avum :
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela :
Altera tela arcus, altera tela faces :
Iunonemque, toris quæ præsidet alma maritis,
Et per tediferæ mystica sacra deæ.
Si de tot læsis sua numina quisque Deorum
Vindicet, in pœnas non satis unus erit.
Ah laceras etiam puppes furiosa refeci:
Vt, qua desererer, firma carina foret :
Remigiumque dedi ; quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis !
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis ;
Credidimus generi, numinibusque tuis :
Credidimus lacrymis. an & hæ simulare docentur ?
Hæ quoque habent artes, quaque jubentur, eunt.
Dis quoque credidimus : quid jam tot pignora nobis ?
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moveor, quod te juvi portuque locoque.
Debuit hæc meriti summa fuisse mei.
Turpiter hospitium lecto cumulasse jugali
Pœnitet : & lateri, conseruisse latus.
Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset
Nox mihi : dum potui Phyllis honesta mori.

Speravi melius, quia te meruisse putavi.
Quæcunque ex merito spes venit, æqua venit.
Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria. simplicitas digna favore fuit.
Sum decepta tuis & amans, & femina, verbis.
Di faciant laudis summa sit ista tuæ.
Inter & Ægidas media statuaris in urbe.
Magnificus titulis stet pater ante suis.
Cum fuerit lectus Scyron torvusque Procrustes,
Et Sinis, & Tauri, mistaque forma viri:
Et domitæ bello Thebæ, fusique Bimembres,
Et pulsata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua post illos titulo signetur imago:
Hic est, cujus amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba, factisque parentis,
Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat, solum miraris in illo.
Heredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec invideo) fruitur meliore marito:
Inque capistratis tigribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thraces:
Quod feror externum præposuisse meis.
Atque aliquis, jam nunc doctas eat, inquit, Athenas:
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat successibus opto,
Quisquis ab eventu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo;
Iam mihi, jam dicar consuluisse meis.
Sed neque consului, nec te mea regia tangit:
Fessaque Bistonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
Cum premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti: colloque infusus amantis
Oscula per longas jungere pressa moras.
Cumque tuis lacrymis, lacrymas confundere nostras:
Quodque foret velis aura secunda, queri:
Et mihi discedens suprema dicere voce:
Phylli, face exspectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam visurus abisti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto: redeas modo serus amanti:
Vt tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux
Forsitan, & nobis qui male favit amor.
Vtque tibi excidimus, nullam puto, Phyllida nosti.
Heu mihi, si quæ sim Phyllis, & unde, rogas:
Quæ tibi Demophoon, longis erroribus acto
Threicios portus, hospitiumque dedi:

Cujus opes auxere meæ: cui dives egenti
Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
Nomine femineo vix satis apta regi:
Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Æmum,
Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas avibus libata finistris,
Castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit mœstum devia carmen avis.
Affuit Alecto brevibus torquata colubris,
Suntque sepulcrali lumina mota face.
Mæsta tamen scopulos fruticosaque littora calco:
Quaque patent oculis æquora lata meis.
Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
Sidera, prospicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi,
Protinus illa meos auguror esse Deos.
In freta procurro, vix me retinentibus undis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedunt, minus, & minus utilis asto:
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Est sinus adductos modice falcatus in arcus:
Vltima prærupta cornua mole rigent:
Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus projectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut superes, adamantaque, teque;
Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
Sæpe venenorum sitis est mihi: sæpe cruenta
Trajectam gladio morte perire juvat.
Colla quoque, infidis quæ se nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuisse juvat.
Stat nece matura tenerum pensare pudorem:
In necis electu parva futura mora est.
Inscribere meo causa invidiosa sepulcro:
Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:
Ille necis causam præbuit, ipsa manum.

Epistola III.

BRISEIS ACHILLI.

Quam legis à rapta Briseide littera venit,
Vix bene barbarica Græca notata manu.
Quascunque aspicies, lacrymæ fecere lituras;
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.

Si mi-

Si mihi pauca queri de te, dominoque viroque,
Fas est: de domino pauca, viroque querar.
Non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
Culpa tua est: quamvis hæc quoque culpa tua est.
Nam simul Eurybates me, Talthybiusque vocarunt;
Eurybati data sum, Talthybioque comes.
Alter in alterius jactantes lumina vultum,
Quærebant taciti, noster ubi esset amor.
Differri potui. pœnæ mora grata fuisset.
Hei mihi, discedens, oscula nulla dedi.
At lacrymas sine fine dedi: rupique capillos.
Infelix iterum sum mihi visa rapi.
Sæpe ego decepti volui custode reverti:
Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sum, quia danda fui. tot noctibus absum;
Nec repetor. cessas: iraque lenta tua est.
Ipse Menœtiaden, tunc, cum tradebar, in aurem,
Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
Non repetisse parum est: pugnas, ne reddar, Achille,
I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati.
Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
Laërteque satus; per quos comitata redirem.
Auxerunt blanda grandia dona prece:
Viginti fulvos operoso ex ære lebetas,
Et tripodas septem pondere, & arte pares.
Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
Bis sex assueti vincere semper equi.
Quodque supervacuum est, forma præstante puellæ
Lesbides, eversa corpora capta domo.
Cumque tot his, (sed non opus est tibi conjuge) conjux
Ex Agamemnoniis una puella tribus.
Si tibi ab Atrida precio redimenda fuissem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas?
Qua merui culpa, fieri tibi vilis Achille?
Quò levis à nobis tam cito fugit amor?
An miseros tristis fortuna tenaciter urget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrnesia mœnia vidi:
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi consortes pariter generisque necisque,
Tres cecidisse: tribus quæ mihi mater erat.
Vidi quantus erat, fusum tellure cruenta,
Pectora jactantem sanguinolenta virum.
Tot tamen amissis, te compensavimus unum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras,

Tu mihi juratus per numina matris aquosæ,
Vtile dicebas ipse, fuisse capi.
Scilicet, ut quamvis veniam dotata, repellar:
Et mecum, fugias, quæ tibi dantur opes.
Quin etiam fama est, cum crastina fulserit Eos,
Te dare nubiferis linea vela notis.
Quod scelus ut pavidas miseræ mihi contigit aures;
Sanguinis atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ô cui me miseram violente relinques?
Quis mihi desertæ mite levamen erit?
Devorer ante precor subito telluris hiatu,
Aut rutilo missi fulminis igne cremer:
Quam sine me Phtiis canescant æquora remis,
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi jam reditusque placent, patriique penates:
Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
Victorem captiva sequar, non nupta maritum:
Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achaïades longe pulcherrima matres
In thalamos conjux ibit, eatque, tuos:
Digna nurus socero, Iovis, Æginæque nepote,
Cuique senex Nereus prosocer esse velit.
Nos humiles, famulæque tuæ data pensa trahemus:
Et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi nescio quo non erit æqua modo.
Neve meos coram scindi patiare capillos:
Et leviter dicas, hæc quoque nostra fuit.
Vel patiare licet, dum ne contemta relinquar:
Hic mihi væ miseræ concutit ossa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ,
Et jacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis:
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Æacide: sed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos, Marte favente, viros.
Propter me mota est: propter me desinat ira:
Simque ego tristitiæ causa, modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
Conjugis Oenides versus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi. fratribus orba
Devovit nati spemque caputque parens.
Bello erat ille ferox: positis secessit ab armis,
Et patriæ rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux. felicior illa.
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro conjuge gessi,
Sæpius in domini serva vocata torum.

Me

Me quædam(memini) dominam captiva vocabat:
Servitio,dixi,nominis addis onus.
Per tamen ossa viri subito male tecta sepulcro,
Semper judiciis ossa verenda meis,
Perque trium fortes animas,mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaque jacent,
Perque tuum,nostrumque caput,quod junximus unà,
Perque tuos enses,cognita tela meis,
Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum
Iuro; fallentem deseruisse velis.
Si tibi nunc dicam.fortissime tu quoque jura,
Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
At Danai mœrere putant, tibi plectra moventur:
Te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quærat quare pugnare recuses:
Pugna nocet: cytharæ,noxque,Venusque juvant.
Tutius est jacuisse toro,tenuisse puellam,
Threïciam digitis increpuisse lyram:
Quam manibus clypeos,& acutæ cuspidis hastam,
Et galeam pressa sustinuisse coma.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantum,dum me caperes,fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa jacet?
Di melius: validoque precor vibrata lacerto
Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me Danai. dominum legata rogabo:
Missaque mandatis oscula multa feram.
Plus ego quam Phœnix, plus quam facundus Vlysses,
Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.
Est aliquid solitis collum tetigisse lacertis,
Præsenteisque oculos admonuisse sinu.
Sis licet immitis, matrisque ferocior undis;
Vt taceam, lacrymis comminuere meis.
Nunc quoque (sic omneis Peleus pater impleat annos:
Sic eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis)
Respice sollicitam Briseïda fortis Achille:
Nec miseram lenta ferreus ure mora.
At si versus amor tuus est in tædia nostri;
Quam sine te cogis vivere,coge mori.
Vtque facis,coges. abiit corpusque colorque.
Sustinet hoc animæ, spes tamen una tui.
Qua si destituar,repetam fratresque virumque,
Nec tibi magnificum femina jussa mori.
Cur autem jubeas? stricto pete corpora ferro.
Est mihi qui fosso pectore sanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
Ensis in Atridæ pectus iturus erat.

At po-

At potius serves nostram, tua munera, vitam.
Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia præbent
Pergama. materiam cædis ab hoste pete.
Me modo, sive paras impellere remige classem,
Sive manes, domini more venire jube.

Epistola IV.
PHÆDRA HIPPOLYTO.

QVa, nisi tu dederis, caritura est ipsa salutem
Mittit Amazonio Cressa puella viro.
Perlege quodcunque est. quid epistola lecta nocebit ?
Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.
His arcana notis terra pelagoque feruntur:
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis hæsit
Lingua: ter in primo destitit ore sonus.
Qua licet & sequitur, pudor est miscendus amori.
Dicere quæ puduit, scribere jussit amor.
Quidquid amor jussit, non est contemnere tutum.
Regnat; & in dominos jus habet ille deos.
Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit,
Scribe : dabit victas ferreus ille manus.
Adsit: & ut nostras avido fovet igne medullas,
Figat sic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia socialia fœdera rumpam.
Fama (velim quæras) crimine nostra vacat.
Venit amor gravius, quo serius. urimur intus:
Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, ut teneros lædunt juga prima juvencos,
Frænaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixque subit primos rude pectus amores:
Sarcinaque hæc animo non sedet apta meo.
Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis.
Quæ venit exacto tempore, pejus amat.
Tu nova servatæ carpes libamina famæ,
Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligere ungue rosam.
Sed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
Candor ab insolita labe notandus erat.
At bene successit, digno quod adurimur igne:
Pejus adulterio turpis adulter obest.
Si mihi concedat Iuno fratremque virumque ;
Hippolytum videor præpositura Iovi.
Iam quoque (vix credes) ignotas instor in artes:
Est mihi per sævas impetus ire feras.

Iam

Iam mihi prima Dea est arcu præfignis adunco
Delia. judicium fubfequar ipfa tuum.
In nemus ire libet: preffifque in retia cervis
Hortari celeres per juga fumma canes.
Aut tremulum excuffo jaculum vibrare lacerto,
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe juvat verfare leves in pulvere currus,
Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actæ:
Quæque fub Ideo tympana colle movent.
Aut quas femideæ Dryades, Faunique bicornes,
Numine contactas attonuere fuo.
Namque mihi referunt, cum fe furor ille remifit,
Omnia. me tacitam confcius urit amor.
Forfitan hunc fato generis reddamus amorem:
Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima eft ea gentis origo)
Dilexit, tauro diffimulante Deum.
Pafiphae mater decepto fubdita tauro
Enixa eft utero crimen, onufque fuum.
Perfidus Ægides ducentia fila fecutus
Curva meæ fugit tecta fororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoïa credar,
In focias leges ultima gentis eo.
Hoc quoque fatale eft: placuit domus una duabus:
Me tua forma capit: capta parente foror.
Thefides, Thefeufque, duas rapuere forores.
Ponite de noftra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eft Cerealis Eleufis,
Gnofia me vellem detinuiffet humus.
Tunc mihi præcipuæ (nec non tamen ante placebas)
Acer in extremis offibus hæfit amor.
Candida veftis erat, præcincti flore capilli:
Flava verecundus tinxerat ora rubor.
Quemque vocant aliæ vultum rigidumque, trucemq;
Pro rigido, Phædra judice, fortis erat.
Sint procul à nobis juvenes, ut femina, comti.
Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus ifte rigor, pofitique fine arte capilli,
Et levis egregio pulvis in ore decet.
Sive ferocis equi luctantia colla retorques;
Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu lentum valido torques haftile lacerto;
Ora ferox in fe verfa lacertus habet.
Sive tenes lato venabula cornea ferro.
Denique noftra juvat lumina quicquid agas,
Tu modo duritiem fylvis depone jugofis:
Non fum materia digna perire tua,

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos.
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia lascivæ more puellæ
Incingi zona dedecuisse pudet.
Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
Efferus humana qui dape pavit equos.
Si te vidisset cultu Busiris in isto;
Huic victor victo nempe pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo:
Ne pigeat molli succubuisse viro.
Mæonias inter calathum tenuisse puellas
Diceris,& dominæ pertimuisse minas.
Non pudet,Alcide,victricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum:
Crassaque robusto deducis pollice fila,
Æquaque formosæ pensa rependis heræ.
Ah quoties, digitis cum torques stamina duris,
Prævalidæ fusos comminuere manus.
Crederis infelix,scuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominæ pertimuisse minas.
Eximiis pompis præconia summa triumphi,
Factaque narrabas dissimulanda tibi.
Scilicet immaneis elisos faucibus hydros
Infantem nuda dilacerasse manu:
Vt Tegæus aper cupressifero Erymantho
Incubat,& vasto pondere lædit humum.
Non tibi Threiciis affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ:
Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
Geryones: quamvis in tribus unus erat:
Inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberus,implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fecundo vulnere serpens
Fertilis,& damnis ditior ipsa suis.
Quique inter lævumque latus, dextrumque lacertum,
Prægrave compressa fauce pependit onus.
Et male confisum pedibus, formaque bimembri,
Pulsum Thessalicis agmen equestre jugis.
Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere? num cultu lingua retenta silet?
Se quoque nympha tuis oneravit Iardanis armis,
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc,tolle animos, & fortia facta recense.
Quod tu non esses jure vir, illa fuit.
Qua tanto minor es,quanto te, maxime rerum,
Quam quos vicisti, vincere majus erat.
Illi procedit rerum mensura tuarum.
Cede bonis:;heres laudis amica tuæ est.

Deprecor hoc uuum per jura facerrima lecti:
Ne videat thalamis insidiata tuis.
Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus;
Hic dixit vires sanguis amoris habet.
Illita Nesseo misi tibi texta veneno.
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Iamque vale, feniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, & patriæ frater ademte meæ.
Tu quoque lux oculis hodierna novissima nostris,
Virque (sed ô possis) & puer Hylle vale.

Epistola X.

ARIADNE THESEO.

Mitius inveni quam te genus omne ferarum:
Credita non ulli, quam tibi, pejus eram.
Quæ legis, ex illo Theseu tibi littore mitto,
Vnde tuam sine me vela tulere ratem.
In quo me somnusque meus male prodidit, & tu,
Prô facinus; somnis insidiate meis.
Tempus erat; vitrea quo primum terra pruina
Spargitur, & tectæ fronde queruntur aves;
Incertum, vigilans an somno languida, movi
Thesea prensuras semisopita manus.
Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,
Perque torum moveo brachia: nullus erat.
Excussere metus somnum, conterrita surgo.
Membraque sunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis sonuerunt pectora palmis:
Vtque erat è somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit. specto, si quid, nisi littora, cernam.
Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.
Nunc huc, nunc illuc, & utroque, sine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore Theseu,
Reddebant nomen concava saxa tuum:
Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat.
Ille locus miseræ ferre volebat opem.
Mons fuit: apparent frutices in vertice rari:
Nunc scopulis raucis pendet adesus aquis.
Ascendo: vires animus dabat. atque ita late
Æquora prospectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque sum crudelibus usa)
Vidi præcipiti carbasa tensa noto.
Aut vidi: aut certe, quia me vidisse putavi,
Frigidior glacie semianimisque fui.
Nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
Excitor: & summa Thesea voce voco.

Iam jam venturos aut hac, aut suspicor illac,
Qui lanient avido viscera dente, lupos.
Forsitan & fulvos tellus alit ista leones:
Quis scit, an hæc sævas insula tigres habet?
Et freta dicuntur magnos expellere phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiva catena:
Neve traham serva grandia pensa manu:
Cui pater est Minos, cui mater filia Phœbi:
Quodque magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, si terras, porrectaque littora vidi;
Multa mihi terræ: multa minantur aquæ.
Cœlum restabat. timeo simulacra deorum.
Destituor rapidis præda cibusque feris.
Sive colunt, habitantque viri, diffidimus illis.
Externos didici læsa timere viros.
Viveret Androgeos utinam: nec facta luisses
Impia funeribus Cecropi terra tuis,
Nec tua mactasset nodoso stipite, Theseu,
Ardua parte virum dextera, parte bovem.
Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem:
Fila per adductas sæpe recepta manus.
Non equidem miror, si stat victoria tecum,
Strataque Cretæam bellua stravit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu:
Vt te non tegeres, pectore tutus eras.
Illuc tu silices, illuc adamanta tulisti:
Illic qui silices Thesea vincat, habes.
Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
At semel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati,
Flaminaque in lacrymas officiosa meas:
Dextera crudelis, quæ me, fratremque necavit:
Et data poscenti nomen inane fides.
In me jurarunt somnus, ventusque, fidesque.
Prodita sum causis una puella tribus.
Ergo ego nec matris lacrymas moritura videbo:
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit!
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:
Nec positos artus unget amica manus.
Ossa superstabunt volucres inhumata marinæ.
Hæc sunt officiis digna sepulcra meis.
Ibis Cecropios portus: patriaque receptus
Cum steteris turbæ celsus honore tuæ,
Et bene narraris letum taurique, virique,
Sectaque per dubias saxea tecta vias;
Me quoque narrato solam tellure relictam.
Non ego sum titulis surripienda tuis.

Nec pater est Ægeus: nec tu Pittheidos Æthræ
Filius. auctores saxa, fretumque, tui.
Dii facerent, ut me summa de puppe videres.
Movisset vultus mœsta figura tuos.
Nunc quoque non oculis, sed qua potes, aspice mente
Hærentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
Aspice demissos lugentis more capillos :
Et tunicas lacrymis, sicut ab imbre, graveis.
Corpus, ut impulsæ segetes Aquilonibus, horret:
Litteraque articulo pressa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro,
Debita sit facto gratia nulla meo.
Sed nec pœna quidem. si non ego causa salutis,
Non tamen est, cur tu sis mihi causa necis.
Has tibi, plangebo lugubria pectora lassas,
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi. qui superant; ostendo mœsta capillos.
Per lacrymas oro, quas tua facta movent :
Flecte ratem Theseu ; versoque relabere vento:
Si prius occidero, tu tamen ossa feres.

Epistola X I.

CANACE MACAREO.

SI qua tamen cæcis errabunt scripta lituris;
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamum, strictum tenet altera ferrum,
Et jacet in gremio charta soluta meo.
Hæc est Æolidos fratri scribentis imago :
Sic videor duro posse placere patri.
Ipse necis cuperem nostræ spectator adesset,
Auctorisque oculis exigeretur opus.
Vt ferus est, multoque suis truculentior Euris:
Spectaret siccis vulnera nostra genis.
Scilicet est aliquid cum sævis vivere ventis:
Ingenio populi convenit ille sui.
Ille Noto, Zephyroque, & Sithonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterve tuis.
Imperat heu ventis, tumidæ non imperat iræ:
Possidet & vitiis regna minora suis.
Quid juvat admotam per avorum nomina cœlo
Inter cognatos posse referre Iovem ?
Num minus infestum funebria munera ferrum
Feminea teneo, non mea tela, manu ?
O utinam Macareu, quæ nos commisit in unum,
Venisset leto serior hora meo !

Cur

Cur unquam plus me frater, quam frater amasti?
Et tibi, non debet quod soror esse, fui?
Ipsa quoque incalui: qualemque audire solebam,
Nescio quem sensi corde repente Deum.
Fugerat ore color: macies adduxerat artus:
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles, & nox erat annua nobis:
Et gemitum nullo læsa dolore dabam.
Nec cur hoc facerem, poteram mihi reddere causam:
Nec noram, quid amans esset: at illud eram.
Prima malum nutrix animo præsensit anili:
Prima mihi nutrix, Æoli, dixit, amas.
Erubui: gremioque pudor dejecit ocellos.
Hæc satis in tacita signa fatentis erant.
Iamque tumescebant vitiati pondera ventris,
Ægraque furtivum membra gravabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
Attulit, audaci supposuitque manu?
Vt penitus nostris (hoc te celavimus unum)
Visceribus crescens excuteretur onus.
At nimium vivax admotis restitit infans
Artibus, & tectus tutus ab hoste fuit.
Iam novies erat orta soror pulcherrima Phœbi:
Denaque luciferos Luna premebat equos:
Nescia quæ faceret subitos mihi causa dolores,
Et rudis ad partus, & nova miles eram.
Nec tenui vocem, quid (ait) tua crimina prodis?
Oraque clamantis conscia pressit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit:
Sed timor, & nutrix, & pudor ipse, vetant.
Continuo gemitus, elapsaque verba reprendo:
Et cogor lacrymas combibere ipsa meas.
Mors erat ante oculos, & opem Lucina negabat:
Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat.
Cum super incumbens, scissa tunicaque, comaque,
Pressa resovisti pectora nostra tuis.
Et mihi, vive soror, soror ô carissima, dixti,
Vive: nec unius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es.
Illius, de quo mater es, uxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba revixi:
Et positum est uteri crimen onusque mei.
Quid tibi grataris? media sedet Æolus aula:
Crimina sunt oculis surripienda patris.
Frondibus infantem, ramisque albentis olivæ,
Et levibus vittis sedula celat anus:
Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba:
Dat populus sacris; dat pater ipse viam.

Iam prope limen erat: patrias vagitus ad aures
 Venit: & indicio proditur ille suo.
Eripit infantem, mentitaque sacra revelat
 Æolus. insana regia voce sonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura:
 Vt quatitur trepido fraxina virga Noto;
Sic mea vibrari pallentia membra videres.
 Quassus ab imposito corpore lectus erat.
Irruit; & nostrum vulgat clamore pudorem,
 Et vix à misero continet ore manus.
Ipsa nihil, præter lacrymas, pudibunda profudi:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamque dari parvum, canibusque, avibusque nepotem
 Iusserat: in solis destituique locis.
Vagitus dedit ille miser: sensisse putares:
 Quaque suum poterat voce rogabat avum.
Quid mihi tunc animi credis, germane, fuisse?
 (Nam potes ex animo colligere ipse tuo)
Cum mea me coram sylvas inimicus in altas
 Viscera montanis ferret edenda lupis.
Exierat thalamo. tunc demum pectora planxi:
 Contigit inque meas unguibus ire genas.
Interea patrius vultu mœrente satelles
 Venit, & indignos edidit ore sonos:
Æolus hunc ensem mittit tibi: tradidit ensem:
 Et jubet ex merito scire quid ille velit.
Scimus: & utemur violento fortiter ense:
 Pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
 Hac tua dote, pater, filia dives erit?
Tolle procul decepte faces, Hymenæe, maritas:
 Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atræ:
 Vt meus ex isto luceat igne rogus.
Nubite felices Parca meliore sorores:
 Admissi memores sed tamen este mei.
Quid puer admisit tam paucis editus horis?
 Quo læsit facto, vix bene natus, avum?
Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
 Ah miser admisso plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
 Hei mihi natali dilacerate tuo,
Nate parum fausti miserabile pignus amoris,
 Hæc tibi prima dies, hæc tibi summa fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere justis,
 In tua nec tonsas ferre sepulcra comas.
Non super incubui: non oscula frigida carpsi.
 Diripiunt avidæ viscera nostra feræ.

Ipsa

Illa coit firma generis junctura catena,
Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est celare. licet: pete munus ab illa,
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis. laudabimur ambo.
Dicar privigno fida noverca meo.
Non tibi per tenebras duri reseranda mariti
Ianua,nec custos decipiendus erit:
Vt tenuit domus una duos,domus una tenebit.
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa,
Tu licet in lecto conspiciare meo.
Tolle moras tantum, properataque fœdera junge.
Qui mihi nunc sævit,sic tibi parcat amor.
Non ego dedignor supplex, humilisque precari.
Heu! ubi nunc fastus,altaque verba jacent?
Et pugnare diu, nec me summittere culpæ
Certa fui.certi si quid haberet amor.
Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
Brachia. quid deceat,non videt ullus amans.
Depuduit, profugusque pudor sua signa reliquit.
Da veniam fassæ, duraque corda doma.
Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora,Minos:
Quod veniant proavi fulmina torta manu:
Quod si avus radiis frontem vallatus acutis,
Purpureo tepidum qui movet axe diem:
Nobilitas sub amore jacet: miserere priorum:
Et mihi si non vis parcere, parce meis.
Est mihi dotalis tellus Iovis insula Crete:
Serviat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos: potuit corrumpere taurum
Mater. eris tauro sævior ipse truci?
Per Venerem,parcas oro, quæ plurima mecum est:
Sic nunquam,quæ te spernere possit,ames.
Sic tibi secretis agilis Dea saltibus adsit,
Sylvaque perdendas præbeat alta feras.
Sic faveant Satyri,montanaque numina Panes:
Sic cadat adversa cuspide fossus aper.
Sic tibi dent Nymphæ (quamvis odisse puellas
Diceris) arentem quæ levet unda sitim.
Addimus his precibus lacrymas quoque; verba precantis
Perlegis,& lacrymas finge videre meas.

Et flesti, & nostros vidisti flentis ocellos,
Miscuimus lacrymas mœstus uterque suas;
Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
Vt tua sunt collo brachia vincta meo.
Ah quoties, cum te vento quererere teneri,
Riserunt comites ! ille secundus erat.
Oscula dimissæ quoties repetita dedisti !
Quam vix sustinuit dicere lingua, vale!
Aura levis rigido pendentia lintea malo
Suscitat, & remis eruta canet aqua.
Prosequor infelix oculis abeuntia vela
Qua licet, & lacrymis humet arena meis.
Vtque celer venias virides Nereidas oro.
Scilicet ut venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alii rediture redisti.
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.
Aspicit immensum moles nativa profundum:
Mons fuit : æquoreis illa resistit aquis,
Hinc ego prima tuæ prospexi vela carinæ,
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora.
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura.
Femineas vidi corde tremente genas.
Non satis id fuerat (quid enim furiosa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc vero rupique sinus, & pectora planxi,
Et secui madidas ungue rigente genas:
Implevique sacram querulis ululatibus Idam,
Illuc has lacrymas in mea saxa tuli.
Sic Helene doleat, desertaque conjuge ploret,
Quæque prior nobis intulit; ipsa ferat.
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta sequuntur
Æquora, legitimos destituuntque viros.
At cum pauper eras, armentaque pastor agebas;
Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar ut una nurus.
Non tamen ut Priamus nymphæ socer esse recuset,
Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
Dignaque sum, & cupio fieri matrona potentis.
Sunt mihi, quas possunt sceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam,
Despice. purpureo sum magis apta toro.
Denique, tutus amor meus est. tibi nulla parantur
Bella: nec ultrices advehit unda rates.
Tyndaris infestis fugitiva reposcitur armis:
Hac venit in thalamos dote superba tuos.

Quæ si sit Danais reddenda, vel Hectora fratrem,
Vel cum Deiphobo Polydamanta roga.
Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
Consule: queis ætas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum patriæ præponere raptam:
Causa pudenda tua est: justa vir arma movet.
Nec tibi, si cupias, fidam promitte Lacænam,
Quæ sit in amplexus tam cito versa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læsus amore dolet;
Tu quoque clamabis, Nulla reparabilis arte
Læsa pudicitia est: deperit illa semel.
Ardet amore tui. sic & Menelaon amavit:
Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andomache certo bene nupta marito!
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu levior foliis, tunc cum sine pondere succi
Mobilibus ventis arida facta cadunt:
Et minus est in te, quam summa pondus arista,
Quæ levis assiduis solibus usta riget.
Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffusis vaticinata comis:
Quid facis Oenone? quid arenæ semina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.
Graja juvenca venit, quæ te, patriamque, domumque
Perdat. io prohibe, Graja juvenca venit.
Dum licet, obscœnam ponto demergite puppim.
Heu quantum Phrygii sanguinis illa vehit!
Dixerat. incursu famulæ rapuere furentem.
At mihi flaventes diriguere comæ.
Ah nimium miseræ vates mihi vera fuisti:
Possidet en saltus illa juvenca meos.
Sit facie quamvis insignis, adultera certe est:
Deseruit patrios hospite capta deos.
Hlam de patria Theseus (nisi nomine fallor)
Nescio quis Theseus abstulit ante sua.
A juvene, & cupido credatur reddita virgo.
Vnde hæc compererim tam bene quæris? amo.
Vim licet appelles, & culpam nomine veles;
Quæ toties rapta est, præbuit ipsa rapi.
At manet Oenone fallenti casta marito:
Et poteras falli legibus ipse tuis.
Me Satyri celeres (sylvis ego tecta latebam)
Quæsierant rapido turba proterva pede:
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus, in immensis, qua tumet Ida, jugis.
Me fide conspicuus Trojæ munitor amavit.
Ille meæ spolium virginitatis habet.

Id quoque luctando. rupi tamen ante capillos,
Oraque sunt digitis aspera facta meis.
Nec pretium stupri gemmas, aurumque poposci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Ipse ratus dignam, medicas mihi tradidit artes,
Admisitque meas ad sua dona manus.
Quæcunque herba potens ad opem radixque medendi
Vtilis in toto nascitur orbe, mea est.
Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis.
Destituor prudens artis ab arte mea.
Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheræas
Dicitur, & nostro saucius igne fuit.
Quod neque graminibus tellus fecunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes,
Et potes, & merui. dignæ miserere puellæ.
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis,
Et tua, quod superest temporis, esse precor.

Epistola VI.

HYPSIPYLE IASONI.

Littora Thessaliæ reduci tetigisse carina
Diceris, auratæ vellere dives ovis.
Gratulor incolumi, quantum finis. hoc tamen, ipso
Debueram scripto certior esse tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cum cuperes; ventos non habuisse potes.
Quamlibet adverso signetur epistola vento;
Hypsipyle missa digna salute fui.
Cur mihi fama prior, quam nuncia littera, venit,
Isse sacros Martis sub juga panda boves?
Seminibus jactis segetes adolesse virorum,
Inque necem dextra non eguisse tua?
Pervigilem spolium pecudis servasse draconem,
Rapta tamen forti vellera fulva manu?
Hæc ego si possem, timide credentibus ista,
Ipse mihi scripsit, dicere; quanta forem?
Quid queror officium lenti cessasse mariti?
Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
Barbara narratur venisse venefica tecum,
In mihi promissi parte recepta tori.
Credula res amor est. utinam temeraria dicar
Criminibus falsis insimulasse virum.
Nuper ab Hæmoniis hospes mihi Thessalus oris
Venerat, & tactum vix bene limen erat:
Æsonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hæsit in opposita lumina fixus humo.

Protinus exilui: tunicisque à pectore ruptis,
Vivit,an, exclamo, me quoque fata trahunt?
Vivit, ait. timidumque mihi jurare coegi.
Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est.
Vtque animus rediit, tua facta requirere cœpi.
Rettulit, æripides Martis arasse boves:
Vipereos dentes in humum pro semine jactos,
Et subito natos arma tulisse viros:
Terrigenas populos civili Marte peremptos
Implesse ætatis fata diurna suæ.
Devicto serpente, iterum, si vivat Iason,
Quærimus. alternant spesque, timorque fidem.
Singula dum narrat; cursu studioque loquendi,
Detegit ingenio vulnera facta tuo.
Heu ubi pacta fides? ubi connubialia jura?
Faxque sub arsuros dignior ire rogos?
Non ego sum furtim tibi cognita. pronuba Iuno
Adfuit: & sertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnys
Prætulit infaustas sanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria navita Tiphy mea?
Non erat hic aries villo spectabilis aureo:
Non senis Æetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (sed me mea fata trahebant)
Hospita feminea pellere castra manu.
Lemniadesque viros nimium quoque vincere norunt.
Milite tam forti vita tuenda fuit.
Vrbe virum vidi, tectoque, animoque recepi:
Hic tibi bisque æstas, bisque cucurrit hyems.
Tertia messis erat: cum tu dare vela coactus
Implesti lacrymis talia verba tuis:
Abstrahor Hypsipyle: si dent modo fata recursum,
Vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero.
Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,
Vivat; & ejusdem simus uterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falsa cadentibus ora,
Cetera te memini non potuisse loqui.
Vltimus è sociis sacram conscendis in Argo.
Illa volat: ventus concava vela tenet.
Cærula propulsæ subducitur unda carinæ:
Terra tibi, nobis aspiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circumspicit undas:
Huc feror: & lacrymis ora, sinusque madent.
Per lacrymas specto: cupidæque faventia menti
Longius assueto lumina nostra vident.
Adde preces castas, immistaque vota timori,
Nunc quoque te salvo persolüenda mihi.

Vota ego persolvam? votis Medea fruetur?
Cor dolet: atque iræ mistus abundat amor:.
Dona feram templis, vivum quod Iasona perdam?
Hostia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem secura fui: semperque verebar,
Ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
Argolicas timui, nocuit mihi barbara pellex.
Non expectato vulnus ab hoste tuli.
Nec facie meritisque placet: sed carmine movit:
Diraque cantata pabula falce metit:
Illa reluctantem cursu deducere Lunam
Nititur, & tenebris abdere Solis equos.
Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
Illa loco sylvas, vivaque saxa movet.
Per tumulos errat passis discincta capillis,
Certaque de tepidis colligit ossa rogis.
Devovet absentes, simulacraque cerea fingit,
Et miserum tenues in jecur urget acus.
Et quæ nescierim melius. male quæritur herbis;
Moribus & forma conciliandus amor.
Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno
Impavidus somno nocte silente frui?
Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coegit,
Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde, quod ascribi factis procerumque, tuisque
Se facit, & titulo conjugis uxor obest.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat, & populum, qui sibi credat, habet.
Non hæc Æsonides, sed filia Phasias Ætæ
Aurea Phryxeæ terga revellit ovis.
Non probat Alcimede mater tua: consule matrem:
Non pater: à gelido cui venit axe nurus.
Illa sibi à Tanais Scythicæque paludibus undæ
Quærat, & à patria Phasidis usque virum,
Mobilis Æsonide, vernaque incertior aura,
Cur tua polliciti pondere verba carent?
Vir meus hinc ieras, cur non meus inde redisti?
Sim reducis conjux, sicut euntis eram.
Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt:
En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus avus, Bacchi conjux redimita corona,
Præradiat stellis signa minora suis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti:
Me quoque jam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi: gratare ambobus Iason:
Dulce mihi gravidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque sum: prolemque gemellam
Pignora Lucina bina favente dedi.

Si quæras, cui sint similes, cognosceris illis.
Fallere non norunt. cetera patris habent.
Legatos quos pæne dedi pro matre ferendos:
Sed tenuit cœptas sæva noverca vias.
Medeam timui: plus est Medea noverca.
Medeæ faciunt ad scelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora, pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen, ô demens, Colchisque ablate venenis,
Dicitis Hypsipyles præposuisse toro.
Turpiter illa virum cognovit adultera virgo.
Me tibi, teque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta.
Deseruit Colchon: me mea Lemnos habet.
Quid referam? scelerata piam si vincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitque virum.
Lemniadum facinus culpo, non miror Iason,
Quælibet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis, ut oportuit, actus iniquis
Intrasses portus, tuque comesque, meos,
Obviaque exissem fœtu comitata gemello:
Hiscere nonne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me scelerate videres?
Perfide quo precio, qua nece dignus eras?
Ipse quidem per me tutus, sospesque fuisses:
Non quia tu dignus: sed quia mitis ego.
Pellicis ipsa meos implessem sanguine vultus,
Quosque veneficiis abstulit illa suis.
Medeæ Medea forem. quod si quis ab alto
Iustus adest votis Iupiter ipse meis;
Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque succuba nostri
Mœreat, & leges sentiat ipsa suas.
Vtque ego destituor conjux, materque duorum;
A totidem natis orba sit atque viro.
Nec male parta diu teneat: pejusque relinquat.
Exulet: & toto quærat in orbe fugam.
Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
Filia: tam natis, tam sit acerba viro.
Cum mare, cum terras consumserit: aëra tentet.
Erret inops, expes, cæde cruenta sua.
Hæc ego conjugio fraudata Thoantias oro.
Vivite devoto nuptaque virque toro.

Epistola VII.

DIDO ÆNEÆ.

SIc, ubi fata vocant, udis abjectus in herbis,
Ad vada Mæandri concinit albus olor:

Nec,

Nec, quia te nostra sperem prece posse moveri,
Alloquor: adverso movimus ista Deo.
Sed meriti famam, corpusque, animumque pudicum
Cum male perdiderim; perdere verba leve est.
Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
Atque iidem venti vela, fidemque ferent.
Certus es, Ænea, cum fœdere solvere naves:
Quæque ubi sint nescis, Itala regna sequi.
Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt
Mœnia: nec sceptro tradita summa tuo.
Facta fugis: facienda petis. quærenda per orbem
Altera: quæsita est altera terra tibi.
Vt terram invenias, quis eam tibi tradet habendam?
Quis sua non notis arva tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
Quaque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia si veniant, nec te tua vota morentur;
Vnde tibi, quæ te sic amet, uxor erit?
Vror, ut inducto ceratæ sulphure tedæ:
Æneamque animo noxque, diesque refert.
Ille, quidem male gratus, & ad mea munera surdus,
Et quo, si non sim stulta, carere velim:
Non tamen Æneam, quamvis male cogitet, odi:
Sed queror infidum: questaque pejus amo.
Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
Frater amor. castris militet ille tuis.
Aut ego, quæ cœpi (neque enim dedignor) amare:
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & ipsa mihi falso jactatur imago.
Matris ab ingenio diffidet ille suæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te sævæ progenuere feræ.
Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
Quo tamen adversis fluctibus ire paras.
Quo fugis? obstat hyems: hyemis mihi gratia prosit:
Aspice, ut eversas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, sine me debere procellis.
Iustior est animo ventus, & unda tuo.
Non ego sum tanti, quamvis merearis inique,
Vt pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces preciosa odia, & constantia magno;
Si, dum me fugias, est tibi vile mori.
Iam venti ponent, strataque æqualiter unda
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses!
Et, nisi duritia robora vincis, eris.

Quid? si nescires insana quid æquora possent?
Expertæ toties tam male credis aquæ?
Vt pelago suadente etiam retinacula solvas,
Multa tamen latus tristia pontus habet.
Nec violasse fidem tentantibus æquora prodest.
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.
Præcipue cum læsus amor: quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam timeo, noceamque nocenti,
Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
Vive, precor: sic te melius, quam funere, perdam.
Tu potius leti causa ferere mei.
Finge age te rapido (nullum sit in omine pondus)
Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falsæ perjuria linguæ,
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Conjugis ante oculos deceptæ stabit imago
Tristis, & effusis sanguinolenta comis.
Quicquid id est, totum merui, concedite dices:
Quæque cadent, in te fulmina missa putes.
Da breve sævitiæ spacium pelagique, tuæque
Grande moræ precium, tuta futura via est.
Nec mihi tu parcas. puero parcatur Iulo.
Te satis est titulum mortis habere meæ.
Quid puer Ascanius? quid dii meruere Penates?
Ignibus ereptos obruet unda Deos.
Sed neque fers tecum: nec, quæ mihi, perfide, jactas,
Presserunt humeros sacra paterque tuos.
Omnia mentiris. neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaque plector ego.
Si quæras, ubi sit formosi mater Iuli:
Occidit à duro sola relicta viro.
Hæc mihi narrabas. at me movere merentem.
Illa minor culpa pœna futura mea est.
Nec mihi mēs dubia est, quin te tua numina damnent:
Per mare, per terras septima jactat hyems.
Fluctibus ejectum tuta statione recepi,
Vixque bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officiis utinam contenta fuissem:
Et mihi concubitus fama sepulta foret.
Illa dies nocuit, qua nos declive sub antrum
Cœruleus subitis compulit imber aquis.
Audieram voces. Nymphas ululasse putavi.
Eumenides fatis signa dedere meis.
Exige læse pudor pœnas, violate Sichæo:
Ad quem (me miseram!) plena pudoris eo.
Est mihi marmorea sacratus in æde Sichæus:
Oppositæ frondes, velleraque alba tegunt.

Hinc

Hinc ego me sensi noto quater ore citari:
Ipse sono tenui dixit, Elisa veni.
Nulla mora est: venio: venio tibi debita conjux,
Sum tamen admissi tarda pudore mei.
Da veniam culpæ. decepit idoneus auctor.
Invidiam noxæ detrahit ille meæ.
Diva parens, seniorque pater, pia sarcina nati,
Spem mihi mansuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, causas habet error honestas.
Adde fidem; nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitæque novissima nostræ
Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit internas conjux mactatus ad aras:
Et sceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor: cineresque viri, patriamque relinquo:
Et feror in duras hoste sequente vias.
Applicor ignotis, fratrique elapsa, fretoque,
Quod tibi donavi perfide, littus emo.
Urbem constitui: lateque patentia fixi
Mœnia, finitimis invidiosa locis.
Bella tument: bellis peregrina & femina tentor:
Vixque rudes portas urbis, & arma paro.
Mille procis placui: qui in me coiere, querentes
Nescio quem thalamis præposuisse suis.
Quid dubitas vinctam Gætulo tradere Iarbæ?
Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.
Est etiam frater: cujus manus impia poscit
Respergi nostro, sparsa cruore viri.
Pone Deos, & quæ tangendo sacra profanas:
Non bene cœlestes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapsis igne futurus;
Pœnitet elapsos ignibus esse Deos.
Forsitan & gravidam Dido scelerate relinquas,
Parsque tui lateat corpore clausa meo.
Accedet fatis matris miserabilis infans,
Et nondum nati funeris auctor eris.
Cumque parente sua frater morietur Iuli:
Pœnaque connexos auferet una duos.
Sed jubet ire deus: vellem vetuisset adire,
Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
Hoc duce nempe deo ventis agitaris iniquis,
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
Hectore si vivo quanta fuere, forent.
Non patrium Simoenta petis: sed Thybridis undas,
Nempe ut pervenias quo cupis, hospes eris.
Utque latet, refugitque tuas obstrusa carinas;
Vix tibi continget terra petita seni.

Hos

Hos populos potius in dotem, ambage remota,
Accipe, & advectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem:
Inque loco regis sceptra sacrata tene.
Si tibi mens avida est belli, si quærit Iulus
Vnde suo partus Marte triumphus eat;
Quem superet, ne quid desit, præbebimus hostem.
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per patrem, fraternaque tela, sagittas,
Perque fugæ comites, Dardana sacra, Deos:
(Sic superent quoscunque tua de gente reportas,
Mars ferus & damni sit modus ille tui,
Ascaniusque suos feliciter impleat annos,
Et senis Anchisæ molliter ossa cubent.)
Parce precor domui, quæ se tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, præter amasse, meum?
Non ego sum Phthia, magnisque oriunda Mycenis:
Nec steterant in te virque paterque meus.
Si pudet uxoris, non nupta, sed hospita dicar.
Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus:
Temporibus certis dantque negantque viam.
Cum dabit aura viam; præbebis carbasa ventis.
Nunc levis ejectam continet alga ratem.
Tempus ut observem manda mihi: certius ibis:
Nec te si cupias, ipsa manere sinam.
Et socii requiem poscunt: laniataque classis
Postulat exiguas semirefecta moras.
Pro meritis, & si qua tibi debebimus ultra,
Pro spe conjugii, tempora parva peto.
Dum freta mitescunt, & amor dum temperat usum,
Fortiter ediscam tristia posse pati.
Sin minus, est animus nobis effundere vitam.
In me crudelis non potes esse diu.
Adspicias utinam quæ sit scribentis imago.
Scribimus, & gremio Troïcus ensis adest:
Perque genas lacrymæ strictum labuntur in ensem:
Qui jam pro lacrymis sanguine tinctus erit.
Quam bene conveniunt fato tua munera nostro.
Instruis impensa nostra sepulcra brevi.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
Ille locus sævi vulnus amoris habet.
Anna soror, soror Anna, meæ male conscia culpæ,
Iam dabis in cineres ultima dona meos.
Nec, consumta rogis, inscribar Elisa Sichæi.
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
Præbuit Æneas & causam mortis, & ensem.
Ipsa sua Dido concidit usa manu.

Epistola VIII.

HERMIONE ORESTI.

Alloquor Hermione, nuper fratremque, virumque:
Nunc fratrem.nomen conjugis alter habet.
Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris,
Inclusam contra jusque piumque tenet.
Quod potui, renui, ne non invita tenerer:
Cetera femineæ non valuere manus.
Quid facis Æacide? non sum sine vindice dixi:
Hæc tibi sub domino, Pyrrhe, puella suo est.
Surdior ille freto, clamantem nomen Orestis,
Traxit inornatis in sua tecta comis.
Quid gravius capta Lacedæmone serva tulissem,
Si raperet Grajas barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexavit Achaïa victrix,
Cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste,
Injice non timidas in tua jura manus.
An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
Arma feras? rapta conjuge lentus eris?
it socer exemplo, nuptæ repetitor ademtæ:
Cui pia militiæ causa puella fuit.
socer ignavus vacua stertisset in aula;
Nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
on tu mille rates sinuosaque vela parabis,
Nec numerum Danai militis: ipse veni.
ic quoq; eram repetenda tamen: nec turpe marito est
Aspera pro charo bella tulisse toro.
uid? quod avus nobis idem Pelopeïus Atreus?
Et si non esses vir mihi, frater eras.
r precor uxori, frater succurre sorori.
Instant officio nomina bina tuo.
e tibi Tyndareus, vita gravis auctor & annis,
Tradidit: arbitrium neptis habebat avus.
pater Æacidæ promiserat inscius acti.
Plus quoque, qui prior est ordine, possit avus.
um tibi nubebam, nulli mea teda nocebat:
Si jungar Pyrrho, tu mihi læsus eris.
pater ignoscet nostro Menelaus amori.
Succubuit telis præpetis ipse Dei.
em sibi permisit, genero permittet amorem.
Proderit exemplo ma er amata suo.
mihi, quod matri pater, es: quas gesserat olim
Dardanius partes advena, Pyrrhus agit.
licet patriis sine fine superbiat actis:
Et tu quæ referas, facta parentis habes.

Tanta-

Tantalides omneis, ipsumque regebat Achillem:
Hic pars militiæ: dux erat ille ducum.
Tu quoque habes proavum Pelopem Pelopisq; paren-
Si melius numeres, à Iove quintus eris. (tem:
Nec virtute cares: arma invidiosa tulisti.
Sed tu quid faceres? induit illa pater.
Materia vellem fortis meliore fuisses:
Non lecta est operi, sed data causa tuo.
Hanc tamen implesti: juguloque Ægisthus aperto
Tecta cruentavit; quæ pater ante tuus.
Increpat Æacides, laudemque in crimina vertit.
Et tamen aspectus sustinet ille meos.
Rumpor: & ora mihi pariter cum mente tumescunt:
Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quisquamne objecit Oresti?
Nec mihi sunt vires: nec ferus ensis adest.
Flere licet: flendo certe diffundimus iram:
Perque sinus lacrymæ fluminis instar eunt.
Has semper solas habeo, semperque profundo.
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos:
Tantalides omnes apta rapina sumus.
Non ego fluminei referam mendacia cygni:
Nec querar in plumis delituisse Iovem.
Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
Vecta peregrinis Hippodameja rotis.
Castori Amyclæo & Amyclæo Polluci,
Reddita Mopsopia Tyndaris urbe soror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta,
Argolicas pro se vertit in arma manus.
Vix equidem memini: memini tamen omnia luctus,
Omnia sollicitii plena timoris erant.
Flebat avus, flebatque soror fratresque gemelli:
Orabat superos Leda, suumque Iovem.
Ipsa ego non longos etiam nunc scissa capillos
Clamabam, Sine me, me sine mater abis?
Nam conjux aberat. ne non Pelopeia credar,
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides utinam vitasset Apollinis arcus!
Damnaret nati facta proterva pater.
Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli,
Abducta viduum conjuge flere virum.
Quæ mea cœlesteis injuria fecit iniquos,
Quodve mihi miseræ sidus obesse querar?
Parva mea sine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum vivant, orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
Incerto dictas ore puella tuli.

Non

Non ego captavi brevibus tua colla lacertis,
Nec gremio sedi sarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei : nec pacta marito
Intravi thalamos,matre parante,novos.
Obvia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tamen esse Helenen,quod eras pulcherrima,sensi,
Ipsa requirebas, quæ tua nata forer.
Pars hæc una mihi conjux bene cessit Orestes:
Is quoque,ni pro se pugnet,ademtus erit.
Pyrrhus habet captam reduce & victore parente :
Et minus à nobis diruta Troja fuit.
Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat;
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox ubi me thalamis ululantem,& acerba gementem
Condidit,in mœsto procubuique toro ;
Pro somno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaque licet fugio, sicut ab hoste,viro.
Sæpe malis stupeo : rerumque oblita, locique,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Utque nefas sensi ; male corpora tacta relinquo,
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Orestis
Exit: & errorem vocis,ut omen, amo.
Per genus infelix juro, generisque parentem,
Qui freta,qui terras,& sua regna quatit,
Per patris ossa tui,patrui mihi ; quæ tibi debent,
Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent ;
Aut ego præmoriar, primoque extinguar in ævo,
Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

Epistola IX.

DEIANIRA HERCULI.

Ratulor Oechaliam titulis accedere nostris :
Victorem victæ succubuisse queror.
ama Pelasgiadas subito pervenit in urbes
Decolor, & factis inficianda tuis.
em nunquam Iuno,seriesque immensa laborum
Fregerit ; huic Iolen imposuisse jugum.
velit Eurystheus,velit hoc germana Tonantis,
Lætaque sit vitæ labe noverca tuæ.
non ille venis : cui nox (si creditur) una
Non tanti,ut tantus conciperere,fuit.
is tibi,quam Iuno,nocuit Venus. illa premendo
Sustulit : hæc humili sub pede colla tener.
pice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.

Se

Ipsa quoque infantis cum vulnere persequar umbras:
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ô frustra miseræ sperate sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui:
Et refer ad matrem, socioque impone sepulchro,
Vrnaque nos habeat, quamlibet arcta, duos.
Vive memor nostri, lacrymasque in funere funde:
Neve reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) projectæ nimium mandata sororis
Perfer. mandatis perfruar ipsa patris.

Epistola XII.

MEDEA IASONI.

VT tibi Colchorum, memini, regina vacavi,
Ars mea, cum peteres, ut tibi ferret opem;
Tunc, quæ dispensant mortalia fata sorores,
Debuerant fusos evoluisse meos.
Tunc potui Medea mori bene. quicquid ab illo
Produxi vitæ tempore, pœna fuit.
Hei mihi, cur unquam juvenilibus acta lacertis
Phryxæam petiit Pelias arbor ovem?
Cur unquam Colchi Magnetida vidimus Argo,
Turbaque Phasiacam Graja bibistis aquam?
Cur mihi plus æquo flavi placuere capilli,
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
At (semel in nostràs quoniam nova puppis arenas
Venerat, audaces attuleratque viros)
Isset anhelatos non præmedicatus in ignes
Immemor Æsonides, oraque adunca boum.
Semina jecisset; totidem sumsisset & hostes:
Vt caderet cultu cultor ab ipse suo.
Quantum perfidiæ tecum scelerate periisset!
Demta forent capiti quam mala multa meo?
Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas.
Hac fruar: hæc de te gaudia sola feram.
Iussus inexpertam Colchos advertere puppim,
Intrasti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.
Quam pater est illi, tam mihi dives erat.
Hic Ephyren bimarem: Scythia tenus ille nivosa
Omne tenet, Ponti qua plaga læva jacet.
Accipit hospitio juvenes pater Æta Pelasgos,
Et premitis pictos corpora Graja toros.
Tunc ego te vidi: tunc cœpi scire quis esses.
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
Et vidi, ut perii: nec notis ignibus arsi,
Ardet ut ad magnos pinea teda deos.

Et formosus eras,& me mea fata trahebant.
Abstulerant oculi lumina nostra tui.
Perfide sensisti: quis enim bene celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma suo.
Dixerat interea tibi rex: ut dura ferorum
Insolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus,quam per cornua,sævi:
Quorum terribilis spiritus ignis erat.
Ære pedes solidi,prætentaque naribus æra:
Nigra per afflatus hæc quoque facta suos.
Semina præterea populos genitura juberis
Spargere devota lata per arva manu,
Qui peterent natis secum tua corpora telis.
Illa erat agricolæ messis iniqua suo.
Lumina custodis succumbere nescia somno
Vltimus est aliqua decipere arte labor.
Dixerat Æetes. mœsti consurgitis omnes:
Mensaque purpureos deserit alta toros.
Quam tibi tunc longe regnum dotale Creusæ,
Et socer, & magni nata Creontis erat!
Tristis abis. oculis abeuntem prosequor udis:
Et dixit tenui murmure lingua,Vale.
Vt positum thalamo tetigi male saucia lectum;
Acta est per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos taurique meos,segetesque nefandæ,
Ante meos oculos pervigil anguis erat.
Hinc amor,hinc timor est.ipsum timor auget amorem.
Mane erat,& thalamo chara recepta soror.
Disjectamque comas, aversaque in ora jacentem,
Invenit: & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minys (petit altera,& altera habebit)
Æsonio juveni: quod rogat illa,damus.
Est nemus,& piceis,& frondibus ilicis atrum:
Vix illuc radiis Solis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:
Aurea barbarica stat dea facta manu.
Nescio an exciderint mecum loca. venimus ambo,
Orsus es infido sic prior ore loqui.
Ius tibi & arbitrium nostræ fortuna salutis
Tradidit: inque tua est vitaque morsque manu.
Perdere posse sat est,si quem juvat ista potestas:
Sed tibi servatus gloria major ero.
Per mala nostra precor,quorum potes esse levamen,
Per genus,& numen cuncta videntis avi,
Per triplices vultus, arcanaque sacra Dianæ:
Et si forte aliquos gens habet ista deos;
O virgo miserere mei: miserere meorum:
Effice me meritis tempus in omne tuum.

Quod si forte virum non dedignare Pelasgum,
(Sed mihi tam faciles unde deosque meos?)
Spiritus ante meos tenues vanescat in auras,
Quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit Iuno sacris præfecta maritis,
Et dea, marmorea cujus in æde sumus.
Hæc animum, & quota pars horum movere puellæ
Simplicis: & dextræ dextera juncta meæ.
Vidi etiam lacrymas. an & est pars fraudis in illis?
Si cito sum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes in adusto corpore tauros,
Et solidam jusso vomere findis humum.
Arva venenatis pro semine dentibus imples:
Nascitur & gladios scutaque miles habens.
Ipsa ego, quæ dederam medicamina, pallida sedi,
Cum vidi subitos arma tenere viros.
Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
In se constrictas conseruere manus.
Pervigil ecce draco squammis crepitantibus horrens
Sibilat, & torto pectore verrit humum.
Dotis opes ubi erant? ubi erat tunc regia conjux?
Quique maris gemini distinet Isthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi sum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens;
Flammea subduxi medicato lumina somno:
Et tibi quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus est genitor: regnum, patriamque reliqui.
Munus in exilio quodlibet esse tuli.
Virginitas facta est peregrini præda latronis:
Optima cum chara matre relicta soror.
At non te fugiens sine me, germane, reliqui.
Deficit hoc uno littera nostra loco.
Quod facere ausa mea est, non audet scribere dextra.
Sic ego, sed tecum dilaceranda fui.
Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
Credere me pelago femina, jamque nocens.
Numen ubi est? ubi di? meritas subeamus in alto
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compressos utinam Symplegades elisissent,
Nostraque adhæreret ossibus ossa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos.
Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæque vomit totidem fluctus, totidemque resorbet,
Nos quoque Trinacriæ supposuisset aquæ.
Sospes ad Hæmonias victorque reverteris urbes.
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes,
Cæsaque virginea membra paterna manu?

Vt culpent alii, tibi me laudare necesse est,
Pro quo sum toties esse coacta nocens.
Ausus es ô (justo desunt sua verba dolori)
Ausus es, Æsonia, dicere, cede domo.
Iussa domo cessi, natis comitata duobus,
Et, qui me sequitur semper, amore tui.
Vt subito nostras Hymen cantatus ad aures
Venit, & accenso lampades igne micant,
Tibiaque effudit socialia carmina vobis,
At mihi funesta flebiliora tuba;
Pertimui: nec adhuc tantum scelus esse putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat. (tant.
Turba ruunt: & Hymen clamant: Hymenæa frequen-
Quo propior vox est: hoc mihi pejus erat.
Diversi flebant servi, lacrymasque tegebant.
Quis vellet tanti nuncius esse mali?
Me quoque quidquid erat potius nescire juvabat:
Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
Cum minor è pueris, jussus, studioque videndi,
Constitit ad geminæ limina prima foris:
Hinc mihi, mater abi: pompam pater, inquit, Iason
Ducit, & adjunctos aureus urget equos.
Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ suadebat in agmina turbæ,
Raptaque compositis demere serta comis.
Vix me continui, quin sic laniata capillos
Clamarem, Meus est: injiceremque manus.
Læse pater gaude: Colchi gaudete relicti:
Inferias umbræ fratris habete mei.
Deseror (amissis regno, patriaque, domoque)
Conjuge: qui nobis omnia solus erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furenteis;
Vnum non potui perdomuisse virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammas effugere ipsa meas.
Ipsi me cantus, herbæque, artesque relinquunt.
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quæ me non possum, potui sopire draconem.
Vtilior cuivis, quam mihi, cura mea est.
Quos ego servavi, pellex amplectitur artus:
Et nostri fructus illa laboris habet.
Forsitan & stultæ dum te jactare maritæ
Quæris, & injustis auribus apta loqui;
In faciem, moresque meos nova crimina fingis.
Rideat, & vitiis læta sit illa meis.

Rideat: & Tyrio jaceat sublimis in ostro;
Flebit: & ardores vincet adusta meos.
Dum ferrum, flammæque aderunt, succusque veneni;
Hostis Medeæ nullus inultus erit.
Quod si forte preces præcordia ferrea tangunt;
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi sum supplex, quod tu mihi sæpe fuisti:
Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
Si tibi sum vilis; communes respice natos.
Sæviet in partus dira noverca meos.
Et nimium similes tibi sunt: & imagine tangor:
Et quoties video, lumina nostra madent.
Per superos oro, per avitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos, pignora nostra, duos:
Redde torum: pro quo tot res insana reliqui.
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra taurosque virosque:
Utque tua serpens victa quiescat ope.
Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti:
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit, quæris: campo numeravimus illo,
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries villo spectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam si tibi, Redde, neges.
Dos mea, tu sospes: dos est mea, Graja juventus.
I nunc, Sisyphias improbe confer opes.
Quod vivis, quod habes nuptam, socerumq; potentem;
Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
Quos equidem actutum. sed quid prædicere pœnam
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quo feret ira, sequar. facti fortasse pigebit,
Et piget infido consuluisse viro.
Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat:
Nescio quid certe mens mea majus agit.

Epistola XIII.

LAODAMEIA PROTESILAO.

Mittit, & optat amans quo mittitur ire, salutem,
Æmonis Æmonio Laodameja viro.
Aulide te fama est vento retinente morari.
Ah me cum fugeres, hic ubi ventus erat?
Tunc freta debuerant vestris obsistere remis:
Illud erat sævis utile tempus aquis.
Oscula plura viro, mandataque plura dedissem:
Et sunt quæ volui dicere multa tibi.
Raptus es hinc præceps: &, qui tua vela vocaret,
Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.

Ventus erat nautis aptus: non aptus amanti.
Solvor ab amplexu Protesilae tuo:
Linguaque mandatis verba imperfecta reliquit.
Vix illud potui dicere triste, Vale.
Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit.
Iamque meus longe Protesilaus erat.
Dum potui spectare virum, spectare juvabat,
Sumque tuos oculos usque secuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At postquam nec te, nec vela fugacia vidi,
Et, quod spectarem, nil nisi pontus erat:
Lux quoque tecum abiit: tenebrisq; exanguis obortis
Succiduo dicor procubuisse genu.
Vix socer Iphiclus, vix me grandævus Acastus,
Vix mater gelida mœsta refecit aqua.
Officium fecere pium, sed inutile nobis.
Indignor miseræ non licuisse mori.
Vtque animus rediit, pariter rediere dolores:
Pectora legitimus casta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura est præbere capillos:
Nec libet aurata corpora veste tegi.
Vt quas pampinea tetigisse bicorniger hasta
Creditur, huc illuc, qua furor egit, eo.
Conveniunt matres Phylaceides, & mihi clamant,
Indue regales Laodameja sinus.
Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes:
Bella sub Iliacis mœnibus ille geret:
Ipsa comas pectam: galea caput ille premetur:
Ipsa novas vestes: dura vir arma feret.
Quo possum squalore, tuos imitata labores
Dicar: & hæc belli tempora tristis agam.
Dux Pari Priamide, damno formose tuorum,
Tam sis hostis iners, quam malus hospes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpasse maritæ:
Aut illi vellem displicuisse tuam.
Tu, qui pro rapta nimium, Menelae laboras,
Hei mihi quam multis flebilis ultor eris!
Di precor à nobis omen removete sinistrum,
Et sua det reduci vir meus arma Iovi.
Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
More nivis lacrymæ Sole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoisque, & Xantus, & Ida,
Nomina sunt ipso pæne timenda sono.
Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset:
Hospes erat: vires noveras ille suas.
Venerat, ut fama est, multo spectabilis auro,
Quique suo Phrygias corpore ferret opes:

Classe

Classe, virisque potens, per quæ fera bella geruntur:
Et sequitur regni pars quota quemque sui.
His ego te victam consors Ledæa gemellis
Suspicor: hæc Danais posse nocere puto.
Hectora nescio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea sanguinea bella movere manu.
Hectora, quisquis is est, si sum tibi chara, caveto,
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc ubi vitaris, alios vitare memento:
Et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito, ut dicas, quoties pugnare parabis:
Parcere me jussit Laodameja sibi.
Si cadere Argolico fas est sub milite Trojam,
Te quoque non ullum vulnus habente cadat.
Pugnet, & adversos tendat Menelaus in hostes,
Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.
Irruat: &, causa quem vincit, vincat & armis.
Hostibus è mediis nupta petenda viro est.
Causa tua est dispar: tu tantum vivere pugna,
Inque pios dominæ posse redire sinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hostibus, uni:
Ne meus ex illo corpore sanguis eat.
Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
Sævaque in oppositos pectora ferre viros.
Fortius ille potest, multo qui pugnat amore:
Bella gerant alii, Protesilaus amet.
Hunc (fateor) volui revocare: animusque ferebat.
Substitit auspicii lingua timore mali.
Cum foribus velles ad Trojam exire paternis,
Pes tuus offenso limine signa dedit.
Ut vidi, ingemui: tacitoque in pectore dixi:
Signa reversuri sint precor ista viri.
Hæc tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
Qui primus Danaûm Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademtum.
Di faciant, ne tu strenuus esse velis.
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
Iamque fatigatas ultima verset aquas.
Hoc quoque præmoneo: de nave novissimus exi.
Non est, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies, veloque move, remoque carinam,
Inque tuo celerem littore siste gradum.
Sive latet Phoebus, seu terris altior extat;
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.
Nocte tamen quam luce magis. nox grata puellis:
Quarum suppositus colla lacertus habet.

Aucu-

Aucupor in lecto mendaces cœlibe somnos.
Dum careo veris, gaudia falsa juvant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior somno: simulacraque noctis adoro,
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Thura damus, lacrymasque super: quæ sparsa relucent,
Vt solet affuso surgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia solvar ab ipsa mea?
Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno
Militiæ referas splendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes; quamvis audire juvabit;
Multa tamen rapies oscula: multa dabis.
Semper in his apte narrantis verba resistunt.
Promtior est dulci lingua referre mora.
Sed cum Troja subit, subeunt ventique fretumque;
Spes bona sollicito victa timore cadit.
Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me movet: invitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reverti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipse suam non præbet iter Neptunus ad urbem.
Quo ruitis? vestras quisque redite domos.
Quo ruitis Danai? ventos audite vetantes.
Non subiti casus: numinis ista mora est.
Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ vertite vela rates.
Sed quid ego revoco hæc? omen revocantis abesto
Blandaque compositas aura secundet aquas.
Troadas invideo, quæ sic lacrymosa suorum
Funera conspicient: nec procul hostis erit.
Ipsa suis manibus forti nova nupta marito
Imponet galeam, barbaraque arma dabit.
Arma dabit: dumque arma dabit, simul oscula su
Hoc genus officii dulce duobus erit.
Producetque virum: dabit & mandata reverti,
Et dicet, Referas ista face arma Iovi.
Ille ferens dominæ mandata recentia secum,
Pugnabit caute: respicietque domum.
Exuet, & reduci clypeum galeamque resolvet,
Excipietque suo corpora lassa sinu.
Nos sumus incertæ: nos anxius, omnia cogit,
Quæ possunt fieri, facta putare timor.
Dum tamen arma geris diverso miles in orbe,
Quæ referat vultus est mihi cera tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus, amplexus accipit illa meos.

Crede mihi, plus est, quam quod videatur, imago.
Adde sonum ceræ; Protesilaus erit.
Hanc specto, teneoque sinu pro conjuge vero:
Et tamquam possit verba referre, queror.
Per reditus corpusque tuum, mea numina, juro,
Perque pares animi conjugiique faces,
Perque, quod ut videam canis albere capillis,
Quod tecum possis ipse referre caput;
Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
Sive, quod heu timeo, sive superstes eris.
Ultima mandato claudetur epistola parvo:
Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Epistola XIV.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni:
Cætera nuptarum crimine turba jacet.
Clausa domo teneor, gravibusque coërcita vinclis.
Est mihi supplicii causa, fuisse piam.
Quod manus extimuit jugulo dimittere ferrum,
Sum rea. laudarer, si scelus ausa forem.
Esse ream præstat, quam sic placuisse parenti,
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violavimus, urat,
Quæque aderant sacris, tendat in ora faces.
Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, ense,
Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadat:
Non tamen, ut dicant morientia, Pœnitet, ora,
Efficiet non est, quam piget esse piam.
Pœniteat sceleris Danaum sævasque sorores.
Hic solet eventus facta nefanda sequi.
Cor pavet admonitu temeratæ sanguine noctis,
Et subitus dextræ præpedit ossa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuisse mariti;
Scribere de facta non sibi cæde timet.
Sed tamen experiar. modo facta crepuscula terris;
Ultima pars lucis, primaque noctis erat.
Ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi,
Et socer armatas accipit ipse nurus.
Undique collucent præcinctæ lampades auro.
Dantur in invitos impia thura focos.
Vulgus Hymen Hymenæe vocant. fugit ille vocantes.
Ipsa Iovis conjux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubii comitum clamore frequentes,
Flore novo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos sua busta, feruntur:
Strataque corporibus funere digna premunt.

Iamque cibo, vinoque graves, somnoque jacebant,
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram : quodque verebar, erat.
Sanguis abit : mentemque calor corpusque reliquit,
Inque novo jacui frigida facta toro,
Utque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ,
Frigida populeas ut quatit aura comas ;
Aut sic, aut etiam tremui magis. ipse jacebas :
Quæque tibi dederant vina, soporis erant.
Excussere metum violenti jussa parentis.
Erigor : & capio tela tremente manu.
Non ego falsa loquor. ter acutum sustulit ensem:
Ter male sublato decidit ense manus.
At rursus, monitis jussuque coacta parentis,
Admovi jugulo tela paterna tuo.
Sed timor & pietas crudelibus obstitit ausis:
Castaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba sono :
Sævus Hypermnestrę pater est tibi, jussa parentis
Effice : germanis sit comes iste suis.
Fœmina sum, & virgo ; natura mitis, & annis,
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age : dumque jacet fortes imitare sorores.
Credibile est cæsos omnibus esse viros.
Si manus hæc aliquam posset committere cædem ;
Morte foret dominæ sanguinolenta suæ.
Quid meruere necem patruelia regna tenendo,
Quæ tamen extremis danda forent generis ?
Finge viros meruisse mori : quid fecimus ipsæ ?
Quo mihi commisso non licet esse piam ?
Quid mihi cum ferro ? quid bellica tela puellæ ?
Aptior est digitis lana colusque meis.
Hæc ego, dumq; queror, lacrymæ sua verba sequūtur.
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus, sopitaque brachia jactas ;
Pæne manus telo saucia facta tua est.
Iamque patrem, famulosque patris, lucemq; timebam.
Expulerant somnos hæc mea dicta tuos :
Surge age, Belide de tot modo fratribus unus :
Nox tibi, ne properes, ista perennis erit :
Territus exurgis: fugit omnis inertia somni.
Aspicis in timida fortia tela manu.
Quærenti causam, Dum nox fuit, effuge dixi.
Dum nox atra sinit, tu fugis : ipsa moror.
Mane erat, & Danaus generos in cæde jacentes
Dinumerat, summæ criminis unus abes.

Fert male cognatæ jacturam mortis in uno,
Et queritur factum sanguinis esse parum.
Abstrahor à patriis manibus: raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet ex illo Iunonia permanet ira;
Quo bos ex homine est, ex bove facta dea.
Ah satis est pœnæ teneram mugisse puellam:
Nec modo formosam posse placere Iovi.
Astitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
Cornuaque in patriis non sua vidit aquis.
Et conata queri, mugitus edidit ore:
Territaque est forma, territa voce sua.
Quid fugis infelix? quid te miraris in unda?
Quid numeras factos ad nova membra pedes?
Ipsa Iovis magni pellex, metuenda sorori,
Fronde levas nimiam cespitibusque famem,
Fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:
Et ne te feriant, quæ geris, arma times.
Quæque modo, ut posses etiam Iove digna videri,
Dives eras; nudâ nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris.
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi causa fugæ? quid Io freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipsa tuos.
Inachi quo properas? eadem sequerisque fugisque.
Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
Per septem Nilus portus demissus in æquor
Exuit insanæ pellicis ora bovis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana senectus
Auctor? dant anni quod querar ecce mei.
Bella pater patruusque gerunt: regnoque, domoque
Pellimur, ejectas ultimus orbis habet.
Ille ferox, solus solio sceptrisque potitur:
Cum sene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguissima restat.
Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores.
Accipiat lacrymas utraque turba meas.
En ego, quod vivis, pœnæ crucianda reservor.
Quid fiet fonti, cum rea laudis agar?
Et consanguineæ quondam centesima turbæ
Infelix uno fratre manante cadam.
At tua, si qua piæ remanet tibi cura sororis,
Quæque tibi tribui munera dignus habes;
Vel fer opem; vel dede neci, defunctaque vita
Corpora, furtivis insuper adde rogis.
Et sepeli lacrymis perfusa fidelibus ossa:
Scriptaque sint titulo nostra sepulcra brevi.

Exul Hypermnestra, pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.
Scribere plura libet. sed pondere lassa catenæ
Est manus: & vires subtrahit ipse timor.

Epistola XV.

SAPPHO PHAONI.

Ecquid, ut aspecta est studiosæ littera dextræ,
Protinus est oculis cognita nostra tuis?
An, nisi legisses autoris nomina Sapphûs,
Hoc breve nescires unde movetur opus?
Forsitan & quare mea sint alterna requiris
Carmina; cum lyricis sim magis apta modis:
Flendus amor meus est: elegeia flebile carmen.
Non facit ad lacrymas barbitos ulla meas.
Vror, ut indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accensis messibus ardet ager.
Arva Phaon celebrat diversa Typhoidos Ætnæ.
Me calor Ætnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, dispositis quæ jungam carmina nervis,
Proveniunt, vacuæ carmina mentis opus.
Nec me Pyrrhiades, Methymniadesve puellæ,
Nec me Lesbiadum cætera turba juvant.
Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata est Atthis, ut ante, meis.
Atque aliæ centum, quas non sine crimine amavi.
Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
Est in te facies; sunt apti lusibus anni.
O facies oculis insidiosa meis!
Sume fidem & pharetram: fies manifestus Apollo.
Accedant capiti cornua: Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnen, & Gnosida Bacchus amavit.
Nec norat lyricos illa, vel illa modos.
At mihi Pegasides blandissima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus, consors patriæque lyræque,
Laudis habet: quamvis grandius ille sonet.
Si mihi difficilis formam natura negavit;
Ingenio formæ damna rependo meæ.
Sum brevis. at nomen, quod terras impleat omnes,
Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
Candida si non sum: placuit Cepheïa Perseo
Andromede, patriæ fusca colore suæ.
Et variis albæ junguntur sæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur ave.
Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est; nulla futura tua est.

At mea cum legeres, etiam formosa videbar.
Vnam jurabas usque decere loqui.
Cantabam. memini (meminerunt omnia amantes)
Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas: omnique à parte placebam.
Sed tunc præcipue, cum fit amoris opus.
Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat,
Crebraque mobilitas, aptaque verba joco.
Et quod, ubi amborum fuerat confusa voluptas,
Plurimus in lasso corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt nova præda puellæ.
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
Nec vos erronem tellure admittite nostrum
Nisiades matres, Nisiadesque nurus.
Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ.
Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.
Tu quoque quæ montes celebras Erycina Sicanos.
(Nam tua sum) vati consule diva tuæ.
An gravis incœptum peragit fortuna tenorem,
Et manet in cursu semper acerba suo?
Sex mihi natales ierant; cum lecta parentis
Ante diem lacrymas ossa bibere meas.
Arsit inops frater victus meretricis amore,
Mistaque cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops, agili peragit freta cærula remo,
Quasque male amisit, nunc male quærit opes.
Me quoque quod monui bene multa fideliter, odit.
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam desint, quæ me sine fine fatigent,
Accumulat curas filia parva meas.
Vltima tu nostris accedis causa querelis.
Non agitur vento nostra carina suo.
Ecce jacent collo sparsi sine lege capilli,
Nec premit articulos lucida gemma meos.
Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum:
Non Arabum noster dona capillus olet.
Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
Ille mei cultus unicus autor abest.
Molle meum levibus cor est violabile telis,
Et semper causa est, cur ego semper amem.
Sive ita nascenti legem dixere sorores,
Et data sunt vitæ fila severa meæ.
Sive abeunt studia in mores, artesque magistra;
Ingenium nobis molle Thaleja facit.
Quid mirum, si me primæ lanuginis ætas
Abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timebam.
Et faceres: sed te prima rapina tenet.

Hunc si conspiciat, quæ conspicit omnia, Phœbe:
Iussus erit somnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexisset eburno.
Sed videt & Marti posse placere suo.
O nec adhuc juvenis, nec jam puer! utilis ætas!
O decus, atque ævi gloria magna tui.
Huc ades: inque sinus formose relabere nostros.
Non ut ames oro, verum ut amare sinas.
Scribimus, & lacrymis oculi rorantur obortis.
Aspice quam sit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modestius isses;
Si mihi dixisses. Lesbi puella, vale.
Non tecum lacrymas, non oscula nostra tulisti:
Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum est, nisi tantum injuria: nec te
Admoneat, quod tu munus amantis habes:
Non mandata dedi: neque enim mandata dedissem
Vlla, nisi ut nolles immemor esse mei.
Per tibi, qui nunquam longe discedit, amorem,
Perque novem juro numina nostra deas;
Cum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit.
Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
Et lacrymæ deerant oculis, & verba palato.
Astrictum gelido frigore pectus erat.
Postquam se dolor invenit; nec pectora plangi,
Nec puduit scissis exululare comis.
Non aliter quam si nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.
Gaudet, & è nostro crescit mœrore Charaxus
Frater: & ante oculos itque reditque meos.
Vtque pudenda mei videatur causa doloris;
Quid dolet hæc? certe filia vivit, ait,
Non veniunt in idem pudor atq; amor. omne videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta sinu.
Tu mihi cura Phaon: te somnia nostra reducunt;
Somnia formoso candidiora die.
Illic te invenio: quanquam regionibus absis.
Sed non longa satis gaudia somnus habet.
Sæpe tuos nostra cervice onerare lacertos,
Sæpe tuæ videor supposuisse meos.
Oscula cognosco: quæ tu committere linguæ,
Aptaque consueras accipere, apta dare.
Blandior interdum, verisque simillima verba
Eloquor: & vigilant sensibus ora meis.
Vlteriora pudet narrare: sed omnia fiunt.
Et juvat. & sine te non licet esse mihi.
At tum se Titan ostendit, & omnia secum;
Tam cito me somnos destituisse queror.
Antra

Antra nemusq; peto: tanquam nemus antraq; prosint.
Conscia deliciis illa fuere meis.
Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho
Impulit, in collo crine jacente feror.
Antra vident oculi scabro pendentia tofo.
Quæ mihi Mygdonii marmoris instar erant.
Invenio silvam, quæ sæpe cubilia nobis
Præbuit, & multa texit opaca coma:
Sed non invenio dominum sylvæque meumque.
Vile solum locus est: dos erat ille loci.
Cognovi pressas noti mihi cespitis herbas:
De nostro curvum pondere gramen erat.
Incubui: tetigique locum, qua parte fuisti.
Grata prius lacrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami positis lugere videntur
Frondibus: & nullæ dulce queruntur aves.
Sola virum non ulta pie mœstissima mater
Concinit Ismariam Daulias ales Ityn.
Ales Ityn: Sappho desertos cantat amores.
Hactenus ut media cætera nocte silent.
Est nitidus, vitroque magis perlucidus amnis,
Fons sacer: hunc multi numen habere putant.
Quem supra ramos extendit aquatica lotos,
Vna nemus: tenero cespite terra viret.
Hic ego cum lassos posuissem flebilis artus,
Constitit ante oculos Naias una meos.
Constitit, & dixit, Quoniam non ignibus æquis
Vreris. Ambracia est terra petenda tibi.
Phœbus ab excelso, quantum patet, aspicit æquor:
Actæum populi Leucadiumque vocant.
Hinc se Deucalion Pyrrhæ succensus amore
Misit, & illæso corpore pressit aquas.
Nec mora: versus amor fugit lentissima mersi
Pectora. Deucalion igne levatus erat.
Hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
Leucada, nec saxo desiluisse time.
Vt monuit; cum voce abiit. ego territa surgo:
Nec gravidæ lacrymas continuere genæ.
Ibimus ô Nymphæ, monstrataque saxa petemus.
Sit procul insano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quam nunc erit. aura subito.
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque mollis Amor pennas suppone cadenti:
Ne sim Leucadiæ mortua crimen aquæ.
Inde chelyn Phœbo communia munera ponam.
Et sub ea versus unus & alter erit:
Grata lyram posuit tibi Phœbe poëtria Sappho:
Convenit illa mihi: convenit illa tibi.

Cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras,
Cum profugum possis inde referre pedem?
Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes, ô scopulis undaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meæ?
At quanto melius jungi mea pectora tecum,
Quam poterant saxis præcipitanda dari!
Hæc sunt illa Phaon, quæ tu laudare solebas:
Visaque sunt toties ingeniosa tibi.
Nunc vellem facunda forem. dolor artibus obstat,
Ingeniumque meis substitit omne malis.
Non mihi respondent veteres in carmina vires.
Plectra dolore tacent: muta dolore lyra est.
Lesbides æquoreæ nupturaque nuptaque proles,
Lesbides Æolia nomina dicta lyra,
Lesbides infamem quæ me fecistis amatæ;
Desinite ad citharas turba venire meas.
Abstulit omne Phaon quod vobis ante placebat;
Me miseram, dixi quam modo pæne, meus!
Efficite ut redeat. vates quoque vestra redibit.
Ingenio vires ille dat: ille rapit.
Ecquid ago precibus? pectusne agreste movetur?
An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Hoc te, si saperes, lente, decebat opus.
Sive redis, puppique tuæ votiva parantur
Munera; quid laceras pectora nostra mora?
Solve ratem: Venus orta mari, mare præstat amanti.
Aura dabit cursum: tu modo solve ratem.
Ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
Ipse dabit tenera vela legetque manu.
Sive juvat longe fugisse Pelasgida Sappho;
Non tamen invenies, cur ego digna fuga.
Hoc saltem miseræ crudelis epistola dicat:
Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

Epistola XVI.

PARIS HELENÆ.

HAnc tibi Priamides mitto Ledæa salutem,
Quæ tribui sola te mihi dante potest.
Eloquar? an flammæ non est opus indice notæ,
Et plus, quam vellem, jam meus extat amor?
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ mistos non habitura metus.
Sed male dissimulo: quis enim celaverit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?

Si tamen expectas, vocem quoque rebus ut addam:
Vror. habes animi nuncia verba mei.
Parce precor fassu: nec duro cætera vultu
Perlege: sed formæ conveniente tuæ.
Iamdudum gratū est, quod epistola nostra recepta est,
Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
Quæ rata sit: nec te frustra promiserit opto,
Hoc mihi quæ suasit mater Amoris iter.
Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
Advehor: & cœpto non leve numen adest.
Præmia magna quidem, sed non indebita, posco,
Pollicita est thalamo te Cytherea meo.
Hac duce Sigæo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventosque secundos.
In mare nimirum jus habet orta mari.
Perstet: & ut pelagi, sic pectoris adjuvet æstus:
Deferat in portus & mea vota suos.
Attulimus flammas: non hic invenimus illas.
Hæ mihi tam longæ causa fuere viæ.
Nam nec tristis hyems, nec nos huc appulit error.
Tænaris est classi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
Findere. quas habeo, Di tueantur opes.
Nec veni Grajas veluti spectator ad urbes,
Oppida sunt regni divitiora mei.
Te peto: quam pepigit lecto Venus aurea nostro.
Te prius optavi, quam mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:
Prima fuit vultus nuncia fama tui.
Nec tamen est mirum, si sicut oporteat, arcu
Missilibus telis eminus ictus, amo.
Sic placuit fatis: quæ ne convellere tentes,
Accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc utero partu remorante tenebar,
Iam gravidus justo pondere venter erat.
Illa sibi ingentem visa est sub imagine somnī
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa consurgit: metuendaque noctis opacæ
Visa seni Priamo: vatibus ille refert.
Arsurum Paridis vates canit Ilion igni.
Pectoris ut nunc est, fax fuit illa mei.
Forma, vigorque animi, quamvis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erant.
Est locus in mediæ nemorosis vallibus Idæ
Devius, & piceis ilicibusque frequens:
Qui nec ovis placidæ, nec amantis saxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bovis.

Hinc ego Dardaniæ muros,excelfaque tecta,
Et freta profpiciens,arbore nixus eram.
Ecce pedum pulfu vifa eft mihi terra moveri :
Vera loquar,vero vix habitura fidem.
Conftitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni, Pleïonefque nepos.
Fas vidiffe fuit : fas fit mihi vifa referre :
Inque Dei digitis aurea virga fuit.
Trefque fimul divæ,Venus,& cum Pallade Iuno
Graminibus teneros impofuere pedes.
Obftupui : gelidufque comas erexerat horror.
Cum mihi,Pone metum,nuncius ales ait.
Arbiter es formæ : certamina fifte dearum:
Vincere quæ forma digna fit una duas.
Neve recufarem,verbis Iovis imperat: & fe
Protinus ætheria tollit in aftra via.
Mens mea convaluit : fubitoque audacia venit :
Nec timui vultu quamque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: judexque verebar
Non omnes caufam vincere poffe fuam.
Sed tamen ex illis jam tunc magis una placebat
Hanc effe ut fcires unde movetur amor.
Tantaque vincendi cura eft : ingentibus ardent
Iudicium donis follicitare meum.
Regna Iovis conjux,virtutem filia jactat.
Ipfe potens dubito,fortis an effe velim.
Dulce Venus rifit, Nec te Pari munera tangant ;
Vtraque fufpenfi plena timoris,ait.
Nos dabimus quod ames: & pulchræ filia Ledæ
Ibit in amplexus,pulchrior ipfa,tuos.
Dixit:& ex æquo donis formaque probata,
Victorem cœlo rettulit illa pedem.
Interea (credo verfis ad profpera fatis)
Regius agnofcor per rata figna puer,
Læta domus nato per tempora longa recepto.
Addit & ad feftos hunc quoque Troja diem.
Vtque ego te cupio,fic me cupiere puellæ.
Multarum votum fola tenere potes.
Nec tantum regum natæ petiere ducumque :
Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
At mihi cunctarum fubeunt faftidia , poftquam
Conjugii fpes eft Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis,animo te nocte videbam ;
Lumina cum placido victa fopore jacent.
Quid facies præfens,quæ nondum vifa placebas?
Ardebam ; quamvis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi fpem longius iftam,
Cærulea peterem quin mea vota via. Ti

Troia cæduntur Phrygia pineta securi,
Quæque erat æquoreis utilis arbor aquis:
Ardua proceris spoliantur Gargara sylvis:
Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naves:
Texitur & costis panda carina suis.
Addimus antennas,& vela sequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipse vehor,comitata Cupidine parvo,
Sponsor conjugii stat dea picta sui.
Imposita est factæ postquam manus ultima classi;
Protinus Ægæis ire jubebar aquis.
Et pater,& genitrix inhibent mea vota rogando,
Propositumque viæ voce morantur iter.
Et soror effusis ut erat Cassandra capillis,
Cum vellent nostræ jam dare vela rates;
Quo ruis? exclamat; referes incendia tecum.
Quanta per has nescis flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos invenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portubus egredior: ventisque ferentibus usus
Applicor in terras Oebali Nympha tuas.
Excipit hospitio vir me tuus. hoc quoque factum
Non sine consilio numinibusque Deûm.
Ille quidem ostendit,quidquid Lacedæmone tota
Ostendi dignum conspicuumque fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina nil aliud quo caperentur,erat.
Ut vidi,obstupui: præcordiaque intima sensi
Attonitus curis intonuisse novis.
His similes vultus,quantum reminiscor,habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu venisses pariter certamen in illud;
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor præconia fecit,
Nullaque de facie nescia terra tua est.
Nec tibi par usquam Phrygiæ nec solis ab ortu
Inter formosas altera nomen habet.
Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
Famaque de forma pæne maligna tua est.
Plus hic invenio,quam quod promiserat illa:
Et tua materia gloria victa sua est.
Ergo arsit merito,qui noverat omnia Theseus:
Et visa est tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palæstra
Ludis: & es nudis fœmina mista viris.
Quo rapuit,laudo: miror,quod reddidit unquam.
Tam bona constanter præda tenenda fuit.

Ante

Ante recessisset caput hoc cervice cruenta,
Quam tu de thalamis abstraherere meis.
Tene manus unquam nostræ dimittere vellent?
Tene meo paterer vivus abire sinu?
Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.
Vel tua virginitas esset libata: vel illud,
Quod poterat salva virginitate rapi.
Da modo te, quæ sit Paridis constantia noscer.
Flamma rogi flammas finiet una meas.
Præposui regnis ego te; quæ maxima quondam
Pollicita est nobis nupta sororque Iovis:
Dumque tuo possem circumdare brachia collo,
Contempta est virtus Pallade dante mihi:
Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallibus Idæ
Corpora judicio supposuere meo.
Nec piget; aut unquam stulte elegisse videbor:
Permanet in voto mens mea firma suo.
Spem modo ne nostram fieri patiare caducam
Deprecor, ô tanto digna labore peti!
Non ego conjugium generosæ degener opto:
Nec mea (crede mihi) turpiter uxor eris.
Pleiada, si quæras, in nostra gente, Iovemque;
Invenies: medios ut taceamus avos.
Sceptra parens Asiæ, qua nulla beatior ora est,
Finibus immensis vix obeunda tenet.
Innumeras urbes atque aurea tecta videbis:
Quæque suos dicas templa decere deos.
Ilion aspicies, firmataque turribus altis
Mœnia, Phœbeæ structa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
O quoties dices, Quam pauper Achaïa nostra est!
Vna domus quævis urbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram.
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte. tu cultu divite digna.
Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine fine paratibus uti,
Deliciisque decet luxuriare novis.
Cum videas cultus nostra de gente virorum;
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem: nec dedignare maritum
Rure Therapnæo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & nostro genitus de sanguine, qui nunc
Cum dis potando nectare miscet aquas,

Phryx erat Auroræ conjux. tamen abstulit illum
Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx etiam Anchises: volucrum cui mater amorum
Gaudet in Idæis concubuisse jugis.
Nec puto collatis forma Menelaus & armis,
Iudice te,nobis anteferendus erit.
Non dabimus certe socerum tibi clara fugantem
Lumina; qui trepidos à dape vertat equos.
Nec Priamo pater est soceri de cæde cruentus:
Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
Nec proavo Stygia nostro captantur in unda
Poma, nec in mediis quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? si te tenet ortus ab illis,
Cogitur huic domui Iuppiter esse socer.
Heu facinus! totis indignus noctibus ille
Te tenet: amplexu perfruiturque tuo.
At mihi conspiceris posita vix denique mensa:
Multaque quæ lædant hoc quoque tempus habet.
Hostibus eveniant convivia talia nostris,
Experior posito qualia sæpe mero.
Pœnitet hospitii; cum,me spectante, lacertos
Imponit collo rusticus ille tuo.
Rumpor,& invideo(quid nunc tamen omnia narrem?)
Membra superjecta cum tua veste fovet.
Oscula cum vero coram non dura daretis;
Ante oculos posui pocula sumpta meos.
Lumina demitto cum te tenet arctius ille:
Crescit & invito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus & te lasciva notavi,
In gemitu risum non tenuisse meo.
Sæpe mero volui flammam compescere.at illa
Crevit: & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, versa cervice recumbo.
Sed revocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam dubito.dolor est meus illa videre.
Sed dolor à facie major abesse tua est.
Qua licet & possum,luctor celare furorem:
Sed tamen apparet dissimulatus amor.
Nec tibi verba damus. sentis mea vulnera, sentis.
Atque utinam soli sint ea nota tibi.
Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi:
Ne causam fletus quæreret ille mei!
Ah quoties aliquem narravi potus amorem,
Ad vultus referens singula verba tuos!
Indiciumque mei ficto sub nomine feci.
Ille ego, si nescis, verus amator eram.
Quin etiam,ut possem verbis petulantibus uti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.

Prodita

Prodita sunt (memini) tunica tua pectora laxa,
Atque oculis aditum nuda dedere meis;
Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque
Complexo matrem candidiora Iove.
Dum stupeo visis (nam pocula forte tenebam)
Tortilis è digitis excidit ansa meis.
Oscula si natæ dederas; ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veteres resupinus amores:
Et modo per nutum signa tegenda dabam.
Et comitum primas Clymenenq; Æthramq; tuarum
Ausus sum blandis nuper adire sonis.
Quæ mihi non aliud, quam formidare, locutæ,
Orantis medias deseruere preces.
Di facerent pretium magni certaminis esses,
Teque suo posset victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia cursus,
Venit ut in Phrygios Hippodameja sinus,
Vt ferus Alcides Acheloïa cornua fregit,
Dum petit amplexus Deianeira tuos;
Nostra per has leges audacia fortiter isset:
Teque mei scires esse laboris opus.
Nunc mihi nil superest, nisi te formosa precari,
Amplectique tuos, si patiare, pedes.
O decus, ô præsens geminorum gloria fratrum!
O Iove digna viro, ni Iove nata fores!
Aut ego Sigæos repetam te conjuge portus:
Aut hic Tænaria contegar exul humo.
Non mea sunt summa leviter districta sagitta
Pectora. descendit vulnus ad ossa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore ut à cœleste sagitta
Figar, erat verax vaticinata soror.
Parce datum fatis Helene contemnere amorem.
Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidem subeunt: sed coram ut plura loquamur,
Excipe me lecto nocte silente tuo.
An pudet? an metuis Venerem temerare maritam?
Castaque legitimi fallere jura tori?
Ah nimium simplex Helene, ne rustica dicam,
Hanc faciem culpa posse carere putas?
Aut faciem mutes, aut sis non dura necesse est.
Lis est cum forma magna pudicitiæ.
Iupiter his gaudet: gaudet Venus aurea furtis.
Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iovem.
Vix fieri, si sint vires in semine amorum,
Et Iovis & Ledæ filia, casta potes.
Casta tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:
Et tua sim, quæso, crimina, solus ego.

Nunc

Nunc ea peccemus,quæ corriget hora jugalis:
Si modo promisit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc suadet,rebus,non voce,maritus:
Neve sui furtis hospitis obstet,abest.
Non habuit tempus,quo Cressia regna videret,
Aptius.ô mira calliditate virum!
Exit,& Idæi mando tibi,dixit iturus,
Curam pro nobis hospitis uxor agas.
Negligis absentis(testor)mandata mariti:
Cura tibi non est hospitis ulla tui.
Hunccine tu speras hominem sine pectore, dotes
Posse satis formæ Tyndari nosse tuæ?
Falleris.ignorat.nam si bona magna putaret
Quæ tenet, externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox,nec te meus incitet ardor;
Cogimur ipsius commoditate frui.
Aut erimus stulti,sic,ut superemus & ipsum;
Si tam securum tempus abibit iners.
Pæne suis manibus ad te deduxit amantem,
Vtere mandantis simplicitate viri.
Sola jaces viduo tam longa nocte cubili:
In viduo jaceo solus & ipse toro.
Te mihi,meque tibi communia gaudia jungant.
Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego jurabo quævis tibi numina: meque
Altringam verbis in sacra jura meis.
Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri;
Efficiam,præsens ut mea regna petas.
Si pudet: aut metuis,ne me videare secuta;
Ipse reus sine te criminis hujus ero.
Nam sequar Ægidæ factum,fratrumque tuorum,
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theseus: geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica classis adest,armis instructa,virisque.
Iam facient celeres remus & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per urbes:
Teque novam credet vulgus adesse deam.
Quaque feres gressus,adolebunt cinnama flammæ:
Cæsaque sanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratresque,& cum genitrice sorores,
Iliadesque omnes, totaque Troja dabit.
Hei mihi,vix à me pars dicitur ulla futuri.
Plura feres,quam quæ littera nostra refert.
Nec tu rapta time,ne nos fera bella sequantur,
Concitet & vires Græcia magna suas.
Tot prius abductis,ecquæ est repetita per arma?
Crede mihi,vanos res habet ista metus.

Nomi-

Nomine ceperunt Aquilonis Erechtida Thraces;
  Et tuta à bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe nova vexit Pegasæus Iason:
  Læsa nec est Colcha Thessala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theseus:
  Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipso major solet esse periclo:
  Quæque timere libet, pertimuisse pudet.
Finge tamen, si vis, ingens consurgere bellum.
  Et mihi sunt vires: & mea tela nocent.
Nec minor est Asiæ, quam vestræ copia terræ,
  Illa vires dives, dives abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
  Quam Paris: aut armis anteferendus erit.
Pæne puer, cæsis abducta armenta recepi
  Hostibus: & causam nominis inde tuli.
Pæne puer juvenes vario certamine vici:
  In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Neve putes, non me nisi comminus esse timendum:
  Figitur in jusso nostra sagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta juventæ:
  Instruere Atriden non potes arte mea.
Omnia si dederis, nunquam dabis Hectora fratrem.
  Vnus is innumeri militis instar erit.
Quid valeam, nescis: & te mea robora fallunt.
  Ignoras, cui sis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetêre tumultu:
  Aut cedent Marti Dorica castra meo.
Nec tamen indigner pro tanta sumere bellum
  Conjuge. certamen præmia magna movent.
Tu quoque, si totus de te contenderit orbis;
  Nomen ab æterna posteritate feres.
Spe modo non timida, dis hinc egressa secundis,
  Exige cum plena munera pacta fide.

Epistola XVII.

HELENA PARIDI.

NUnc oculos tua cum violarit epistola nostros;
  Non rescribendi gloria visa levis.
Ausus es hospitii temeratis advena sacris
  Legitimam nuptæ sollicitare fidem?
Scilicet idcirco ventosa per æquora vectum
  Excepit portu Tænaris ora suo,
Nec tibi diversa quamvis à gente venires,
  Oppositas habuit regia nostra fores,
Esset ut officii merces injuria tanti?
  Qui sic intrabas, hospes, an hostis eras?

Nec dubito, quin hæc, cum sit tam justa, vocetur
 Rustica judicio nostra querela tuo.
Rustica sim sane: dum non oblita pudoris,
 Dumque tenor vitæ sit sine labe meæ.
Si non est ficto tristis mihi vultus in ore,
 Nec sedeo duris torva superciliis;
Fama tamen clara est: & adhuc sine crimine lusi:
 Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror, quæ sit fiducia cœpto,
 Spemque tori dederit quæ tibi causa mei.
An quia vim nobis Neptunius intulit heros,
 Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat nostrum, si delinita fuissem,
 Cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum,
 Excepto redit passa timore nihil.
Oscula luctanti tantummodo pauca protervus
 Abstulit, ulterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia est, non his contenta fuisset.
 Di melius! similis non fuit ille tui.
Reddidit intactam, minuitque modestia crimen,
 Et juvenem facti pœnituisse patet.
Thesea pœnituit: Paris ut succederet illi,
 Nequando nomen non sit in ore meum.
Nec tamen irascor: quis enim succenset amanti?
 Si modo, quem præfers, non simulatur amor.
Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia desit,
 Aut mea sit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno solet esse puellis,
 Verbaque dicuntur vestra carere fide.
At peccant aliæ: matronaque rara pudica est.
 Quis prohibet raris nomen inesse meum?
Nam mea quod visa est tibi mater idonea; cujus
 Exemplo flecti me quoque posse putes:
Matris in admisso falsa sub imagine lusæ
 Error inest, pluma tectus adulter erat.
Nil ego, si peccem, possum nescisse: nec ullus
 Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit.
 Felix in culpa quo Jove dicar ego?
Et genus, & proavos, & regia nomina jactas.
 Clara domus satis hæc nobilitate sua est.
Præter ut soceri proavus taceatur, & omne
 Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus;
Dat mihi Leda Jovem cycno decepta parentem,
 Quæ falsam gremio credula fovit avem.
I nunc: & Phrygiæ late primordia gentis,
 Cumque suo Priamo Laomedonta refer.

Quos ego suspicio. sed,qui tibi gloria magna est.
  Quintus. is à nostro sanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamvis rear esse potentia Trojæ,
  Non tamen hæc illis esse minora puto.
Si jam divitiis locus hic numeroque virorum
  Vincitur,at certe barbara terra tua est.
Munera tanta quidem promittit epistola dives,
  Vt possint ipsas illa movere deas.
Sed si jam vellem fines transire pudoris ;
  Tu major culpæ causa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo :
  Aut ego te potius, quam tua dona sequar.
Vtque ea non sperno, sic acceptissima semper
  Munera sunt,auctor quæ pretiosa facit.
Plus multo est,quod amas: quod sum tibi causa labo-
  Quod tam per longas spes tua venit aquas. (ris,
Illa quoque,apposita quæ nunc facis improbe mensa,
  Quamvis experiar dissimulare,noto.
Tu modo me spectas oculis lascive protervis,
  Quos vix instantes lumina nostra ferunt.
Et modo suspiras: modo pocula proxima nobis
  Sumis: quaque bibi,tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis,quoties ego tecta notavi
  Signa supercilio pæne loquente dari.
Et sæpe extimui,ne vir meus illa videret:
  Non satis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo,vel longo murmure dixi,
  Nil pudet hunc. nec vox hæc mea falsa fuit.
Orbe quoque in mensæ legi sub nomine nostro,
  Quod deducta mero littera fecit,Amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negavi.
  Hei mihi,jam didici,sic quoque posse loqui.
His ego blanditiis,si peccatura fuissem,
  Flecterer. his poterant pectora nostra capi.
Est quoque (confiteor) facies tibi rara: potestque
  Velle sub amplexus ire puella tuos.
Altera sed potius felix sine crimine fiat,
  Quam cadat externo noster amore pudor.
Disce meo exemplo, formosis posse carere.
  Est virtus placitis abstinuisse bonis.
Quam multos credis juvenes optasse quod optas
  Qui sapiant ? oculos an Paris unus habes ?
Non tu plus cernis: sed plus temerarius audes:
  Nec tibi plus cordis,sed minus oris adest.
Tunc ego te vellem celeri venisse carina ,
  Cum mea virginitas mille petita procis.
Si te vidissem,primus de mille fuisses.
  Indicio veniam vir dabit ipse meo.

Ad

Ad possessa venis præreptaque gaudia serus.
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica conjux,
Invitam sic me non Menelaus habet.
Desine molle precor verbis convellere pectus,
Neve mihi, quam te dicis amare, noce.
Sed sine quam tribuit sortem fortuna, tueri:
Nec spolium nostri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta est: & in altæ vallibus Idæ
Tres tibi se nudas exhibuere deæ:
Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem;
Tyndaridis conjux, tertia dixit, eris.
Credere vix equidem cœlestia numina possum
Arbitrio formam supposuisse tuo.
Vtque sit hoc verum; certe pars altera ficta est,
Iudicii pretium qua data dicar ego.
Non est tanta mei fiducia corporis, ut me
Maxima teste dea dona fuisse putem.
Contenta est oculis hominum mea forma probari:
Laudatrix Venus est invidiosa mihi.
Sed nihil infirmo: faveo quoque laudibus istis.
Nam mea vox quare, quod cupit, esse neget?
Nec tu succense nimium mihi creditus ægre.
Tarda solet magnis rebus inesse fides.
Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas:
Proxima, me visam præmia summa tibi:
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenes præposuisse bonis.
Ergo ego sum virtus? ego sum tibi nobile regnum?
Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.
Ferrea, crede mihi, non sum: sed amare recuso
Illum, quem fieri vix puto posse meum.
Quid bibulum curvo proscindere littus aratro,
Spemque sequi coner, quam locus ipse negat?
Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
(Di mihi sunt testes) lusimus arte virum.
Nunc quoque, quod tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera nostra novo.
Felices, quibus usus adest. ego nescia rerum
Difficilem culpæ suspicor esse viam.
Ipse malo metus est. jam nunc confundor, & omnes
In nostris oculos vultibus esse reor.
Nec reor hoc falso: sensi mala murmura vulgi:
Et quasdam voces retulit Æthra mihi.
At tu dissimula: nisi si desistere mavis.
Sed cur desistas? dissimulare potes.
Lude: sed occulte. major, non maxima nobis
Est data libertas, quod Menelaus abest.

Ille quidem procul est ita re cogente profectus,
Magna fuit subitæ justaque causa viæ.
At mihi sic jussum est. ego,cum dubitaret,an iret;
Quam primum dixi fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oscula: resque,domusque,
Et tibi sit curæ Troicus hospes ait.
Vix tenui risum. quem dum compescere luctor,
Nil illi potui dicere, præter, Erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis.
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abest, ut me custodiat absens.
An nescis longas regibus esse manus?
Fama quoque est oneri. nam quo constantius ore
Laudamur vestro,justius ille timet.
Quæ juvat,ut nunc est,eadem mihi gloria damno est,
Et melius famæ verba dedisse fuit.
Nec quod abest hic me tecum mirare relictam:
Moribus & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit; vitæ confidit. & illum
Securum probitas; forma timere facit.
Tempora ne pereant ultro data præcipis: utque
Simplicis utamur commoditate viri.
Et libet: & timeo: nec adhuc exacta voluntas.
Est satis. in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis: & tu sine conjuge dormis.
Inque vicem tua me; te mea forma capit.
Et longæ noctes: & jam sermone coimus:
Et tu (me miseram) blandus: & una domus.
Et peream, si non invitent omnia culpam.
Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
Quod male persuades,utinam bene cogere posses!
Sic mea rusticitas excutienda foret.
Utilis interdum est ipsis injuria passis.
Sic certe felix ipsa coacta forem.
Dum novus est,cœpto potius pugnemus amori:
Flamma recens parva sparsa resedit aqua.
Certus in hospitibus non est amor.errat,ut ipsi:
Cumque nihil speres firmius esse,fugit.
Hypsipyle testis, testis Minoia virgo,
In non exhibitis utraque juncta toris.
Tu quoque dilectam multos infide per annos.
Diceris Oenonem deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas: & nobis omnia de te
Quærere,si nescis,maxima cura fuit.
Adde,quod ut cupias constans in amore manere;
Non potes. expediunt jam tua vela Phryges.
Dum loquer & mecum, dum nox sperata paratur,
Qui ferat in patriam, jam tibi ventus erit.

Consi-

Curſibus in mediis novitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noſter abibit amor.
An ſequar, ut ſuades, laudataque Pergama viſam,
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ,
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte, quid Achaïa tota,
Quid gentes Aſiæ, quid tua Troja loqui?
Quid Priamus de me, Priami quid ſentiet uxor,
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque, quî poteris fore me ſperare fidelem,
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intraverit advena portus,
Is tibi ſollicitæ cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera, dices;
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum!
Delicti fies idem reprenſor, & auctor.
Terra precor vultus obruat ante meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato,
Donaque promiſſis uberiora feram:
Purpura nempe mihi, precioſaque texta dabuntur
Congeſtoque auri pondere dives ero.
Da veniam faſſæ. non ſunt tua munera tanti.
Neſcio quo tellus me tenet illa modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygiis ſuccurret in oris?
Vnde petam fratris, unde parentis opem?
)mnia Medeæ fallax promiſit Iaſon:
Pulſa eſt Æſonia non minus illa domo.
lon erat Æetes, ad quem deſpecta rediret
Non Ipſea parens, Chalciopeque ſoror.
ale nihil timeo. Sed nec Medea timebat.
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
mnibus invenies, quæ nunc jactantur in alto
Navibus, in portu lene fuiſſe fretum.
x quoque me terret: quam ſe peperiſſe cruentam
Ante diem partus eſt tua viſa parens.
Vatum timeo monitus, quos igne Pelaſgo
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
que favet Cytherea tibi, quia vicit; habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum;
: illas timeo: quæ, ſi tua gloria vera eſt,
Iudice te cauſam non tenuere duæ.
c dubito, quin, te ſi perſequar, arma parentur.
Ibit per gladios, hei mihi, noſter amor!
fera Centauris indicere bella coëgit
Atracis Æmonios Hippodameja viros;
fore tam lentum juſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?

Quod bene te jactes, & fortia facta loquaris;
A verbis facies dissidet ista tuis.
Apta magis Veneri quam sunt tua corpora Marti.
Bella gerant fortes: tu Pari semper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare jubeto:
Militia est operis altera digna tuis.
His ego, si saperem, pauloque audacior essem,
Vterer, utetur, si qua puella sapit.
Aut ego deposito faciam fortasse timore,
Et dabo conjunctas tempore victa manus.
Quod petis, ut furtim præsentes ista loquamur;
Scimus, quid captes, colloquiumque voces.
Sed nimium properas: & adhuc tua messis in herba est.
Hæc mora sit voto forsan amica tuo.
Hactenus arcanum furtivæ conscia mentis
Littera jam lasso pollice sistat opus.
Cetera per socias Clymenen Æthramque loquamur,
Quæ mihi sunt comites consiliumque duæ.

Epistola XVIII.
LEANDER HERONI.

MIttit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
Si cadat ira maris, Sestà puella, tibi.
Si mihi Di faciles & sunt in amore secundi;
Invitis oculis hæc mea verba leges.
Sed non sunt faciles. nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua.
Ipsa vides cœlum pice nigrius, & freta ventis
Turbida, perque cavas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera nostra
Redditur, à portu navita fecit iter.
Ascensurus eram: nisi quod dum vincula proræ
Solveret, in speculis omnis Abydos erat.
Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
Quemque tegi volumus, non latuisset amor.
Protinus hæc scribens, Felix i littera, dixi:
Iam tibi formosam porriget illa manum.
Forsitan admotis etiam tangere labellis,
Rumpere dum niveo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cætera cum charta dextra locuta mea est.
Ah quanto mallem quam scriberet, illa nataret,
Meque per assuetas sedula ferret aquas!
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Est tamen & sensus apta ministra mei.
Septima nox agitur, spatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis ut mare fervet aquis.

His

His ego si vidi mulcentem pectora somnum
Noctibus ; insani sit mora longa freti.
Rupe sedens aliqua specto tua littora tristis:
Et quo non possum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam summa vigilantia turre,
Aut videt, aut acies nostra videre putat.
Ter mihi deposita est in sicca vestis arena:
Ter grave tentavi carpere nudus iter.
Obstitit inceptis tumidum juvenilibus æquor:
Mersit & adversis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immansuetissime ventis,
Quid mecum certa prœlia mente geris?
In me, si nescis Borea, non æquora, sævis.
Quid faceres, esset ni tibi notus amor?
Tam gelidus cum sis, non te tamen improbe quondam
Ignibus Actæis incaluisse negas.
Gaudia rapturo si quis tibi claudere vellet
Aëreos aditus ; quo paterere modo?
Parce precor: facilemque move moderantius auram;
Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
Quasque quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces utinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamvis hic prope littus adest.
Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere; quod dubia sæpe pependit aqua.
Interea, dum cuncta negant ventique fretumque,
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (namque est meminisse voluptas)
Cum foribus patriis egrediebar amans.
Nec mora : depositæ pariter cum veste timore,
Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in nostras officiosa vias.
Hanc ego suspiciens, Faveas ô candida dixi:
Et subeant animo Latmia saxa tuo.
Non finit Endymion te pectoris esse severi.
Flecte precor vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapsa petebas.
(Vera loqui liceat) quam sequor, ipsa dea est.
Neu referam mores cœlesti pectore dignos;
Forma nisi in veras non cadit illa deas.
Veneris facie non est prior ulla, tuaque.
Neve meis credas vocibus, ipsa vide.
Quantum, cum radiis fulges argentea puris,
Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
Tanto formosis formosior omnibus illa est.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.

Hæc ego, vel certe non his diversa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercussæ radiabat imagine Lunæ,
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaque vox umquam nostras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones solæ memores Cæycis amati
Nescio quid visæ sunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero sub utroque lacertis,
Fortiter in summas erigor altus aquas.
Vt procul aspexi lumen, Meus ignis in illo est,
Illa meum dixi littora lumen habent.
Et subito lassis vires rediere lacertis:
Visaque quam fuerat mollior unda mihi.
Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
Qui calet in cupido pectore, præstat amor.
Quo magis accedo, propioraque littora fiunt,
Quoque minus restat; plus libet ire mihi.
Cum vero possum cerni quoque; protinus addis
Spectatrix animos: ut valeamque facis.
Tunc etiam nando dominæ placuisse laboro,
Atque oculis iacto brachia nostra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum.
Hoc quoque enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
Ne fieret prima pes tuus udus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oscula jungis:
Oscula dis magnis trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus,
Et madidam siccas æquoris imbre comam.
Cætera nox & nos, & turris conscia novit,
Quodque mihi monstrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis
Hellespontiaci quam maris alga potest.
Quo brevius spatium nobis ad furta dabatur,
Hoc magis est cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni conjuge noctem,
Prævius Auroræ Lucifer ortus erat:
Oscula congerimus properata sine ordine raptim,
Et querimur parvas noctibus esse moras.
Atque ita contatus monitu nutricis amaro,
Frigida deserta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoque ego virginis æquor,
Respiciens dominam, dum licet, usque meam.
Si qua fides vero est; veniens huc, esse natator;
Cum redeo, videor naufragus esse mihi.
Hoc quoque si credis; ad te via prona videtur:
A te cum redeo, clivus inertis aquæ.

Invitus patriam repeto: quis credere posset?
Invitus certe nunc moror urbe mea.
Hei mihi, cur animis juncti, secernimur undis,
Vnaque mens, tellus non habet una duos?
Vel tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quam tibi nostra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi causa levis, ventus obesse potest?
Iam nostros curvi norunt delphines amores:
Ignotum nec me piscibus esse reor.
Iam patet attritus solitarum limes aquarum,
Non aliter multa quam via pressa rota.
Quod mihi non esset nisi sic iterare, querebar:
At nunc per ventos id quoque deesse, queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent,
Vixque manet portu tuta carina suo.
Hoc mare, cum primum de virgine nomina mersa,
Quæ tenet, est nactum; tale fuisse puto.
Est satis amissa locus hic infamis ab Helle:
Vtque mihi parcat, nomine crimen habet.
Invideo Phrixo: quem per freta tristia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ovis.
Nec tamen officium pecoris navisque requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi,
Idem navigium, navita, vector ero.
Nec sequar aut Helicen, aut, qua Tyrus utitur, Arcton:
Publica non curat sidera noster amor.
Andromeden alius spectet, claramque Coronam,
Quæque micat gelido Parrhasis Vrsa polo:
At mihi quod Perseus & cum Iove Liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet esse viæ.
Est aliud lumen multo mihi certius istis,
Non erit in tenebris quo duce noster amor.
Hoc ego dum spectem, Colchos atque ultima Ponti,
Quaque viam fecit Thessala puppis, eam:
Et juvenem possim superare Palæmona nando,
Miraque quem subito reddidit herba deum.
Sæpe per assiduos languent mea brachia motus,
Vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
His ego cum dixi, Pretium non vile laboris
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent; atque ad sua præmia tendunt,
Vt celer Eleo carcere missus equus.
Ipse meos igitur servo, quibus uror, amores:
Teque magis cœlo digna puella sequor.
Digna quidem cœlo, sed adhuc tellure morare,
Aut dic ad superos hinc mihi quà sit iter.

Hic es, & exiguum misero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quod lato non separor æquore, prodest?
Non minus hæc nobis tam brevis obstat aqua.
Num malim dubito toto procul orbe remotus
Cum domina longè spem quoque habere meam.
Quo propius nunc es, flamma propiore calesco:
Et res non semper, spes mihi semper adest.
Pæne manu, quod amo, tanta est vicinia, tango:
Sæpe sed (heu) lacrymas hoc mihi pæne movet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma,
Spemque suo refugi fluminis ore sequi?
Ergo ego te nunquam, nisi cum volet unda, tenebo?
Et me felicem nulla videbit hyems?
Cumque minus firmum nil sit, quam ventus, & unda,
In ventis & aqua spes mea semper erit?
Æstus adhuc tamen est: quid cum mihi læserit æquor
Plejas, & Arctophylax, Oleniumque pecus?
Aut ego non novi, quam sim temerarius: aut me
In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Neve putes id me quod abest promittere tempus.
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor;
Ire per invitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia salvo:
Aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, ut partes expellar in illas,
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
Et mortis dices huic ego causa fui.
Scilicet interitus offenderis omine nostri.
Litteraque invisa est hac mea parte tibi.
Desine parte queri: sed ut & mare finiat iram,
Accedant quæso fac tua vota meis.
Pace brevi nobis opus est; dum transferor istuc:
Cum tua contigero littora, perstet hyems.
Illic est aptum nostræ navale carinæ:
Et melius nulla stat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, ubi dulce morari est.
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam surdis convicia fluctibus ulla:
Triste nataturo nec querar esse fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per causas istic impediarque duas.
Cum patietur hyems; remis ego corporis utar.
Lumen in aspectu tu modo semper habe.
Interea pro me pernoctet epistola tecum;
Quam precor ut minima persequar ipse mora.

Epistola XIX.

HERO LEANDRO.

QVam mihi misisti verbis Leandre salutem,
Vt possim missam rebus habere: veni.
Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt.
Da veniam fassæ: non patienter amo.
Vrimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.
Fortius ingenium suspicor esse viris.
Vt corpus teneris sic mens infirma puellis.
Deficiam, parvi temporis adde moram.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora.
Aut fora vos retinent, aut unctæ dona palæstræ,
Flectitis aut fræno colla fugacis equi:
Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo;
Diluitur posito serior hora mero.
His mihi submotis, vel si minus acriter urar,
Quod faciam, superest, præter amare, nihil.
Quod superest, facio: teque, ô mea sola voluptas,
Plus quoque, quam credi quod mihi possit, amo.
Aut ego cum chara de te nutrice susurro,
Quæque tuum miror causa moretur iter:
Aut mare prospiciens, odioso concita vento
Corripio verbis æquora pæne tuis:
Aut ubi sævitiæ paulum gravis unda remisit,
Posse quidem, sed te nolle venire, queror.
Dumq; queror; lacrymæ per amantia lumina manant,
Pollice quas tremulo conscia siccat anus.
Sæpe tui specto si sint in littore passus:
Impositas tanquam servet arena notas.
Vtque rogem de te, & scribam tibi, si quis Abydo,
Venerit, aut quæro, si quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do vestibus oscula? quas tu
Hellespontiaca ponis iturus aqua?
Sic ubi lux acta est, & noctis amicior hora
Exhibuit pulsa sydera clara die;
Protinus in summa vigilantia lumina turre
Ponimus, assuetæ signa notamque viæ.
Tortaque versato ducentes stamina fuso
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore quæris?
Nil, nisi Leandri nomen, in ore meo est.
Iamne putas exisse domo mea gaudia nutrix?
An vigilant omnes? & timet ille suos?
Iamne suas humeris illum deponere vestes?
Tingere jam pingui Pallade membra putas?

Annuit

Annuit illa fere, non nostra quod oscula curet:
Sed movet obrepens somnus anile caput.
Postque moræ minimum, jam certe navigat, inquam:
Lentaque dimotis brachia jactat aquis.
Paucaque cum tacta perfeci stamina terra,
An medio possis quærimus esse freto.
Et modo prospicimus: timida modo voce precamur,
Vt tibi det faciles utilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus, & omnem
Adventus strepitum credimus esse tui.
Sic ubi deceptæ pars est mihi maxima noctis
Acta; subit furtim lumina fessa sopor.
Forsitan invitus, mecum tamen, improbe, dormis:
Et, quamvis non vis ipse venire, venis.
Nam modo te videor prope jam spectare natantem:
Brachia nunc humeris humida ferre meis.
Nunc dare quæ soleo madidis velamina membris:
Pectora nunc juncto nostra fovere sinu.
Multaque præterea lingua reticenda modesta,
Quæ fecisse juvat, facta referre pudet.
Me miseram: brevis est hæc, & non vera voluptas:
Nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius ô cupidi tandem coëamus amantes:
Nec careant vera gaudia nostra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me, lente natator, abes?
Est mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
Nocte sed hesterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita est? cur non ventura timebas?
Tam bona cur periit, nec tibi capta via est?
Protinus ut similis detur tibi copia cursus;
Hoc melior certè, quo prior, illa fuit.
At cito mutata est jactati forma profundi:
Tempore cum properas, sæpe minore venis.
Hic puto deprensus, nil quod quærereris, haberes,
Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certe ego tunc ventos audirem læta sonanteis,
Et nunquam placidas esse precarer aquas.
Quid tamen evenit, cur sis metuentior undæ?
Contemptumque prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te sævum veniente, minaxque
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
Cum tibi clamabam, Sic tu temerarius esto,
Me miseræ virtus sit tua flenda mihi.
Vnde novus timor hic? quòque illa audacia fugit?
Magnus ubi est spretis ille natator aquis?
Sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas:
Et facias placidum per mare tutus iter.

Dum

Dum modo sis idem: dum sic ut scribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes,
Quam similis vento ne tuus erret amor:
Ne non sim tanti, superentque pericula causam:
Et videar merces esse labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Sesta puella viro.
Ferre tamen possum patientius omnia; quam si
Otia nescio qua pellice captus agas:
In tua si veniant alieni colla lacerti:
Sitque novus nostri finis amoris amor.
Ah potius peream, quam crimine vulnerer isto:
Fataque sint culpa nostra priora tua.
Nec quia venturi dederis mihi signa doloris,
Hæc loquor; aut fama sollicitata nova.
Omnia sed vereor (quis enim securus amavit?)
Cogit & absentes plura timere locus.
Felices illas, sua quas præsentia nosse
Crimina vera juvat: falsa timere vetat.
Nos tam vana movet, quam facta injuria fallit:
Incitat & morsus error uterque pares.
O utinam venias: aut hic ventusve paterve,
Causaque sit tantæ fœmina nulla moræ.
Quod si quam sciero; moriar (mihi crede) dolendo.
Iamdudum peccas, si mea fata petis.
Sed neque peccabis, frustraque ego terreor istis,
Quoque minus venias, invida pugnat hyems.
Me miseram, quanto plangantur littora fluctu,
Et latet obscura condita nube dies.
Forsitan ad pontum mater pia venerit Helles,
Mersaque roratis nata fleatur aquis:
Aut mare ab inviso privignæ nomine dictum
Vexat in æquoream versa noverca deam.
Non favet, ut nunc est, teneris locus iste puellis.
Hac Helle periit: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum,
Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatissima forma
Criminis est Tyro fabula vana tui.
Lucidaque Alcyone, Circeque & Alymone nata,
Et nondum nexis angue Medusa comis,
Flavaque Laodice, cœloque recepta Celæno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe pluresque canunt Neptune poëtæ
Molle latus lateri conseruisse tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
Assuetum nobis turbine claudis iter?

Parce

Parce ferox: latoque mari tua prœlia misce.
Seducit terras hæc brevis unda duas.
Te decet aut magnas magnum jactare carinas:
Aut etiam totis classibus esse trucem.
Turpe deo pelagi juvenem terrere natantem:
Gloriaque est stagno quolibet ista minor.
Nobilis ille quidem est,& clarus origine: sed non
A tibi suspecto duxit Vlysse genus.
Da veniam,servaque duos. natat ille: sed iisdem
Corpus Leandri,& spes mea, pendet aquis.
Interea lumen (posito nam scribimus illo)
Sternuit; & nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos instillat in ignes:
Cras erimus plures,inquit: & ipsa bibit.
Effice nos plures evicta per æquora lapsus,
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua castra redi socii desertor amoris.
Ponuntur medio cur mea membra toro?
Quod timeas,non est: auso Venus ipsa favebit:
Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipsi mihi sæpe per undas:
Sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
Nam cur huc vectis Phrixo Phrixique sorore
Sola dedit vastis fœmina nomen aquis?
Forsitan ad reditum metuis ne robora desint,
Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diversi medium coëamus in æquor:
Obviaque in summis oscula demus aquis:
Atque ita quisque suas iterum redeamus ad urbes.
Exiguum,sed plus,quam nihil, illud erit.
Vel pudor hic utinam,qui nos clam cogit amare;
Vel timidus famæ cedere vellet amor.
Nunc male res junctæ calor & reverentia pugnant.
Quid sequar in dubio est: hæc decet: ille juvat.
Vt semel intravit Colchos Pegasæus Iason;
Impositam celeri Phasida puppe tulit.
Vt semel Idæus Lacedæmona venit adulter;
Cum præda rediit protinus ille sua.
Tu quam sæpe petis quod amas, tam sæpe relinquis:
Et quoties grave sit puppibus ire,natas.
Sic tamen ô juvenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito spernas, ut vereare,fretum.
Arte laboratæ vincuntur ab æquore puppes:
Tu tua plus remis brachia posse putas?
Quod cupis,hoc nautæ metuunt, Leandre,natare.
Exitus hic fractis puppibus esse solet.
Me miseram,cupio non persuadere, quod hortor:
Sisque precor monitis fortior ipse meis.

Dum-

Dummodo pervenias, excussaque sæpe per undas
Injicias humeris brachia lassa meis.
Sed mihi, cœruleas quoties obvertor ad undas,
Nescio quid pavidum frigore pectus habet.
Nec minus hesternæ confundor imagine noctis,
Quamvis est factis illa piata meis.
Namque sub aurora jam dormitante lucernas
Tempore quo cerni somnia vera solent;
Stamina de digitis cecidere sopore remissis:
Collaque pulvino nostra ferenda dedi.
Hic ego ventosas nantem delphina per undas
Cernere non dubia sum mihi visa fide.
Quem postquam bibulis illisit fluctus arenis,
Vnda simul miserum vitaque deseruit.
Quidquid id est, timeo: nec tu mea somnia ride:
Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ:
Quæ nunquam, nisi te sospite, sospes erit.
Spes tamen est fractis vicinæ pacis in undis.
Tu placidas toto pectore finde vias.
Interea, quoniam nanti freta pervia non sunt,
Leniat invisas littera missa moras.

Epistola XX.

ACONTIVS CYDIPPÆ.

Pone metum. nihil hic iterum jurabis amanti,
Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege: discedat sic corpore languor ab isto,
Qui meus est, ulla parte dolere, dolor.
Quid pudor ora subit? nam, sicut in æde Dianæ,
Suspicor ingenuas erubuisse genas.
Conjugium, pactamque fidem, non crimina posco:
Debitus ut conjux, non ut adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad castas me jaciente manus;
Invenies illic id te spondere, quod opto,
Te potius virgo, quam meminisse deam.
Nunc quoque idem timeo: sed idem tamen acrius illud
Assumpsit vires: auctaque flamma mora est.
Quique fuit nunquam parvus, vel tempore longo
Ex spe, quam dederas tu mihi, crescit amor.
Spem mihi tu dederas. meus hic tibi credidit ardor,
Non potes hoc factum teste negare dea.
Adfuit. &, præsens ut erat, tua verba notavit:
Et visa est mota dicta tulisse coma.
Deceptam dicas nostra te fraude licebit:
Dum fraudis nostræ causa feratur amor,

Fraus

Fraus mea quid petiit, nisi uti tibi iungerer uni?
Id me quod quereris conciliare potest.
Non ego natura, non sum tam callidus usu:
Solertem tu me, crede, puella, facis.
Te mihi compositis, si quid tamen egimus arte,
Astrinxit verbis ingeniosus amor.
Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
Consultoque fui juris amore vafer.
Sit fraus huic facto nomen: dicarque dolosus:
(Si tamen est, quod ames, velle tenere, dolus.)
En iterum scribo, mittoque rogantia verba.
Altera fraus hæc est: quodque queraris, habes.
Si noceo quod amo, fateor sine fine nocebo:
Teque petam. caveas tu licet, ipse petam.
Per gladios alii placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Di faciant possim plures imponere nodos:
Vt tua sit nulla libera parte fides.
Mille modi restant: clivo sudamus in uno:
Ardor inexpertum nil finet esse meus.
Sit dubium possisne capi: captabere certe.
Exitus in dis est: sed capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi quam credis plura tetendit amor.
Si non proficient artes, veniemus ad arma,
Inque tui cupido rapta ferere sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprehendere factum:
Nec quenquam, qui vir posset ut esse, fuit.
Nos quoque: sed taceo. mors hujus pœna rapinæ
Vt sit; erit, quam te non habuisse, minor.
Aut esses formosa minus, peterere modeste.
Audaces facie cogimur esse tua.
Tu facis hoc, oculique tui, quibus ignea cedunt
Sidera: qui flammæ causa fuere meæ.
Hoc faciunt flavi crines, & eburnea cervix,
Quæque precor veniant in mea colla manus:
Et decor, & vultus sine rusticitate pudentes,
Et Thetidis quales vix reor esse pedes.
Cætera si possem laudare, beatior essem:
Nec dubito totum quin tua pars sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique, dum captam tu te cogare fateri;
Insidiis esto capta puella meis.
Invidiam patiar: passo sua præmia dentur.
Cur suus à tanto crimine fructus abest?
Hesionen Telamon, Briseida cepit Achilles:
Vtraque victorem nempe secuta virum.

Quamlibet accuses, & sis irata licebit;
Irata liceat dum mihi posse frui.
Idem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modo placandæ copia parva tui.
Ante tuos flentem liceat consistere vultus,
Et liceat lacrymis addere verba meis:
Utque solent famuli, cum verbera sæva verentur,
Tendere submissas in tua crura manus.
Ignoras tua jura. voca. cur arguor absens?
Iamdudum dominæ more venire jube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
Oraque sint digitis livida nostra tuis;
Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
Corpore lædatur ne manus ista meo.
Sed neque compedibus nec me compesce catenis:
Servabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene se quantumque volet satiaverit ira,
Ipsa tibi dices, Quam patienter amat!
Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre,
Tam bene qui servit, serviat iste mihi.
Nunc reus infelix absens agor, & mea, cum sit
Optima, non ullo causa tuente perit.
Hoc, quod amor jussit, scriptum, est injuria nostra.
Quod de me solum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. si non
Vis mihi promissum reddere, redde deæ.
Affuit, & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
Omina re careant. nihil est violentius illa,
Cum sua, quæ non vult, numina læsa videt.
Testis erit Calydonis aper, nam scimus, ut illo
Sit magis in natum sæva reperta parens.
Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
Ipse dedit læto cum quibus ante feras.
Quæque superba parens saxo per corpus oborto
Nunc quoque Mygdonia flebilis astat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verum,
Ne videar causa falsa monere mea:
Dicendum tamen est: hoc est (mihi crede) quod ægra
Ipso nubendi tempore sæpe jaces.
Consulit ipsa tibi: neu sis perjura laborat,
Et salvam salva te cupit esse fide.
Inde fit, ut, quoties existere perfida tentas,
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce movere feros animosæ virginis arcus.
Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
Parce, precor, teneros corrumpere febribus artus.
Servetur facies ista fruenda mihi.

Serventur vultus ad nostra incendia nati :
Quique subest niveo lenis in ore rubor.
Hostibus &,si quis ne fias nostra repugnat ;
Sic fit, ut invalida te solet esse mihi.
Torqueor ex æquo,vel te nubente vel ægra :
Dicere nec possum,quod minus esse velim.
Maceror interdum,quod sim tibi causa doloris,
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput nostrum dominæ perjuria quæso
Eveniant: pœna tuta sit illa mea.
Ne tamen ignorem,quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc dissimulanter eo.
Subsequor ancillam furtim famulumque,requirens,
Profuerint somni quid tibi, quidque cibi.
Me miserum ! quod non medicorum jussa ministro,
Astringoque manus,insideoque toro.
Et rursus miserum ! quod me procul inde removi.
Quem minime vellem,forsitan alter adest.
Ille manus istas astringit,& assidet ægræ,
Invisus superis, cum superisque mihi.
Dumque suo tentat salientem pollice venam;
Candida per causam brachia sæpe tenet.
Contrectatque sinus : & forsitan oscula jungit.
Officio merces plenior illa suo est.
Quis tibi permisit nostras decerpere messes ?
Ad spes alterius quis tibi fecit iter?
Iste sinus meus est: mea turpiter oscula sumis.
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe tolle manus. quam tangis,nostra futura est.
Postmodo si facies istud, adulter eris.
Elige de vacuis quam non sibi vendicet alter.
Si nescis,dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris.recitetur formula pacti:
Neu falsam dicas esse ; fac illa legat.
Alterius thalamo, tibi nos,tibi dicimus,exi.
Quid facis hic ? exi : non vacat iste torus.
Nam quod habes & tu humani verba altera pacti;
Non erit idcirco par tua causa meæ.
Hæc mihi se pepigit : pater hanc tibi primus ab illa.
Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc: hæc & juravit amanti.
Ille homines, hæc est testificata deam.
Hic metuit mendax, hæc & perjura vocari.
Num dubitas hic sit major,an ille metus?
Denique,ut amborum conferre pericula possis;
Respice ad eventus.hæc cubat : ille valet.
Nos quoque dissimili certamina mente subimus.
Nec spes par nobis : nec timor æquus adest.

Tu petis ex tuto: gravior mihi morte repulsa est:
Idque ego jam, quod tu forsan amabis, amo.
Si tibi justitiæ, si recti cura fuisset;
Cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua;
Ad quid Cydippe littera nostra redit?
Hic facit ut jaceas, & sis suspecta Dianæ.
Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
Hoc faciente subis tam sæva pericula vitæ.
Atque utinam pro te, qui movet illa, cadat.
Quem si reppuleris, nec quem dea damnat, amaris;
Et tu, continuo certe ego salvus ero.
Siste metum virgo: stabili potiere salute.
Fac modo polliciti conscia templa colas.
Non bove mactato cœlestia numina gaudent,
Sed quæ præstanda est & sine teste, fide.
Vt valeant aliæ, ferrum patiuntur, & ignes:
Fert aliis tristem succus amarus opem.
Nil opus est istis: tantum perjuria vita:
Teque simul serva, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
Exciderant animo fœdera nostra tuo.
Admonita es modo voce mea, modo casibus istis:
Quos quoties tentas fallere, ferre soles.
His quoque vitatis, in partu nempe vocabis
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc repetens quæ sunt audita; requiret
Ipsa, tibi de quo conjuge partus eat.
Promittes votum: scit te promittere falso.
Iurabis: scit te fallere posse deos.
Non agitur de me: cura majore laboro.
Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ.
Cur modo te dubiam pavidi flevere parentes,
Ignaros culpæ quos facis esse tuæ?
Et cur ignorant? matri licet omnia narres.
Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
Sacra pharetratæ dum facis ipsa deæ,
Vt te conspecta, subito, si forte notasti,
Restiterim fixis in tua membra genis.
Et te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero pallia lapsa meo.
Postmodo nescio qua venisse volubile malum
Verba ferens doctis insidiosa notis.
Quod quia sit lectum sancta præsente Diana,
Esse tuam vinctam numine teste fidem.
Ne tamen ignoret scripti sententia quæ sit,
Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.

Nube precor dicet cui te bona numina jungunt:
Quem fore jurasti,sit gener ille mihi.
Quisquis is est,placeat, quoniam placet ante Dianæ.
Talis erit mater: si modo mater erit.
Si tamen & quærat,quis sim,qualisque,videto:
Invenies vobis consuluisse deam.
Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis
Cingitur Ægæo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria est : nec, si generosa probaris
Nomina,despectis arguor ortus avis.
Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores:
Amplius utque nihil,me tibi jungit amor.
Appeteres talem vel non jurata maritum:
Iuratæ vel non talis habendus erat.
Hæc tibi me in somnis jaculatrix scribere Phœbe,
Hæc tibi me vigilans scribere jussit Amor.
E quibus alterius mihi jam nocuere sagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela,cave.
Iuncta salus nostra est: miserere meique tuique.
Quid dubitas unam ferre duobus opem ?
Quod si contigerit,cum jam data signa sonabunt,
Tinctaque votivo sanguine Delos erit,
Aurea ponetur mali felicis imago,
Causaque versiculis scripta duobus erit :
Effigie pomi testatur Acontius hujus,
Quæ fuerint in eo scripta, fuisse rata.
Longior infirmum ne lasset epistola corpus,
Clausaque consueto sit tibi fine : vale.

Epistola XXI.

CYDIPPE ACONTIO.

Pertimui, scriptumque tuum sine murmure legi :
Iuraret ne quos inscia lingua deos.
Et puto captasses iterum , nisi,ut ipse fateris,
Promissam scires me satis esse semel.
Nec lectura fui : sed,si tibi dura fuissem,
Aucta foret sævæ forsitan ira deæ.
Omnia cum faciam, cum dem pia thura Dianæ,
Illa tamen justa plus tibi parte favet.
Vique cupis credi,memori te vindicat ira.
Talis in Hippolyto vix fuit illa suo.
At melius virgo favisset virginis annis,
Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
Languor enim causis non apparentibus hæret:
Adjuvor & nulla fessa medentis ope.
Quam tibi nunc gracilem vix hæc rescribere,quamque
Pallida vix cubito membra levare putas?

Nunc

Nunc timor accedit, ne quis nisi conscia nutrix
Colloquii nobis sentiat esse vices.
Ante fores sedet hæc: quid agamque rogantibus intus,
Vt possim tuto scribere, dormit, ait.
Mox ubi secreti longè causa optima somnus
Credibilis tarda desinit esse mora,
Iamque venire videt quos non admittere durum est;
Excreat: & ficta dat mihi signa nota:
Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta sinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat.
Quantus sis nobis aspicis ipse labor.
Qua peream, si dignus eras, ut vera loquamur:
Sed melior justo quamque mereris ero.
Ergo te propter toties incerta salutis
Commentis pœnas doque dedique tuis.
Hæc nobis formæ te laudatore superbæ
Contingit merces: & placuisse nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, visa fuissem;
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro
Proditis: & proprio vulneror ipsa bono:
Dum neque tu cedis, nec se putat ille secundum:
Tu votis obstas illius, ille tuis;
Ipsa velut navis jactor: quam certus in altum
Propellit Boreas, æstus & unda refert.
Cumque dies charis optata parentibus instat,
Immodicus pariter corporis ardor inest.
Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsum
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Iam pudet: & timeo, quamvis mihi conscia non sim,
Offensos videar ne meruisse deos.
Accidere hoc aliquis casu contendit: & alter
Acceptum superis hunc negat esse virum.
Neve mihi credas in te quoque dicere famam,
Facta veneficiis pars putat ista meis.
Causa latet: mala nostra patent. vos pace movetis
Aspera summota prælia: plector ego.
Dicam nunc, solitoque tibi ne despice more:
Quid facies odio, sic ubi amore noces?
Si lædis, quod amas, hostem sapienter amabis.
Me precor, ut serves, perdere velle velis.
Aut tibi jam nulla est speratæ cura puellæ,
Quam ferus indigna labe perire sinis:
Aut dea si frustra pro me tibi sæva rogatur,
Quid mihi te jactas? gratia nulla tua est.
Elige quid fingas. non vis placare Dianam,
Immemor es nostri: non potes: illa tui est.

Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Esset in Ægæis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est æquore navis,
Et fuit ad cœptas hora sinistra vias.
Quo pede processi! quo me pede limine movi!
Picta meæ terigi quo pede texta ratis!
Bis tamen adverso redierunt carbasa vento.
Mentior ah demens, ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem,
Quisque parum felix impediebat iter.
Atque utinam constans contra mea vela fuisset!
Sed stultum est venti de levitate queri.
Mota loci fama properabam visere Delon,
Et facere ignava puppe videbar iter.
Quam sæpe, ut tardis, feci convitia remis,
Questaque sum vento lintea parca dari.
Et jam transieram Myconen, jam Tenon, & Andron,
Inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul ut vidi, Quid me fugis insula, dixi?
Laberis in magno nunquid, ut ante, mari?
Institeram terræ, cum jam prope luce peracta
Demere purpureis sol juga vellet equis:
Quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
Comuntur nostræ matre jubente comæ.
Ipsa dedit gemmas digitis & crinibus aurum,
Et vestes humeris induit ipsa meis.
Protinus egressæ superis, quibus insula sacra est,
Flava salutatis thura merumque damus.
Dumque parens aras votivo sanguine tingit,
Festaque fumosis ingerit exta focis;
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes,
Erramusque vago per loca sacra pede.
Et modo porticibus spatior, modo munera regum
Miror: & in cunctis stantia signa locis.
Miror & innumeris structam de cornibus aram,
Et de qua pariens arbore nixa dea est.
Et quæ præterea (neque enim meminive libetve
Quidquid ibi vidi dicere) Delos habet.
Forsitan hæc spectans, à te spectabar Aconti,
Visaque simplicitas est mea posse capi.
In templum redeo gradibus sublime Dianæ.
Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali:
Hei mihi, juravi nunc quoque pæne tibi!
Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit.
Insidias legi magne poeta tuas.
Nomine conjugii dicto, confusa pudore
Sensi me totis erubuisse genis:

Luminaque in gremio veluti defixa tenebam;
Lumina propositi facta ministra tui.
Improbe quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta est?
Quidve vir elusa virgine laudis habes?
Non ego constiteram sumpta peltata securi,
Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
Nullus Amazonio cælatus balteus auro,
Sicut ab Hippolyta præda relata tibi est.
Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt,
Sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schoeneida cepit.
Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
At fuerat melius, si te puer iste tenebat,
Quem tu nescio quas dicis habere faces;
More bonis solito spem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur cum me peteres, ea non profitenda putabas,
Propter quæ nobis ipse petendus eras?
Cogere cur potius, quam persuadere volebas,
Si poteram audita condicione capi?
Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,
Linguaque præsentem testificata deam?
Quæ jurat, mens est: nil conjuravimus: illa
Illa fidem dictis addere sola potest.
Consilium prudensque animi sententia jurat,
Et nisi judicii vincula nulla valent.
Si tibi conjugium volui promittere nostrum;
Exige polliciti debita jura tori:
Sed si nil dedimus, præter sine pectore vocem;
Verba suis frustra viribus orba tenes.
Non ego juravi: legi jurantia verba.
Vir mihi non isto more legendus eras.
Decipe sic alias: succedat epistola pomo.
Si valet hoc, magnas divitis aufer opes.
Fac jurent reges sua se tibi regna daturos,
Sitque tuum toto quicquid in orbe placet.
Major es hac ipsa multo (mihi crede) Diana,
Si tua tam præsens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi, cum me tibi firma negavi,
Cum bene promissi causa peracta mei est;
Confiteor timeo sævæ Latoidos iram:
Et corpus lædi suspicor inde meum.
Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi jam veniens positas Hymenæus ad aures
Fugit: & à thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infusa resurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.

Sæpe coronatis ſtillant unguenta capillis,
Et trahitur multo ſplendida palla croco.
Cum tetigit limen, lacrymas mortiſque timorem
Cernit: & à cultu multa remota ſuo.
Proiicit ipſe ſuas deducta fronte coronas,
Spiſſaque de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in triſti lætum conſurgere turba:
Quique erat in palla, tranſit in ora rubor.
At mihi væ miſeræ torrentur febribus artus
Et gravius juſto pallia pondus habent.
Noſtraque plorantes video ſuper ora parentes,
Et face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.
Parce laboranti picta dea læta pharetra,
Daque ſalutiferam jam mihi fratris opem.
Turpe tibi eſt, illum cauſas depellere leti;
Te contra titulum mortis habere meæ.
Nunquid in umbroſo cum velles fonte lavari
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præteriine tuas de tot cæleſtibus aras,
Aque tua eſt noſtra ſpreta parente parens?
Nil ego peccavi, niſi quod perjuria legi,
Inque parum fauſto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, ſi non mentiris amorem,
Thura feras. proſint, quæ nocuere manus.
Cur, quæ ſuccenſet, quod adhuc tibi pacta puella
Non tua ſit, fieri ne tua poſſit, agit?
Omnia de viva tibi ſunt ſperanda. quid aufert
Sæva mihi vitam, ſpem tibi diva mei?
Nec tu crediderîs illum, cui deſtinor uxor,
Ægra ſuperpoſita membra fovere manu.
Aſſidet ille quidem quantum permittitur ipſi:
Sed meminit noſtrum virginis eſſe torum.
Et quoque neſcio quid de me ſenſiſſe videtur.
Nam lacrymæ cauſa ſæpe latente cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oſcula rara
Accipit, & timido me vocat ore ſuam.
Nec miror ſenſiſſe, notis cum prodar apertis.
In dextrum verſor, cum venit ille, latus.
Nec loquor, & tecto ſimulatur lumine ſomnus:
Captantem tactus ejicioque manum.
Ingemit, & tacito ſuſpirat pectore: meque
Offenſam, quamvis non mereatur, habet.
Si mihi, quod gaudes, & te juvat iſta voluptas,
Si mihi, quod ſenſus ſum tibi faſſa meos,
Si mihi lingua foret; tu noſtra juſtius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, ut invalidum liceat tibi viſere corpus.
Et procul à nobis: & tamen inde noces.

Mitta-

Mirabar quare tibi nomen Acontius esset.
Quod faciat longe vulnus, acumen habes.
Certe ego convalui nondum de vulnere tali;
Vt jaculo, scriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? sanè miserabile corpus,
Ingenii videas binà trophæa tui.
Concidimus macie: color est sine sanguine, qualem
In pomo refero mente fuisse tuo:
Candida nec misto sublucent ora rubore.
Forma novi talis marmoris esse solet.
Argenti color est inter convivia talis,
Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas, visam prius esse negabis:
Arte nec est, dices, ista petenda mea:
Promissique fidem ne sim tibi victa remittes,
Et cupies illud non meminisse deam.
Forsitan & facies jurem ut contraria rursus,
Quæque legam mittes altera verba mihi.
Sed tamen aspiceres vellem, prout ipse rogabas,
Et discas sponsæ languida membra tuæ:
Durius & ferro cum sit tibi pectus Aconti,
Tu veniam nostris vocibus ipse petas.
Ne tamen ignores, ope qua revalescere possim
Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque nescio quam nunc, ut vaga fama susurrat,
Neglectam queritur testis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt.
At desunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est,
Quæ capiat magnos littera lecta deos.
Teque tenente deos, numen sequor ipsa deorum,
Doque libens victas in tua vota manus.
Fassaque sum matri deceptæ fœdera linguæ.
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cætera cura tua est. plus hoc quoque virgine factum,
Non timuit tecum quod mea charta loqui.
Iam satis invalidos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, nisi quod cupio me jam conjungere tecum,
Restat ut ascribat littera nostra? vale.

PVBLII OVIDII NASONIS AMORVM LIBER I.

ELEGIA I.

Quod à Cupidine pro bellis amores scribere coactus sit.

QVi modo Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus. hoc illi prætulit autor opus.
Vt jam nulla tibi non sit legisse voluptas;
At levior demptis pœna duobus erit.
Arma gravi numero violentaque bella parabam
Edere, materia conveniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
Dicitur, atque unum surripuisse pedem.
Quis tibi, sæve puer, dedit hoc in carmine juris?
Pieridum vates, non tua turba sumus.
Quid, si præripiat flavæ Venus arma Minervæ,
Ventilet accensas flava Minerva faces?
Quis probet in silvis Cererem regnare jugosis?
Lege pharetratæ virginis arva coli?
Crinibus insignem, quis acuta cuspide Phœbum
Instruat, Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna:
Cur opus affectas ambitiose novum?
An, quod ubique tuum est? tua sunt Heliconia tempe?
Vix etiam Phœbo jam lyra tuta sua est.
Cum bene surrexit versu nova pagina primo;
Attenuat nervos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
Aut puer, aut longas compta puella comas.
Questus eram; pharetra cum protinus ille soluta,
Legit in exitium spicula facta meum:
Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodque canas vates, accipe, dixit, opus.
Me miserum, certas habuit puer ille sagittas.
Vror: & in vacuo pectore regnat amor.
Sex mihi surgat opus numeris: in quinque residat.
Ferrea cum vestris bella valete modis.
Cingere littorea flaventia tempora myrto
Musa per undenos emodulanda pedes.

ELEGIA II.

Quod primo amore correptus, in triumphum duci se à Cupidine patiatur.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata, nec in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi:
Lassaque versati corporis ossa dolent.
Nam puto sentirem, si quo tentarer amore.
An subit? & tacita callidus arte nocet?
Sic erat. hæserunt tenues in corde sagittæ:
Et possessa ferus pectora versat amor.
Credimus? an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leve fit, quod bene fertur, onus.
Vidi ego jactatas mota face crescere flammas:
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri,
Detrectant pressi dum juga prima boves.
Asper equus duris contunditur ora lupatis:
Frena minus sentit quisquis ad arma facit.
Acrius invitos, multoque ferocius urget,
Quam qui servitium ferre fatentur, amor.
En ego confiteor: tua sum nova præda Cupido.
Porriginus victas ad tua vincla manus.
Nil opus est bello: veniam, pacemque rogamus:
Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
Necte comam myrto: maternas junge columbas.
Qui deceant currus, vitricus ipse dabit.
Inque dato curru, populo clamante triumphum,
Stabis: & adjunctas arte movebis aves.
Ducentur capti juvenes, captæque puellæ.
Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego præda recens, factum modo vulnus habebo:
Et nova captiva vincula mente feram.
Mens bona ducetur manibus post terga revinctis,
Et pudor, & castris quidquid amoris obest.
Omnia te metuent: ad te sua brachia tendent.
Vulgus Io magna voce triumphe canet.
Blanditiæ comites tibi erunt, terrorque, furorque,
Assiduè partes turba secuta tuas.
His tu militibus superas hominesque deosque:
Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
Læta triumphanti de summo mater Olympo
Plaudet: & appositas sparget in ora rosas.
Tu, penna pulchros gemina variante capillos,
Ibis in auratis aureus ipse rotis.

Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:
Tum quoque prætetiens vulnera multa dabis.
Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittæ.
Fervida vicino flamma vapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
Tu gravis alitibus: tigribus ille fuit.
Ergo, cum possim sacri pars esse triumphi,
Parce tuas in me perdere victor opes.
Aspice cognati felicia Cæsaris arma;
Qua vicit, victos protegit ille manu.

ELEGIA III.

Ad Amicam.

IVsta precor: quæ me nuper prædata puella est,
Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
Ah nimium volui. tantum patiatur amari.
Audierit nostras tot Cytherea preces.
Accipe, per longos tibi qui deserviat annos:
Accipe qui pura norit amare fide.
Si me non veterum commendant magna parentum
Nomina: si nostri sanguinis autor eques,
Nec meus innumeris renovatur campus aratris,
Temperat & sumptus parcus uterque parens;
At Phœbus, comitesque novem, vitisque repertor,
Hoc faciunt: & me qui tibi donat, amor:
Et non cessuri nisi dis sine crimine mores;
Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
Non mihi mille placent: non sum desertor amoris,
Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
Tecum, quos dederint annos mihi fila sororum,
Vivere contingat: teque dolente mori.
Te mihi materiam felicem in carmina præbe;
Provenient causa carmina digna sua.
Carmine nomen habet exterrita cornibus Io,
Et quam fluminea lusit adulter ave,
Quæque super pontum simulato vecta juvenco,
Virginea tenuit cornua falsa manu.
Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,
Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

ELEGIA IV.

Amicam, qua arte, quibusve nutibus in cœna præsente viro uti debeat, admonet.

VIr tuus est epulas nobiscum aditurus easdem.
Vltima cœna tuo sit, precor, illa viro.

Et

Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
Aspiciam? tangi quem juvet, alter erit?
Alteriusque sinus apte subjecta fovebis?
Injiciet collo, cum volet, ille manum?
Desine mirari, posito quod candida vino
Atracis ambiguos traxit in arma viros.
Nec mihi silva domus, nec equo mea membra cohærent:
Vix à te videor posse tenere manus.
Quæ tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
Ante veni, quam vir. nec quid, si veneris ante,
Possit agi, video: sed tamen ante veni.
Cum premet ille torum, vultu comes ipsa modesto
Ibis, ut accumbas; clam mihi tange pedem.
Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem:
Excipe furtivas, & refer ipsa notas.
Verba superciliis sine voce loquentia dicam:
Verba leges digitis, verba notata mero.
Cum tibi succurret Veneris lascivia nostræ,
Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris;
Pendeat extrema mollis ab aure manus:
Cum tibi quæ faciam mea lux, dicamve, placebunt;
Versetur digitis annulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
Optabis merito cum mala multa viro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse jubeto:
Tu puerum leviter posce, quod ipsa voles.
Quæ tu reddideris, ego primus pocula sumam:
Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quos prægustaverit ipse,
Rejice libatos illius ore cibos.
Nec premat indignis finito tua colla lacertis:
Mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos, habilesve papillæ.
Oscula præcipue nulla dedisse velis.
Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
Et dicam, Mea sunt: injiciamque manus.
Hæc tamen aspiciam: sed quæ bene pallia celant,
Illa mihi cœci causa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohære:
Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
Multa miser timeo, quia feci multa proterve:
Exemplique metu torqueor ipse mei.
Sæpe mihi, dominæque meæ properata voluptas,
Veste sub injecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
Conscia de tergo pallia deme tuo.

Vir bibat usque roga: precibus tamen oscula desint.
Dumque bibet, furtim (si potes) adde merum.
Si bene compositus somno vinoque jacebit,
Consilium nobis resque locusque dabunt.
Cum surges abitura domum, surgemus & omnes;
In medium turbæ fac memor agmen eas.
Agmine me invenies aut invenieris in illo.
Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miserum monui, paucas quod prosit in horas:
Separor à domina nocte jubente mea.
Nocte vir includet: lacrymis ego moestus obortis
Qua licet, ad sævas persequar usque fores.
Oscula jam sumet: jam non tantum oscula sumet:
Quod mihi das furtim, jure coacta dabis.
Verum invita dato (potes hoc) similisque coactæ:
Blanditiæ taceant: sitque maligna Venus.
Si mea vota valent, illum quoque nil juvet opto:
Sin minus: at certe te juvet inde nihil.
Sed quæcunque tamen noctem fortuna sequatur,
Cras mihi constanti voce dedisse nega.

ELEGIA V.

Corinnæ concubitus.

Æstus erat, mediamque dies exegerat horam.
Apposui medio membra levanda toro.
Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestræ:
Quale fere silvæ lumen habere solent.
Qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo:
Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
Illa verecundis lux est præbenda puellis,
Qua timidus latebras speret habere pudor:
Ecce Corinna venit tunica velata recincta,
Candida dividua colla tegente coma:
Qualiter in thalamum formosa Semiramis isse
Dicitur, & multis Lais amata procis.
Diripui tunicam: nec multum rara nocebat:
Pugnabat tunica se tamen illa tegi.
Quæ cum ita pugnaret, tanquam quæ vincere nollet,
Victa est non ægre proditione sua.
Vt stetit ante oculos posito velamine nostros,
In toto nusquam corpore menda fuit.
Quos humeros, quales vidi, tetigique lacertos!
Forma papillarum, quam fuit apta premi!
Quam castigato planus sub pectore venter!
Quantum & quale latus! quam juvenile femur!
Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudam pressi corpus ad usque meum.

Cæte

Cætera quis nescit? lassi requievimus ambo.
Proveniant medii sic mihi sæpe dies.

ELEGIA VI.

Ad janitorem, ut fores sibi aperiat.

IAnitor indignè dura religate catena,
Difficilem moto cardine pande forem:
Quod precor, exiguum est; aditu fac janua parvo
Obliquum capiat semiadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuavit in usus,
Aptaque subducto corpore membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem, simulachraque vana timebam:
Mirabar, tenebris si quis iturus erat.
Risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido:
Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora, venit amor. non umbras nocte volantes,
Non timeo strictas in mea fata manus.
Te nimium timeo lentum: tibi blandior uni:
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Aspice, ut invideas, inimicaque claustra relaxa,
Vda sit ut lacrymis janua facta meis.
Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
Ad dominam pro te verba tremente tuli.
Ergo quæ valuit pro te quoque gratia quondam,
(Heu facinus) pro me nunc valet illa parum?
Redde vicem meritis. grato licet esse, quod optas.
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Excute, sic nunquam dura religere catena,
Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua.
Ferreus orantem nequicquam janitor audis:
Roboribus duris janua fulta riget.
Vrbibus obsessis clausæ munimina portæ
Prosunt. in media pace quid arma times?
Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Non ego militibus venio comitatus & armis.
Solus eram, si non sævus adesset amor.
Hunc ego si cupiam, nunquam dimittere possem.
Ante vel à membris dividar ipse meis.
Ergo amor, & modicum circum mea tempora vinum
Mecum est, & madidis lapsa corona comis.
Arma quis hæc timeat? quis non eat obvius illis?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Lentus es? an somnus qui te male præbet amanti,
Verba dat in ventos aure repulsa tua?

At (memini) primo, cum te celare volebam,
Pervigil in mediæ sidera noctis eras.
Forsitan & tecum tua nunc requiescit amica.
Heu melior quanto sors tua sorte mea est.
Dum modo sic; in me duræ transite catenæ.
Tempora noctis eunt: excute poste feram.
Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes,
Raucaque concussæ signa dedere fores?
Fallimur: impulsa est animoso janua vento.
Hei mihi quam longe spem tulit aura meam!
Si satis es raptæ Borea memor Orithyiæ,
Huc ades, & surdas flamine tunde fores.
Vrbe silent tota vitreoque madentia rore
Tempora noctis eunt: excute poste feram.
Aut ego jam ferroque ignique paratior ipse,
Quam, face, sustineo, tecta superba petam.
Nox, & amor, vinumque, nihil moderabile suadent:
Illa pudore vacat: Liber, Amorque, metu.
Omnia consumpsi: nec te precibusque minisque
Movimus, ô foribus durior ipse tuis.
Nec te formosæ decuit servare puellæ
Limina. sollicito carcere dignus eras.
Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,
Inque suum miseros excitat ales opus.
At tu non lætis detracta corona capillis,
Dura super tota limina nocte iace.
Tu dominæ, cum te projectam mane videbit,
Temporis absumpti tam male, testis eris.
Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem:
Lente, nec admisso turpis amante, vale.
Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque consertæ ligna valete fores.

ELEGIA VII.

Ad pacandam amicam, quam verberaverat.

ADde manus in vincla meas (meruere catenas)
Dum furor omnis abest, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
Flet mea vesana læsa puella manu.
Tunc ego vel charos potui violare parentes:
Sæva vel in sanctos verbera ferre deos.
Quid? non & clypei dominus septemplicis Ajax
Stravit deprensos lata per arva greges?
Et vindex in matre, patris malus ultor Orestes,
Ausus in arcanas poscere tela deas?
Ergo ego digestos potui violare capillos:
Nec dominam motæ dedecuere comæ.

Sic formosa fuit : talem Scheneïda dicam
Mænalias arcu sollicitasse feras.
Talis perjuri promissaque velaque Thesei
Flevit præcipites Cressa tulisse Notos.
Sic,nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
Procubuit templo casta Minerva tuo.
Quis mihi non demens,quis non mihi barbare dixit?
Ipsa nihil. pavido lingua retenta metu.
Sed taciti fecere tamen convicia vultus.
Egit me lacrymis ore silente reum.
Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos :
Vtilius potui parte carere mei.
In mea vesanas habui dispendia vires:
Et potui pœnam fortis inire meam?
Quid mihi vobiscum,cædis,scelerumque ministræ?
Debita sacrilegæ vincla subite manus.
An,si pulsassem nimium de plebe Quiritem;
Plecterer ? in dominam jus mihi majus erit?
Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit.
Ille deam primus perculit : alter ego.
Et minus ille nocens.me quam profitebar amare,
Læsi. Tydides sævus in hoste fuit.
I nunc magnificos victor mollire triumphos:
Cinge comam lauro: votaque redde Iovi :
Quæque tuos currus comitantum turba sequetur,
Clamet : Io forti victa puella viro est.
Ante eat effuso tristis captiva capillo,
Si sinerent læsæ,candida tota,genæ.
Aptius impressis fuerat livere labellis,
Et collum blandi dentis habere notam.
Denique,si tumidi ritu torrentis agebar,
Cœcaque me prædam fecerat ira suam:
Nonne satis fuerat timidæ inclamasse puellæ,
Nec nimium rigidas intonuisse minas?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora,
Vt mediam mediæ zona tulisset opem ?
At nunc sustinui,raptis à fronte capillis,
Ferreus ingenuas ungue notare genas.
Astitit illa amens albo sine sanguine vultu,
Cæduntur Pariis qualia saxa jugis.
Exanimes artus,& membra trementia vidi,
Vt cum populeas ventilat aura comas :
Vtque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ :
Summave cum tepido stringitur unda Noto.
Suspensæque diu lacrymæ fluxere per ora,
Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum cœpi sentire nocentem.
Sanguis erant lacrymæ,quas dabat illa,meus.

Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
Ter formidatas reppulit illa manus.
At tu,ne dubita(minuet vindicta dolorem)
Protinus in vultus unguibus ire meos.
Nec nostris oculis,nec nostris parce capillis.
Quaslibet infirmas adjuvat ira manus.
Neve mei sceleris tam tristia signa supersint.
Pone recompositas in statione comas.

ELEGIA VIII.

Execratur lenam,quæ puellam suam meretricia arte instruebat.

EST quædam,quicunque volet cognoscere lenam,
Audiat:est quædam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet.nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria vidit equis.
Illa magas artes,Æææque carmina novit,
Inque caput liquidas arte recurvat aquas.
Scit bene quid gramen,quid torto concita rhombo
Licia,quid valeat virtus amantis equæ.
Cùm voluit,toto glomerantur nubila cœlo,
Cum voluit,puro fulget in orbe dies.
Sanguine(si qua fides) stillantia sidera vidi:
Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras
Suspicor,& pluma corpus anile tegi.
Suspicor: & fama est.oculis quoque pupula duplex
Fulminat.& geminum lumen ab orbe venit.
Evocat antiquis proavos atavosque sepulchris:
Et solidam longo carmine findit humum.
Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos,
Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit.illa monebat
Talia: (me duplices occuluere fores:)
Scis here te,mea lux,juveni placuisse beato.
Hæsit,& in vultu constitit usque tuo.
Et cur non placeas?nulli tua forma secunda est.
Me miseram,dignus corpore cultus abest.
Tam felix esses,quam formosissima,vellem.
Non ego te facta divite pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
Mars abiit:signo nunc Venus apta tuo.
Prosit ut adveniens en aspice. dives amator
Te cupit:& curæ,quid tibi desit,habet.
Est etiam facies,quæ se tibi comparet,illi:
Si te non emptam vellet,emendus erat.
Erubuit. decet alba quidem pudor ora:sed iste
Si simules,prodest:verus obesse solet.

Cur

Cum bene dejectis gremium spectabis ocellis,
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan incultæ Tatio regnante Sabinæ
Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
Et Venus Æneæ regnat in urbe sui.
Ludunt formosæ:casta est,quam nemo rogavit:
Aut si rusticitas non vetat,ipsa rogat.
Has quoque,quas frontis rugas in vertice portas,
Excute:de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires juvenum tentabat in arcu:
Qui latus argueret corneus arcus erat.
Labitur occulte,fallitque volatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
Æra nitent usu:vestis bona quærit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma,nisi admittas,nullo exercente senescit:
Nec satis effectus unus & alter habent:
Certior è multis, nec tam invidiosa rapina est.
Plena venit canis de grege præda lupis.
Ecce quid iste tuus præter nova carmina vates
Donat?amatoris millia multa leges.
Ipse Deus vatum,palla spectabilis aurea,
Tractat inauratæ consona fila lyræ.
Qui dabit,ille tibi magno sit major Homero.
(Crede mihi)res est ingeniosa,dare.
Nec tu,si quis erit capitis mercede redemptus,
Despice gypsati crimen inane pedis.
Nec te decipiant veteris quinquatria ceræ.
Tolle tuos recum,pauper amator,avos.
Qui,quia pulcher erit, poscet sine munere noctem;
Quod det,amatorem flagitet ante suum.
Parcius exigito pretium,dum retia tendis,
Ne fugiant.captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor:sine credat amari:
Et cave, ne gratis hic tibi constet amor.
Sæpe nega noctem. capitis modo finge dolorem:
Et modo quæ causas præbeat,Isis erit.
Mox recipe:ut nullum patiendi colligat usum,
Neve relentescat sæpe repulsus amor.
Surda sit oranti tua janua: laxa ferenti.
Audiat exclusi verba receptus amans.
Et quasi læsa prius,nonnunquam irascere læso,
Vanescat culpâ culpa repulsa tua.
Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram.
Sæpe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrymare coacti,
Et faciant udas ille vel ille genas.

PVBLII OVIDII NASONIS AMORVM LIBER I.

ELEGIA I.

Quod à Cupidine pro bellis amores scribere coactus sit.

QVi modò Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus. hoc illi prætulit autor opus.
Vt jam nulla tibi non sit legisse, voluptas;
At levior demptis pœna duobus erit.
Arma gravi numero violentaque bella parabam
Edere, materia conveniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
Dicitur, atque unum surripuisse pedem.
Quis tibi, sæve puer, dedit hoc in carmine juris?
Pieridum vates, non tua turba sumus.
Quid, si præripiat flavæ Venus arma Minervæ,
Ventilet accensas flava Minerva faces?
Quis probet in silvis Cererem regnare jugosis?
Lege pharetratæ virginis arva coli?
Crinibus insignem, quis acuta cuspide Phœbum
Instruat, Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna:
Cur opus affectas ambitiose novum?
An, quod ubique tuum est? tua sunt Heliconia tempe?
Vix etiam Phœbo jam lyra tuta sua est.
Cum bene surrexit versu nova pagina primo;
Attenuat nervos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
Aut puer, aut longas compta puella comas.
Questus eram; pharetra cum protinus ille soluta,
Legit in exitium spicula facta meum:
Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodque canas vates, accipe, dixit, opus.
Me miserum, certas habuit puer ille sagittas.
Vror: & in vacuo pectore regnat amor.
Sex mihi surgat opus numeris: in quinque residat.
Ferrea cum vestris bella valete modis.
Cingere littorea flaventia tempora myrto
Musa per undenos emodulanda pedes.

ELEGIA II.

Quod primo amore correptus, in triumphum duci se à Cupidine patiatur.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata, nec in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi:
Lassaque versati corporis ossa dolent.
Nam puto sentirem, si quo tentarer amore.
An subit? & tacita callidus arte nocet?
Sic erat. hæserunt tenues in corde sagittæ:
Et possessa ferus pectora versat amor.
Credimus? an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leve fit, quod bene fertur, onus.
Vidi ego jactatas mota face crescere flammas:
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri,
Detrectant pressi dum juga prima boves.
Asper equus duris contunditur ora lupatis:
Frena minus sentit quisquis ad arma facit.
Acrius invitos, multoque ferocius urget,
Quam qui servitium ferre fatentur, amor.
En ego confiteor: tua sum nova præda Cupido.
Porrigimus victas ad tua vincla manus.
Nil opus est bello: veniam, pacemque rogamus:
Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
Necte comam myrto: maternas junge columbas.
Qui deceant currus, vitricus ipse dabit.
Inque dato curru, populo clamante triumphum,
Stabis: & adjunctas arte movebis aves.
Ducentur capti juvenes, captæque puellæ.
Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego præda recens, factum modo vulnus habebo:
Et nova captiva vincula mente feram.
Mens bona ducetur manibus post terga revinctis,
Et pudor, & castris quidquid amoris obest.
Omnia te metuent: ad te sua brachia tendent.
Vulgus Io magna voce triumphe canet.
Blanditiæ comites tibi erunt, terrorque, furorque,
Assiduè partes turba secuta tuas.
His tu militibus superas hominesque deosque:
Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
Læta triumphanti de summo mater Olympo
Plaudet: & appositas sparget in ora rosas.
Tu, penna pulchros gemina variante capillos,
Ibis in auratis aureus ipse rotis.

Tum

Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:
Tum quoque prætereiens vulnera multa dabis.
Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittæ.
Fervida vicino flamma vapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
Tu gravis alitibus: tigribus ille fuit.
Ergo, cum possim sacri pars esse triumphi,
Parce tuas in me perdere victor opes.
Aspice cognati felicia Cæsaris arma;
Qua vicit, victos protegit ille manu.

ELEGIA III.

Ad Amicam.

IVsta precor: quæ me nuper prædata puella est,
Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
Ah nimium volui. tantum patiatur amari.
Audierit nostras tot Cytherea preces.
Accipe, per longos tibi qui deserviat annos:
Accipe qui pura norit amare fide.
Si me non veterum commendant magna parentum
Nomina: si nostri sanguinis autor eques,
Nec meus innumeris renovatur campus aratris,
Temperat & sumptus parcus uterque parens;
At Phœbus, comitesque novem, vitisque repertor,
Hoc faciunt: & me qui tibi donat, amor:
Et non cessuri nisi dis sine crimine mores;
Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
Non mihi mille placent: non sum desertor amoris,
Tu mihi (siqua fides) cura perennis eris.
Tecum, quos dederint annos mihi fila sororum,
Vivere contingat: teque dolente mori.
Te mihi materiam felicem in carmina præbe;
Provenient causa carmina digna sua.
Carmine nomen habet exterrita cornibus Io,
Et quam fluminea lusit adulter ave,
Quæque super pontum simulato vecta juvenco,
Virginea tenuit cornua falsa manu.
Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,
Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

ELEGIA IV.

Amicam, qua arte, quibusve nutibus in cœna præsente viro uti debeat, admonet.

VIr tuus est epulas nobiscum aditurus easdem,
Vltima cœna tuo sit, precor, illa viro.

Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
 Aspiciam? tangi quem juvet, alter erit?
Alteriusque sinus apte subjecta fovebis?
 Injiciet collo, cum volet, ille manum?
Desine mirari, posito quod candida vino
 Atracis ambiguos traxit in arma viros.
Nec mihi silva domus, nec equo mea membra cohærent:
 Vix à te videor posse tenere manus.
Quæ tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
 Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
Ante veni, quam vir. nec quid, si veneris ante,
 Possit agi, video: sed tamen ante veni.
Cum premet ille torum, vultu comes ipsa modesto
 Ibis, ut accumbas; clam mihi tange pedem.
Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem:
 Excipe furtivas, & refer ipsa notas.
Verba superciliis sine voce loquentia dicam:
 Verba leges digitis, verba notata mero.
Cum tibi succurret Veneris lascivia nostræ,
 Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris;
 Pendeat extrema mollis ab aure manus:
Cum tibi quæ faciam mea lux, dicamve, placebunt;
 Versetur digitis annulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
 Optabis merito cum mala multa viro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse jubeto:
 Tu puerum leviter posce, quod ipsa voles.
Quæ tu reddideris, ego primus pocula sumam:
 Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quos prægustaverit ipse,
 Rejice libatos illius ore cibos.
Nec premat indignis finito tua colla lacertis:
 Mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos, habilesve papillæ.
 Oscula præcipue nulla dedisse velis.
Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
 Et dicam, Mea sunt: injiciamque manus.
Hæc tamen aspiciam: sed quæ bene pallia celant,
 Illa mihi cæci causa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohære:
 Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
Multa miser timeo, quia feci multa proterve:
 Exemplique metu torqueor ipse mei.
Sæpe mihi, dominæque meæ properata voluptas,
 Veste sub injecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
 Conscia de tergo pallia deme tuo.

Vir bibat uſque roga: precibus tamen oſcula deſint.
Dumque bibet, furtim (ſi potes) adde merum.
Si bene compoſitus ſomno vinoque jacebit,
Conſilium nobis reſque locuſque dabunt.
Cum ſurges abitura domum, ſurgemus & omnes;
In medium turbæ fac memor agmen eas.
Agmine me invenies aut invenieris in illo.
Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miſerum monui, paucas quod profit in horas:
Separor à domina nocte jubente mea.
Nocte vir includet: lacrymis ego mœſtus obortis
Qua licet, ad ſævas perſequar uſque fores.
Oſcula jam ſumet: jam non tantum oſcula ſumet:
Quod mihi das furtim, jure coacta dabis.
Verum invita dato (potes hoc) ſimiliſque coactæ:
Blanditiæ taceant: ſitque maligna Venus.
Si mea vota valent, illum quoque nil juvet opto:
Sin minus: at certe te juvet inde nihil.
Sed quæcunque tamen noctem fortuna ſequatur;
Cras mihi conſtanti voce dediſſe nega.

ELEGIA V.

Corinnæ concubitus.

Æstus erat, mediamque dies exegerat horam.
Appoſui medio membra levanda toro.
Pars adaperta fuit, pars altera clauſa feneſtræ:
Quale fere ſilvæ lumen habere ſolent.
Qualia ſublucent fugiente crepuſcula Phœbo:
Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
Illa verecundis lux eſt præbenda puellis,
Qua timidus latebras ſperet habere pudor:
Ecce Corinna venit tunica velata recincta,
Candida dividua colla tegente coma:
Qualiter in thalamum formoſa Semiramis iſſe
Dicitur, & multis Lais amata procis.
Diripui tunicam: nec multum rara nocebat:
Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi.
Quæ cum ita pugnaret, tanquam quæ vincere nollet,
Victa eſt non ægre proditione ſua.
Vt ſtetit ante oculos poſito velamine noſtros,
In toto nuſquam corpore menda fuit.
Quos humeros, quales vidi, tetigique lacertos!
Forma papillarum, quam fuit apta premi!
Quam caſtigato planus ſub pectore venter!
Quantum & quale latus! quam juvenile femur!
Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudam preſſi corpus ad uſque meum.

Cæt

Cætera quis nescit? lassi requievimus ambo.
Proveniant medii sic mihi sæpe dies.

ELEGIA VI.

Ad janitorem, ut fores sibi aperiat.

Janitor indignè dura religate catena,
Difficilem moto cardine pande forem:
Quod precor, exiguum est; aditu fac janua parvo
Obliquum capiat semiadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuavit in usus,
Aptaque subducto corpore membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem, simulachraque vana timebam:
Mirabar, tenebris si quis iturus erat.
Risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido:
Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora, venit amor. non umbras nocte volantes,
Non timeo strictas in mea fata manus.
Te nimium timeo lentum: tibi blandior uni:
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Aspice, ut invideas, inimicaque claustra relaxa,
Vda sit ut lacrymis janua facta meis.
Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
Ad dominam pro te verba tremente tuli.
Ergo quæ valuit pro te quoque gratia quondam,
(Heu facinus) pro me nunc valet illa parum!
Redde vicem meritis. grato licet esse, quod optas.
Tempora noctis eunt; excute poste seram.
Excute, sic nunquam dura religere catena,
Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua.
Ferreus orantem nequicquam janitor audis:
Roboribus duris janua fulta riget.
Vrbibus obsessis clausæ munimina portæ
Prosunt. in media pace quid arma times?
Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Non ego militibus venio comitatus & armis.
Solus eram, si non sævus adesset amor.
Hunc ego si cupiam, nunquam dimittere possem.
Ante vel à membris dividar ipse meis.
Ergo amor, & modicum circum mea tempora vinum
Mecum est, & madidis lapsa corona comis.
Arma quis hæc timeat? quis non eat obvius illis?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Lentus es? an somnus qui te male præbet amanti,
Verba dat in ventos aure repulsa tua?

At

At (memini) primo, cum te celare volebam,
Pervigil in mediæ sidera noctis eras.
Forsitan & tecum tua nunc requiescit amica:
Heu melior quanto sors tua sorte mea est.
Dum modo sic; in me duræ transite catenæ.
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes,
Raucaque concussæ signa dedere fores?
Fallimur: impulsa est animoso janua vento.
Hei mihi quam longe spem tulit aura meam!
Si satis es raptæ Borea memor Orithyiæ,
Huc ades, & surdas flamine tunde fores.
Vrbe silent tota vitreoque madentia rore
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Aut ego jam ferroque ignique paratior ipse,
Quam, face, sustineo, tecta superba petam.
Nox, & amor, vinumque, nihil moderabile suadent:
Illa pudore vacat: Liber, Amorque, metu.
Omnia consumpsi: nec te precibusque minisque
Movimus, ô foribus durior ipse tuis.
Nec te formosæ decuit servare puellæ
Limina. sollicito carcere dignus eras.
Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,
Inque suum miseros excitat ales opus.
At tu non lætis detracta corona capillis,
Dura super tota limina nocte jace.
Tu dominæ, cum te projectam mane videbit,
Temporis absumpti tam male, testis eris.
Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem:
Lente, nec admisso turpis amante, vale.
Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque consertæ ligna valete fores.

ELEGIA VII.

Ad pacandam amicam, quam verberaverat.

ADde manus in vincla meas (meruere catenas)
Dum furor omnis abest, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
Flet mea vesana læsa puella manu.
Tunc ego vel charos potui violare parentes:
Sæva vel in sanctos verbera ferre deos.
Quid? non & clypei dominus septemplicis Ajax
Stravit deprensos lata per arva greges?
Et vindex in matre, patris malus ultor Orestes,
Ausus in arcanas poscere tela deas?
Ergo ego digestos potui violare capillos:
Nec dominam motæ dedecuere comæ.

Sic formosa fuit: talem Scheneïda dicam
Mænalias arcu sollicitasse feras.
Talis perjuri promissaque velaque Thesei
Flevit præcipites Cressa tulisse Notos.
Sic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
Procubuit templo casta Minerva tuo.
Quis mihi non demens, quis non mihi barbare dixit?
Ipsa nihil. pavido lingua retenta metu.
Sed taciti fecere tamen convicia vultus.
Egit me lacrymis ore silente reum.
Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:
Vtilius potui parte carere mei.
In mea vesanas habui dispendia vires:
Et potui poenam fortis inire meam?
Quid mihi vobiscum, cædis, scelerumque ministræ?
Debita sacrilegæ vincla subite manus.
An, si pulsassem nimium de plebe Quiritem;
Plecterer? in dominam jus mihi majus erit?
Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit.
Ille deam primus perculit: alter ego.
Et minus ille nocens. me quam profitebar amare,
Læsi. Tydides sævus in hoste fuit.
I nunc magnificos victor mollire triumphos:
Cinge comam lauro: votaque redde Iovi:
Quæque tuos currus comitantum turba sequetur,
Clamet: Io forti victa puella viro est.
Ante eat effuso tristis captiva capillo,
Si finerent læsæ, candida tota, genæ.
Aptius impressis fuerat livere labellis,
Et collum blandi dentis habere notam.
Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
Cæcaque me prædam fecerat ira suam:
Nonne satis fuerat timidæ inclamasse puellæ,
Nec nimium rigidas intonuisse minas?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora,
Vt mediam mediæ zona tulisset opem?
At nunc sustinui, raptis à fronte capillis,
Ferreus ingenuas ungue notare genas.
Astitit illa amens albo sine sanguine vultu,
Cæduntur Pariis qualia saxa jugis.
Exanimes artus, & membra trementia vidi,
Vt cum populeas ventilat aura comas:
Vtque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ:
Summave cum tepido stringitur unda Noto.
Suspensæque diu lacrymæ fluxere per ora,
Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum cœpi sentire nocentem.
Sanguis erant lacrymæ, quas dabat illa, meus.

Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex :
Ter formidatas reppulit illa manus.
At tu,ne dubita(minuet vindicta dolorem)
Protinus in vultus unguibus ire meos.
Nec nostris oculis,nec nostris parce capillis.
Quaslibet infirmas adjuvat ira manus.
Neve mei sceleris tam tristia signa supersint.
Pone recompositas in statione comas.

ELEGIA VIII.

Execratur lenam,quæ puellam suam meretricia arte instruebat.

Est quædam,quicunque volet cognoscere lenam,
Audiat:est quædam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet.nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria vidit equis.
Illa magas artes,Ææaque carmina novit,
Inque caput liquidas arte recurvat aquas.
Scit bene quid gramen,quid torto concita rhombo
Licia,quid valeat virtus amantis equæ.
Cùm voluit,toto glomerantur nubila cœlo,
Cum voluit,puro fulget in orbe dies.
Sanguine(si qua fides) stillantia sidera vidi:
Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras
Suspicor,& pluma corpus anile tegi.
Suspicor; & fama est.oculis quoque pupula duplex
Fulminat,& geminum lumen ab orbe venit.
Evocat antiquis proavos atavosque sepulchris:
Et solidam longo carmine findit humum.
Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos,
Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit.illa monebat
Talia: (me duplices occuluere fores:)
Scis here te,mea lux,juveni placuisse beato.
Hæsit,& in vultu constitit usque tuo.
Et cur non placeas?nulli tua forma secunda est.
Me miseram,dignus corpore cultus abest.
Tam felix esses,quam formosissima,vellem.
Non ego te facta divite pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
Mars abiit:signo nunc Venus apta tuo.
Prosit ut adveniens en aspice. dives amator
Te cupit:& curæ,quid tibi desit,habet.
Est etiam facies,quæ se tibi comparet,illi:
Si te non emptam vellet,emendus erat.
Erubuit. decet alba quidem pudor ora:sed iste
Si simules,prodest:verus obesse solet.

Cum bene dejectis gremium spectabis ocellis,
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan incultæ Tatio regnante Sabinæ
Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
Et Venus Æneæ regnat in urbe sui.
Ludunt formosæ: casta est, quam nemo rogavit:
Aut si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires juvenum tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
Æra nitent usu: vestis bona quærit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo excrescente senescit:
Nec satis effectus unus & alter habent.
Certior è multis, nec tam invidiosa rapina est.
Plena venit canis de grege præda lupis.
Ecce quid iste tuus præter nova carmina vates
Donat? amatoris millia multa leges.
Ipse Deus vatum, palla spectabilis aurea,
Tractat inauratæ consona fila lyræ.
Qui dabit, ille tibi magno sit major Homero.
(Crede mihi) res est ingeniosa, dare.
Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
Despice gypsati crimen inane pedis.
Nec te decipiant veteris quinquatria ceræ.
Tolle tuos tecum, pauper amator, avos.
Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem;
Quod det, amatorem flagitet ante suum.
Parcius exigito pretium, dum retia tendis,
Ne fugiant, captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor: sine credat amari:
Et cave, ne gratis hic tibi constet amor.
Sæpe nega noctem, capitis modo finge dolorem:
Et modo quæ causas præbeat, Isis erit.
Mox recipe: ut nullum patiendi colligat usum,
Neve relentescat sæpe repulsus amor.
Surda sit oranti tua janua: laxa ferenti.
Audiat exclusi verba receptus amans.
Et quasi læsa prius, nonnunquam irascere læso,
Vanescat culpâ culpa repulsa tua.
Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram.
Sæpe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrymare coacti,
Et faciant udas ille vel ille genas.

Nec si quem fallas, tu perjurare timeto.
Commodat illusis numina surda Venus.
Servus & ad partes sollers ancilla parentur,
Qui doceant, apte quid tibi possit emi,
Et sibi pauca rogent: multi si pauca rogabunt;
Postmodo de stipula grandis acervus erit.
Et soror, & mater, nutrix quoque carpat amantem.
Fit cito per multas præda petita manus.
Cum tibi deficient poscendi munera causæ,
Natalem libo testificare tuum.
Ne securus amet nullo rivale, caveto.
Non bene, si tollas prœlia, durat amor.
Ille viri videat toto vestigia lecto,
Factaque lascivis livida colla notis.
Munera præcipue videat, quæ miserit alter.
Si tibi nil dederit, sacra roganda via est.
Cum multa abstuleris: ut non tamen omnia donet,
Quod numquam reddas, commodet ille, roga.
Lingua juvet, mentemque tegat. blandire, noceque.
Impia sub dulci melle venena latent.
Hæc si præstiteris usu mihi cognita longo,
Nec tulerint voces ventus & aura meas;
Sæpe mihi dices, Vivas bene: sæpe rogabis
Vt mea defunctæ molliter ossa cubent.
Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
At nostræ vix se continuere manus,
Quin albam raramque comam, lacrymosaque vino
Lumina, rugosas distrahereinque genas.
Di tibi dent, nullosque lares, inopemque senectam,
Et longas hyemes, perpetuamque sitim.

ELEGIA IX.

Ad Atticum, amantem non oportere desidiosum esse, ut nec militem.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido;
Attice (crede mihi) militat omnis amans.
Quæ bello est habilis, Veneri quoque convenit, ætas.
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Quos petiere duces annos in milite forti,
Hos petit in socio bella puella viro.
Pervigilant ambo: terra requiescit uterque.
Ille fores dominæ servat: at ille ducis.
Militis officium longa est via. mitte puellam;
Strenuus exempto fine sequetur amans.
Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
Flumina congestas conteret ille nives:
Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros,
Aptaque vertendis sidera quæret aquis.

Quis nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
Et denso mistas perferet imbre nives?
Mittitur infestos alter speculator in hostes:
In rivale oculos alter, ut hoste, tenet.
Ille graves urbes, hic duræ limen amicæ
Obsidet. hic portas frangit: at ille fores.
Sæpe soporatos invadere profuit hostes:
Cædere & armata vulgus inerme manu.
Sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi:
Et dominum capti deseruistis equi.
Nempe maritorum somnis utuntur amantes,
Et sua sopitis hostibus arma movent.
Custodum transire manus, vigilumque catervas,
Militis & miseri est semper amantis opus.
Mars dubius, nec certa Venus, victique resurgunt,
Quosque neges unquam posse jacere, cadunt.
Ergo desidiam quicumque vocabit amorem,
Desinat. ingenii est experiens amor.
Ardet in abducta Briseide magnus Achilles.
Dum licet, Argivas frangite Troës opes.
Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma:
Et galeam capiti quæ daret, uxor erat.
Summa ducum Atrides visa Priameide fertur
Mænadis effusis obstupuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit.
Notior in cœlo fabula nulla fuit.
Ipse ego segnis eram, discinctaque in otia natus:
Mollierant animos lectus & umbra meos:
Impulit ignavum formosæ cura puellæ,
Iussit & in castris æra merere suis.
Inde vides vigilem, nocturnaque bella gerentem.
Qui non vult fieri desidiosus, amet.

ELEGIA X.

Ad puellam, ne pro amore præmia poscat.

QUalis ab Europa Phrygiis advecta carinis
Conjugibus belli causa duobus erat,
Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
Callidus in falsa lusit adulter ave,
Qualis Amymone siccis erravit in agris,
Cum premeret summi verticis urna comas;
Talis eras: aquilamque in te taurumque timebam,
Et quidquid magno de Iove fecit amor.
Nunc timor omnis abest animique evanuit ardor:
Nec facies oculos jam capit ista meos.
Cur sim mutatus quæris? quia munera poscis,
Hæc te non patitur causa placere mihi.

Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
Nunc mentis vitio læsa figura tua est.
Et puer est, & nudus Amor. sine sordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare jubetis?
Quo pretium condat, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius armis:
Non decet imbelles æra merere deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis ære,
Et miseras jusso corpore quærit opes:
Devovet imperium tamen hæc lenonis avari:
Et quod vos facitis sponte, coacta facit.
Sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
Turpe erit ingenium mitius esse feris.
Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:
Non aries placitam munere captat ovem.
Sola viro mulier spoliis exultat ademptis:
Sola locat noctes: sola locanda venit.
Et vendit quod utrumque juvat, quod uterq; petebat:
Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
Quæ Venus ex æquo ventura est grata duobus;
Altera cur illam vendit, & alter emit?
Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,
Quam socio motu fœmina virque ferunt?
Non bene conducti vendunt perjuria testes:
Non bene selecti judicis arca patet.
Turpe reos empta miseros defendere lingua,
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.
Turpe tori reditu census augere paternos,
Et faciem lucro prostituisse suam.
Gratia pro rebus merito debetur inemptis:
Pro male conducto gratia nulla toro.
Omnia conductor solvit mercede soluta
Non manet officio debitor ille tuo.
Parcite formosæ pretium pro nocte pacisci:
Non habet eventus sordida præda bonos.
Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
Vt premerent sacræ virginis arma caput.
Ex quibus exierat, trajecit viscera ferro
Filius: & pœnæ causa monile fuit.
Nec tamen indignum est à divite munera posci.
Munera, poscenti quæ dare possit, habet.
Carpite de plenis pendentes vitibus uvas:
Præbeat Alcinoi poma benignus ager.
Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:
Quod quis habet, dominæ conferat omne suæ.
Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
Dos mea, quam volui, nota fit arte mea.

Scinduntur vestes, gemmæ franguntur & aurum:
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare, sed pretium posci dedignor, & odi.
Quod nego poscenti, desine velle, dabo.

ELEGIA XI.

Ad Napen, ut paratas tabellas ad Corinnam perferat.

COlligere incertos, & in ordine ponere crines
Docta, nec ancillas inter habenda, Nape,
Inque ministeriis furtivæ cognita noctis
Vtilis, & dandis ingeniosa notis,
Sæpe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
Fida laboranti sæpe reperta mihi;
Accipe: & ad dominam peraratas mane tabellas
Perfer, & obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum venæ, nec durum in pectore ferrum,
Nec tibi simplicitas ordine major inest.
Credibile est & te sensisse Cupidinis arcus.
In me militiæ signa tuere tuæ.
Si quæret quid agam; Spe noctis vivere dices.
Cætera fert blanda cera notata manu.
Dum loquor, hora fugit. vacuæ bene redde tabellas:
Verum continuo fac tamen ipsa legat.
Aspicias oculos mando, frontemque legentis.
Ex tacito vultu scire futura licet.
Nec mora, perlectis rescribat multa jubeto.
Odi cum late splendida cera vacat.
Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphium lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella, veni.
Non ego victrices lauro redimire tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde moror.
Subscribam Veneri fidas sibi Naso tabellas
Dedicat. at nuper vile fuistis acer.

ELEGIA XII.

Tabellas, quas miserat, execratur, quod amica noctem negaret.

FLete meos casus: tristes rediere tabellæ:
Infelix hodie littera posse negat.
Omnia sunt aliquid. modo cum discedere vellet,
Ad limen digitos restitit icta Nape.
Missa foras iterum limen transire memento
Cautius atque alte sobria ferre pedem.
Ite hinc difficiles, funebria ligna, tabellæ;
Tuque negaturis cera referta notis,

Quam puto de longæ collectam flore cicutæ
Melle sub infami Corsica misit apis.
At tanquam minio penitus medicata rubebas,
Ille color verè sanguinolentus erat.
Projectæ in triviis jaceatis inutile lignum:
Vosque rotæ frangat prætereuntis onus.
Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
Convincam puras non habuisse manus.
Præbuit illa arbor misero suspendia collo:
Carnifici duras præbuit illa cruces.
Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras;
Vulturis in ramis & strigis ova tulit.
His ego commisi nostros insanus amores,
Molliaque ad dominam verba ferenda dei?
Aptius hæ capiant vadimonia garrula ceræ.
Quas aliquis duro cognitor ore legat.
Inter ephemeridas melius tabulasque jacerent,
In quibus absumptas fleret avarus opes.
Ergo, ego vos rebus duplices pro nomine sensi.
Auspicii numerus non erat ipse boni,
Quid precer iratus? nisi vos cariosa senectus
Rodat, & immundo cera fit alba situ.

ELEGIA XIII.

Ad Auroram ne properet.

IAm super Oceanum venit à seniore marito
Flava pruinoso quæ vehit axe diem.
Quo properas Aurora? mane. sic Memnonis umbras
Annua solemni cæde parentet avis.
Nunc juvat in teneris dominæ jacuisse lacertis,
Siquando lateri nunc bene juncta meo est.
Nunc etiam somni pingues, & frigidus aër,
Et liquidum tenui gutture cantat avis.
Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
Roscida purpurea supprime lora manu.
Ante tuos ortus melius sua sidera servat
Navita: nec media nescit an erret aqua.
Te surgit (quamvis lassus) veniente viator:
Miles & armiferas aptat ad arma manus.
Prima subire jubes oneratos arva colonos:
Prima vocas tardos sub juga panda boves.
Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris,
Vt subeant teneræ verbera sæva manus.
Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis:
Vnius ut verbi grandia damna ferat.
Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto es:
Cogitur ad lites surgere uterque novas.

Tu,ne fœmenei possint cessare lacerti,
Lanificam revocas ad sua pensa manum.
Omnia perpeterer, sed surgere mane puellas
Quis,nisi cui non est ulla puella,ferat?
Optavi quoties,ne nox tibi cedere vellet,
Nec fugerent vultus sidera mota tuos?
Optavi quoties,aut ventus frangeret axem,
Aut caderet spissa nube retentus equus!
Invida quo properas? quod erat tibi filius ater;
Materni fuerat pectoris ille color.
Quid si non Cephali quondam flagrasset amore?
An putat ignotam nequitiam esse suam?
Tithono vellem de te narrare liceret:
Fœmina non cœlo turpior ulla foret.
Illum dum refugis,longo quod marcet ab ævo;
Surgis ad invisas à sene mane rotas.
At si quem Cephalum manibus complexa teneres;
Clamares lentè currite noctis equi.
Cur ego plector amans,si vir tibi marcet ab annis?
Non me nupsisti conciliante seni.
Aspice quos somnos juveni donarit amato
Luna, nec illius forma secunda tua est.
Ipse deûm genitor (ne te tam sæpè videret)
Commisit noctes in sua vota duas.
Iurgia finieram,scires audisse: rubebat.
Nec tamen assueto tardius orta dies.

ELEGIA XIV.

Puellam consolatur,cui præ nimia cura coma deciderant,

DIcebam,desiste tuos medicare capillos.
Tingere quam possis jam tibi nulla coma est.
At,si passa fores,quid erat speciosius illis?
Contigerant imum qua patet usque latus.
Quid,quod erant tenues,& quos ornare timeres,
Vela colorati qualia Seres habent:
Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leve deserta sub trabe nectit opus?
Nec tamen ater erat,nec erat color aureus illis:
Sed quamvis neuter,mistus uterque color.
Qualem clivosæ madidis in vallibus Idæ
Ardua direpto cortice Cedrus habet.
Adde,quod & dociles,& centum flexibus apti,
Et tibi nullius causa doloris erant.
Non acus abrupit,non vallum pectinis illos:
Ornatrix tuto corpore semper erat,

Ante meos oculos sæpe est ornata: nec unquam
Brachia direpta saucia fecit acu.
Sæpe etiam nondum digestis mane capillis,
Purpureo jacuit semisopita toro.
Tum quoque erat neglecta decens: ut Thracia Bacche
Cum temere in viridi gramine lassa jacet.
Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar;
Heu mala vexatæ quanta tulere comæ!
Quam se præbuerant ferro patienter & igni,
Vt fieret torto nexilis orbe sinus!
Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines.
Sponte decent: capiti ferrea parce tuo.
Vim procul hinc remove: non est qui debeat uri.
Erudit admotas ipse capillus acus.
Formosæ periere comæ: quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
Pingitur humenti sustinuisse manu.
Quid male compositos quereris periisse capillos?
Quid speculum mœsta ponis inepta manu?
Non bene consuetis à te spectaris ocellis.
Vt placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatæ læserunt pellicis herbæ;
Non anus Hæmonia perfida lavit aqua.
Non tibi vis morbi nocuit (procul omen abesto)
Non minuit densas invida lingua comas.
Facta manu, culpaque tua dispendia sentis.
Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
Nunc tibi captivos mittet Germania crines:
Culta triumphatæ munere gentis eris.
O quam sæpe comas aliquo mirante rubebis,
Et dices, Empta nunc ego merce probor!
Nescio quam pro me laudat nunc ille Sicambram;
Fama tamen memini cum fuit ista mea.
Me miserum, lacrymas male continet: oraque dextra
Protegit, ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio spectatque capillos:
Hei mihi non illo munera digna loco!
Collige cum vultu mentem, reparabile damnum est.
Postmodo nativâ conspiciere coma.

ELEGIA XV.

Ad invidos, quod fama Poetarum sit perennis.

QVid mihi livor edax ignavos objicis annos,
Ingeniique vocas carmen inertis opus?

Non

Non me more patrum, dum ſtrenua ſuſtinet ætas,
Præmia militiæ pulverulenta ſequi:
Non me verboſas leges ediſcere: non me
Ingrato voces proſtituiſſe foro.
Batti. Mortale eſt, quod quæris opus. mihi fama perennis
Quæritur: ut toto ſemper in orbe canar.
Vivet Mæonides, Tenedos dum ſtabit, & Ide;
Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
Vivet, & Aſcræus, dum multis uva tumebit:
Dum cadet incurva falce reſecta Ceres.
Battiades toto ſemper cantabitur orbe;
Quamvis ingenio, non valet; arte valet.
Nulla Sophocleo veniet jactura cothurno.
Cum ſole & luna ſemper Aratus erit.
Dum fallax ſervus, durus pater, improba lena
Vivet, dum meretrix blanda; Menandrus erit.
Ennius arte carens, animoſique Accius oris,
Caſurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamque ratem quæ neſciet ætas,
Aureaque Æſonio terga petita duci?
Carmina ſublimis tunc ſunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus, & ſegetes, Æneïaque arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes, arcuſque Cupidinis arma,
Diſcentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus, & Heſperiis, & Gallus notus Eois.
Et ſua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo, cum ſilices, cum dens patientis aratri,
Depereant ævo; carmina morte carent.
Cedant carminibus reges, regumque triumphi:
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
Vilia miretur vulgus: mihi flavus Apollo
Pocula Caſtalia plena miniſtret aqua.
Suſtineamque coma metuentem frigora myrtum:
Atque ita ſollicito multus amante legar.
Paſcitur in vivis livor: poſt fata quieſcit.
Tunc ſuus ex merito quemque tuetur honor.
Ergo etiam, cum me ſupremus adusſerit ignis,
Vivam, parſque mei magna ſuperſtes erit.

PVBLII

At (memini) primo, cum te celare volebam,
   Pervigil in mediæ ſidera noctis eras.
Forſitan & tecum tua nunc requieſcit amica.
   Heu melior quanto ſors tua ſorte mea eſt.
Dum modo ſic; in me duræ tranſite catenæ.
   Tempora noctis eunt: excute poſte ſeram.
Fallimur? an verſo ſonuerunt cardine poſtes,
   Raucaque concuſſæ ſigna dedere fores?
Fallimur: impulſa eſt animoſo janua vento.
   Hei mihi quam longe ſpem tulit aura meam!
Si ſatis es raptæ Borea memor Orithyiæ,
   Huc ades, & ſurdas flamine tunde fores.
Vrbe ſilent tota vitreoque madentia rore
   Tempora noctis eunt: excute poſte ſeram.
Aut ego jam ferroque ignique paratior ipſe,
   Quam, face, ſuſtineo, tecta ſuperba petam.
Nox, & amor, vinumque, nihil moderabile ſuadent:
   Illa pudore vacat: Liber, Amorque, metu.
Omnia conſumpſi: nec te precibuſque miniſque
   Movimus, ô foribus durior ipſe tuis.
Nec te formoſæ decuit ſervare puellæ
   Limina. ſollicito carcere dignus eras.
Iamque pruinoſos molitur Lucifer axes,
   Inque ſuum miſeros excitat ales opus.
At tu non lætis detracta corona capillis,
   Dura ſuper tota limina nocte iace.
Tu dominæ, cum te projectam mane videbit,
   Temporis abſumpti tam male, teſtis eris.
Qualiſcunque vale, ſentique abeuntis amorem:
   Lente, nec admiſſo turpis amante, vale.
Vos quoque crudeles rigido cum limine poſtes,
   Duraque conſertæ ligna valete fores.

ELEGIA VII.

Ad pacandam amicam, quam verberaverat.

ADde manus in vincla meas (meruere catenas)
   Dum furor omnis abeſt, ſi quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
   Flet mea veſana læſa puella manu.
Tunc ego vel charos potui violare parentes:
   Sæva vel in ſanctos verbera ferre deos.
Quid? non & clypei dominus ſeptemplicis Ajax
   Stravit deprenſos lata per arva greges?
Et vindex in matre, patris malus ultor Oreſtes,
   Auſus in arcanas poſcere tela deas?
Ergo ego digeſtos potui violare capillos:
   Nec dominam motæ dedecuere comæ,

Sic

Sic formosa fuit: talem Scheneïda dicam
Mænalias arcu sollicitasse feras.
Talis perjuri promissaque velaque Thesei
Flevit præcipites Cressa tulisse Notos.
Sic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
Procubuit templo casta Minerva tuo.
Quis mihi non demens, quis non mihi barbare dixit?
Ipsa nihil. pavido lingua retenta metu.
Sed taciti fecere tamen convicia vultus.
Egit me lacrymis ore silente reum.
Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:
Vtilius potui parte carere mei.
In mea vesanas habui dispendia vires:
Et potui pœnam fortis inire meam?
Quid mihi vobiscum, cædis, scelerumque ministræ?
Debita sacrilegæ vincla subite manus.
An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
Plecterer? in dominam jus mihi majus erit?
Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit.
Ille deam primus perculit: alter ego.
Et minus ille nocens. me quam profitebar amare,
Læsi. Tydides sævus in hoste fuit.
I nunc magnificos victor mollire triumphos:
Cinge comam lauro: votaque redde Iovi:
Quæque tuos currus comitantum turba sequetur,
Clamet: Io forti victa puella viro est.
Ante eat effuso tristis captiva capillo,
Si sinerent læsæ, candida tota, genæ.
Aptius impressis fuerat livere labellis,
Et collum blandi dentis habere notam.
Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
Cœcaque me prædam fecerat ira suam:
Nonne satis fuerat timidæ inclamasse puellæ,
Nec nimium rigidas intonuisse minas?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora,
Vt mediam mediæ zona tulisset opem?
At nunc sustinui, raptis à fronte capillis,
Ferreus ingenuas ungue notare genas.
Astitit illa amens albo sine sanguine vultu,
Cæduntur Pariis qualia saxa jugis.
Exanimes artus, & membra trementia vidi,
Vt cum populeas ventilat aura comas:
Vtque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ:
Summave cum tepido stringitur unda Noto.
Suspensæque diu lacrymæ fluxere per ora,
Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum cœpi sentire nocentem.
Sanguis erant lacrymæ, quas dabat illa, meus.

Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
  Ter formidatas repulit illa manus.
At tu,ne dubita(minuet vindicta dolorem)
  Protinus in vultus unguibus ire meos.
Nec nostris oculis,nec nostris parce capillis.
  Quaslibet infirmas adjuvat ira manus.
Neve mei sceleris tam tristia signa supersint.
  Pone recompositas in statione comas.

ELEGIA VIII.

Exectatur lenam,quæ puellam suam meretricia arte instruebat.

EST quædam,quicunque volet cognoscere lenam,
  Audiat:est quædam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet.nigri non illa parentem
  Memnonis in roseis sobria vidit equis.
Illa magas artes,Ææaque carmina novit,
  Inque caput liquidas arte recurvat aquas.
Scit bene quid gramen,quid torto concita rhombo
  Licia,quid valeat virtus amantis equæ.
Cùm voluit,toto glomerantur nubila cœlo,
  Cum voluit,puro fulget in orbe dies.
Sanguine(si qua fides)stillantia sidera vidi:
  Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras
  Suspicor,& pluma corpus anile tegi.
Suspicor; & fama est.oculis quoque pupula duplex
  Fulminat,& geminum lumen ab orbe venit.
Evocat antiquis proavos atavosque sepulchris:
  Et solidam longo carmine findit humum.
Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos,
  Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit. illa monebat
  Talia: (me duplices occuluere fores:)
Scis here te,mea lux,juveni placuisse beato.
  Hæsit,& in vultu constitit usque tuo.
Et cur non placeas?nulli tua forma secunda est.
  Me miseram,dignus corpore cultus abest.
Tam felix esses,quam formosissima,vellem.
  Non ego te facta divite pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
  Mars abiit:signo nunc Venus apta tuo.
Prosit ut adveniens en aspice. dives amator
  Te cupit:& curæ,quid tibi desit,habet.
Est etiam facies,quæ se tibi comparet,illi:
  Si te non emptam vellet,emendus erat.
Erubuit. decet alba quidem pudor ora:sed iste
  Si simules,prodest:verus obesse solet.

Cum

[redacted]

Cum bene dejectis gremium spectabis ocellis,
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan incultæ Tatio regnante Sabinæ
Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
Et Venus Æneæ regnat in urbe sui.
Ludunt formosæ: casta est, quam nemo rogavit:
Aut si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires juvenum tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
Æra nitent usu: vestis bona quærit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo excrescente senescit:
Nec satis effectus unus & alter habent.
Certior è multis, nec tam invidiosa rapina est.
Plena venit canis de grege præda lupis.
Ecce quid iste tuus præter nova carmina vates
Donat? amatoris millia multa leges.
Ipse Deus vatum, palla spectabilis aurea,
Tractat inauratæ consona fila lyræ.
Qui dabit, ille tibi magno sit major Homero.
(Crede mihi) res est ingeniosa, dare.
Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
Despice gypsati crimen inane pedis.
Nec te decipiant veteris quinquatria ceræ.
Tolle tuos tecum, pauper amator, avos.
Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem;
Quod det, amatorem flagitet ante suum.
Parcius exigito pretium, dum retia tendis,
Ne fugiant, captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor: sine credat amari:
Et cave, ne gratis hic tibi constet amor.
Sæpe nega noctem. capitis modo finge dolorem:
Et modo quæ causas præbeat, Isis erit.
Mox recipe: ut nullum patiendi colligat usum,
Neve relentescat sæpe repulsus amor.
Surda sit oranti tua janua: laxa ferenti.
Audiat exclusi verba receptus amans.
Et quasi læsa prius, nonnunquam irascere læso,
Vanescat culpâ culpa repulsa tua.
Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram.
Sæpe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrymare coacti,
Et faciant udas ille vel ille genas.

Nec si quem fallas, tu perjurare timeto.
Commodat illusis numina surda Venus.
Servus & ad partes sollers ancilla parentur,
Qui doceant, apte quid tibi possit emi,
Et sibi pauca rogent : multi si pauca rogabunt ;
Postmodo de stipula grandis acervus erit.
Et soror, & mater, nutrix quoque carpat amantem,
Fit cito per multas præda petita manus.
Cum tibi deficient poscendi munera causæ,
Natalem libo testificare tuum.
Ne securus amet nullo rivale, caveto.
Non bene, si tollas prœlia, durat amor.
Ille viri videat toto vestigia lecto,
Factaque lascivis livida colla notis.
Munera præcipue videat, quæ miserit alter.
Si tibi nil dederit, sacra roganda via est.
Cum multa abstuleris : ut non tamen omnia donet,
Quod numquam reddas, commodet ille, roga.
Lingua juvet, mentemque tegat, blandire, noceque.
Impia sub dulci melle venena latent.
Hæc si præstiteris usu mihi cognita longo,
Nec tulerint voces ventus & aura meas ;
Sæpe mihi dices, Vivas bene : sæpe rogabis
Vt mea defunctæ molliter ossa cubent.
Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
At nostræ vix se continuere manus,
Quin albam raramque comam, lacrymosaque vino
Lumina, rugosas distraheremque genas.
Di tibi dent, nullosque lares, inopemque senectam,
Et longas hyemes, perpetuamque sitim.

ELEGIA IX.

Ad Atticum, amantem non oportere desidiosum esse, ut nec militem.

MIlitat omnis amans, & habet sua castra Cupido:
Attice (crede mihi) militat omnis amans.
Quæ bello est habilis, Veneri quoque convenit, ætas:
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Quos petiere duces annos in milite forti,
Hos petit in socio bella puella viro.
Pervigilant ambo : terra requiescit uterque.
Ille fores dominæ servat : at ille ducis.
Militis officium longa est via. mitte puellam ;
Strenuus exempto fine sequetur amans.
Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
Flumina, congestas conteret ille nives :
Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros,
Aptaque vertendis sidera quæret aquis.

Qu

[redacted]

Quis nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
Et denso mistas perferet imbre nives?
Mittitur infestos alter speculator in hostes:
In rivale oculos alter, ut hoste, tenet.
Ille graves urbes, hic duræ limen amicæ
Obsidet. hic portas frangit: at ille fores.
Sæpe soporatos invadere profuit hostes:
Cædere & armata vulgus inerme manu.
Sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi:
Et dominum capti deseruistis equi.
Nempe maritorum somnis utuntur amantes,
Et sua sopitis hostibus arma movent.
Custodum transire manus, vigilumque catervas,
Militis & miseri est semper amantis opus.
Mars dubius, nec certa Venus, victique resurgunt,
Quosque neges unquam posse jacere, cadunt.
Ergo desidiam quicumque vocabit amorem,
Desinat. ingenii est experientis amor.
Ardet in abducta Briseide magnus Achilles.
Dum licet, Argivas frangite Troës opes.
Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma:
Et galeam capiti quæ daret, uxor erat.
Summa ducum Atrides visa Priameide fertur
Mænadis effusis obstupuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit.
Notior in cœlo fabula nulla fuit.
Ipse ego segnis eram, discinctaque in otia natus:
Mollierant animos lectus & umbra meos:
Impulit ignavum formosæ cura puellæ,
Iussit & in castris æra merere suis.
Inde vides vigilem, nocturnaque bella gerentem.
Qui non vult fieri desidiosus, amet.

ELEGIA X.

Ad puellam, ne pro amore præmia poscat.

QValis ab Europa Phrygiis advecta carinis
Conjugibus belli causa duobus erat,
Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
Callidus in falsa lusit adulter ave,
Qualis Amymone siccis erravit in agris,
Cum premeret summi verticis urna comas;
Talis eras: aquilamque in te taurumque timebam,
Et quidquid magno de Iove fecit amor.
Nunc timor omnis abest animique evanuit ardor:
Nec facies oculos jam capit ista meos.
Cur sim mutatus quæris? quia munera poscis.
Hæc te non patitur causa placere mihi.

Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
  Nunc mentis vitio læsa figura tua est.
Et puer est, & nudus Amor. sine sordibus annos,
  Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare jubetis?
  Quo pretium condat, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius armis:
  Non decet imbelles æra merere deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis ære,
  Et miseras jusso corpore quærit opes:
Devovet imperium tamen hæc lenonis avari:
  Et quod vos facitis sponte, coacta facit.
Sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
  Turpe erit ingenium mitius esse feris.
Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:
  Non aries placitam munere captat ovem.
Sola viro mulier spoliis exultat ademptis:
  Sola locat noctes: sola locanda venit.
Et vendit quod utrumque juvat, quod uterq; petebat:
  Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
Quæ Venus ex æquo ventura est grata duobus;
  Altera cur illam vendit, & alter emit?
Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,
  Quam socio motu fœmina virque ferunt?
Non bene conducti vendunt perjuria testes:
  Non bene selecti judicis arca patet.
Turpe reos empta miseros defendere lingua,
  Quod faciat magnas turpe tribunal opes.
Turpe tori reditu census augere paternos,
  Et faciem lucro prostituisse suam.
Gratia pro rebus merito debetur inemptis:
  Pro male conducto gratia nulla toro.
Omnia conductor solvit. mercede soluta
  Non manet officio debitor ille tuo.
Parcite formosæ pretium pro nocte pacisci:
  Non habet eventus sordida præda bonos.
Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
  Vt premerent sacræ virginis arma caput.
Ex quibus exierat, trajecit viscera ferro
  Filius: & pœnæ causa monile fuit.
Nec tamen indignum est à divite munera posci.
  Munera, poscenti quæ dare possit, habet.
Carpite de plenis pendentes vitibus uvas:
  Præbeat Alcinoi poma benignus ager.
Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:
  Quod quis habet, dominæ conferat omne suæ.
Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
  Dos mea, quam volui, nota sit arte mea.

Scire

Scinduntur vestes, gemmæ franguntur & aurum:
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare, sed pretium posci dedignor, & odi.
Quod nego poscenti, desine velle, dabo.

ELEGIA XI.

Ad Napen, ut paratas tabellas ad Corinnam perferat.

COlligere incertos, & in ordine ponere crines
Docta, nec ancillas inter habenda, Nape,
Inque ministeriis furtivæ cognita noctis
Vtilis, & dandis ingeniosa notis,
Sæpe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
Fida laboranti sæpe reperta mihi;
Accipe: & ad dominam peraratas mane tabellas
Perfer, & obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum venæ, nec durum in pectore ferrum,
Nec tibi simplicitas ordine major inest.
Credibile est & te sensisse Cupidinis arcus.
In me militiæ signa tuere tuæ.
Si quæret quid agam; Spe noctis vivere dices.
Cætera fert blanda cera notata manu.
Dum loquor, hora fugit. vacuæ bene redde tabellas:
Aspicias oculos mando, frontemque legentis.
Verum continuo fac tamen ipsa legat.
Ex tacito vultu scire futura licet.
Nec mora, perlectis rescribat multa jubeto.
Odi cum late splendida cera vacat.
Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphium lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella, veni.
Non ego victrices lauro redimire tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde moror.
Subscribam Veneri fidas sibi Naso tabellas
Dedicat. at nuper vile fuistis acer.

ELEGIA XII.

Tabellas, quas miserat, execratur, quod amica noctem negaret.

Flete meos casus: tristes rediere tabellæ:
Infelix hodie littera posse negat.
Omnia sunt aliquid. modo cum discedere vellet,
Ad limen digitos restitit icta Nape.
Missa foras iterum limen transire memento
Cautius atque alte sobria ferre pedem.
Hinc difficiles, funebria ligna, tabellæ;
Tuque negaturis cera referta notis,

Quam puto de longæ collectam flore cicutæ
  Melle sub infami Corsica misit apis.
At tanquam minio penitus medicata rubebas,
  Ille color verè sanguinolentus erat.
Projectæ in triviis jaceatis inutile lignum:
  Vosque rotæ frangat prætereuntis onus.
Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
  Convincam puras non habuisse manus.
Præbuit illa arbor misero suspendia collo:
  Carnifici duras præbuit illa cruces.
Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras;
  Vulturis in ramis & strigis ova tulit.
His ego commisi nostros insanus amores,
  Molliaque ad dominam verba ferenda dei?
Aptius hæ capiant vadimonia garrula ceræ.
  Quas aliquis duro cognitor ore legat.
Inter ephemeridas melius tabulasque jacerent,
  In quibus absumptas fleret avarus opes.
Ergo, ego vos rebus duplices pro nomine sensi.
  Auspicii numerus non erat ipse boni,
Quid precer iratus? nisi vos cariosa senectus
  Rodat, & immundo cera sit alba situ.

ELEGIA XIII.

Ad Auroram ne properet.

IAm super Oceanum venit à seniore marito
  Flava pruinoso quæ vehit axe diem.
Quo properas Aurora? mane. sic Memnonis umbras
  Annua solemni cæde parentet avis.
Nunc juvat in teneris dominæ jacuisse lacertis,
  Siquando lateri nunc bene juncta meo est.
Nunc etiam somni pingues, & frigidus aër,
  Et liquidum tenui gutture cantat avis.
Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
  Roscida purpurea supprime lora manu.
Ante tuos ortus melius sua sidera servat
  Navita: nec media nescit an erret aqua.
Te surgit (quamvis lassus) veniente viator:
  Miles & armiferas aptat ad arma manus.
Prima subire jubes oneratos arva colonos:
  Prima vocas tardos sub juga panda boves.
Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris,
  Vt subeant teneræ verbera sæva manus.
Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis:
  Vnius ut verbi grandia damna ferat.
Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto es:
  Cogitur ad lites surgere uterque novas.

Tu,

Tu, ne fœmenei possint cessare lacerti,
Lanificam revocas ad sua pensa manum.
Omnia perpeterer, sed surgere mane puellas
Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet,
Nec fugerent vultus sidera mota tuos?
Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
Aut caderet spissa nube retentus equus!
Invida quo properas? quod erat tibi filius ater;
Materni fuerat pectoris ille color.
Quid si non Cephali quondam flagrasset amore?
An putat ignotam nequitiam esse suam?
Tithono vellem de te narrare liceret:
Fœmina non cœlo turpior ulla foret.
Illum dum refugis, longo quod marcet ab ævo;
Surgis ad invisas à sene mane rotas.
At si quem Cephalum manibus complexa teneres;
Clamares lentè currite noctis equi.
Cur ego plector amans, si vir tibi marcet ab annis?
Non me nupsisti conciliante seni.
Aspice quos somnos juveni donarit amato
Luna, nec illius forma secunda tua est.
Ipse deûm genitor (ne te tam sæpè videret)
Commisit noctes in sua vota duas.
Jurgia finieram, scires audisse: rubebat.
Nec tamen assueto tardius orta dies.

ELEGIA XIV.

Puellam consolatur, cui præ nimia cura coma deciderant,

Dicebam, desiste tuos medicare capillos.
Tingere quam possis jam tibi nulla coma est.
[illegible]t, si passa fores, quid erat speciosius illis?
Contigerant imum qua patet usque latus.
[illegible]uid, quod erant tenues, & quos ornare timeres,
Vela colorati qualia Seres habent:
[illegible]l pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leve deserta sub trabe nectit opus?
[illegible]c tamen ater erat, nec erat color aureus illis:
Sed quamvis neuter, mistus uterque color.
[illegible]ialem clivosæ madidis in vallibus Idæ
Ardua direpto cortice Cedrus habet.
[illegible]de, quod & dociles, & centum flexibus apti,
Et tibi nullius causa doloris erant.
[illegible]ı acus abrupit, non vallum pectinis illos:
[illegible]rnatrix tuto corpore semper erat.

Ante meos oculos sæpe est ornata: nec unquam
Brachia direpta saucia fecit acu.
Sæpe etiam nondum digestis mane capillis,
Purpureo jacuit semisopita toro.
Tum quoque erat neglecta decens: ut Thracia Bacche
Cum temere in viridi gramine lassa jacet.
Cum graciles essent tamen,& lanuginis instar;
Heu mala vexatæ quanta tulere comæ!
Quam se præbuerant ferro patienter & igni,
Vt fieret torto nexilis orbe sinus!
Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines.
Sponte decent: capiti ferrea parce tuo.
Vim procul hinc remove: non est qui debeat uri.
Erudit admotas ipse capillus acus.
Formosæ periere comæ: quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
Pingitur humenti sustinuisse manu.
Quid male compositos quereris periisse capillos?
Quid speculum mœsta ponis inepta manu?
Non bene consuetis à te spectaris ocellis.
Vt placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatæ læserunt pellicis herbæ;
Non anus Hæmonia perfida lavit aqua.
Non tibi vis morbi nocuit (procul omen abesto)
Non minuit densas invida lingua comas.
Facta manu, culpaque tua dispendia sentis.
Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
Nunc tibi captivos mittet Germania crines:
Culta triumphatæ munere gentis eris.
O quam sæpe comas aliquo mirante rubebis,
Et dices, Empta nunc ego merce probor!
Nescio quam pro me laudat nunc ille Sicambram;
Fama tamen memini cum fuit ista mea.
Me miserum, lacrymas male continet: oraque dextra
Protegit, ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio spectatque capillos:
Hei mihi non illo munera digna loco!
Collige cum vultu mentem, reparabile damnum est.
Postmodo nativâ conspiciere coma.

ELEGIA XV.

Ad invidos, quod fama Poetarum sit perennis.

QVid mihi livor edax ignavos objicis annos,
Ingeniique vocas carmen inertis opus?

Non

Non me more patrum, dum strenua sustinet ætas,
Præmia militiæ pulverulenta sequi:
Non me verbosas leges edifcere:non me
Ingrato voces prostituisse foro.
Mortale est,quod quæris opus.mihi fama perennis
Quæritur:ut toto semper in orbe canar.
Vivet Mœonides,Tenedos dum stabit,& Ide;
Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
Vivet,& Ascræus,dum multis uva tumebit:
Dum cadet incurva falce resecta Ceres.
Battiades toto semper cantabitur orbe;
Quamvis ingenio,non valet;arte valet.
Nulla Sophocleo veniet jactura cothurno.
Cum sole & luna semper Aratus erit.
Dum fallax servus,durus pater,improba lena
Vivet,dum meretrix blanda;Menandrus erit.
Ennius arte carens,animosique Accius oris,
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamque ratem quæ nesciet ætas,
Aureaque Æsonio terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus,& segetes,Æneïaque arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes,arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri,culte Tibulle,tui.
Gallus,& Hesperiis,& Gallus notus Eois.
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
:rgo,cum silices,cum dens patientis aratri,
Depereant ævo;carmina morte carent.
:edant carminibus reges,regumque triumphi:
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
'ilia miretur vulgus:mihi flavus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua.
ıstineamque coma metuentem frigora myrtum:
Atque ita sollicito multus amante legar.
ascitur in vivis livor:post fata quiescit.
Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.
rgo etiam,cum me supremus adusserit ignis,
Vivam,parsque mei magna superstes erit.

PVBLII

PVBLII OVIDII NASONIS AMORVM LIBER II.

ELEGIA I.

Quod pro gigantomachia amores scribere sit coactus.

HÆc quoque composui Pelignis natus aquosis,
Ille ego nequitiæ Naso poëta meæ.
Hoc quoq; jussit amor, procul hinc, procul este
Nō estis teneris apta theatra modis. (severi:
Me legat in sponsi facie non frigida virgo,
Et rudis ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, saucius arcu,
Agnoscat flammæ conscia signa suæ :
Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus
Composuit casus ille poëta meos ?
Ausus eram, memini, cœlestia dicere bella,
Centimanumque Gygen (& satis oris erat)
Cum malè se tellus ulta est, ingestaque Olympo
Ardua devexum Pelion Ossa tulit.
In manibusque Iovem, & cum Iove fulmen habebam,
Quod benè pro cœlo mitteret ille suo.
Clausit amica fores: ego cum Iove fulmen omisi,
Excidit ingenio Iupiter ipse meo.
Iupiter ignoscas (nil me tua tela juvabant)
Clausa tuo majus janua fulmen habet.
Blanditias, elegosque leves, mea tela, resumpsi:
Mollierant duras lenia verba fores.
Carmina sanguineæ deducunt cornua lunæ,
Et revocant niveos solis euntis equos.
Carmine dissiliunt abruptis faucibus angues,
Inque suos fontes versa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores : insertaque posti,
Quamvis robur erat, carmine victa sera est.
Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles ?
Quid pro me Ajaces alter & alter agent ?
Quique tot errando, quot bello perdidit annos,
Raptus & Hæmoniis flebilis Hector equis ?
At facies teneræ ut laudata est sæpè puellæ,
Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.
Magna datur merces. heroum clara valete
Nomina, non apta est gratia vestra mihi.

Ad

Ad mea formosos vultus adhibere puellæ
    Carmina, purpureus quæ mihi dictat Amor.

ELEGIA II.

Ad Bagoum, ut custodiam puellæ sibi commissæ laxiorem habeat.

QVem penès est dominam servandi cura Bagoë,
    Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
Hesterna vidi spatiantem luce puellam,
    Illa quæ Danai porticus agmen habet.
Protinus ut placuit, misi, noctemque rogavi.
    Rescripsit trepida, Non licet, illa manu.
Et cur non liceat quærenti, reddita causa est;
    Quod nimium dominæ cura molesta tua est.
Si sapis, ô custos, odium (mihi crede) mereri
    Desine. quem metuit, quisque perire cupit.
Vir quoque non sapiens: quid enim servare laboret,
    Vnde nihil, quamvis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem furiosus amori,
    Et castam, multis quæ placet, esse putet.
Huic furtiva tuo libertas munere detur;
    Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
Conscius esse velis: domina est obnoxia servo.
    Conscius esse times: dissimulare licet.
Scripta leget secum: matrem scripsisse putato.
    Venerit ignotus: postmodo notus eat.
Ibit ut affectam, quæ non languebit, amicam
    Visat: judiciis ægra sit illa tuis.
Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
    Imposita gremio stertere fronte potes.
Nec tu Niligenam fieri quid possit ad Isim
    Quæsieris: nec tu curva theatra time.
Conscius assiduos commissi tollet honores.
    Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
Ille placet, versatque domum nec verbera sentit:
    Ille placet dominæ: cætera turba jacet.
Huic, veræ ut lateant causæ, finguntur inanes:
    Atque ambo domini, quod probat una, probant.
Cum benè vir traxit vultum, rugasque coëgit;
    Quod voluit fieri blanda puella, facit;
Sed tamen interdum tecum quoque jurgia nectat:
    Et lacrymas simulet, carnificemque vocet.
Tu contra objicies, quæ tuto diluat illa:
    In vero, falso crimine, deme fidem.
Sic tibi semper honos, sic alta pecunia crescet:
    Hæc face, & exiguo tempore liber eris.

Aspi-

Aſpicis indicibus nexas per colla catenas:
  Squalidus orba fide. pectora carcer habet.
Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat
  Tantalus. hoc illi garrula lingua dedit.
Dum nimium ſervat cuſtos Iunonius Io ;
  Ante ſuos annos occidit: illa dea eſt.
Vidi ego compedibus liventia crura gerentem,
  Vnde vir inceſtum ſcire coactus erat.
Pœna minor merito: nocuit mala lingua duobus.
  Vir doluit: famæ damna puella tulit.
(Crede mihi) nulli ſunt crimina grata marito:
  Nec quenquam, quamvis audiat illa, juvant.
Seu tepet indicium ſecuras prodis ad aures ;
  Sive amat, officio fit miſer ille tuo.
Culpa nec ex facili, quamvis manifeſta, probatur:
  Iudicis illa ſui tuta favore venit.
Viderit ipſe licet. credet tamen ille neganti.
  Damnabitque oculos: & ſibi verba dabit.
Aſpiciet dominæ lacrymas: plorabit & ipſe.
  Et dicet, pænas garrulus iſte dabit.
Quid diſpar certamen inis? tibi verbera victo
  Adſunt. in gremio judicis illa ſedet.
Non ſcelus aggredimur, non ad miſcenda coimus
  Toxica, non ſtricto fulminat enſe manus:
Quærimus, ut tuto per te poſſimus amare.
  Quid precibus noſtris mollius eſſe poteſt?

ELEGIA III.

Ad Eunuchum ſervantem dominam.

HEi mihi, quod dominam nec vir, nec fœmina ſervas,
  Mutua nec Veneris gaudia noſſe potes.
Qui primus pueris genitalia membra recidit;
  Vulnera quæ fecit, debuit ipſe pati.
Mollis in obſequium, facilisque rogantibus eſſes,
  Si tuus in quavis prætepuiſſet amor.
Non tu natus equo, non fortibus utilis armis:
  Bellica non dextræ convenit haſta tuæ.
Iſta mares tractant. tu ſpes depone viriles.
  Sunt tibi cum domina ſigna ferenda tua.
Hanc imple meritis: hujus tibi gratia proſit.
  Si careas illa. quis tuus uſus erit?
Eſt etiam facies, ſunt apti luſibus anni :
  Indigna eſt pigro forma perire ſitu.
Fallere te potuit, quamvis habeare moleſtus?
  Non caret effectu, quod voluere duo.
Aptius ut fuerit precibus tentaſſe, rogamus:
  Dum bene ponendi munera tempus habes.

ELEGIA IV.

Quod amet mulieres, cujuscunque formæ sint.

NOn ego mendosos ausim defendere mores,
Falsaque pro vitiis arma movere meis.
Confiteor, si quid prodest delicta fateri;
In mea nunc demens crimina fassus eo.
Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi.
Heu quam, quod studeas ponere, ferre grave est.
Nam desunt vires ad me mihi jusque regendum.
Auferor ut rapida concita puppis aqua.
Non est certa meos quæ forma invitet amores:
Centum sunt causæ, cur ego semper amem.
Sive aliqua est oculos in me dejecta modestos;
Vror: & insidiæ sunt pudor ille meæ.
Sive procax aliqua est; capior, quia rustica non est,
Spemque dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si visa est rigidasque imitata Sabinas;
Velle sed ex alto dissimulare puto.
Sive est docta; placet raras dotata per artes;
Sive rudis; placita est simplicitate sua.
Est, quæ Callimachi præ nostris rustica dicat
Carmina, cui placeo, protinus illa placet.
Est etiam, quæ me vatem, & mea carmina culpet.
Culpantis cupiam sustinuisse femur.
Molliter incedit: motu capit. altera dura est:
At poterit tacto mollior esse viro.
Hæc quia dulce canit, flectitque facillima vocem,
Oscula cantanti rapta dedisse velim.
Hæc querulas habili percurrit pollice chordas:
Tam doctas quis non possit amare manus?
Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
Et tenerum molli torquet ab arte latus:
Vt taceam de me, qui causa tangor ab omni;
Illic Hippolytum pone; Priapus erit.
Tu, quia tam longa es; veteres heroidas æquas,
Et potes in toto multa jacere toro.
Hæc habilis brevitate sua est. corrumpor utraque.
Conveniunt voto longa brevisque meo.
Non est culta: subit quid cultæ accedere possit.
Ornata est: dotes exhibet ipsa suas.
Candida me capiet: capiet me flava puella:
Est etiam in fusco grata colore Venus.
Seu pendent nivea pulli cervice capilli;
Leda fuit nigra conspicienda coma.
Seu flavent; placuit croceis Aurora capillis.
Omnibus historiis se meus aptat amor.

Me

Me nova sollicitat, me tangit serior ætas:
Hæc melior specie: moribus illa placet.
Denique quas tota quisquam probat urbe puellas;
Noster in has omnes ambitiosus amor.

ELEGIA V.

Ad Amicam corruptam.

NVllus amor tanti est: abeas pharetrate Cupido;
Vt mihi sint toties maxima vota mori.
Vota mori mea sunt; cum te peccasse recordor,
Hei mihi perpetuum nata puella malum!
Non mihi deceptæ nudant tua facta tabellæ:
Nec data furtive munera crimen habent.
O utinam arguerem, sic ut non vincere possem?
Me miserum quare tam bona causa mea est!
Felix qui quod amat defendere fortiter audet:
Cui sua, Non feci, dicere amica potest.
Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,
Cui petitur victa palma cruenta rea.
Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
Sobrius apposito crimina vestra mero.
Multa supercilio vidi vibrante loquentes.
Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
Mensa: nec in digitis littera nulla fuit.
Sermonem agnovi (quid non videatur amanti?)
Verbaque pro certis jussa valere notis.
Iamque frequens ierat mensa conviva relicta,
Compositi juvenes unus & alter erant:
Improba tum vero jungentes oscula vidi.
Illa mihi lingua nexa fuisse liquet.
Qualia non fratri tulerit germana severo,
Sed tulerit cupido mollis amica viro:
Qualia credibile est, non Phœbum ferre Dianæ,
Sed Venerem Marti sæpè tulisse suo.
Quid facis, exclamo, quo nunc mea gaudia differs?
Injiciam dominas in mea jura manus.
Hæc tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum:
In bona cur quisquam tertius ista venit?
Hæc ego; quæque dolor linguæ dictavit. at illi
Conscia purpureus venit in ora pudor.
Quale coloratum Tithoni conjuge cœlum
Subrubet, aut sponso visa puella novo.
Quale rosæ fulgent inter sua lilia mistæ:
Aut ubi cantatis luna laborat equis:
Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
Mæonis Assyrium fœmina tinxit ebur,

His

Hic erat,aut aliquis color ille simillimus horum:
Et numquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram:terram spectare decebat.
Mœsta erat in vultu:mœsta decenter erat.
Sicut erant,& erant compti,laniare capillos,
Et fuit in teneras impetus ire genas.
Vt faciem vidi,fortes cecidere lacerti:
Defensa est armis nostra puella suis.
Qui modo sævus eram,supplex,ultroque rogavi,
Oscula ne nobis deteriora daret.
Risit.& ex animo dedit oscula:qualia possent
Excutere irato tela trisulca Iovi.
Torqueor infelix,ne tam bona senserit alter:
Et volo non ex hac illa fuisse nota.
Hæc quoque quam docui,multo meliora fuerunt,
Et quiddam visa est addidicisse novi.
Quod nimium placuere malum est.quod tota labellis
Lingua tua est nostris,nostra recepta tuis.
Nec tamen hoc unum doleo:non oscula tantum
Iuncta queror:quamvis hæc quoq; juncta queror:
Illa nisi in lecto nunquam potuere doceri.
Nescio quis pretium grande magister habet.

ELEGIA VI.

In mortem Psittaci.

PSittacus,Eois ales mihi missus ab Indis,
Occidit.exequias ferte frequenter aves.
Ite piæ volucres;& plangite pectora pennis,
Et rigido teneras ungue notate genas.
Horrida pro mœstis lanietur pluma capillis:
Pro longa resonent carmina vestra tuba.
Quid scelus Ismarii quereris Philomela tyranni?
Expleta est annis ista querela suis.
Alitis in raræ miserum divertite funus.
Magna,sed antiqua est causa doloris Itys.
Omnes,quæ liquido libratis in aëre pennas.
Tu tamen ante alias turtur amice dole.
Plena fuit vobis omni concordia vita,
Et stetit ad finem longa,tenaxque fides.
Quod fuit Argolico juvenis Phocæus Oresti,
Hoc tibi,dum licuit Psittace turtur erat.
Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?
Quid vox mutandis ingeniosa sonis?
Quid juvat,ut datus es,nostræ placuisse puellæ?
Infelix avium gloria nempe jaces.
Tu poteras virides pennis hebetare smaragdos,
Tincta gerens rubro Punica rostra croco,

Non fuit in terris vocum simulantior ales:
  Reddebas blæso tam bene verba sono.
Raptus es invidia, non tu fera bella movebas,
  Garrulus, & placidæ pacis amator eras.
Ecce coturnices inter sera prœlia vivunt:
  Forsitan & fiunt inde frequenter anus.
Plenus eras minimo: nec præ sermonis amore
  In multos poterant ora vacare cibos.
Nux erat esca tibi, causæque papavera somni:
  Pellebatque sitim simplicis humor aquæ.
Vivit edax vultur, ducitque per aëra gyros
  Milvius, & pluviæ gracculus autor aquæ.
Vivit & armiferæ cornix invisa Minervæ;
  Illa quidem seclis vix moritura novem.
Occidit illa loquax humanæ vocis imago
  Psittacus; extremo munus ab ore datum.
Optima prima fere manibus rapiuntur avaris;
  Implentur numeris deteriora suis.
Tristia Phylacidæ Thersites funera vidit:
  Iamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.
Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ?
  Vota procelloso per mare rapta Noto?
Septima lux aderat, non exhibitura sequentem:
  Et stabat vacua jam tibi Parca colo.
Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato.
  Clamavit moriens lingua, Corinna, vale.
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet,
  Vdaque perpetuo gramine terra viret.
Si qua fides dubiis; volucrum locus ille piarum
  Dicitur, obscœnæ quo prohibentur aves.
Illic innocui late pascuntur olores:
  Et vivax Phœnix, unica semper avis.
Explicat ipsa suas ales Iunonia pennas:
  Oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittacus has inter, nemorali sede receptus,
  Convertit volucres in sua vota pias.
Ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus:
  Quo lapis exiguus par sibi carmen habet:
Colligor ex ipso dominæ placuisse sepulchro.
  Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

ELEGIA VII.

Amica se purgat, quod ancillam non amet.

ERgo ego sufficiam reus in nova crimina semper?
  Vt vincam, toties dimicuisse pudet.
Sive ego marmorei respexi summa theatri;
  Eligis è multis unde dolere velis.

Can-

Candida seu tacito vidit me fœmina vultu;
In vultu tacitas arguis esse notas.
Si quam laudavi;miseros petis ungue capillos:
Si culpo; crimen dissimulare putas.
Sive color bonus est;in te quoque frigidus esse:
Seu malus;alterius dicor amore mori.
Atque ego peccati vellem modo conscius esse.
Æquo animo pœnam qui meruere ferunt.
Nunc temere insimulas:credendoque omnia frustra,
Ipsa vetas iram pondus habere tuam.
Aspice, ut auritus miserandæ sortis asellus
Assiduo domitus verbere tardus eat.
Ecce tuum solers caput exornare Cypassis
Objicitur dominæ contemerasse torum.
Di melius,quam me,si sit peccasse libido,
Sordida contemptæ sortis amica juvet.
Quis Veneris famulæ connubia liber inire,
Tergaque complecti verbere secta velit?
Adde,quod ornandis operosa est illa capillis,
Et tibi per doctas grata ministra manus.
Scilicet ancillam,quæ sit tibi fida,rogarem?
Quid,nisi ut indicio juncta repulsa foret?
Per Venerem juro,puerique volatilis arcus,
Me non admissi criminis esse reum.

ELEGIA VIII.

Ad Cypassin ancillam Corinnæ.

Ponendis in mille modis perfecta capillis,
Comere sed solas digna Cypassi deas,
Et mihi jucundo non rustica cognita furto,
Apta quidem dominæ,sed magis apta mihi;
Quis fuit inter nos sociati corporis index?
Sensit concubitus unde Corinna tuos?
Non tamen erubui,nec verbo lapsus in ullo
Furtivæ Veneris conscia signa dedi.
Quid,quod in ancillam si quis delinquere possit,
Illum ego contendi mente carere bona?
Thessalus ancillæ facie Briseïdos arsit:
Serva Mycenæo Phœbas amata duci.
Nec sum Tantalide,nec forti major Achille:
Quod decuit reges,cur mihi turpe putem?
Ut tamen iratos in te defixit ocellos;
Vidit te totis erubuisse genis.
At quanto,si forte refert,præsentior ipse
Per Veneris feci numina magna fidem.
Tu dea,tu jubeas animi perjuria nostri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.

Pro quibus officiis, precium mihi dulce repende,
Concubitus hodie fusca Cypassi tuos.
Quid renuis, fingisque novos ingrata timores?
Est unum è dominis promeruisse satis.
Quod si stulta negas, index anteacta fatebor,
Et veniam culpæ proditor ipse meæ.
Quoque loco fuerim tecum, quotiesque Cypassi,
Narrabo dominæ, quotque, quibusque modis.

ELEGIA IX.

Ad Cupidinem.

O Numquam pro me satis indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer!
Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
Lædis? & in castris vulneror ipse meis?
Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes vincere major erat.
Quid? non Hæmonius, quem cuspide perculit, heros,
Cum petiit, medica postmodo juvit ope?
Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
Semper & inventis ulteriora petit.
Nos tua sentimus populus tibi deditus arma:
Pigra reluctanti cessat in hoste manus.
Quid juvat in nudis hamata recondere tela
Ossibus? ossa mihi nuda reliquit amor.
Tot sine amore viri: tot sunt sine amore puellæ.
Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
Roma, nisi immensum vires promosset in orbem,
Stramineis esset nunc quoque densa casis.
Fessus in acceptos miles deducitur agros,
Tutaque deposito poscitur ense rudis:
Longaque subductam celant navalia pinum:
Mittitur in saltus carcere liber equus.
Me quoque, qui toties merui sub amore puellæ,
Defunctum placidè vivere tempus erat.
Vive, deus posito si quis mihi dicat amore;
Deprecer. usque adeo dulce puella malum est.
Cum benè pertæsum est, animique revanuit ardor;
Nescio quo miseræ turbine mentis agor.
Vt rapit in præceps dominum, spumantia frustra
Fræna retentantem, durior oris equus,
Vt subitus prope jam prehensa tellure carinam
Tangentem portus ventus in alta rapit;
Sic me sæpè refert incerta Cupidinis aura:
Notaque purpureus tela resumit Amor.
Fige puer, positis nudus tibi præbeor armis.
Hic tibi sunt vires: hic tua dextra facit.

Hac tanquam jussæ veniunt jam sponte sagittæ.
Vix ullis præ me nota pharetra tua est.
Infelix, tota quicunque quiescere nocte
Sustinet, & somnos præmia magna vocat.
Stulte, quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago?
Longa quiescendi tempora fata dabunt.
Me modo decipiant voces fallacis amicæ:
Sperando certè gaudia magna feram.
Et modo blanditias dicat: modo jurgia nectat:
Sæpè fruar domina: sæpè repulsus eam.
Quod dubius Mars est, per te privigne Cupido est:
Et movet exemplo vitricus arma tuo.
Tu levis es, multoque tuis ventosior alis,
Gaudiaque ambigua dasque negasque fide.
Si tamen exaudis pulchra cum matre Cupido;
Indeserta meo pectora regna gere.
Accedant regno nimium vaga turba puellæ.
Ambobus populis sic venerandus eris.

ELEGIA X.

Ad Græcinum, quod eodem tempore duas amet.

TV mihi, tu certè (memini) Græcine negabas,
Vno posse aliquem tempore amare duas.
Per te ego decipior, per te deprensus inermis.
Ecce duas uno tempore solus amo.
Vtraque formosa est: operosæ cultibus ambæ:
Artibus in dubio est hæc sit, an illa prior.
Pulchrior hac illa est: hæc est quoque pulchrior illa:
Et magis hac nobis: & magis illa placet.
Errat, ut à ventis discordibus acta faselus,
Dividuumque tenent alter & alter amor.
Quid geminas Erycina meos sine fine dolores,
Non erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus? quid pleno sidera cœlo
In freta collectas alta quid addis aquas?
Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jacerem.
Hostibus eveniat vita severa meis.
Hostibus eveniat vacuo dormire cubili,
Et medio latè ponere membra toro.
At mihi sævus amor somnos abrumpat inertes:
Simque mei lecti non ego solus onus.
Me mea disperdat nullo prohibente puella.
Si satis una potest: si minus una; duæ.
Sufficiant, graciles non sunt sine viribus artus:
Pondere non nervis corpora nostra carent,

Et lateri dabit in vires alimenta voluptas.
Decepta est opera nulla puella mea.
Sæpe ego lascivæ consumpsi tempora noctis:
Vtilis,& forti corpore mane fui.
Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt,
Di faciant leti causa sit ista mei!
Induat adversis contraria pectora telis
Miles,& æternum sanguine nomen emat.
Quærat avarus opes,& quæ lassarit eundo
Æquora,perjuro naufragus ore bibat.
At mihi contingat Veneris languescere motu.
Cum moriar,medium solvar & inter opus.
Atque aliquis nostro lacrymans in funere dicat:
Conveniens vitæ mors fuit ista tuæ.

ELEGIA XI.

Ad amicam navigantem.

PRima malas docuit mirantibus æquoris undis
Peliaco pinus vertice cæsa vias:
Quæ concurrentes inter temeraria cautes
Conspicuam fulvo vellere vexit ovem.
O utinam,nequis remo freta longa moveret,
Argo funestas pressa bibisset aquas!
Ecce fugit notumque torum patriosque penates,
Fallacesque vias ire Corinna parat.
Quid tibi,me miserum,Zephyros,Eurosque timebo,
Et gelidum Boream,præcipitemque Notum?
Non illic urbes,non tu mirabere silvas.
Vna est injusti cærula forma maris.
Nec medius tenues conchas,pictosve lapillos
Pontus habet.bibuli littoris illa mora est.
Littora marmoreis pedibus signate puellæ.
Hactenus est tutum:cætera cœca via est.
Et vobis alii ventorum prœlia narrent;
Quas Scylla infestit,quasque Charybdis aquas:
Et quibus emineant violenta Ceraunia saxis:
Quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
Hæc alii referant.at vos quod quisque loquetur,
Credite:credenti nulla procella nocet.
Sero respicitur tellus,ubi fune soluto
Currit in immensum panda carina salum.
Navita sollicitus & ventos horret iniquos,
Et prope tam letum,quam prope cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperet undas;
Quam tibi sit toto nullus in ore color!
Tum generosa voces fœcundæ sidera Ledæ:
Et felix dicas,quam sua terra tenet.

Tutius

Tutius est fovisse torum, legisse libellos,
Threïciam digitis increpuisse lyram.
At si vana ferunt volucres mea verba procellæ;
Æqua tamen puppi sit Galatea tuæ.
Vestrum crimen erit talis jactura puellæ:
Nereidesque deæ, Nereidumque pater.
Vade memor nostri vento reditura secundo.
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tunc mare in hæc magnus proclinet littora Nereus:
Huc venti spectent: huc agat æstus aquas.
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
Ipsa tua moveas turgida vela manu.
Primus ego aspiciam notam de littore puppim,
Et dicam, Nostros advehit illa deos.
Excipiamque humeris, & multa sine ordine carpam
Oscula. pro reditu victima vota cadet:
Inque tori formam molles sternentur arenæ.
Pro mensa tumulus quilibet esse potest.
Illic apposito narrabis multa Lyæo,
Pæne sit ut mediis obruta navis aquis:
Dumque ad me properas, nec iniquæ tempora noctis
Nec te præcipites extimuisse Notos.
Omnia pro veris credam, sint ficta licebit.
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
Hæc mihi quamprimum cœlo nitidissimus alto
Lucifer admisso tempora portet equo.

ELEGIA XII.

Exultat, quod amica potitus sit.

ITe triumphales circum mea tempora lauri.
Vicimus. in nostro est ecce Corinna finu.
Quam vir, quam custos, quam janua firma, tot hostes
Servabant: nequa posset ab arte capi.
Hæc est præcipuo victoria summa triumpho:
In qua, quæcunque est, sanguine præda caret.
Non humiles muri, non parvis oppida fossis
Cincta, sed est ductu capta puella meo.
Pergama cum caderent bello superata bilustri;
Ex tot in Atridis pars quota laudis erat?
At mea seposita est, & ab omni milite discors
Gloria: nec titulum muneris alter habet.
Me duce ad hunc voti finem, me milite veni:
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui:
Nec casum fortuna meis immiscuit actis.
Huc ades ô cura parte triumphe mea.
Nec belli nova causa mei. nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europæ pax, Asiæque foret.

Fæmina silvestes Lapithas, populumque biformem
Turpiter appofito vertit in arma mero.
Fœmina Trojanos iterum nova bella movere
Impulit in regno juste Latine tuo.
Fœmina Romanis etiam nunc urbe recenti
Immisit soceros: armaque fæva dedit.
Vidi ego pro nivea pugnantes conjuge tauros:
Spectatrix animos ipsa juvenca dabat.
Me quoque qui multos, fed me fine cæde, Cupido
Iussit militiæ signa movere suæ.

ELEGIA XIII.

Ad Isidem, ut parientem Corinnam juvet.

DVm labefactat onus gravidi temeraria ventris,
In dubio vitæ lassa Corinna jacet.
Illa quidem clam me tantum molita pericli,
Ira digna mea est: fed cadit ira metu.
Sed tamen aut ex me conceperat: aut ego credo.
Est mihi pro facto fæpè, quod effe poteft.
Isi Parætonium, genitaliaque arva Canopi
Quæ colis, & Memphin, palmiferamque Pharon,
Quaque celer lato Nilus delapfus ab alveo
Per feptem portus in maris exit aquas;
Per tua fistra precor, per Anubidis ora verendi,
(Sic tua facra prius femper Ofiris amet,
Pigraque labatur circum donaria ferpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat)
Huc adhibe vultus: & in una parce duobus.
Nam vitam dominæ tu dabis: illa mihi.
Sæpè tibi meruit certis operata diebus,
Qua cingit lauros Gallica turba tuas.
Tuque laborantes utero miferata puellas,
Quarum tarda latens corpora tendit onus;
Lenis ades, precibufque fave Lucina puellæ.
Digna eft, quam jubeas muneris effe tui.
Ipfe ego thura dabo fumofis candidus aris:
Ipfe feram ante tuos munera vota pedes.
Adjiciam titulum, Servata Nafo Corinna.
Tu modo fac titulo muneribufque locum.
Si tamen in tanto fas eft monuiffe timore;
Hac tibi fit pugna dimicuiffe fatis.

ELEGIA XIV.

In amicam, quod abortivum ipfa fecerit.

QVid juvat immunes belli ceffare puellas,
Nec fera peltatas agmina velle fequi?

Si

Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis,
Et coecas armant in sua fata manus,
Quæ prima instituit teneros avellere foetus,
Militia fuerat digna perire sua.
Scilicet, ut careat rugarum crimine venter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ?
Si mos antiquis placuisset matribus idem;
Gens hominum vitio deperitura fuit:
Quique iterum jaceret generis primordia nostri
In vacuo lapides orbe parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in ventre necasset,
Casurus dominæ conditor Urbis erat:
Si Venus Æneam gravida temerasset in alvo;
Cæsaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cum posses nasci formosa, perisses;
Tentasset, quod tu, si tua mater opus.
Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
Vidissem nullos matre negante dies.
Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis,
Pomaque crudeli vellis acerba manu?
Sponte sua matura fluent. sine crescere nata:
Est pretium parvæ non leve vita moræ.
Vestra quid effoditis subjectis viscera telis,
Et nondum natis dira venena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant,
Atque sua cæsum matre queruntur Itym.
Vtraque sæva parens: sed tristibus utraque causis
Iactura socii sanguinis ulta virum est.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iason
Figere sollicita corpora vestra manu?
Hæc neque in Armeniis tigres fecere latebris:
Perdere nec foetus ausa leæna suos.
At teneræ faciunt, sed non impune, puellæ.
Sæpe suos utero quæ necat, ipsa perit.
Ipsa perit, ferturque rogo resoluta capillos:
Et merito clamant, qui modo cumque vident.
Ista sed ætherias vanescant dicta per auras,
Et sint ominibus pondera nulla meis.
Di faciles, peccasse semel concedite tuto:
Et satis est. poenam culpa secunda ferat.

ELEGIA XV.

Ad annulum, quem dono amicæ dedit.

Annule formosæ digitum vincture puellæ,
In quo censendum nil, nisi dantis amor;

Munus eas gratum. te læta mente receptum
Protinus articulis induat illa suis.
Tam bene convenias, quam mecum convenit illi,
Et digitum justo commodus orbe teras.
Felix, à domina tractaberis annule nostra.
Invideo donis jam miser ipse meis.
O utinam subito fieri mea munera possem
Artibus Ææxæ, Carpathiique senis!
Tunc ego te cupiam dominæ tetigisse papillas,
Et lævam tunicis inseruisse manum.
Elabar digito, quamvis angustus, & hærens,
Inque sinum mira lapsus ab arte cadam.
Idem ego; ut arcanas possim signare tabellas,
Néve tenax ceram siccaque gemma trahat;
Humida formosæ tangam prius ora puellæ.
Tantum ne signem scripta dolenda mihi.
Si dabor, ut condar loculis; exire negabo,
Astringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sum mea vita futurus,
Quodve tener digitus ferre recuset onus.
Me gere, cum calidis perfundes imbribus artus,
Damnaque sub gemma perfer euntis aquæ.
Sed puto te visa mea membra libidine surgent,
Et peraget partes annulus ipse viri.
Irrita quid voveo? parvum proficiscere munus.
Illa datam tecum sentiat esse fidem.

ELEGIA XVI.

Ad amicam, ut ad rura sua veniat.

ME pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris;
Parva, sed irriguis ora salubris aquis.
Sol licet admoto tellurem sidere findat,
Et micet Icarii stella proterva canis;
Arva pererrantur Peligna liquentibus undis,
Et viret in tenero fertilis herba solo.
Terra ferax Cereris, multoque feracior uvis:
Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager:
Perque resurgentes rivis labentibus herbas
Gramineus madidam cespes obumbrat humum.
At meus ignis abest. verbo peccavimus uno;
Quæ movet ardores, est procul: ardor adest.
Non ego, si medius Polluce & Castore ponar;
In cœli sine te parte fuisse velim.
Solliciti jaceant, terraque premantur iniqua
In longas orbem qui secuere vias.
Aut juvenum comites jussissent ire puellas,
Si fuit in longas terra secanda vias.

Tunc

Tunc mihi, si premerem ventosas horridus alpes,
Durum, cum domina molle fuisset iter.
Cum domina Libycas ausim perrumpere Syrteis,
Et dare non æquis vela ferenda Notis:
Nec quæ virgineo portenta sub inguine latrant,
Nec timeam vestros curva Malea sinus:
Nec quas submersis ratibus saturata Charybdis
Fundit,& effusas ore receptat aquas.
Quod si Neptuni ventosa potentia vincat,
Et subventuros auferat unda deos;
Tu nostris niveos humeris impone lacertos;
Corpore nos facili dulce feremus onus.
Sæpe petens Hero juvenis transnaverat undas.
Tunc quoque transnasset; sed via cœca fuit.
At sine te quamvis operosi vitibus agri
Me teneant,quamvis amnibus arva natent,
Et vocet in rivos currentem rusticus undam,
Frigidaque arboreas mulceat aura comas;
Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
Non ego natalem rura paterna locum;
Sed Scythiam,Cilicasque feros, viridesque Britannos,
Quæque Prometheo saxa cruore rubent.
Vlmus amat vites,vitis non deserit ulmum;
Separor à domina cur ego sæpe mea?
At mihi te comitem jurabas usque futuram,
Per me,perque oculos, sidera nostra,tuos.
Verba puellarum foliis leviora caducis:
Irritaque,ut visum est,ventus & unda ferunt.
Si qua mei tamen est in te pia cura relicta;
Incipe pollicitis addere facta tuis:
Parvaque quamprimum rapientibus esseda mannis
Ipsa per admissas concute lora jubas.
At vos,cum veniet,tumidi subsidite montes:
Et faciles curvis vallibus este viæ.

ELEGIA XVII.

Quod Corinnæ soli sit serviturus.

Si quis erit,qui turpe putet servire puellæ;
Illo convincar judice turpis ego.
Sim licet infamis: dum me moderantius urat,
Quæ Paphon,& fluctu pulsa Cythera tenet.
Atque utinam dominæ mitis quoque præda fuissem;
Formosæ quoniam præda futurus eram.
Dat facies animos: facie violenta Corinna est.
Me miserum cur est tam bene nota sibi?
Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus;
Nec nisi compositam se prius illa videt.

Non tibi si facies nimium dat in omnia regnum;
(O facies oculos nata tenere meos!)
Collatum iccirco tibi me contemnere debes.
Aptari magnis inferiora licet.
Creditur & Nymphe mortalis amore Calypso
Capta recusantem detinuisse virum.
Credimus æquoream Phthio Nereida regi,
Egeriam nostro concubuisse Numæ;
Vulcano Venerem. quamvis, incude relicta,
Turpiter obliquo claudicet ille pede.
Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
Iungitur herous cum breviore modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
Te decet in medio jura dedisse toro.
Non tibi crimen ero, nec quo lætere remoto.
Non erit hic vobis inficiandus amor.
Sunt mihi pro magno felicia carmina censu:
Et multæ per me nomen habere volunt.
Novi aliquam, quæ se circumferat esse Corinnam.
Vt fiat, quid non illa dedisse velit?
Sed neque diversi ripa labuntur eadem
Frigidus Eurotas, populiferque Padus:
Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
Ingenio causas tu dabis una meo.

ELEGIA XVIII.

Ad Macrum, quod de amoribus scribat.

CArmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primaque juratis induis arma viris;
Nos Macer ignavæ Veneris cessamus in umbra,
Et tener ausuros grandia frangit amor.
Sæpe meæ dixi, Tandem discede, puellæ:
In gremio sedit protinus illa meo.
Sæpe pudet, dixi. lacrymis vix illa retentis,
Me miseram, cur te, dixit, amare pudet?
Implicuitque suos circum mea colla lacertos:
Et, quæ me perdunt, oscula mille dedit.
Vincor. & ingenium sumptis revocatur ab armis:
Resque domi gestas, & mea bella cano.
Sceptra tamen sumpsi; curaque tragœdia nostra
Crevit, & huic operi quamlibet aptus eram.
Risit Amor pallamque meam pictosve cothurnos,
Sceptraque privata tam cito sumpta manu.
Hinc quoque me dominæ numen deduxit iniquæ,
Deque cothurnato vate triumphat Amor.

Quod

Quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris.
Hei mihi præceptis torqueor ipse meis!
Aut, quod Penelopes verbis reddatur Vlyssi,
Scribimus, & lacrymas Phylli relicta tuas:
Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iason,
Hippolytique parens, Hippolytusque legant:
Quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ.
Quam cito de toto rediit celer orbe Sabinus,
Scriptaque diversis rettulit ille locis!
Candida Penelope signum cognovit Vlyssis:
Legit ab Hyppolito scripta noverca suo.
Iam pius Æneas miseræ rescripsit Elisæ:
Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
Tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera venit:
Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram.
Nec tibi, qua tutum, vati Macer arma canenti,
Aureus in medio Marte tacetur Amor.
Et Paris est illic, & adultera nobile crimen,
Et comes extincto Laodameja viro.
Si bene te novi, non bella libentius istis
Dicis: & à vestris in mea castra venis.

ELEGIA XIX.

Ad rivalem, cui uxor curæ non erat.

SI tibi non opus est servata stulte puella;
At mihi fac serves: quo magis ipse velim.
Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
Ferreus est, siquis, quod finit alter, licet, amat.
Speremus pariter, pariter metuamus amantes:
Et faciat voto rara repulsa locum.
Quid mihi fortuna, quæ nunquam fallere possit?
Nil, ego, quod nullo tempore lædat, amo.
Viderat hoc in me vitium versuta Corinna,
Quaque capi possem, callida norat opem.
Ah quoties sani capitis mentita dolorem,
Cunctantem tardo jussit abire pede!
Ah quoties finxit culpam, quantumque licebat,
Insontis speciem præbuit ipsa nocens!
Sic ubi vexarat tepidosque refoverat ignes;
Rursus erat votis comis & apta meis.
Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat?
Oscula (di magni) qualia quotque dabat!
Tu quoque, quæ nostros rapuisti nuper ocellos,
Sæpe face insidias, sæpe rogata nega:

Et

Et sine me ante tuos projectum in limine postes
Longa pruinosa frigora nocte pati.
Sic mihi durat amor, longosque adolescit in annos.
Hoc juvat. hæc animi sunt alimenta mei.
Pinguis amor, nimiumque potens, in tædia nobis
Vertitur, & stomacho, dulcis ut esca, nocet.
Si nunquam Danaën habuisset ahenea turris;
Non esset Danaë de Iove facta parens.
Dum servat Iuno mutatam cornibus Io,
Facta est, quam fuerat, gratior illa Iovi.
Quod licet & facile est, quisquis cupit; arbore frondes
Carpat, & è medio flumine potet aquam.
Siqua volet regnare diu; deludat amantem.
Hei mihi, ne monitis torquear ipse meis?
Quodlibet eveniat: nocet indulgentia nobis.
Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipse sequor.
At tu, formosæ nimium secure puellæ,
Incipe jam prima claudere nocte domum.
Incipe, quis furtim toties tua lumina pulset,
Quærere. quid latrent nocte silente canes.
Quas ferat & referat solers ancilla tabellas:
Cur toties vacuo secubet illa toro.
Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
Detque locum nostris materiamque dolis.
Ille potest vacuo furari in littore arenas,
Vxorem stulti si quis amare potest.
Iamque ego præmoneo, Nisi tu servare puellam
Incipis, incipiet desinere esse mea.
Multa diuque tuli: speravi sæpe futurum,
Cum bene servasses, ut bene verba darem.
Lentus es, & pateris nulli patienda marito.
At mihi concessi finis amoris erit.
Scilicet infelix numquam prohibebor adire?
Nox mihi sub nullo vindice semper erit?
Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
Nil facies, cur te jure perisse velim?
Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
Quin alium, quem tanta juvet patientia, quære:
Me tibi rivalem si juvat esse, veta.

PVBLII

PVBLII OVIDII NASONIS AMORVM LIBER III.

ELEGIA I.

Deliberatio Poetæ, utrum Elegos pergat scribere, an potius Tragœdias.

STat vetus, & multos incidua silva per annos.
Credibile est illi numen inesse loco.
Fons sacer in medio, speluncaque pumice pēdens,
Et latere ex omni dulce queruntur aves.
Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris,
Quod mea quærebam Musa moveret opus.
Venit odoratos Elegeïa nexa capillos:
Et puto pes illi longior alter erat.
'orma decens, vestis tenuissima, vultus amantis:
In pedibus vitium causa decoris erat.
/enit & ingenti violenta Tragœdia passu.
Fronte comæ torva, palla jacebat humi.
.æva manus sceptrum late regale tenebat:
Lydius apta pedum vincla cothurnus erat.
læc prior, ecquis erit, dixit, tibi finis amoris,
O argumenti lente poëta tui!
equitiam vinosa tuam convivia narrant:
Narrant in multas compita secta vias.
epe aliquis digito vatem designat euntem:
Atque ait, Hic hic est, quem ferus urit amor.
bula (nec sentis) tota jactaris in urbe,
Dum tua præterito facta pudore refers.
mpus erat thyrso pulsum graviore moveri.
Cessatum satis est, incipe majus opus.
teria premis ingenium. cane facta virorum.
Hæc animo dices area digna meo est.
od teneræ cantent, lusit tua musa, puellæ:
Primaque per numeros acta juventa suos.
ıc habeam per te Romana Tragœdia nomen,
Implebit leges spiritus iste meas.
tenus: & movit pictis innixa cothurnis
ensum cæsarie terque, quaterque caput.
ra (si memini) limis subrisit ocellis.
allor, an in dextra myrtea virga fuit?
l gravibus verbis animosa Tragœdia (dixit)
le premis? an nunquam non gravis esse potes?

Impa-

Imparibus tamen es numeris dignata moveri.
In me pugnasti versibus usa meis.
Non ego contulerim sublimia carmina nostris.
Obruit exiguas regia vestra fores.
Sum levis: & mecum levis est mea cura Cupido.
Non sum materia fortior ipsa mea.
Rustica sit sine me lascivi mater Amoris.
Huic ego proveni lena comesque deæ.
Quam tu non poteris duro reserare cothurno,
Hæc est blanditiis janua laxa meis.
Et tamen emerui plus quam tu posse, ferendo
Multa, supercilio non patienda tuo.
Per me decepto didicit custode Corinna
Liminis obstricti sollicitare forem,
Delabique toro tunica velata soluta,
Atque impercussos nocte movere pedes.
Ah quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo prætereunte legi.
Quin ego me memini, dum custos sævus abiret;
Ancillæ missam delituisse sinu.
Quid, cum me munus natali misit? at illa
Rupit, & apposita barbara mersit aqua?
Prima tuæ movi felicia semina mentis.
Munus habes, quod te jam petit ista, meum.
Desierat: cœpi. Per vos utrasque rogamus.
In vacuas auras verba timentis eant.
Altera me sceptro decoras, altoque cothurno
Iam nunc contracto magnus in orbe sonor.
Altera das nostro victurum nomen amori.
Ergo ades: & longis versibus adde breves.
Exiguum vati concede Tragœdia tempus.
Tu labor æternus: quod petit illa, breve est.
Mota dedit veniam. teneri properentur amores,
Dum vacat, à tergo grandius urget opus.

ELEGIA II.

Ad amicam, cursum equorum spectantem.

Non ego nobilium sedeo spectator equorum:
Cui tamen ipsa faves, vincat ut ille precor.
Vt loquerer tecum, veni, tecumque sederem:
Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
Tu cursum spectes, ego te: spectemus uterque
Quod juvat: atque oculos pascat uterque suos.
O cuicumque faves felix agitator equorum!
Ergo illi curæ contigit esse tuæ?
Hoc mihi contingat: sacro de carcere missis
Insistam forti mente vehendus equis,

Et modo lora dabo: modo verbere terga notabo:
Nunc stringam metas interiore rota.
Si mihi currenti fueris conspecta, morabor:
Deque meis manibus lora remissa fluent.
Ah quam pæne Pelops, Pisæo concidit axe,
Dum spectat vultus Hippodameja tuos?
Nempe favore suæ vicit tamen ille puellæ.
Vincamus dominæ quisque favore suæ.
Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi.
Hæc in lege loci commoda circus habet.
Tu tamen à dextra quicunque es, parce puellæ,
Contactu lateris læditur ista tui.
Tu quoque qui spectas post nos, tua contrahe crura,
Si pudor est: rigido nec preme terga genu.
Sed nimium demissa jacent tua pallia terræ.
Collige: vel digitis en ego tollo meis.
Invida vestis eras, quæ tam bona crura tegebas:
Quoque magis spectes, invida vestis eras.
Talia Melanion Atalantæ crura fugacis
Optavit manibus sustinuisse suis,
Talia pinguntur succinctæ crura Dianæ,
Cum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
His ego non visis arsi. quid fiet ab istis?
In flammam flammas, in mare fundis aquas.
Suspicor ex istis & cætera posse placere,
Quæ bene sub tenui condita veste latent.
Vis tamen interea tenues arcessere ventos,
Quos faciant nostra mota flabella manu?
An magis hic animi meus est non aëris æstus,
Captaque fœmineus pectora torret amor?
Dum loquor, alba nigro sparsa est tibi pulvere vestis.
Sordide de niveo corpore pulvis abi.
Sed jam pompa venit: linguis animisque favete:
Tempus adest plausus. aurea pompa venit.
Prima loco fertur sparsis victoria pennis.
Huc ades, atque meus fac dea vincat amor.
Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
Nil mihi cum pelago: me mea terra tenet.
Plaude tuo Marti miles: nos odimus arma.
Pax juvat, & media pace repertus amor.
Auguribus Phœbus: Phœbe venantibus adsit:
Artifices in te verte Minerva manus.
Agricolæ Cereri, teneroque assurgite Baccho:
Pollucem pugiles: Castora placet eques.
Nos tibi blanda Venus, puerique potentibus armis
Plaudimus. inceptis annue diva meis.
Daque novæ mentem dominæ, ut patiatur amari.
Annuit, & motu signa secunda dedit.

Non satis est, quod vos habuit sine pondere testes,
Et mecum lusos ridet inulta deos?
Vt sua per nostram redimat perjuria poenam,
Victima deceptus decipientis ero.
Aut sine re deus est nomen, frustraque timetur,
Et stulta populos credulitate movet;
Aut si quis deus est, teneras amat ille puellas:
Et nimium solas omnia posse jubet.
Nobis fatifero Mavors accingitur ense:
Nos petit invicta Palladis hasta manu.
Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus:
In nos alta Iovis dextera fulmen habet.
Formosas superi metuunt offendere laesi:
Atque ultro, quae se non timuere, timent.
Et quisquam pia thura focis imponere curat?
Certe plus animi debet inesse viris.
Iupiter igne suo lucos jaculatur & arces:
Missaque perjuras tela ferire vetat.
Tot meruere pati: Semele miserabilis arsit.
Officio est illi poena reperta suo.
At si venturo se subduxisset amanti,
Non pater in Baccho matris haberet opus.
Quid queror, & toto facio convicia coelo?
Di quoq; habent oculos, di quoque pectus habent.
Si deus ipse forem; numen sine fraude liceret,
Foemina mendaci falleret ore meum.
Ipse ego jurarem verum jurasse puellas,
Et non de tetricis dicerer esse deis.
Tu tamen illorum moderatius utere dono:
Aut oculis certe parce puella meis.

ELEGIA IV.

Ad virum servantem conjugem.

DVre vir imposito tenerae custode puellae
Nil agis. ingenio quaeque tuenda suo est.
Si qua metu dempto casta est; ea denique casta est:
Quae, quia non liceat, non facit; illa facit.
Vt jam servaris bene corpus; adultera mens est:
Nec custodiri, ni velit, illa potest.
Nec mentem servare potes, licet omnia claudas.
Omnibus exclusis intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus. ipsa potestas
Semina nequitiae languidiora facit.
Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
Obsequio vinces aptius ipse tuo.
Vidi ego nuper equum contra sua fraena tenacem,
Ore reluctanti fulminis ire modo.

Constitit, ut primum concessas sensit habenas,
Frænaque in effusas laxa jacere jubas.
Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
Sic interdictis imminet æger aquis.
Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
Argus: & hos unus sæpe fefellit amor.
In thalamo Danaë, saxo ferroque perenni,
Quæ fuerat virgo credita; mater erat.
Penelope mansit, quamvis custode careret,
Inter tam multos intemerata procos.
Quidquid servatur, cupimus magis: ipsaque furem
Cura vocat. pauci, quod sinit alter, amant.
Nec facie placet illa sua, sed amore mariti.
Nescio quid, quod deceperit, esse putant.
Non proba sit, quam vir servat, sed adultera; chara est
Ipse timor pretium corpore majus habet.
Indignere licet, juvat inconcessa voluptas.
Sola placet, timeo, dicere siqua potest!
Nec tamen ingenuam jus est servare puellam.
Hic metus externæ corpora gentis agat:
Scilicet ut possit custos, Ego, dicere, feci,
In laudem servi casta sit illa tui.
Rusticus est nimium, quem lædit adultera conjux,
Et notos mores non satis urbis habet:
In qua Martigenæ non sunt sine crimine nati
Romulus Iliades, Iliadesque Remus.
Quid tibi formosa, si non nisi casta placebat?
Non possunt ullis ista coire modis.
Si sapis, indulge dominæ; vultusque severos
Exue: nec rigidi jura tuere viri.
Et cole, quos dederit, multos dabit, uxor amicos,
Gratia sic minimo magna labore venit.
Sic poteris juvenum convivia semper inire:
Et quæ non tuleris multa videre domi.

ELEGIA V.

Somnium. Elegia quæ ex M. SS. huc revocata est.

Nox erat: & somnus lassos summisit ocellos.
Terruerant animum talia visa meum.
Colle sub aprico celeberrimus Ilice lucus
Stabat: & in ramis multa latebat avis.
Area gramineo suberat viridissima prato;
Humida de guttis lene sonantis aquæ.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus æstum:
Fronde sub arborea sed tamen æstus erat.
Ecce petens variis immistas floribus herbas
Constitit ante oculos candida vacca meos.

Candi-

Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes:
In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
Et modo siccatam lacte reliquit ovem.
Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus:
Cumque sua teneram conjuge pressit humum.
Dum jacet, & lente revocatas ruminat herbas,
Atque iterum pasto pascitur ante cibo;
Visus erat, somno vires adimente ferendi,
Cornigerum terræ deposuisse caput.
Huc levibus pennis cornix delapsa per auras
Venit: & in viridi garrula sedit humo.
Terque bovis niveæ petulanti pectora rostro
Fodit: & albentes abstulit ore jubas.
Illa locum taurumque diu cunctata reliquit.
Sed niger in vaccæ pectore livor erat.
Vtque procul vidit carpentes pabula tauros;
(Carpebant tauri pabula læta procul)
Illic se rapuit, gregibusque immiscuit illis;
Et petiit herbæ fertilioris opem.
Dic age nocturnæ quicunque es imaginis augur,
Si quid habent veri, visa quid ista ferant.
Sic ego: nocturnæ sic dixit imaginis augur,
Expendens animo singula dicta suo:
Quem tu mobilibus foliis vitare volebas,
Sed male vitabas, æstus amoris erat.
Vacca puella tua est. aptus color ille puellæ est.
Tu vir, & in vacca compare taurus eras.
Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
Ingenium dominæ lene movebat anus.
Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
Frigidus in viduo destituere toro.
Livor, & adverso maculæ sub pectore nigræ,
Pectus adulterii labe carere negant.
Dixerat interpres. gelido mihi sanguis ab ore
Fugit, & ante oculos nox stetit alta meos.

ELEGIA VI.

Ad amnem, dum iter faceret ad amicam.

Amnis, arundinibus limosas obsite ripas,
Ad dominam propero; siste parumper aquas.
[N]ec tibi sunt pontes, nec quæ sine remigis ictu
Concava trajecto cymba rudente vehat.
[P]arvus eras (memini) nec te transire refugi:
Summaque vix talos contigit unda meos.
[N]unc ruis opposito nivibus de monte solutis,
Et turpi crassas gurgite volvis aquas;

Quid properasse juvat? quid pauca dedisse quieti
Tempora? quid nocti conseruisse diem;
Si tamen hic standum est? si non datur artibus ullis
Vlterior nostro ripa premenda pede?
Nunc ego quas habuit pennas Danaeïus heros,
Terribili deusum cum tulit angue caput;
Nunc opto currum; de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum.
Nec tulit hæc unquam, nec feret ulla dies.
Tu potius ripis effuse capacibus amnis,
Sic æternus eas; labere fine tuo.
Non eris invidiæ torrens (mihi crede) ferendæ,
Si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent juvenes in amore juvare:
Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
Inachus in media Bithynide pallidus isse
Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.
Nondum Troja fuit lustris obsessa duobus,
Cum rapuit vultus Xante Neæra tuos.
Quid? non Alpheon diversis currere terris
Virginis Arcadiæ certus adegit amor?
Te quoque promissam Xantho Penee Creusam
Phitiadum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon, quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens?
Cornua si tua sunt ubi nunc Acheloë, requiram;
Herculis irata fracta querêre manu.
Nec tanti Calydon, nec tota Ætolia tanti;
Vna tamen tanti Deïaneira fuit.
Ille fluens dives septena per ostia Nilus,
Qui patriam tantæ tam bene celat aquæ;
Fertur in Euadne collectam Asopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus;
Cedere jussit aquam: jussa recessit aqua.
Nec te prætereo, qui per cava saxa volutus
Tiburis Argei spumifer arva rigas:
Ilia cui placuit, quamvis erat horrida vultu,
Vngue notata comas, ungue notata genas.
Illa gemens patruique nefas delictaque Martis,
Errabat nudo per loca sola pede.
Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis:
Raucaque de mediis sustulit ora vadis.
Atque ita, Quid nostras inquit teris anxia ripas
Ilia ab Idæo Laomedonte genus?
Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
Vitta nec evinctas impedit alba comas?

Quid

Quid fles, & madidos lacrymis corrumpis ocellos,
Pectoraque insana tundis aperta manu?
Ille habet & silices, & durum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrymas lætus in ore videt.
Ilia pone metus: tibi regia nostra patebit:
Teque colent amnes: Ilia pone metus.
Tu centum, aut plures inter dominabere Nymphas:
Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
Ne me sperne (precor) tantum Romana propago:
Munera promissis uberiora feres.
Dixerat. illa oculos in humum dejecta modestos
Spargebat tepido flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
Currendi vires eripiente metu.
Sæva tamen scindens inimico pollice crinem,
Edidit indignos ore tremente sonos:
O utinam mea tecta forent, patrioque sepulcro
Condita, dum poterant virginis ossa tegi.
Cur modo Vestalis tædas invitor ad ullas
Turpis, & Iliacis inficianda focis?
Quid moror? en digitis designor adultera vulgi,
Desit famosus, qui notet ora, pudor.
Hactenus: & vestem timidis prætendit ocellis:
Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
Dicitur: & socii jura dedisse tori.
Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
Sed nemora, & silvæ, crimina vestra tegunt.
Dum loquor, increvit latis spatiosus in undis,
Nec capit admissas alveus altus aquas.
Quid mecum furiose tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid cœptum rustice rumpis iter?
Quid si legitimum flueres, si nobile flumen?
Si tibi per terras maxima fama foret?
Nomen habes nullum nivibus collecte caducis,
Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
Fontis habes instar pluviasque nivesque solutas;
Quas tibi divitias pigra ministrat hyems.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus:
Aut premis arentem pulverulentus humum.
Quis te unquam potuit sitiens haurire viator?
Quis grata dixit voce, Perennis eas?
Damnosus pecori curris: damnosior agris.
Forsitan hæc alios: me mea damna movent.
Huic ego næ demens narrabam fluminum amores!
Iactasse indigno nomina tanta pudet.
Nescio quem spectans Acheloon & Inachon amnes,
Et potui nomen Nile referre tuum.

At tibi pro meritis opto, non candide torrens,
Sint rapidi soles, siccaque semper hyems.

ELEGIA VII.

Quod ab amica receptus, cum ea coire non potuerit, conqueritur.

AVt non formosa est, aut non bene culta puella,
Aut puto non votis sæpe petita meis:
Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,
Sed jacui pigro crimen onusque toro.
Nec potui cupiens pariter cupiente puella
Inguinis effœti parte juvante frui.
Illa quidem nostro subjecit eburnea collo
Brachia, Sithonia candidiora nive:
Osculaque inseruit cupida luctantia lingua;
Lascivum femori supposuitque femur.
Et mihi blanditias dixit, dominumque vocavit.
Et quæ præterea publica verba juvant.
Tacta tamen gelida veluti mea membra cicuta,
Segnia propositum destituere meum.
Truncus iners jacui, species & inutile signum:
Nec satis exactum est, corpus, an umbra forem.
Quæ mihi ventura est, siquidem est ventura, senectus,
Cum desit numeris ipsa juventa suis?
Ah pudet annorum, quod me juvenemque virumque,
Nec juvenem, nec me sensit amica virum.
Sic flammas aditura pias æterna sacerdos
Surgit, & à charo fratre verenda soror.
At nuper, bis flava Chie, ter candida Pitho,
Ter Libas officio continuata meo est.
Exigere à nobis angusta nocte Corinnam,
Et memini numeros sustinuisse novem.
Num mea Thessalico languent devota veneno
Corpora? num misero carmen & herba nocent?
Sagaque Phœnicea defixit nomina cera,
Et medium tenues in jecur urget acus?
Carmine læsa Ceres, steriles vanescit in herbas:
Deficiunt læsi carmine fontis aquæ,
Ilicibus glandes, cantataque vitibus uva
Decidit: & nullo poma movente fluunt.
Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?
Forsitan impatiens sit latus inde meum.
Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat,
Ille fuit vitii causa secunda mei.
At qualem vidi, qualem tetigique puellam,
Sic etiam tunica tangitur illa sua.

Illius attactu Pylius juvenescere posset,
Tithonusque annis fortior esse suis.
Hæc mihi contigerat; sed vir non contigit illi.
Quas nunc concipiam per nova vota preces?
Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
Muneris oblati pœnituisse deos.
Optabam certe recipi; sum nempe receptus:
Oscula ferre; tuli: proximus esse; fui.
Quid mihi fortunæ tantum? quid regna sine usu?
Quid nisi possedi dives avarus opes?
Sic aret mediis taciti vulgator in undis,
Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.
A tenera quisquam sic surgit mane puella,
Protinus ut sanctos possit adire deos.
Sed puto non blanda, non optima perdidit in me
Oscula: non omni sollicitavit ope.
Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
Surdaque blanditiis saxa movere suis.
Digna movere fuit certe divosque, virosque.
Sed neque tunc vixi: nec vir, ut ante, fui.
Quid juvat, ad surdas si cantet Phemius aures?
Quid miseram Thamyram picta tabella juvat?
At quæ non tacita formavi gaudia mente!
Quos ego non finxi disposuique modos!
Nostra tamen jacuere velut præmortua membra;
Turpiter hesterna languidiora rosa.
Quæ nunc ecce vigent intempestiva, valentque:
Nunc opus exposcunt, militiamque suam.
Quin istic pudibunda jace pars pessima nostri.
Sic sim pollicitis captus, ut ante, tuis.
Tu dominum fallis: per te deprensus inermis
Tristia cum magno damna pudore tuli.
Hanc etiam non est mea dedignata puella
Molliter admota sollicitare manu.
Sed postquam nullas assurgere posse per artes,
Immemoremque sui procubuisse videt;
Quid me ludis, ait? Quis te male sane jubebat
Invitum nostro ponere membra toro?
Aut te trajectis Ææa venefica lanis
Devovet: aut alio lassus amore venis.
Nec mora: desiluit tunica velata recincta:
Et decuit nudos proripuisse pedes.
Neve suæ possent intactam scire ministræ;
Dedecus hoc sumpta dissimulavit aqua.

ELEGIA VIII.

Quod ab amica non recipiatur, dolet.

EN quisquam ingenuas etiamnum suscipit artes,
Aut tenerum dotes carmen habere putat?
Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
Cum pulchre nostri dominæ placuere libelli;
Quo licuit libris, non licet ire mihi.
Cum bene laudavit, laudato janua clausa est.
Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
Præfertur nobis, sanguine factus, eques.
Hunc potes amplecti formosis stulta lacertis?
Hujus in amplexu stulta jacere potes?
Si nescis, caput hoc galeam portare solebat:
Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
Læva manus, cui nunc serum male convenit aurum;
Scuta tulit. dextram tange, cruenta fuit.
Qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?
Heus ubi mollities pectoris illa tui est!
Cerne cicatrices veteris vestigia pugnæ.
Quæsitum est illi corpore quidquid habet.
Forsitan & quoties hominem jugulaverit, ipse
Indicet. hoc fassas tangis avara manus?
Ille ego Musarum purus Phœbique sacerdos
Ad rigidas canto carmen inane fores.
Discite, qui sapitis, non hæc quæ scimus inertes,
Sed trepidas acies, & fera bella sequi:
Proque bono versu primum deducite pilum.
Hoc tibi, si velles, posset Homere dari.
Iupiter admonitus nihil esse potentius auro,
Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
Dum merces aberat; durus pater, ipsa severa,
Ærati postes, ferrea turris erat:
Sed postquam sapiens in munera venit adulter;
Præbuit ipsa sinus, & dare jussa, dedit.
At cum regna senex cœli Saturnus haberet;
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
Æraque, & argentum, cumque auro pondera ferri
Manibus admorat: nullaque massa fuit.
At meliora dabat, curvo sine vomere fruges,
Pomaque, & in quercu mella reperta cava.
Nec valido quisquam terram scindebat aratro:
Signabat nullo limite fossor humum:
Nec freta demisso verrebant eruta remo.
Vltima mortali tum via littus erat.

Contra te solers hominum natura fuisti,
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quid tibi turritis incingere mœnibus urbes?
Quid tibi discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses.
Cur non & cœlum tertia regna petis?
Quà licet, affectas cœlum quoque. templa Quirinus,
Liber, & Alcides, & modo Cæsar, habent.
Eruimus terra solidum pro frugibus aurum.
Possidet inventas sanguine miles opes.
Curia pauperibus clausa est. dat census honores,
Inde gravis judex: inde severus eques.
Omnia possideant. illis campusque forumque
Serviat. hi pacem, crudaque bella gerant.
Tantum ne nostros avidi lucrentur amores:
Queis satis est, aliquam pauperis esse sinant.
At nunc, exæquet tetricas licet illa Sabinas;
Imperat ut captæ, qui dare multa potest.
Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
Si dederim, tota cedet uterque domo.
O, si neglecti quisquam deus ultor amantis,
Tam male quæsitas pulvere mutet opes.

E L E G I A IX.

Tibulli mortem deflet.

MEmnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas;
Flebilis indignos Elegeia solve capillos.
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas sparsi per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Æneæ sic illum funere dicunt
Egressum caitris pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, & divûm cura vocamur:
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras injicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid victas obstupuisse feras?

Et Linon in silvis idem pater abditus altis,
 Dicitur invicta concinuisse lyra.
Aspice Mæoniden,à quo ceu fonte perenni
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
Hunc quoque summa dies nigro summersit Averno.
 Effugiunt avidos carmina sola rogos.
Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
 Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum,sic Delia nomen habebunt;
 Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra juvant? quid nunc Ægyptia prosunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
Cum rapiant mala fata bonos; ignoscite fasso,
 Sollicitor nullos esse putare deos.
Vive pius: moriere tamen. cole sacra: colentem
 Mors tamen à templis in cava busta trahet.
Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.
 Vix manet e toto parva quod urna capit.
Tene sacer vates flammæ rapuere rogales,
 Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
 Vrere, quæ tantum sustinuere nefas.
Avertit vultus Erycis quæ possidet arces,
 Sunt quoque,qui lacrymas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quam si Phæacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.
Hic certe manibus fugientes pressit ocellos
 Mater: & in cineres ultima dona tulit.
Hic soror in partem misera cum matre doloris
 Venit,inornatas dilacerata comas.
Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque, priorque,
 Oscula: nec solos destituere rogos.
Delia discedens, Felicius, inquit,amata
 Sum tibi.vixisti,dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, Quid,ait,tibi sunt mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
 Restat; in Elysia valle Tibullus erit.
Obvius huic venies hedera juvenilia cinctus
 Tempora,cum Calvo docte Catulle tuo.
Tu quoque,si falsum est temerati crimen amici,
 Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.
His comes umbra tua est:si qua est modo corporis um-
 Auxisti numeros,culte Tibulle,pios. (bra,
Ossa quieta precor tuta requiescite in urna:
 Et sit humus cineri non onerosa tuo.

ELEGIA X.

Ad Cererem, conquerens quod ejus sacris cum amica concumbere non permittatur.

ANnua venerunt Cerealis tempora sacri.
Secubat in vacuo sola puella toro.
Flava Ceres tenues spicis redimita capillos,
Cur inhibes sacris commoda nostra tuis ?
Te dea munificam gentes ubicunque loquuntur:
Nec minus humanis invidet ulla bonis.
Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:
Nec notum terris area nomen erat.
Sed glandem quercus oracula prima ferebant.
Hæc cibus ; & teneri cespitis herba torus.
Prima Ceres docuit turgescere semen in agris,
Falce coloratas subsecuitque comas.
Prima, jugis tauros supponere colla coëgit,
Et veterem curvo dente revellit humum.
Hanc quisquam lacrymis lætari credat amantum,
Et bene tormentis secubituque coli ?
Nec tamen est, quamvis agros amet illa feraces,
Rustica: nec vacuum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes (nec fingunt omnia Cretes)
Cretes nutrito terra superba Iove.
Illic, sideream mundi qui temperat arcem,
Exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides testi (testis laudatur alumno)
Fassuram Cererem crimina nota puto.
Viderat Iasium Cretea diva sub Ida
Figentem certa terga ferina manu.
Vidit, & ut teneræ flammam rapuere medullæ ;
Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.
Victus amore pudor. sulcos arere videres,
Et sata cum minima parte redire sui.
Cum bene jactati pulsarant arva ligones,
Ruperat & duram vomer aduncus humum,
Seminaque in latos ierant æqualiter agros;
Irrita decepti vota colentis erant.
Diva potens frugum silvis errabat in altis:
Deciderant longæ spicea serta comæ.
Sola fuit Crete fœcundo fertilis anno.
Omnia, quà tulerat se dea, messis erant.
Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
Et ferus in silva farra metebat aper.
Optavit Minos similes sibi legifer annos:
Optavit Cereris longus ut esset amor :

Qui

Qui tibi secubitus tristes dea flava fuissent,
Hos cogor sacris nunc ego ferre tuis.
Cur ego sum tristis cum sit tibi nata reperta,
Regnaque, quam Iuno sorte minora regat?
Festa dies, Veneremque vocat, cantusque merumque.
Hæc decet ad dominos munera ferre deos.

ELEGIA XI.

Ad amicam, à cujus amore discedere non potest.

MVlta diuque tuli: vitiis patientia victa est.
Cede fatigato pectore turpis amor.
Scilicet asserui jam me, fugique catenas:
Et quæ non puduit ferre, tulisse pudet.
Vicimus: & domitum pedibus calcamus amorem;
Venerunt capiti cornua sera meo.
Perfer, & obdura : dolor hic tibi proderit olim.
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.
Ergo ego sustinui foribus tam sæpe repulsus
Ingenuum dura ponere corpus humo.
Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
Excubui clausam, servus ut, ante domum.
Vidi ego cum foribus lassus prodiret amator,
Invalidum referens emeritumque latus.
Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo:
Eveniat nostris hostibus ille pudor.
Quando ego non fixus lateri spatiantis adhæsi,
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes ?
Scilicet & populo per me comitata placebas.
Causa fuit multis noster amoris amor.
Turpia quid referam vanæ mendacia linguæ,
Et perjuratos in mea damna deos?
Quid juvenum tacitos inter convivia nutus ;
Verbaque compositis dissimulata notis ?
Dicta erat ægra mihi: præceps, amensque cucurri.
Veni, rivali non erat ægra meo.
His, & quæ taceo, duravi sæpe ferendis.
Quære alium, pro me qui velit ista pati.
Iam mea votiva puppis redimita corona
Læta tumescentes æquoris audit aquas.
Desine blanditias, & verba potentia quondam
Perdere. non ego sum stultus, ut ante fui.
Luctantur, pectusque leve in contraria ducunt,
Hac amor, hac odium: sed puto vincet amor.
Odero, si potero : si non, invitus amabo.
Nec juga taurus amat ; quæ tamen odit, habet.

Nequi

Nequitiam fugio: fugientem forma reducit.
 Aversor morum crimina: corpus amo.
Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum:
 Et videor voti nescius esse mei.
Aut formosa fores minus, aut minus improba, vellem.
 Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merent odium, facies exorat amorem.
 Me miserum, vitiis plus valet illa suis!
Parce per ô lecti socialia jura, per omnes,
 Qui dant fallendos se tibi sæpe, deos,
Perque tuam faciem magni mihi numinis instar,
 Perque tuos oculos, qui rapuere meos;
Quidquid eris, mea semper eris. tu selige tantum
 Me quoque velle, velis, anne coactus amem?
Lintea dem potius, ventisque ferentibus utar;
 Vt quamvis nolim, cogar amare tamen.

ELEGIA XII.

Dolet amicam suam ita suis carminibus innotuisse, ut rivales multos sibi pararit.

QVis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
 Omina non albæ concinuistis aves?
Quodve putem fidus nostris occurrere votis,
 Quosve deos in me bella movere querar?
Quæ modo dicta mea est, quam cœpi solus amare,
 Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
 Sic est: ingenio prostitit illa meo.
Et merito. quid enim formæ præconia feci?
 Vendibilis culpa facta puella mea est.
Me lenone placet: duce me productus amator:
 Ianua per nostras est adaperta manus.
An prosint dubium est: nocuerunt carmina certe.
 Invidiæ nostris illa fuere bonis.
Cum Thebæ, cum Troja foret, cum Cæsaris acta;
 Ingenium novit sola Corinna meum.
Adversis utinam tetigissem carmina Musis,
 Phœbus & incœptum destituisset opus.
Nec tamen, ut testes mos est audire poetas,
 Maluerim verbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla patri canos furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.
Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues.
 Victor Abantiades alite fertur equo.
Iidem per spatium Tityon porreximus ingens,
 Et tria vipereo fecimus ora cani,

Feci-

Fecimus Enceladum jaculantem mille lacertis?
Ambiguæ captos virginis ore viros.
Æolios Ithacis inclusimus utribus Euros:
Proditor in medio Tantalus amne sitit.
De Niobe silicem, de virgine fecimus ursam:
Concinit Odrysium Cecropis ales Ityn.
Iupiter aut in aves, aut se transformat in aurum:
Aut secat imposita virgine taurus aquas.
Protea quid referam, Thebanaque semina, dentes?
Qui vomerent flammas ore, fuisse boves?
Flere genis electra tuas auriga sorores?
Quæque rates fuerant, nunc maris esse deas?
Aversumque diem mensis furialibus Atrei?
Duraque percussam saxa secuta lyram?
Exit in immensum fœcunda licentia vatum:
Obligat historica nec sua verba fide.
Et mea debuerat falso laudata videri
Fœmina. credulitas nunc mihi vestra nocet.

ELEGIA XIII.

De Iunonis festo.

CVm mihi pomiferis conjux foret orta Phaliscis;
Mœnia contigimus victa Camille tibi.
Casta sacerdotes Iunoni festa parabant
Per celebres ludos, indigenamque bovem.
Grande moræ pretium ritus cognoscere: quamvis
Difficilis clivis huc via præbet iter.
Stat vetus, & densa prænubilus arbore lucus.
Aspice. concedes numinis esse locum.
Accipit ara preces, votivaque thura piorum,
Ara per antiquas facta sine arte manus.
Hic ubi personuit sollemni tibia cantu;
It per velatas annua pompa vias.
Ducuntur niveæ populo plaudente juvencæ,
Quas aluit campis herba Phalisca suis:
Et vituli nondum metuenda fronte minaces:
Et minor ex humili victima porcus hara:
Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.
Invisa est dominæ sola capella deæ.
Illius indicio silvis inventa sub altis
Dicitur inceptam destituisse fugam.
Nunc quoque per pueros jaculis incessitur index;
Et pretium autori vulneris, ipsa datur.
Qua ventura dea est, juvenes timidæque puellæ
Præbuerant latas veste jacente vias.
Virginei crines auro gemmaque premuntur:
Et tegit auratos palla superba pedes.

More patrum ſanctæ velatæ veſtibus albis
Tradita ſuppoſito vertice ſacra ferunt.
Ore fauent populi tunc cum venit aurea pompa:
Ipſa ſacerdotes ſubſequiturque ſuas.
Argiva eſt pompæ facies. Agamemnone cæſo
Et ſcelus, & patrias fugit Haleſus opes.
Iamque pererratis profugus terraque marique,
Mœnia fœlici condidit alta manu.
Ille ſuos docuit Iunonia ſacra Phaliſcos.
Sint mihi, ſint populo ſemper amica ſuo.

ELEGIA XIV.

Ad amicam, ſi peccatura eſt, ut occulte peccet.

NOn ego, ne pecces, cum ſis formoſa, recuſo;
Sed ne ſit miſero ſcire neceſſe mihi.
Nec te noſtra jubet fieri cenſura pudicam:
Sed tamen, ut tentes diſſimulare, rogat.
Non peccat, quæcunque poteſt peccaſſe negare:
Solaque famoſam culpa profeſſa facit.
Quis furor eſt, quæ nocte latent, in luce fateri?
Et quæ clam facias facta referre palam?
Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti,
Oppoſita populum ſubmovet ante ſera.
Tu tua proſtitues famæ peccata ſiniſtræ,
Commiſſi perages indiciumque tui?
Sit tibi mens melior, ſaltemque imitare pudicas;
Teque probam, quamvis non eris, eſſe putem.
Quæ facis, hæc facito: tantum feciſſe negato;
Nec pudeat coram verba modeſta loqui.
Eſt qui nequitiam locus exigat. omnibus illum
Deliciis imple. ſit procul inde pudor.
Hinc ſimul exieris, laſcivia protinus omnis
Abſit, & in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi ſit poſuiſſe pudori,
Nec femori impoſitum ſuſtinuiſſe femur:
Illic purpureis condatur lingua labellis,
Inque modos Venerem mille figuret amor.
Illic nec voces, nec verba juvantia ceſſent:
Spondaque laſciva mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum:
Et pudor obſcœnum diffiteatur opus.
Da populo, da verba mihi. ſine neſcius errem,
Et liceat ſtulta credulitate frui.
Cur toties video mitti recipique tabellas?
Cur preſſus prior eſt interiorque torus?
Cur plus, quam ſomno, turbatos eſſe capillos,
Collaque conſpicio dentis habere notam?

Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos.
Si dubitas famæ parcere; parce mihi.
Mens abit,& morior,quoties peccasse fateris:
Perque meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo: tunc odi frustra,quod amare necesse est.
Tunc ego,sed tecum,mortuus esse velim.
Nil equidem inquiram: nec,quæ cælare parabis
Insequar: & falsi criminis instar erit.
Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
Et fuerint oculis probra videnda meis;
Quæ bene visa mihi fuerint,bene visa negato.
Concedent verbis lumina nostra tuis.
Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
Sit modo, Non feci,dicere lingua memor.
Cum tibi contingat verbis superare duobus;
Etsi non causa, judice vince tuo.

ELEGIA XV.

Ad Venerem, quod elegiæ finem imponat.

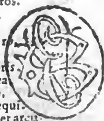
QVære novum vatem tenerorum mater amorum:
Traditur hæc elegis ultima meta meis.
Quos ego composui Peligni ruris alumnus:
Nec me deliciæ dedecuere meæ.
Si quid id est,usque à proavis vetus ordinis hæres;
Non modo militiæ turbine factus eques.
Mantua Virgilio gaudet: Verona Catullo.
Pelignæ dicar gloria gentis ego.
Quem sua libertas ad honesta coegerat arma,
Cum timuit socias anxia Roma manus.
Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
Mœnia,quæ campi jugera pauca tenent;
Quæ tantum dicet potuistis ferre poetam,
Quantulacunque estis, vos ego magna voco.
Culte puer, puerique parens mihi tempore longo;
Aurea de campo vellite signa meo:
Corniger increpuit thyrso graviore Lyæus:
Pulsanda est magnis area major equis.
Imbelles elegi,genialis Musa,valete,
Post mea mansurum fata superstites opus.

PVBLII

PVBLII OVIDII NASONIS Sulmonensis

DE ARTE AMANDI LIBER I.

SI quis in hoc artem populo non novit amandi;
Me legat: & lecto carmine, doctus amet.
Arte citæ veloque rates remoque reguntur:
Arte leves currus, atque regendus amor.
Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis:
Tiphys in Hæmonia puppe magister erat:
Me Venus artificem tenero præfecit amori.
Tiphys & Automedon dicar amoris ego.
Ille quidem ferus est, & qui mihi sæpe repugnat.
Sed puer est. ætas mollis & apta regi.
Phillyrides puerum cythara perfecit Achillem,
Atque animos placida contudit arte feros.
Qui toties socios, toties perterruit hostes;
Creditur annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
Verberibus jussas præbuit ille manus.
Æacidæ Chiron, ego sum præceptor amoris.
Sævus uterque puer: natus uterque dea.
Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro,
Frænaque magnanimi dente teruntur equi.
Et mihi cedet amor: quamvis mea vulneret arcu
Pectora, jactatas excutiatque faces.
Quo me fixit amor, quo me violentius ussit;
Hoc melior facti vulneris ultor ero.
Non ego, Phæbe, datas à te mihi mentiar artes:
Nec nos aeriæ voce monemur avis:
Non mihi sunt visæ Clio Cliusque sorores,
Servanti pecudes vallibus Ascra tuis.
Vsus opus movet hoc. vati parete perito.
Vera canam: cœptis mater Amoris ades.
Este procul vittæ tenues, insigne pudoris,
Quæque tegis medios instita longa pedes:
Nos Venerem tutam concessaque furta canemus:
Inque meo nullum carmine crimen erit.

Principio, quod amare velis, reperire labora,
Qui nova nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est, placidam exorare puellam.
Tertius, ut longo tempore duret amor.
Hic modus: hæc nostro signabitur area curru:
Hæc erit admissa meta terenda rota.
Dum licet, & loris passim potes ire solutis;
Elige cui dicas, Tu mihi sola places.
Hæc tibi non veniet tenues delapsa per auras.
Quærenda est oculis apta puella tuis.
Scit bene venator, cervis ubi retia tendat:
Scit bene, qua frendens valle moretur aper.
Aucupibus noti frutices. qui sustinet hamos,
Novit, quæ multo pisce natentur aquæ.
Tu quoque, materiam longo qui quæris amori,
Ante frequens quo sit disce puella loco.
Non ego quærentem ventis dare vela jubebo:
Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est:
(Andromeden Perseus nigris portarit ab Indis,
Raptaque sit Phrygio Graja puella viro.)
Tot tibi namque dabit formosas Roma puellas.
Hæc habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos
Æquore quot pisces, fronde teguntur aves;
Quot cœlum stellas, tot habet tua Roma puellas:
Mater & Æneæ constat in urbe sui.
Seu caperis primis & adhuc crescentibus annis;
Ante oculos veniet vera puella tuos:
Sive cupis juvenem; juvenes tibi mille placebunt.
Cogeris voti nescius esse tui.
Seu te forte juvat sera, & sapientior ætas;
Hoc quoque (crede mihi) crebrius agmen erit.
Tu modo Pompeja lentus spatiare sub umbra,
Cum sol Herculei terga leonis adit:
Aut, ubi muneribus nati sua munera mater
Addidit, externo marmore dives opus.
Nec tibi vitetur, quæ priscis sparsa tabellis
Porticus auctoris Livia nomen habet.
Quaque parare necem miseris patruelibus ausæ
Belides, & stricto stat ferus ense pater.
Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis,
Cultaque Iudæo septima sacra viro.
Nec fuge Niligenæ Memphitica templa juvencæ.
Multas illa facit, quod fuit ipsa Iovi.
Et fora conveniunt (quis credere posset?) amori:
Flammaque in arguto sæpe reperta foro est;
Subdita qua Veneris facto de marmore templo
Appias expressis aëra pulsat aquis.

Illo sæpe loco capitur consultus amore:
Quique aliis cavit, non cavet ipse sibi.
Illo sæpe loco desunt sua verba diserto:
Resque novæ veniunt, causaque agenda sua est.
Hunc Venus è templis, quæ sunt confinia, ridet.
Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
Sed tu præcipue curvis venare theatris.
Hæc loca sunt votis fertiliora tuis.
Illic invenies, quod ames, quod ludere possis;
Quodque semel tangas : quodque tenere velis.
Vt redit, itque frequens longum formica per agmen,
Granifero solitum dum vehit ore cibum ;
Aut ut apes saltusque suos , & olentia nactæ
Pascua, per flores, & thyma summa volant ;
Sic ruit ad celebres cultissima fœmina ludos.
Copia judicium sæpe morata meum est.
Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ,
Ille locus casti damna pudoris habet.
Primus sollicitos fecisti Romule ludos,
Cum juvit viduos rapta Sabina viros.
Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro:
Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
Illic, quas tulerant nemorosa palatia, frondes,
Simpliciter positæ; scena sine arte fuit.
In gradibus sedit populus de cespite factis,
Qualibet hirsutas fronde tegente comas.
Respiciunt, oculisque notat sibi quisque puellam,
Quam velit : & tacito pectore multa movet.
Dumque rudem præbente modum tibicine Thusco.
Lydius æquatam ter pede pulsat humum ;
In medio plausu (plausus tunc arte carebat)
Rex populo prædę signa petenda dedit.
Protinus exiliunt, animum clamore fatentes :
Virginibus cupidas injiciuntque manus.
Vt fugiunt aquilas timidissima turba columbæ,
Vtque fugit visos agna novella lupos;
Sic illæ timuere viros sine lege ruentes.
Constitit in nulla, qui fuit ante, color.
Nam timor unus erat : facies non una timoris.
Pars laniat crines : pars sine mente sedet:
Altera mæsta silet: frustra vocat altera matrem.
Hæc queritur: stupet hæc: hæc fugit: illa manet.
Ducuntur raptæ, genialis præda, puellæ:
Et potuit multas ipse decere pudor.
Si qua repugnabat nimium, comitemque negabat ;
Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
Atque ita, Quid teneros lacrymis corrumpis ocellos?
Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero.

Romule militibus sciisti dare commoda solus.
Hæc mihi si dederis commoda, miles ero.
Scilicet ex illo sollennia more theatra,
Nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum.
Multa capax populi commoda circus habet.
Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
Nec tibi per nutus, accipienda nota est.
Proximus à domina, nullo prohibente, sedeto:
Iunge tuum lateri, quam potes, usque latus:
Et bene, quod cogit, si nolit, linea jungi.
Qua tibi tangenda est lege puella loci.
Hic tibi quæratur socii sermonis origo:
Et moveant primos publica verba sonos.
Cujus equi veniant, facito studiose requiras.
Nec mora, quisquis erit, cui favet illa, fave.
At cum pompa frequens certantibus ibit ephebis;
Tu Veneri dominæ plaude favente manu.
Vtque fit, in gremium pulvis si forte puellæ
Deciderit, digitis excutiendus erit.
Et, si nullus erit pulvis, tamen excute nullum.
Quælibet officio causa sit apta tuo.
Pallia si terræ nimium demissa jacebunt;
Collige, & immunda sedulus effer humo.
Protinus officii pretium, patiente puella,
Contingent oculis crura videnda tuis.
Respice præterea, post vos quicunque sedebit,
Ne premat opposito mollia terga genu.
Parva leves capiunt animos. fuit utile multis,
Pulvinum facili composuisse manu.
Profuit & tenues ventos movisse flabello,
Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.
Hos aditus circusque novo præbebit amori,
Sparsaque sollicito tristis arena foro.
Illa sæpe puer Veneris pugnavit arena:
Et qui spectavit vulnera, vulnus habet.
Dum loquitur, tangitque manum poscitque libellum,
Et quærit posito pignore, vincat uter;
Saucius ingemuit, telumque volatile sensit:
Et pars spectati vulneris ipse fuit.
Quid modo cum belli navalis imagine Cæsar
Persidas induxit Cecropiasque rates?
Nempe ab utroque mari juvenes, ab utroque puellæ
Venêre: atque ingens orbis in urbe fuit.
Quis non invenit, turba quod amaret in illa?
Eheu quam multos advena torsit amor!
Ecce parat Cæsar domito quod defuit orbi
Addere, nunc Oriens ultime noster eris.

Parthe

Parthe dabis pœnas : Crassi gaudete sepulti,
Signaque barbaricas non bene passa manus.
Vltor adest: primisque ducem profitetur in annis,
Bellaque non puero tractat agenda puer.
Parcite natales timidi numerare deorum ;
Cæsaribus virtus contigit ante diem.
Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit : & ignavæ fert male damna moræ.
Parvus erat, manibusque duos Tirynthius angues
Pressit : & in cunis jam Iove dignus erat.
Nunc quoque qui puer es,quantus tunc Bacche fuisti,
Cum timuit thyrsos India victa tuos!
Auspiciis, annisque patris puer arma movebis :
Et vinces annis auspiciisque patris.
Tale rudimentum tanto sub nomine debes;
Nunc juvenum princeps, deinde future senum.
Cum tibi sint fratres,fratres ulciscere læsos :
Cumque pater tibi sit ; jura tuere patris.
Induit arma tibi genitor patriæque, tuusque :
Hostis ab invito regna parente rapit.
Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas :
Stabit pro signis,jusque piumque tuis.
Vincuntur Parthi causa : vincantur & armis.
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsque pater,Cæsarque pater, date numen eunti.
Nam deus è vobis alter es, alter eris.
Auguror en,vinces, votivaque carmina reddam,
Et magno nobis ore sonandus eris.
Consistes : aciemque meis hortabere verbis.
O desint animis ne mea verba tuis!
Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam ;
Telaque,ab averso quæ jacit hostis equo.
Quid fugis,ut vincas,quid victos Parthe relinquis?
Parthe malum jam nunc Mars tuus omen habet.
Ergo erit illa dies,qua tu pulcherrime rerum
Quatuor in niveis aureus ibis equis !
Ibunt ante duces onerati colla catenis :
Ne possint tuti,qua prius, esse fuga.
Spectabunt juvenes læti mistæque puellæ,
Diffunderque animos omnibus illa dies.
Atque aliqua ex illis dum regum nomina quæret,
Quæ loca,qui montes, quæve ferantur aquæ,
Omnia responde : nec tantum siqua rogabit,
Et quæ nescieris,ut bene nota refer.
Hic est Euphrates præcinctus arundine frontem:
Cui coma dependet cærula, Tigris erit.
Hos fac Armenios: hæc est Danaëia Persis:
Vrbs in Achæmeniis vallibus illa fuit,

Ille, vel ille, duces. & erunt, quæ nomina dicas:
Si poteris, vere: si minus, apta tamen.
Dant etiam positis aditum convivia mensis:
Est aliquid præter vina, quod inde petas.
Sæpe illic positis, teneris adducta lacertis
Purpureus Bacchi cornua pressit amor.
Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet, & capto stat gravis ille loco.
Ille quidem pennas velociter excutit udas:
Sed tamen aspergi pectus amore nocet.
Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos:
Cura fugit, multo diluiturque mero.
Tunc veniunt risus: tunc pauper cornua sumit:
Tunc dolor, & curæ, rugaque frontis abit.
Tunc aperit mentes ævo rarissima nostro
Simplicitas; artes excutiente deo.
Illic sæpe animos juvenum rapuere puellæ:
Et Venus in vinis, ignis in igne fuit.
Hic tu fallaci nimium ne crede lucernæ:
Iudicio formæ, noxque merumque nocet.
Luce deas cœloque Paris spectavit aperto;
Cum dixit Veneri, Vincis utramque Venus.
Nocte latent mendæ, vitioque ignoscitur omni:
Horaque formosam quamlibet illa facit.
Consule de gemmis, de tincta murice lana,
Consule de facie, corporibusque, diem.
Quid tibi fœmineos cœtus venatibus aptos
Enumerem? numero cedet arena meo.
Quid referam Bajas, prætextaque littora velis,
Et, quæ de calido sulfure fumat, aquam?
Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit,
Non hæc (ut fama est) unda salubris erat.
Ecce suburbanæ templum nemorale Dianæ,
Partaque per gladios regna nocente manu:
Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit;
Multa dedit populo vulnera: multa dabit.
Hactenus unde legas quod ames, ubi retia tendas,
Præcipit imparibus vecta Thaleja modis.
Nunc tibi quæ placuit, quas sit capienda per artes,
Dicere præcipuæ molior artis opus.
Quisquis ubique, viri dociles advertite mentes,
Pollicitisque favens vulgus adeste meis.
Prima tuæ menti veniat fiducia, cunctas
Posse capi; capies. tu modo tende plagas.
Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ:
Mænalius lepori det sua terga canis:
Fœmina quam juveni blande tentata repugnet.
Hæc quoque, quam poteris credere nolle, volet.

Vtque

Vtque viro furtiva Venus, sic grata puellæ est.
  Vir male dissimulat: tectius illa cupit.
Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus;
  Fœmina jam partes victa rogantis aget.
Mollibus in pratis admugit fœmina tauro:
  Fœmina cornipedi semper adhinnit equo.
Parcior in nobis, nec tam furiosa libido est.
  Legitimum finem flamma virilis habet.
Byblida quid referam, vetito quæ fratris amore
  Arsit, & est laqueo fortiter ulta nefas?
Myrrha patrem, sed non ut filia debet, amavit:
  Et nunc obducto cortice pressa latet.
Illius lacrymis, quas arbore fundit odora,
  Vngimur: & dominæ nomina gutta tenet.
Forte sub umbrosis nemorosæ vallibus Idæ,
  Candidus armenti gloria taurus erat;
Signatus tenui media inter cornua nigro.
  Vna fuit labes; cætera lactis erant.
Illum Gnossiades Cydoniadesque juvencæ
  Optarunt tergo sustinuisse suo.
Pasiphae fieri gaudebat adultera tauri:
  Invida formosas oderat illa boves.
Nota cano: non hoc, quæ centum sustinet urbes,
  Quamvis sit mendax, Creta negare potest.
Ipsa novas frondes, & prata tenerrima, tauro
  Fertur inassueta subsecuisse manu.
It comes armentis: nec ituram cura moratur
  Conjugis. & Minos à bove victus erat.
Quid tibi Pasiphae pretiosas sumere vestes?
  Ille tuus nullas sentit adulter opes.
Quid tibi cum speculo montana armenta petenti?
  Quid toties positas fingis inepta comas?
Crede tamen speculo, quod te negat esse juvencam.
  Quam cuperes fronti cornua nata tuæ!
ive placet Minos: nullus quæratur adulter.
  Sive virum mavis fallere; falle viro.
n nemus & saltus thalamo regina relicto
  Fertur, ut Aonio concita Baccha deo.
h quoties vultu vaccam spectavit iniquo,
  Et dixit, Domino cur placet ista meo?
spice, ut ante ipsum teneris exultat in herbis:
  Nec dubito, quin se stulta placere putet.
ixit: & ingenti jamdudum de grege duci
  Iussit: & immeritam sub juga curva trahi;
ut cadere ante aras commentaque sacra coëgit:
  Et tenuit læta pellicis exta manu.
ellicibus quoties placavit numina cæsis:
  Atque ait exta tenens, Ite, placete meo.

Et modo se fieri Europam, modo postulat Io:
Altera quod bos est: altera vecta bove.
Hanc tamen implevit vacca deceptus acerna
Dux gregis: & partu proditus autor erat.
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore;
(O quantum est, uni posse placere viro!)
Non medium rupisset iter, curruque retorto
Auroram versis Phœbus adisset equis.
Filia purpureos Niso furata capillos,
Puppe cadens celsa, facta refertur avis.
Altera Scylla maris monstrum, medicamine Circes,
Pube premit rabidos inguinibusque canes.
Qui Martem terris Neptunum effugit in undis,
Conjugis Atrides victima dira fuit.
Cui non defleta est Ephyreæ flamma Creüsæ?
Et nece natorum sanguinolenta parens?
Flevit Amynthorides per inania lumina Phœnix:
Hippolytum rapidi diripuistis equi.
Quid fodis immeritis Phineu sua lumina natis?
Pœna reversura est in caput ista tuum.
Omnia fœminea sunt ista libidine mota.
Acrior est nostra, plusque furoris habet.
Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas.
Vix erit è multis quæ neget una tibi.
Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen esse rogatæ.
Vt jam fallaris, tuta repulsa tua est.
Sed cur fallaris? cum sit nova grata voluptas,
Et capiant animos plus aliena suis?
Fertilior seges est alienis semper in agris:
Vicinumque pecus grandius uber habet.
Sed prius ancillam captatæ nosse puellæ
Cura sit. accessus molliet ipsa tuos.
Proxima consiliis dominæ sit ut illa videto:
Neve parum tacitis conscia fida jocis.
Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando:
Quod petis, ex facili, si volet illa, feres.
Illa leget tempus (medici quoque tempora servant)
Quo facilis dominæ mens sit, & apta capi.
Mens erit apta capi tunc, cum lætissima rerum,
Vt seges in pingui luxuriabit humo.
Pectora dum gaudent, nec sunt astricta dolore;
Ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.
Tunc cum tristis erat defensa est Ilion armis:
Militibus gravidum læta recepit equum.
Tunc quoque tentanda est, cum pellice læsa dolebit:
Tunc facies, opera ne sit inulta tua.
Hanc matutinos pectens ancilla capillos
Incitet: & velo remigis addat opem.

Et secum tenui suspirans murmure dicat:
Vt puto, non poteris ipsa referre vicem.
Tunc de te narret: tunc persuadentia verba
Addat: & insano juret amore mori.
Sed propera, ne vela cadant, iræque residant.
Vt fragilis glacies, interit ira mora.
Quæris an hanc ipsam prosit violare ministram?
Talibus admissis alea grandis inest.
Hæc ad concubitum fit sedula: tardior illa:
Hæc dominæ munus temperat: illa sibi.
Casus in eventu est: licet hic indulgeat ausis;
Consilium tamen est abstinuisse meum.
Non ego per præceps, & acuta cacumina vadam,
Nec juvenum quisquam me duce captus erit.
Si tamen illa tibi dum dat, recipitque tabellas,
Corpore, non tantum sedulitate, placet;
Fac domina potiare prius: comes illa sequatur.
Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
Hoc unum moneo (si quid modo creditur arti,
Nec mea dicta rapax per mare ventus agat)
Aut nunquam tentes, aut perfice. tollitur index,
Cum semel in partem criminis illa venit.
Non avis utiliter viscatis effugit alis:
Non bene de laxis cassibus exit aper:
Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo.
Opprime tentatam: nec, nisi victor, abi.
Tum neque te prodet communi noxia culpa:
Factaque erunt dominæ dictaque nota tibi.
Sed bene celetur. bene si celabitur index;
Notitiæ suberit semper amica tuæ.
Tempora qui solis operosa colentibus arva,
Fallitur, & nautis aspicienda putat.
Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis:
Nec semper viridi concava puppis aquæ:
Nec teneras tutum est semper captare puellas.
Sæpe dato melius tempore fiet idem.
Sive dies suberit natalis: sive calendæ,
Quas Venerem Marti continuasse juvat,
Sive erit ornatus, non ut fuit ante, sigillis,
Sed regum positas circus habebit opes;
Differ opus. tunc tristis hyems, tunc Plejades instant.
Tunc tener æquorea mergitur Hœdus aqua:
Tunc bene desinitur: tunc si quis creditur alto,
Vix tenuit laceræ naufraga membra ratis.
Tunc licet incipias, qua flebilis Allia luce
Vulneribus Latiis sanguinolenta fuit:
Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis
Culta Palæstino septima festa viro.

Magna superstitio tibi sit natalis amicæ:
Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
Cum bene vitaris; tamen auferet, invenit artem
Fœmina, qua cupidi carpat amantis opes.
Institor ad dominam veniet discinctus emacem:
Expediet merces teque sedente suas.
Quas illa, inspicias, sapere ut videare, rogabit.
Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.
Hoc fore contentam multos jurabit in annos.
Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
Si non esse domi, quos des, causabere nummos;
Littera poscetur, nec didicisse juvat.
Quid quasi natali cum poscit munera libo,
Et quoties opus est, nascitur illa sibi?
Quid cum mendaci damno mœstissima plorat,
Elapsusque cava fingitur aure lapis?
Multa rogant reddenda dari: data reddere nolunt.
Perdis: & in damno gratia nulla tuo est.
Non mihi, sacrilegas meretricum ut persequar artes,
Cum totidem linguis, sint satis ora decem.
Cera vadum tentet rasis infusa tabellis:
Cera tuæ primum conscia mentis eat.
Blanditias ferat illa tuas, imitataque amantum
Verba; nec exiguas, quisquis es, adde preces.
Hectora donavit Priamo prece motus Achilles:
Flectitur iratus voce rogante Deus.
Promittas facito (quid enim promittere lædit?)
Pollicitis dives quilibet esse potest.
Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
Illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.
Si dederis quicquam, poteris ratione relinqui:
Præteritum tulerit, perdideritque nihil.
Et quæ non dederis, semper videare daturus.
Sic dominum sterilis sæpe fefellit ager.
Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor,
Et revocat cupidas alea sæpe manus.
Hoc opus, hic labor est. Primum sine munere jungi,
Si dederit gratis; quæ dedit, usque dabit.
Ergo eat, & blandis peraretur littera verbis:
Exploretque animos, primaque tentet iter.
Littera Cydippen pomo perlata fefellit,
Insciaque est verbis capta puella suis.
Disce bonas artes (moneo) Romana juventus;
Non tantum trepidos ut tueare reos:
Quam populus, judexque gravis, lectusque senatus;
Tam dabit eloquio victa puella manus.
Sed lateant vires: nec sis in fronte disertus.
Effugiant voces verba molesta tuæ.

Quis,

Quis, nisi mentis inops, teneræ declamat amicæ?
Sæpe valens odii littera causa fuit.
Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
Blanda tamen, præsens ut videare loqui.
Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
Lecturam spera: propositumque tene.
Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci:
Tempore lenta pati frœna docentur equi.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu:
Interit assidua vomer aduncus humo.
Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cavantur aqua.
Penelopen ipsam (persistes modo) tempore vinces.
Capta vides sero Pergama: capta tamen.
Legerit, & nolit rescribere: cogere noli:
Tu modo blanditias fac legat ipsa tuas.
Quæ voluit legisse, volet rescribere lectis.
Per numeros veniunt ista, gradusque suos.
Forsitan & primo veniet tibi littera tristis,
Quæque roget, ne se sollicitare velis.
Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut instes,
Insequere: & voti postmodo compos eris.
Interea sive illa toro resupina feratur;
Lecticam dominæ dissimulanter adi,
Neve aliquis verbis odiosas afferat aures,
Quam potes ambiguis callidus abde notis:
Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
Porticus; hic socias tu quoque junge moras.
Et modo præcedas, facito: modo terga sequaris:
Et modo festines: & modo lentus eas.
Nec tibi de mediis aliquam transire columnis
Sit pudor: aut lateri continuasse latus.
Nec sine te curvo sedeat speciosa theatro,
Quod spectes, humeris afferet illa suis.
Illam respicias, illam mirere licebit:
Multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas aliquo mimo saltante puellæ:
Et faveas illi, quisquis agatur amans.
Cum surgit, surgas: donec sedet illa, sedeto.
Arbitrio dominæ tempora perde tuæ.
Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista jube faciant, quorum Cybeleïa mater
Concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma viros neglecta decet. Minoida Theseus
Abstulit à nulla tempora comptus acu.
Hippolytum Phædra, nec erat bene cultus, amavit.
Cura deæ silvis aptus Adonis erat.

Mundi-

Munditiæ placeant: fuscentur corpora campo:
Sit bene conveniens,& sine labe toga:
Linguaque nec rigeat: careant rubigine dentes:
Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet:
Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
Sit coma,sit docta barba resecta manu:
Et nihil emineant,& sint sine sordibus ungues:
Inque cava nullus stet tibi nare pilus:
Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
Nec lædat nares virque paterque gregis.
Cætera lascivæ faciant concede puellæ:
Vel si quis male vir quærit habere virum.
Ecce suum vatem Liber vocat. hic quoque amantes
Adjuvat: & flammæ,qua calet ipse,favet.
Gnossis in ignotis amens errabat arenis,
Qua brevis æquoreis Dia feritur aquis:
Vtque erat è somno tunica velata recincta,
Nuda pedem, croceas irreligata comas;
Thesea crudelem surdas clamabat ad undas;
Indigno teneras imbre rigante genas.
Clamabat, flebatque simul (sed utrumque decebat)
Nec facta est lacrymis turpior illa suis.
Iamque iterum tundens mollissima pectora palmis,
Perfidus ille abiit, Quid mihi fiet? ait.
Quid mihi fiet? ait: sonuerunt cymbala toto
Littore,& attonita tympana pulsa manu.
Excidit illa metu, rupitque novissima verba:
Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis:
Ecce leves Satyri prævia turba dei:
Ebrius ecce senex pando Silenus asello,
Vix sedet! & pressas continet arte jubas.
Dum sequitur Bacchas,Bacchæ fugiuntq;, petuntque,
Quadrupedem ferula dum malus urget eques;
In caput aurito cecidit delapsus asello.
Clamarunt Satyri, Surge age,surge pater.
Iam deus in curru, quem summum texerat uvis.
Tigribus adjunctis aurea lora dabat.
Et color,& Theseus,& vox abiêre puellæ:
Terque fugam petiit: terque retenta metu est:
Horruit,.ut steriles,agitat quas ventus,aristæ:
Vt levis in madida canna palude tremit.
Cui deus, En adsum tibi cura fidelior,inquit:
Pone metum; Bacchi Gnossias uxor eris.
Munus habe cœlum; cœlo spectabere sidus.
Sæpe reges dubiam Cressa puella ratem.
Dixit: & è curru,ne tigres illa timeret,
Desilit, imposito cessit arena pede.

Impli-

Implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat)
  Abstulit: ut facile est omnia posse deo.
Pars Hymenææ canunt: pars altera Euoè clamant,
  Sic coeunt sacro nupta deusque toro.
Ergo,ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
  Atque erit in socii fœmina parte tori;
Nyctelium que patrem, nocturnaque sacra precare,
  Ne jubeant capiti vina nocere tuo.
Hic tibi multa licet sermone latentia ficto
  Dicere: quæ dici sentiat illa sibi.
Blanditiasque leves tenui perscribere vino:
  Vt dominam in mensa se legat illa tuam:
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
  Sæpe tacens vocem verbaque vultus habet.
Fac primus rapias illius tacta labellis,
  Pocula: quaque bibit parte puella, bibas.
Et quemcumque cibum digitis libaverit illa,
  Tu pete. dumque petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua vota viro placuisse puellæ.
  Vtilior votis factus amicus erit.
Huic, si forte bibas, sortem concede priorem:
  Huic detur capiti missa corona tuo.
Sive erit inferior, seu par, prior omnia sumat:
  Nec dubites illi verba secunda loqui.
Tuta, frequensque via est, per amici fallere nomen:
  Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.
nde procurator, nimium quoque multa procurat,
  Et sibi mandatis plura videnda putat.
erta tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
  Officium præstent mensque pedesque suum.
urgia præcipue vino stimulata caveto,
  Et nimium faciles ad fera bella manus.
ccidit Eurytion stulte data vina bibendo.
  Aptior est dulci mensa merumque joco.
vox est, canta: si mollia brachia, salta:
  Et quacumque potes dote placere, place.
rietas ut vera nocet: sic ficta juvabit,
  Fac titubet blæso subdola lingua sono:
quidquid dices faciesve protervius æquo;
  Credatur nimium causa fuisse merum.
ene dic dominæ, bene, cum quo dormiet illa:
  Sed male sit tacita mente precare viro.
cum discedit mensa conviva remota;
  Ipsa tibi accessus turba, locumque dabit.)
re te turbæ: leviterque admotus eunti,
  elle latus digitis: & pede tange pedem.
oquii jam tempus adest. fuge rustice longe
  inc pudor: audacem forsque Venusque juvant:

Non

Non tua sub nostras veniet facundia leges.
Fac tantum cupias, sponte disertus eris.
Est & agendus amans, imitandaque vulnera verbis.
Hic tibi quæratur qualibet arte fides.
Nec credi labor est: sibi quæque videtur amanda.
Pessima sit, nulli non sua forma placet.
Sæpe tamen vere cœpit simulator amare:
Sæpe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
Quo magis ô faciles imitantibus este puellæ.
Fiet amor verus, qui modo fictus erat.
Blanditiis animum furtim deprendere fas est:
Vt pendens liquida ripa subitur aqua.
Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos:
Et teretes digitos, exiguumque pedem.
Delectant, etiam castas, præconia formæ.
Virginibus curæ est, grataque forma sua.
Nam cur in Phrygiis Iunonem & Pallada silvis
Nunc quoque judicium non tenuisse pudet?
Laudatas ostendit avis Iunonia pennas:
Si tacitus spectes, illa recondit opes.
Quadrupedes, inter rapidi certamina cursus,
Depexæque jubæ, plausaque colla juvant.
Nec timide promitte: trahunt promissa puellas.
Pollicitis testes quoslibet adde deos.
Iupiter ex alto perjuria ridet amantum,
Et jubet Æolios irrita ferre Notos.
Per Styga Iunoni falsum jurare solebat
Iupiter. exemplo nunc favet ille suo.
Expedit esse deos: &, ut expedit, esse putemus.
Dentur in antiquos thura merumque focos.
Nec secura quies illos similisque sopori
Detinet. innocui vivite: numen adest.
Reddite depositum: pietas sua fœdera servet:
Fraus absit: vacuas cædis habete manus.
Ludite, si sapitis, solas impune puellas:
Hac minus est una fraude pudenda fides.
Fallite fallentes: ex magna parte profanum
Sunt genus. in laqueos, quos posuere, cadant.
Dicitur Ægyptus caruisse juvantibus arva
Imbribus: atque annis sicca fuisse novem;
Cum Thrasius Busirin adit, monstratque piari
Hospitis effuso sanguine posse Iovem.
Illi Busiris, Fies Iovis hostia primus,
Inquit, & Ægypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit: infelix imbuit auctor opus.
Iustus uterque fuit: neque enim lex æquior ulla est,
Quam necis artifices arte perire sua.

Ergo

Ergo & perjuras merito perjuria fallant :
Exemplo doleat fœmina læsa suo.
Et lacrymæ prosunt : lacrymis adamanta movebis:
Fac madidas videat, si potes, illa genas.
Si lacrymæ (neque enim veniunt in tempore semper)
Deficiunt; uda lumina tange manu.
Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis ?
Illa licet non det ; non data sume tamen.
Pugnabit primo fortassis : &, Improbe dicet:
Pugnando vinci se tamen illa volet.
Tantum ne noceant teneris male rapta labellis,
Neve queri possit dura fuisse, cave.
Oscula qui sumpsit, si non & cætera sumpsit ;
Hæc quoque quæ data sunt, perdere dignus erat.
Quantum defuerat pleno post oscula voto?
Hei mihi rusticitas, non pudor ille fuit.
Vim licet appellent ; grata est vis illa puellis:
Quod juvat, invitæ sæpe dedisse volunt.
Quæcumque est Veneris subita violata rapina,
Gaudet : & improbitas muneris instar habet.
At, quæ cum posset cogi, non tacta recessit;
Ut simulet vultu gaudia ; tristis erit.
Vim passa est Phœbe: vis est illata sorori:
Et gratus raptis raptor uterque fuit.
Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
Scyrias Hæmonio victa puella viro.
am dea laudatæ dederat mala præmia formæ
Colle sub Idæo vincere digna Venus.
am nurus ad Priamum diverso venerat orbe,
Grataque in Iliacis mœnibus uxor erat.
rabant omnes in læsi verba mariti.
(Nam dolor unius, publica causa fuit)
urpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
Veste virum longa dissimulatus erat.
id facis Æacide ? non sunt tua munera lanæ.
Tu titulos alia Palladis arte petas.
uid tibi cum calathis ? clypeo manus apta ferendo,
Pensa quid in dextra, qua cadat Hector, habes?
jice succinctos operoso stamine fusos.
Quassanda est ista Pelias hasta manu.
rte erat in thalamo virgo regalis eodem :
Hæc illum stupro comperit esse virum.
ibus illa quidem victa est (ita credere oportet)
Sed voluit vinci viribus illa tamen.
pe mane dixit, cum jam properaret Achilles:
Fortia nam posita sumpserat arma colo.
ubi nunc illa est ? quid blanda voce moraris
Autorem stupri Deidameia tui ?

Scilicet, ut pudor est quiddam cœpisse priorem;
Sic alio gratum est incipiente pati.
Ah nimia est propriæ juveni fiducia formæ,
Expectet si quis, dum prior illa roget.
Vir prior accedat: vir verba precantia dicat:
Excipiat blandas comiter illa preces.
Vt potiare, roga: tantum cupit illa rogari.
Da causam voti principiumque tui.
Iupiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
Corripuit magnum nulla puella Iovem.
Si tamen à precibus tumidos accedere fastus
Senseris, incepto parce, referque pedem.
Quod refugit, multæ cupiunt: odêre, quod instat.
Lenius instando tædia tolle tui.
Nec spes est Veneris semper profitenda roganti:
Intret amicitiæ nomine tectus amor.
Hoc aditu vidi tetricæ data verba puellæ:
Qui fuerat cultor, factus amator erat.
Candidus in nauta turpis color: æquoris unda
Debet & à radiis sideris esse niger.
Turpis in agricola: quia vomere semper adunco,
Et gravibus rastris sub Iove versat humum.
Et tu, Palladiæ petitur cui fama coronæ,
Candida si fuerint corpora; turpis eris.
Palleat omnis amans: color est hic aptus amanti,
Hoc decet; hoc multi non valuisse putant.
Pallidus in Lyricen silvis errabat Orion:
Pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
Arguat & macies animum: nec turpe putaris
Pileolum nitidis imposuisse comis.
Attenuant juvenem vigilatæ corpora noctes,
Curaque, & in magno qui fit amore, dolor.
Vt voto potiare tuo, miserabilis esto:
Vt, qui te videat, dicere possit, Amas.
Conquerar, an moneam, mistum fas esse, nefasque?
Nomen amicitia est, nomen inane fides.
Hei mihi non tutum est, quod amas, laudare sodali.
Cum tibi laudanti credidit; ipse subit.
At non Actorides lectum temeravit Achillis:
Quantum ad Pirithoum, Phædra pudica fuit.
Hermionem Pylades, qua Pallada Phœbus, amavit:
Quodque tibi geminus Tyndari Castor, erat.
Si quis idem sperat; laturus poma myricas
Speret: & in medio flumine mella petat.
Nil, nisi turpe juvat: curæ est sua cuique voluptas:
Hæc quoque ab alterius grata dolore venit.
Heu facinus, non est hostis metuendus amanti:
Quos credis fidos, effuge; tutus eris.

Cognatum, fratremque cave, fidumque sodalem :
  Præbebit veros hæc tibi turba metus.
Finiturus eram : sed sunt diversa puellis
  Pectora. mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia. vitibus illa
  Convenit : hæc oleis. hîc bene farra virent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figuræ:
  Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Vtque levis Proteus modo se tenuabat in undas :
  Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper:
Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:
  Hos cava contento retia fune trahunt.
Nec tibi conveniet cunctos modus unus ad annos :
  Longius insidias curva videbit anus.
Si doctus videare rudi, petulansve pudenti ;
  Diffidet miseræ protinus illa sibi.
Inde fit, ut quæ se timuit committere honesto;
  Vilis in amplexus inferioris eat.
Pars superat cœpti : pars est exhausta, laboris,
  Hic teneat nostras anchora jacta rates.

DE ARTE AMANDI

LIBER II.

Dicite iô Pæan, & iô bis dicite Pæan:
Decidit in casses præda petita meos.
Lætus amans donet viridi mea carmina palma:
Præferor Ascræo Mæonioque seni.
Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis
Candida cum rapta conjuge vela dabat.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodameja rotis.
Quid properas juvenis? mediis tua pinus in undis
Navigat: & longè, quem peto, portus abest.
Non satis invenisse tibi est me vate puellam.
Arte mea capta est: arte tenenda mea est.
Nec minor est virtus, quam quærere parta tueri:
Casus inest illic: hic erit artis opus.
Nunc mihi, siquando, puer, & Cytherea, favete:
Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.
Magna paro: quas possit amor remanere per artes
Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.
Et levis est, & habet geminas, quibus evolet, alas.
Difficile est illis imposuisse modum.
Hospitis effugio præcluserat omnia Minos:
Audacem pennis repperit ille viam.
Dædalus ut clausit conceptum crimine matris,
Semibovemque virum, semivirumque bovem;
Sit modus exilio, dixit, justissime Minos:
Accipiat cineres terra paterna meos.
Et, quoniam in patria fatis agitatus iniquis
Vivere non potui, da mihi posse mori.
Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
Si non vis puero parcere; parce seni.
Dixerat hæc. sed & hæç, & multo plura licebat
Dicere: at egressus non dabat ille viro.
Quod simulac sensit, Nunç nunc ô Dædale dixit,
Materiam qua sis ingeniosus, habes.
Possidet & terras, & possidet æquora Minos:
Nec tellus nostræ, nec patet unda fugæ.
Restat iter coeli: coelo tentabimus ire.
Da veniam coepto Iupiter alte meo.
Non ego sidereas affecto tangere sedes.
Qua fugiam dominum nulla, nisi ista via est.

Per Stygа detur iter: Stygias transnabimus undas.
Sunt mihi naturæ jura novanda meæ.
Ingenium mala sæpe movent. quis crederet unquam
Aerias hominem carpere posse vias?
Remigium volucrum disponit in ordine pennas,
Et leve per lini vincula nectit opus,
Imaque pars ceris astringitur igne solutis:
Finitusque novæ jam labor artis erat.
Tractabat ceramque puer pennasque renidens,
Nescius hæc humeris arma parata suis.
Cui pater, His (inquit) patria est adeunda carinis:
Hac nobis Minos effugiendus ope est.
Aera non potuit Minos; alia omnia clausit.
Qua licet, inventis aera rumpe meis.
Sed tibi non virgo Tegeæa, comesque Bootes;
Ensifer Orion aspiciendus erit.
Me pennis sectare datis: ego prævius ibo.
Sit tibi cura sequi: me duce tutus eris.
Nam sive ætherias vicino sole per auras
Ibimus; impatiens cera caloris erit.
Sive humiles propiore freto jactabimus alas,
Mobilis æquoreis penna madescet aquis.
Inter utrumque vola: ventos quoque nate caveto:
Quaque ferent auræ, vela secunda dato.
Dum monet, aptat opus puero: monstratque moveri,
Erudit infirmas ut sua mater aves.
Inde suis factas humeris accommodat alas.
Perque novum timidus corpora librat iter.
Iamque volaturus parvo dedit oscula nato:
Nec patriæ lacrymas continuere genæ.
Monte minor collis, campis erat altior æquis:
Hinc data sunt miseræ corpora bina fugæ.
Et movet ipse suas, & nati respicit alas
Dædalus: & cursus sustinet usque suos.
Iamque novum delectat iter: positoque timore
Icarus audaci fortius arte volat.
Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces,
Vidit: & inceptum dextra reliquit opus.
Iam Samos à læva fuerat, Naxosque relictæ,
Et Paros, & Clario Delos amata Deo.
Dextra Lebynthos erat, silvisque umbrosa Calymna,
Cinctaque piscosis Astypalæa vadis:
Cum puer incautis nimium temerarius annis
Altius egit iter, deseruitque patrem.
Vincla labant: & cera deo propiore liquescit:
Nec tenues venti brachia mota tenent.
Territus à summo despexit in æquora cœlo:
Nox oculis pavido venit oborta metu.

Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Et trepidat: nec, quo fustineatur, habet.
Decidit. atque cadens, Pater ô pater auferor, inquit.
Clauferunt virides ora loquentis aquæ.
At pater infelix, non jam pater, Icare clamat,
Icare clamat, ubi es? quove fub axe volas?
Icare clamabat: peunas afpexit in undis.
Offa tegit tellus: æquora nomen habent.
Non potuit Minos hominis compefcere pennas:
Ipfe deum volucrem detinuiffe paro.
Fallitur, Hæmonias fi quis decurrit ad artes,
Datque quod à teneri fronte revellit equi.
Non facient, ut vivat amor, Medeïdes herbæ,
Miftaque cum magicis merfa venena fonis.
Phafias Æfoniden, Circe tenuiffet Vlyffem,
Si modo fervari carmine poffet amor.
Nec data profuerint pallentia philtra puellis.
Philtra nocent animis: vimque furoris habent.
Sit procul omne nefas: ut ameris, amabilis efto.
Quod tibi non facies, folave forma dabit.
Sit licet antiquo Nireus adamatus Homero,
Naïadumque tener crimine raptus Hylas.
Vt dominam teneas, nec te mirere relictum:
Ingenii dotes corporis adde bonis.
Forma bonum fragile eft, quantumq; accedit ad annos,
Fit minor, & fpatio carpitur ipfa fuo.
Nec femper violæ, nec femper lilia florent:
Et riget amiffa fpina relicta rofa.
Et tibi jam venient cani formofe capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam molire animum, qui duret, & aftrue formam.
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis, ingenuas pectus coluiffe per artes,
Cura fit: & linguas edidiciffe duas.
Non formofus erat, fed erat facundus Vlyffes:
Et tamen æquoreas torfit amore deas.
Ah quoties illum doluit properare Calypfo,
Remigioque aptas effe negavit aquas!
Hæc Trojæ cafus iterumque iterumque rogabat:
Ille referre aliter fæpe folebat idem.
Littore conftiterant: illic quoque pulchra Calypfo
Exigit Odryfii fata cruenta ducis.
Ille levi virga (virgam nam forte tenebat)
Quod rogat, in fpiffo littore pingit opus.
Hæc (inquit) Troja eft (muros in littore fecit)
Hic tibi fit Simois: hæc mea caftra puta.
Campus erat (campum fecit) quem cæde Dolonis
Sparfimus, Hæmonios dum vigil optat equos.

Illic

Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi:
Hac ego sum captis nocte reversus equis.
Pluraque pingebat. subitus cum Pergama fluctus
Abstulit, & Rhesi cum duce castra suo.
Tum dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
Perdiderint undæ nomina quanta vides?
Ergo age fallaci timide confide figuræ
Quisquis es: atque aliquid corpore pluris habe.
Dextera præcipue capit indulgentia mentes:
Asperitas odium sævaque bella movet:
Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis,
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis hirundo est:
Quasque colat turres Chaonis ales habet.
Este procul lites, & amaræ prœlia linguæ.
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugant nuptæque viros, nuptasque mariti:
Inque vicem credunt rem sibi semper agi.
Hoc decet uxores: dos est uxoria lites.
Audiat optatos semper amica sonos.
Non legis jussu lectum venistis in unum:
Fungitur in vobis munere legis amor.
Blanditias molles, aurésque juvantia verba
Affer: ut adventu læta sit ipsa tuo.
Non ego divitibus venio præceptor amandi.
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui cum libet, Accipe dicit.
Cedimus: inventis plus habet ille meis.
Pauperibus vates ego sum: quia pauper amavi.
Cum dare non possem munera: verba dabam.
Pauper amet caute: timeat maledicere pauper:
Multaque divitibus non patienda ferat.
Me iratum memini dominæ turbasse capillos:
Hæc mihi quam multos abstulit ira dies!
Nec puto, nec sensi tunicam laniasse: sed ipsa
Dixerat: & pretio est illa redempta meo.
At vos (si sapitis) vestri peccata magistri
Effugite, & culpæ damna timete meæ.
Prœlia cum Parthis, cum culta pax sit amica,
Et jocus, & causas quicquid amoris habet.
Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amica;
Perfer, & obdura: postmodo mitis erit.
Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus.
Franges; si vires experiere tuas.
Obsequio tranantur aquæ: nec vincere possis
Flumina; si contra, quam rapit unda, nates.
Obsequium tigresque domat tumidosque leones.
Rustica paulatim taurus aratra subit.

Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?
Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Sæpe suos casus nec mitia facta puellæ
Flesse sub arboribus Melaniona ferunt.
Sæpe tulit jusso fallentia retia collo:
Sæpe fera torvos cuspide fixit apros.
Sensit & Hylæi contentum saucius arcum:
Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
Non te Mænalias armatum scandere sylvas,
Nec jubeo collo retia ferre tuo:
Pectora nec missis jubeo præbere sagittis.
Artis erunt cautæ mollia jussa meæ.
Cede repugnanti: cedendo victor abibis.
Fac modo quas partes illa jubebit, agas.
Arguit, arguito: quicquid probat illa, probato:
Quod dicit, dicas: quod negat illa, neges.
Riserit, arride: si flerit, flere memento.
Imponat leges vultibus illa tuis.
Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos;
Tu male jactato: tu bene jacta dato.
Seu jacies talos, victam ne pœna sequatur,
Damnosi facito stent tibi sæpe canes:
Sive latrocinii sub imagine calculus ibit;
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.
Ipse tene distincta tuis umbracula virgis:
Ipse face in turba, qua venit illa, locum.
Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
Et tenero soleam deme, vel adde pedi.
Sæpe etiam dominæ, quamvis horrebis & ipse,
Algentis manus est calfacienda sinu.
Nec tibi turpe puta (quamvis sit turpe, placebit)
Ingenua speculum sustinuisse manu.
Ille fatigatæ vincendo monstra novercæ,
Qui meruit cœlum, quod prior ipse tulit;
Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
Creditur, & lanas excoluisse rudes.
Paruit imperio dominæ Tirynthius heros.
I nunc, & dubita ferre, quod ipse tulit:
Iussus adesse foro, jussa maturius hora
Fac semper venias: nec nisi serus abi.
Ocurras aliquo tibi dixerit; omnia differ.
Curre: nec inceptum turba moretur iter.
Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:
Tunc quoque pro servo, si vocat illa, veni.
Rure erit: & dicet, Venias, (amor odit inertes)
Si rota defuerit, tu pede carpe viam.
Nec grave te tempus, sitiensve canicula tardet,
Nec via per jactas candida facta nives.

Mili-

Militiæ species amor est:discedite segnes.
Non sunt hæc timidis signa tuenda viris.
Nox,& hyems,longæque viæ,sævique dolores
Mollibus his castris,& labor omnis inest.
Sæpe feres imbrem cœlesti nube solutum:
Frigidus in nuda sæpe jacebis humo.
Cynthius Admeti vaccas pavisse per æstus
Fertur,& in parva delituisse casa.
Quod Phœbum decuit,quem non decet?exue fastus,
Curam mansuri quisquis amoris habes.
Si tibi per tutum placitumque negabitur ire,
Atque erit opposita janua fulta sera;
At tu per præceps tecto delabere aperto:
Det quoque furtivas alta fenestra vias.
Læta erit,ut causam tibi se sciet esse pericli,
Hoc dominæ certi pignus amoris erit.
Sæpe tua poteras Leandre carere puella:
Transnabas:animum nosset ut illa tuum.
Nec pudor ancillas,ut quæque erit ordine prima,
Nec tibi sit servos demeruisse pudor.
Nomine quemque suo(nulla est jactura) saluta:
Iunge tuis humiles ambitiose manus.
Sed tamen & servo(levis est impensa)roganti
Porrige fortunæ munera parva tuæ.
Porrige & ancillæ qua pœnas luce pependit
Lusa maritali Gallica veste manus.
Fac plebem(mihi crede)tuam:sit semper in illa
Ianitor,& thalami qui jacet ante fores.
Nec dominam jubeo pretioso munere dones:
Parva,sed è parvis callidus apta dato,
Cum bene dives ager,cum rami pondere nutant;
Afferat in calatho rustica dona puer.
Rure suburbano poteris tibi dicere missa
Illa:vel in sacra sint licet empta via.
Afferat aut uvas,aut quas Amaryllis amabat:
At nunc castaneas,nunc amat illa nuces.
Quin etiam,turdoque licet missaque corona,
Te memorem dominæ testificere tuæ.
Turpiter his emitur spes mortis,& orba senectus.
Ah pereant,per quos munera crimen habent!
Quid tibi præcipiam teneros quoque mittere versus?
Hei mihi non multum carmen honoris habet.
Carmina laudantur:sed munera magna petuntur.
Dummodo sit dives barbarus,ille placet.
Aurea sunt vere nunc sæcula.plurimus auro
Venit honos:auro conciliatur amor.
Ipse licet venias Musis comitatus Homere;
Si nihil attuleris,ibis Homere foras.

Sunt tamen & doctæ, rarissima turba puellæ:
Altera non doctæ: sed tamen esse volunt.
Vtraque laudetur per carmina: carmina lector
Commendet dulci qualiacumque sono.
His ergo, atque illis, vigilantum carmen in ipsas
Forsitan exigui muneris instar erit.
At, quod eras per te facturus, & utile credis,
Id tua te facito semper amica roget.
Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
Hanc tamen à domina fac petat ille tua.
Si pœnam servo, si vincula sæva remittis;
Quod facturus eras, debeat illa tibi.
Vtilitas tua sit: titulus donetur amicæ,
Perde nihil: partes illa petentis agat.
Sed te cuicumque est retinendæ cura puellæ;
Attonitum forma fac putet esse sua.
Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus,
Sive erit in Cois; Coa decere puta.
Aurata est; ipso tibi sit pretiosior auro:
Gausapa si sumpsit; gausapa sumpta proba.
Astiterit tunicata; Moves incendia, clama:
Sed timida, caveat frigora, voce roga.
Compositum discrimen erit: discrimina lauda.
Torserit igne comam: torte capille places.
Brachia saltantis, vocem mirare canentis:
Et cum desierit, verba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
Quod juvat: & querula gaudia voce notes.
Si fuerit torva violentior ipsa Medusa;
Fiet amatori lenis & æqua suo.
Tantum ne pateas verbis simulator in illis,
Effice: nec vultu destrue dicta tuo.
Si latet ars, prodest: affert deprensa pudorem,
Atque adimit merito tempus in omne fidem.
Sæpe sub autumnum, cum formosissimus annus,
Plenaque purpureo subrubet uva mero:
Cum modo frigoribus premimur; modo solvimur æstu;
Aëre non certo corpora languor habet.
Illa quidem valeat: sed si male firma cubabit,
Et vitium cœli senserit ægra sui:
Tunc amor & pietas tua sit manifesta puellæ:
Tunc fere, quæ plena postmodo falce metas.
Nec tibi morosi veniant fastidia morbi,
Perque tuas fiant, quæ finit illa, manus.
Et videat flentem: nec tædeat oscula ferre:
Et sicco lacrymas combibat ore tuas.
Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque licebit,
Quæ referas illi somnia læta vide.

Et

Et veniat quæ lustret anus lectumque locumque:
Præferat & tremula sulfur & ova manu.
Omnibus his inerunt gratæ vestigia curæ:
In thalamos multis hæc via fecit iter.
Ne tamen officiis odium quæratur ab ægra;
Sit suus in blanda sedulitate modus.
Neve cibos præbe, nec amari pocula succi
Porrige: rivalis misceat illa tuus.
Sed non, quo dederas à littore carbasa, vento
Vtendum est, medio cum potiare freto.
Dum novus errat amor, vires sibi colligit usu:
Si bene nutrieris, tempore firmus erit.
Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaque venit, multas accipit amnis aquas.
Fac tibi consuescat: nihil assuetudine majus:
Quam tu dum capias, tædia nulla fuge.
Te semper videat: tibi semper præbeat aures:
Exhibeat vultus noxque diesque tuos.
Cum tibi major erit fiducia posse requiri;
Tunc procul absenti cura futurus eris.
Da requiem: requietus ager bene credita reddit:
Terraque cœlestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon præsens moderatius ussit:
Exarsit velis acrius illa datis.
Penelopen absens solers torquebat Vlysses:
Phyllacides aberat Laodameja tuus.
Sed mora tuta brevis: lentescunt tempore curæ:
Vanescitque absens, & novus intrat amor.
Dum Menelaus abest, Helene, ne sola jaceret,
Hospitis est tepido nocte recepta sinu.
Quis stupor hic, Menelae fuit? tu solus abibas;
Iisdem sub tectis hospes & uxor erant.
Accipitri timidas credis furiose columbas:
Plenum montano credis ovile lupo.
Nil Helene peccat: nil hic committit adulter:
Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
Cogis adulterium, dando tempusque locumque.
Quo, nisi consilio est usa puella tuo?
Quid faciat? vir abest: & adest non rusticus hospes:
Et timet in vacuo sola cubare toro.
Viderit Atrides: Helenen ego crimine solvo.
Vsa est humani commoditate viri.
Sed neque fulvus aper media tam sævus in ira est,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes:
Nec lea, cum catulis lactantibus ubera præbet,
Nec brevis ignaro vipera læsa pede;

Fœmina

Fœmina quam focii deprenfa pellice lecti
Ardet: & in vultu pignora mentis habet.
In ferrum flammafque ruit: pofitoque decore
Fertur, ut Aonii cornibus icta dei.
Hoc bene compofitos, hoc firmos rumpit amores:
Crimina funt cautis ifta timenda viris.
Conjugis admiffum, violataque jura mariti,
Barbara per natos Phafias ulta fuos.
Altera dira parens hæc eft, quam cernis, hirundo:
Afpice, fignatum fanguine pectus habet.
Nec mea vos uni donat cenfura puellæ.
Di melius! vix hoc nupta tenere poteft.
Ludite: fed furto celetur culpa modefto.
Gloria peccati nulla petenda tui eft.
Nec dederis munus, cognoffe quod altera poffit:
Nec fint nequitiæ tempora certa tuæ.
Et, ne te capiat latebris fibi fœmina notis,
Non uno eft femper conveniendа loco.
Et quoties fcribes, totas prius ipfe tabellas
Infpice. plus multæ, quam fibi miffa, legunt.
Læfa Venus jufta arma movet, telumque remittit:
Et modo quæ quæfta eft ipfa, querare facit.
Dum fuit Atrides una contentus, & illa
Cafta fuit; vitio eft improba facta viri.
Audierat, laurumque manu vittafque ferentem
Pro nata Chryfen non valuiffe fua.
Audierat Lyrnefi tuos abducta dolores,
Bellaque per turpes longius iffe moras.
Nec tantum audierat: Priameïda viderat ipfa.
Victor erat prædæ præda pudenda fuæ.
Inde Thyeftiaden animo thalamoque recepit,
Et male peccantem Tyndaris ulta virum eft.
Quæ bene celaris, fiqua tamen acta patebunt,
Illa licet pateant, tu tamen ufque nega.
Tu neque fubjectus, folito neque blandior efto.
Hæc animi multum figna nocentis habent.
Sed lateri ne parce tuo. pax omnis in illo eft.
Concubitu prior eft inficianda Venus.
Sunt, qui præcipiant herbas fatureja nocentes
Sumere: judiciis illa venena meis.
Aut piper urticæ mordacis femine mifcent,
Tritaque in annofo flava pyrettra mero.
Sed dea non patitur fic ad fua gaudia cogi,
Colle fub umbrofo quam tenet altus Eryx.
Candidus Alcathoë qui mittitur urbe Pelafga
Bulbus, & ex horto quæ venit herba falax,
Ovaque fumantur: fumantur Hymettia mella,
Quafque tulit folio pinus acuta nuces.

Docta quid ad magicas Erato converteris artes?
Interior curru meta terenda meo est.
Qui modo celabas monitu tua crimina nostro,
Flecte iter,& monitu detege furta meo.
Nec levitas culpanda mea est.non semper eodem
Impositos vento panda carina vehit.
Nam modo Threicio Borea,modo currimus Euro:
Sæpe tument Zephyro lintea, sæpe Noto.
Aspice,ut in curru modo dat fluitantia rector
Lora,modo admissos arte retentet equos.
Sunt quibus ingratè timida indulgentia servit:
Et,si nulla subest æmula,languet amor.
Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
Nec facile est æqua commoda mente pati.
Vt levis absumptis paulatim viribus ignis
Ipse latet, summo candet in igne cinis.
Sed tamen extinctas admoto sulfure flammas
Invenit,& lumen,quod fuit ante,redit:
Sic,ubi pigra situ,securaque pectora torpent;
Acribus est stimulis eliciendus amor.
Fac timeat de te,tepidamque recalface mentem:
Palleat indicio criminis illa tui.
O,quantum, & quoties numero comprendere non est,
Felicem,de quo læsa puella dolet!
Quæ simul invitas crimen pervenit ad aures;
Excidit:& miseræ voxque colorque fugit.
Ille ego sim,cujus laniet furiosa capillos:
Ille ego sim,teneras cui petat ungue genas.
Quem videat lacrymans:quem torvis spectet ocellis:
Quo sine non possit vivere, posse velit.
Si spatium quæras;breve sit,quo læsa queratur:
Ne vires lenta colligat ira mora.
Candida jamdudum cingantur colla lacertis,
Inque tuo flens est accipienda sinu.
Oscula da flenti:Veneris da gaudia flenti.
Pax erit:hoc uno solvitur ira modo.
Cum bene sævierit,cum certa videbitur hostis:
Tunc pete concubitus fœdera;mitis erit.
Illic depositis habitat concordia telis:
Illo(crede mihi)gratia nata loco est.
Quæ modo pugnarunt,jungunt sua rostra columbæ,
Quarum blanditias,verbaque murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles,
Vnaque erat facies,sidera,terra,fretum.
Mox cœlum impositum est terris: humus æquore cincta est,
Inque suas partes cessit inane Chaos.
Sylva feras cepit,volucres agitabilis aër,
In liquida pisces delituistis aqua.

Tum

Tum genus humanum solis errabat in agris:
Hisque meræ vires,& rude corpus erat.
Sylva domus fuerat,cibus herba,cubilia frondes,
Iamque diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur mollisse voluptas.
Constiterant uno fœmina vírque toro.
Quid facerent,ipsi nullo didicere magistro:
Arte Venus nulla dulce peregit opus.
Ales habet,quod amet:cum quo sua gaudia jungat
Invenit in media fœmina piscis aqua.
Cerva parem sequitur:serpens serpente tenetur:
Hæret adulterio cum cane nexa canis:
Læta salitur ovis:tauro quoque læta juvenca est:
Sustinet immundum sima capella marem.
In furias agitantur equæ,spatioque remotæ
Per loca dividuos amne sequuntur equos.
Ergo age,& iratæ medicamina fortia præbe.
Illa feri requiem sola doloris habent:
Illa Machaonios superant medicamina succos:
His,ubi peccaris,restituendus eris.
Hæc ego çum canerem,subito manifestus Apollo
Movit inauratæ pollice fila lyræ.
In manibus laurus:sacris inducta capillis
Laurus erat:vates ille videndus adest.
Is mihi,Lascivi,dixit,præceptor amoris,
Duc age discipulos ad mea templa tuos.
Est ubi diversum fama celebrata per orbem
Littera;cognosci quæ sibi quemque jubet.
Qui sibi notus erit,solus sapienter amabit,
Atque opus ad vires exiget omne suas.
Cui faciem natura dedit,spectetur ab illa:
Cui color est,humero sæpe patente cubet.
Qui sermone placet,taciturna silentia vitet:
Qui cauit arte,canat:qui bibit arte,bibat.
Sed neque declament medio sermone diserti,
Nec sua vesanus scripta poëta legat.
Sic monuit Phœbus(Phœbo parete monenti)
Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
Ad propiora vocor.quisquis sapienter amabit,
Vincet,& è nostra, quod petet,arte feret.
Credita non semper sulci cum fœnore reddunt:
Nec semper dubias adjuvat aura rates.
Quod juvat,exiguum est:plus est,quod lædit amantes.
Proponant animo multa ferenda suo.
Quot lepores in Atho,quot apes pascuntur in Hybla,
Cærula quot baccas Pallados arbor habet,
Littore quot conchæ;tot sunt in amore dolores:
Quæ patimur multo spicula felle madent.

Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis:
Isse foras, & te falsa videre, puta.
Clausa tibi fuerit promissa janua nocte:
Perfer, & immunda ponito corpus humo.
Forsitan & vultu mendax ancilla superbo
Dicet, Quid nostras obsidet iste fores?
Postibus, & duræ supplex blandire puellæ,
Et capiti demptas limine pone rosas.
Cum volet, accedes: cum te vitabit, abibis.
Dedecet ingenuos tædia ferre sui.
Effugere hinc non est, quare tibi possit amica
Dicere, Non omni tempore sensus abest.
Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ
Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
Quid moror in parvis? animus majoribus instat.
Magna canam: toto pectore vulgus ades.
Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua virtus.
Difficilis nostra poscitur arte labor.
Rivalem patienter habe: victoria tecum
Stabit, eris magni victor in arce Iovis.
Hæc tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
Dicere, nil istis ars mea majus habet.
Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:
Vnde volet, veniat: quoque libebit, eat.
Hoc in legitima præstant uxore mariti,
Cum tener ad partes tu quoque somne venis.
Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
Mene palam nostræ det quisquam signa puellæ?
Et patiar, nec me quolibet ira ferat?
Oscula vir dederat (memini) suus: oscula quæstus
Sum data, barbarie noster abundat amor.
Non semel hoc vitium nocuit mihi, doctior ille est,
Quo veniant alii conciliante viri.
Sed melius nescisse fuit, sine furta tegantur,
Non fugit victo fassus ab ore pudor.
Quo magis, ô juvenes, deprendere parcite vestras.
Peccent: peccantes verba dedisse putent.
Crescit amor prensis, ubi par fortuna duorum est,
In causam damni perstat uterque sui.
Fabula narratur toto notissima cœlo;
Mulciberi capti Marsque Venusque dolis.
Mars pater insano Veneris turbatus amore,
De duce terribili factus amator erat.
Nec Venus oranti (nec enim dea mollior ulla est)
Rustica Gradivo difficilisque fuit.
Ah quoties lasciva pedem risisse mariti
Dicitur, & duras igne vel arte manus!

Marte

Marte palam simul & Vulcanum imitata decebat ;
Multaque cum forma gratia missa fuit.
Sed bene concubitus primo celare solebant:
Plena verecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis (quis Solem fallere posset?)
Cognita Vulcano conjugis acta suæ.
Quam mala Sol exempla moves? pete munus ab ipsa:
Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros, lectum circaque superque,
Disponit laqueos: lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad fœdus amantes:
Impliciti laqueis nudus uterque jacent.
Convocat ille deos (præbent spectacula capti)
Vix lacrymas Venerem continuisse ferunt.
Non vultus texisse suos, non denique possunt
Partibus obscœnis opposuisse manus.
Hic aliquis ridens, In me, fortissime Mavors,
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
Vix precibus Neptune tuis captiva resolvit
Corpora. Mars Creten occupat: illa Paphon.
Hoc tibi profecit Vulcane: quod ante tegebant,
Liberius faciunt: & pudor omnis abest.
Sæpe tamen demens stultè fecisse fateris,
Teque ferunt iræ pœnituisse tuæ.
Hoc vetui. vos ecce vetat deprensa Dione
Insidias illas quas tulit ipsa, dare.
Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos
Excipite arcana verba notata manu.
Ista viri captent, si jam captanda putabunt,
Quos facient justos ignis & unda viros.
En iterum testor: nihil hic, nisi lege remissum.
Luditur in nostris instita nulla jocis.
Quis Cereris ritus audet vulgare profanus,
Magnaque Threicia sacra reperta Samo ?
Eximia est virtus præstare silentia rebus:
At contra gravis est culpa, tacenda loqui.
Quam bene; quod frustra captatis arbore pomis
Tantalus in media garrulus aret aqua !
Præcipue Cytherea jubet sua sacra taceri.
Admoneo, veniat nequis ad illa loquax.
Condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
Nec cava vesanis ictibus æra sonant:
Attamen inter nos medio versantur in usu:
Sic tamen inter nos, ut latuisse velint.
Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
Protegitur læva semireducta manu.
In medio, passimque coit pecus: hoc quoque viso
Avertit vultus sæpe puella suos.

Conve-

Conveniunt thalami furtis & janua nostris :
Parsque sub injecta veste pudenda latet.
Et si non tenebras,at quiddam nubis opacæ
Quærimus.atque aliquid luce patente minus.
Tum quoq; cum solē nondum prohibebat & imbrem:
Tegula, sed quercus tecta.cibumque dabat ;
In nemore,atque antris; non sub Iove juncta voluptas:
Tanta rudi populo cura pudoris erat.
At nunc nocturnis titulos imponimus actis,
Atque emitur magno nil,nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes,ubi quæque puella est:
Cuilibet ut dicas,hæc quoque nostra fuit.
Nec desint,quas tu digitis ostendere possis:
Vt quamque attigeris, fabula turpis erit.
Parva queror:fingunt quidam quæ vera negarent,
Et nulli non se concubuisse ferunt.
Corpora si nequeunt,quæ possunt nomina tangunt:
Famaque, non facto crimine,crimen habet.
I nunc,claude fores custos odiose puellæ,
Et centum duris postibus adde feras.
Quid tuti superest,ubi nominis extat adulter:
Et credi,quod non contigit esse,cupit?
Nos etiam veros parce profitemur amores,
Tectaque sunt solida mystica furta fide.
Parcite præcipuè vitia exprobrare puellis,
Vtile quæ multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedæ color est objectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
Omnibus Andromachæ visa est spatiosior æquo:
Vnus,qui modicam diceret,Hector erat.
Quod male fers,assuesce;feres bene.multa vetustas
Leniet:incipiens omnia sentit amor.
Dum novus in viridi coalescit,cortice ramus ;
Concutiat tenerum quælibet aura,cadet.
Mox etiam ventis spatio durata resistet,
Firmaque adoptivas arbor habebit opes.
Eximit ipsa dies omneis de corpore mendas,
Quodque fuit vitium,desinit esse mora.
Ferre novæ nares taurorum terga recusant:
Assiduo domitas tempore fallit odor.
Nominibus mollire licet mala.fusca vocetur,
Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.
Si pæta est,Veneri similis:si flava,Minervæ.
Sit gracilis,macie quæ male visa sua est.
Dic agilem,quæcunque brevis: quæ turgida,plenam:
Et lateat vitium proximitate boni.
Nec quotus annus eat,nec quo sit nata require
Consule:quæ rigidus munera, Censor habet.

Præcipuè si flore caret, meliusque peractum est
Tempus: & albentes jam ligat illa comas.
Vtilis, ô juvenes, aut hæc, aut serior ætas.
Iste feret segetes: ille serendus ager.
Dum vires annique sinunt tolerate labores:
Iam veniet tacito curva senecta pede.
Aut mare navigiis, aut vomere findite terram.
Aut fera belligeras addite in arma manus:
Aut latus, & vires, operamque afferte puellis.
Hoc quoque militia est: hoc quoque fecit opes.
Adde, quod est illis operum prudentia major,
Solus & artifices qui facit, usus adest.
Illæ munditiis annorum damna rependunt:
Et faciunt cura, ne videantur anus:
Vtque velis Venerem jungunt per mille figuras.
Invenit plures nulla tabella modos.
Illis sentitur non irritata voluptas:
Quod juvat, ex æquo fœmina, virque ferunt.
Odi concubitus, qui non utrinque resolvunt:
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
Odi quæ præbet, quia sit præbere necesse,
Siccaque de lana cogitat ipsa sua.
Quæ datur officio, non est mihi grata voluptas.
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire juvat sua gaudia fassas:
Vtque morer me me, sustineamque roget.
Aspiciam dominæ victos amentis ocellos.
Langueat: & tangi se vetet illa diu.
Hæc bona non primæ tribuit natura juventæ,
Quæ cito post septem lustra venire solent.
Qui properant, nova musta bibant. mihi fundat avitum
Consulibus priscis condita testa merum.
Nec platanus, nisi sera, potest obsistere ventis,
Et lædunt nudos prata novella pedes.
Scilicet Hermionem Helenæ præponere posses?
Et melior Gorge, quam sua mater erat?
Ad Venerem quicumque voles attingere seram;
Si modo duraris præmia digna feres.
Conscius ecce duos accepit lectus amantes:
Ad thalămi clausas Musa resiste fores.
Sponte sua sine te celeberrima verba loquentur:
Nec manus in lecto læva jacebit iners.
Invenient digiti quid agant in partibus illis,
In quibus occultè spicula tingit amor.
Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector;
Non solum bellis utilis ille fuit:
Fecit & in capta Lyrnelide magnus Achilles,
Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.

Illis

Illis te manibus tangi Brisei finebas,
Imbutæ Phrigia quæ nece semper erant.
An fuit hoc ipsum, quod te lasciva juvaret,
Ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, Veneris non est properanda voluptas;
Sed sensim tarda perficienda mora.
Cum loca reppereris, quæ tangi fœmina gaudet;
Non obstet, tangas quo minus illa, pudor.
Aspicies oculos tremulo fulgore micantes,
Vt sol à liquida sæpe refulget aqua.
Accedant questus, accedat amabile murmur,
Et dulces gemitus, aptaque verba joco.
Sed neque tu dominam velis majoribus usus
Desere, nec cursus anteeat illa tuos.
Ad metam properate simul. tunc plena voluptas,
Cum pariter victi fœmina virque jacent.
Hic tibi servandus tenor est: cum libera dantur
Otia; furtivum nec timor urget opus.
Cum mora non tuta est; toties incumbere remis
Vtile, & admisso subdere calcar equo.
Finis adest operi. palmam date grata juventus;
Sertaque odoratæ myrtea ferte comæ.
Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,
Æacides dextra, pectore Nestor erat:
Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru; tantus amator ego.
Me vatem celebrate viri: mihi dicite laudes:
Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli.
Vincite muneribus, vicit ut ille, datis.
Sed quicunque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spoliis, Naso magister erat.
Ecce rogant teneræ, sibi dem præcepta, puellæ:
Vos eritis chartæ proxima cura meæ.

DE
ARTE AMANDI
LIBER III.

PRima dedi Danais in Amazonas arma: superfunt
Quæ tibi dem,& turbæ Penthesilea tuæ.
Ite in bella pares: vincant, quibus alma Dione
Faverit,& toto qui volat orbe puer.
Non erat armatis æquum concurrere nudas:
Sic etiam vobis vincere turpe viri.
Dixerit è multis aliquis, quid virus in angues
Adjicis?& rapidis tradis ovile lupis?
Parcite paucarum diffundere crimen in omneis.
Spectetur meritis quæque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
Quo premat Atrides crimine major habet.
Si scelere Oeclides Talaoniæ Eriphyles
Vivus,& in vivis ad Styga venit equis;
Est pia Penelope, lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.
Respice Phyllaciden:& quæ comes isse marito
Fertur;& ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiadæ conjux Pagasæa redemit:
Proque viri est uxor funere lata sui.
Accipe me Capaneu, cineres miscebimus, inquit,
Iphias: in medios desiluitque rogos.
Ipsa quoque & cultu est,& nomine fœmina virtus:
Nec mirum populo si placet ipsa suo.
Non tamen hæ mentes nostra poscuntur ab arte.
Conveniunt cymbæ vela minora meæ.
Nil,nisi lascivi per me discuntur amores:
Fœmina præcipio quo sit amanda modo.
Fœmina nec flammas, nec sævos excutit arcus.
Parcius hæc video tela nocere viris.
Sæpe viri fallunt; teneræ non sæpe puellæ:
Paucaque, si quæras, crimina fraudis habent.
Phasiadem matrem fallax dimisit Iason:
Venit in Æsonios altera nupta sinus.
Quantum ad te Theseu, volucres Ariadna marinas
Pavit; in ignoto sola relicta loco.
Quære novem cur iste vias dicatur,& audi
Depositis sylvas Phyllida flesse comis.
Et famam pietatis habet, tamen hospes & ensem
Præbuit, & causam mortis Elisa tuæ.
Quid vos perdiderit, dicam: nescistis amare.
Defuit ars vobis. arte perennat amor.
Nunc quoque nescirent: sed me Cytherea docere
Iussit:& ante oculos constitit ipsa meos.

Tum

Tum mihi, Quid miseræ dixit meruere puellæ?
Traditur armatis vulgus inerme viris.
Illos artifices gemini fecere libelli:
Hæc quoque pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapnææ qui dixerat ante maritæ;
Mox cecinit laudes prosperiore lyra.
Si bene te nosti, cultas ne læde puellas.
Gratia, dum vivis, ista petenda tibi est.
Dixit: & è myrto (myrto nam vincta capillos
Constiterat) folium, granaque pauca dedit.
Sensimus acceptum numen quoque. purior æther
Fulsit, & è toto pectore cessit onus.
Dum favet ingenium petite, hinc præcepta puellæ,
Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.
Venturæ memores jam nunc estote senectæ,
Sic nullum vobis tempus abibit iners.
Dum licet, & veros etiam nunc editis annos;
Ludite: eunt anni more fluentis aquæ.
Nec quæ præteriit, rursum revocabitur unda:
Nec quæ præteriit, hora redire potest.
Vtendum est ætate: cito pede labitur ætas:
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
Hos ego, qui canent frutices, violaria vidi:
Hac mihi de spina grata corona data est.
Tempus erit, quo tu, quæ nunc excludis amantes,
Frigida deserta nocte jacebis anus:
Nec tua frangetur nocturna janua rixa:
Sparsa nec invenies limina mane rosa.
Quam cito (me miserum) laxantur corpora rugis,
Et perit in nitido qui fuit ore color.
Quasque fuisse tibi canas à virgine juras,
Sparguntur subito per caput omne comæ.
Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas,
Nec faciunt cervos cornua jacta senes.
Vestra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem,
Qui nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.
Adde, quod & partus faciunt breviora juventæ
Tempora. continua messe senescit ager.
Latmius Endymion non est tibi Luna rubori,
Nec Cephalus roseæ præda pudenda deæ.
Vt taceam de te, quem nunc quoque luget, Adoni;
Vnde habet Æneam Harmoniemque Venus;
Ite per exemplum genus ô mortale Dearum,
Gaudia nec cupidis vestra negare viris.
Vt jam decipiant, quid perditis? omnia constant:
Mille licet sumant; deperit inde nihil.
Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu.
Sufficit, & damni pars caret illa metu.

Quis vetet appoſito lumen de lumine ſumi,
Quiſve cavum vaſtas in mare ſervet aquas?
Et tamen ulla viro mulier non expedit, inquit.
Quid, niſi quam ſumis, dic mihi perdis aquam?
Nec vos proſtituit mea vox: ſed vana timere
Damna vetat. damnis munera veſtra carent.
Sed me flaminibus venti majoris iturum
Dum ſumus in portu provehat aura levis.
Ordiar à cultu. cultis bene Liber ab uvis
Provenit, & culto ſtat ſeges alta ſolo.
Forma dei munus: forma quota quæque ſuperbit?
Pars veſtrûm tali munere magna caret.
Cura dabit faciem: facies neglecta peribit;
Idaliæ ſimilis ſit licet illa deæ.
Corpora ſi veteres non ſic coluere puellæ;
Non veteres cultus ſic habuere viri.
Si fuit Andromache tunicas induta valentes;
Quid durum? duri militis uxor erat.
Scilicet Ajaci conjux ornata veniret;
Cui tegmen ſeptem terga fuere boum.
Simplicitas rudis ante fuit, nunc aurea Roma eſt,
Et magnas domiti poſſidet orbis opes.
Aſpice, quæ nunc ſunt Capitolia, quæque fuerunt;
Alterius dices illa fuiſſe Iovis.
Curia, conſilio quæ nunc digniſſima tanto eſt;
De ſtipula, Tatio regna tenente, fuit.
Quæ nunc ſub Phœbo ducibuſque palatia fulgent;
Quid niſi araturis paſcua bubus erant?
Priſca juvent alios: ego me nunc denique natum
Gratulor. hæc ætas moribus apta meis.
Non quia nunc terra lentum ſubducitur aurum,
Lectaque diverſo littore concha venit.
Non, quia decreſcunt effoſſo marmore montes.
Nec quia cœruleæ mole fugantur aquæ.
Sed quia cultus adeſt; nec noſtros manſit in annos
Ruſticitas priſcis illa ſuperſtes avis.
Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
Quos legit in viridi decolor Indus aqua.
Nec prodite graves inſuto veſtibus auro:
Per quas non petitis ſæpe fugatis, opes.
Munditiis capimur: nec ſint ſine lege capilli:
Admotæ formam dantque negantque manus.
Nec genus ornatus unum eſt: quod quamq; decebit,
Eligat: & ſpeculum conſulat ante ſuum.
Longa probat facies capitis diſcrimina puri:
Sic erat ornatis Laodameja comis.
Exiguum ſumma nodum ſibi fronte relinqui
Vt pateant aures, ora rotunda volunt.

Alterius

Alterius crines humero jactentur utroque.
Talis es assumpta Phœbe canore lyra.
Altera succinctæ religetur more Dianæ:
Vt solet, attonitas cum petit illa feras.
Hanc decet inflatos laxè jacuisse capillos:
Illa sit astrictis impedienda comis.
Hanc decet ornari testudine Cyllenea:
Sustineat similes fluctibus illa sinus.
Sed neque ramosa numerabis in ilice frondes,
Nec quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ:
Nec mihi tot cultus numero comprendere fas est.
Adjicit ornatus proxima quæque dies.
Et neglecta decet multas coma. sæpe jacere
Hesternam credas. illa repexa modo est.
Ars casum simulet. sic capta ut vidit in urbe
Alcides Iolen, Hanc ego, dixit, amo.
Talem te Bacchus Satyris clamantibus Euoe
Sustulit in currus Gnossi relicta suos.
O quantum indulget vestro natura decori,
Quarum sunt multis damna pianda modis!
Nos male detegimur, raptique ætate capilli
Vt Borea frondes excutiente, cadunt.
Fœmina caniciem Germanis inficit herbis.
Et melior vero quæritur arte color.
Fœmina procedit densissima crinibus emptis:
Proque suis alios efficit ære suos.
Nec pudor est emisse palam. venire videmus
Herculis ante oculos, virgineumque chorum.
Quid de veste loquar? non jam segmenta requiro,
Nec quæ bis Tyrio murice lana rubet.
Cum tot prodierint pretio leviore colores;
Quis furor est census corpore ferre suos?
Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër,
Nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.
Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen
Diceris Inois eripuisse dolis.
Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis:
Crediderim Nymphas hac ego veste tegi.
Ille crocum simulat. croceo velatur amictu
Roscida luciferos cum Dea jungit equos.
Hic Paphias myrtos: hic purpureos amet hyssos,
Albentesve rosas, Threiciamve gruem.
Nec glandes Amarylli tuæ, nec amygdala desunt:
Et sua velleribus nomina cera dedit.
Quot nova terra parit flores, cum vere tepenti
Vitis agit gemmas, pigraque fugit hyems;
Lana tot, aut plures succos bibit. elige certos.
Nam non conveniens omnibus unus erit.

Pulla decet niveas: Briseida pulla decebat:
Cum rapta est, pulla tum quoque veste fuit.
Alba decent fuscas: albis Cephei placebas.
Sic tibi vestitæ pressa Seriphos erat.
Quam pæne admonui, ne trux caper iret in alas.
Neve forent duris aspera crura pilis.
Sed non Caucasea doceo de rupe puellas,
Quæque bibunt undas Myse Caice tuas.
Quid, si præcipiam, ne fuscet inertia dentes,
Oraque suscepta mane laventur aqua?
Scitis & inducta candorem quærere cera:
Sanguine quæ vero non rubet, arte rubet.
Arte, supercilii confinia nuda repletis,
Parvaque sinceras velat aluta genas.
Nec pudor est oculos tenui signare favilla,
Vel prope te nato lucide Cydne croco.
Est mihi, quo dixi vestræ medicamina formæ,
Parvus, sed cura grande libellus opus.
Hinc quoque præsidium læsæ petitote puellæ:
Non est pro vestris ars mea rebus iners.
Non tamen expositas mensa deprendat amator
Pyxidas. ars faciem dissimulata juvet.
Quem non offendat toto fæx illita vultu,
Cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
Oesopa quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
Demptus ab immundæ vellere succus ovis?
Nec coram mistas cervæ sumpsisse medullas,
Nec coram dentes perfricuisse probem:
Ista dabunt faciem; sed erunt deformia visu.
Multaque, dum fiunt turpia, facta placent.
Quæ nunc nomen habent operosi signa Myronis;
Pondus iners quondam, duraque massa fuit.
Anulus ut fiat, primo colliditur aurum:
Quas geritis vestes, sordida lana fuit:
Cum fieret, lapis asper erat; nunc nobile signum:
Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
Tu faciem cura, dum te dormire putemus;
Aptius à summa conspiciere manu.
Cur mihi nota tui causa est candoris in ore?
Claude fores thalami, quæ rude cogis opus.
Multa viros nescire decet: pars maxima rerum
Offendit, si non interiora tegas.
Aurea quæ pendent ornato signa theatro;
Inspice quam tenuis bractea ligna tegat.
Sed neque ad illa licet populo, nisi facta venire:
Nec, nisi summotis forma paranda viris.
At non, pectendos coram præbere capillos,
Ut jaceant fusi per tua colla, veto.

Illo

Illo præcipue,ne sis morosa,caveto
Tempore:nec lapsas sæpe resolve comas.
Tuta sit ornatrix.odi,quæ sauciat ora
Vnguibus,& rapta brachia figit acu.
Devovet,& tangit dominæ caput illa:simulque
Plorat ad invisas sanguinolenta comas.
Quæ male crinita est,custodem in limine ponat.
Orneturve Bonæ semper in æde Deæ.
Dictus eram subito cuidam venisse puellæ;
Turbida perversas induit illa comas.
Hostibus eveniat tam fœdi causa pudoris,
Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum:turpis sine gramine campus:
Et sine fronde frutex:& sine crine caput.
Non mihi venistis Semele Ledeque docendæ,
Perque fretum falso Sidoni vecta bove:
Aut Helene,quam non stulte Menelaë reposcis;
Tu quoque non stultè Troïce raptor habes.
Turba docenda venit,turpes,pulchræque puellæ:
Pulchraque sunt semper deteriora bonis.
Formosæ minus artis opem præceptaque quærunt:
Est illis sua dos forma sine arte potens.
Cum mare compositum est;securus navita cessat:
Cum tumet,auxiliis assidet ille suis.
Rara tamen menda facies caret.occule mendas:
Quaque potes vitium corporis abde tui.
Si brevis es,sedeas;ne stans videare sedere,
Inque tuo jaceas quantulacumque toro.
Hic quoque,ne possit fieri mensura cubantis;
Injecta lateant fac tibi veste pedes.
Quæ nimis est gracilis,pleno velamina filo
Sumat:& ex humeris laxus amictus eat.
Pallida purpureis tingat sua corpora virgis:
Nigrior ad Pharii confuge piscis opem.
Pes malus in nivea semper celetur aluta:
Arida nec vinclis crura resolve tuis.
Conveniunt tenues scapulis analectides altis:
Angustum circa fascia pectus eat.
Exiguo signet gestu quodcumque loquatur,
Cui digiti pingues,& scaber unguis erit:
Cui gravis oris odor,nunquam jejuna loquatur,
Et semper spatio distet ab ore viri.
Si niger,aut ingens,aut non erit ordine natus
Dens tibi;ridendo maxima damna feres.
Quis credat?discunt etiam ridere puellæ,
Quæritur atque illis hac quoque parte decor.
Sint modici rictus:sint parvæ utrimque lacunæ;
Et summos dentes ima labella tegant.

Nec sua perpetuo contendant ilia risu:
Sed leve nescio quid, fœmineumque sonent.
Est, quæ perverso distorqueat ora cachinno:
Cum risu læta est altera, flere putes.
Illa sonat raucum quiddam atque inamabile ridet.
Vt rudit à scabra turbis asella mola.
Quo non ars penetrat? discunt lacrymare decenter:
Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.
Quid, cum legitima fraudatur littera voce,
Blæsaque fit jusso lingua coacta sono?
In vitio decor est, quædam malè reddere verba.
Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
Omnibus his, quando prosunt, impendite curam.
Discite fœmineo corpora ferre gradu.
Est & in incessu pars non temnenda decoris.
Allicit ignotos illa fugatque viros.
Hæc movet arte latus, tunicisque fluentibus auras
Excipit: extensos fertque superba pedes.
Illa, velut conjux Vmbri rubicunda mariti
Ambulat: ingentes varica fertque gradus.
Sed sit, ut in multis, modus hic quoque. rusticus alter
Motus in incessu, mollior alter erit.
Pars humeri tamen ima tui pars summa lacerti
Nuda sit, à læva conspicienda manu.
Hoc vos præcipuè niveæ decet. hoc ubi vidi,
Oscula ferre humero, qua patet usque, libet.
Monstra maris Seirênes erant: quæ voce canora
Quaslibet admissas detinuere rates.
His sua Sisyphides auditis pæne resolvit
Corpora. nam sociis illita cera fuit.
Res est blanda canor: discant cantare puellæ.
Pro facie multis vox sua lena fuit.
Et modo marmoreis referant audita theatris,
Et modo Niliacis carmina lusa modis.
Nec plectrum dextra, citharam tenuisse sinistra
Nesciat, arbitrio fœmina docta meo.
Saxa ferasque lyrâ movit Rhodopeïus Orpheus,
Tartareosque lacus, tergeminumque canem.
Saxa tuo cantu vindex justissime matris
Fecerunt muros officiosa novos.
Quamvis mutus erat, voci favisse putatur
Piscis, Arioniæ fabula nota lyræ.
Disce etiam duplici genialia naulia palma
Vertere. conveniunt dulcibus illa jocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poëtæ,
Sit quoque vinosi Teïa Musa senis.
Nota sit & Sappho (quid enim lascivius illa?)
Cuive pater vafri luditur arte Getæ.

Et

Et teneri possis carmen legisse Properti:
Sive aliquid Galli, sive Tibulle tuum.
Dictaque Varroni fulvis insignia villis
Vellera germanæ Phryxe querenda tuæ.
Et profugum Ænean, altæ primordia Romæ:
Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forsitan & nostrum nomen miscebitur istis.
Nec mea Lethæis scripta dabuntur aquis.
Atque aliquis dicet, Nostri lege culta magistri
Carmina; queis partes instruit ille duas.
Deque tribus libris, titulus quos signat amorum;
Elige, quos docili molliter ore legas.
Vel tibi composita cantetur epistola voce;
Ignotum hoc aliis ille novavit opus.
O ita Phœbe velis, ita vos pia numina vatum,
Insignis cornu Bacche, novemque deæ.
Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam,
Vt moveat posito brachia jussa mero?
Artifices lateris, scenæ spectacula, amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.
Parva monere pudet: talorum dicere jactus
Vt sciat, & vires tessera missa tuas.
Et modo treis jactet numeros: modo cogitet aptè,
Quam subeat partem callida, quamque vocet.
Cautaque non stultè latronum prœlia ludat:
Vnus cum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque suo prensus sine compare pugnet:
Æmulus & cœptum sæpe recurrat iter.
Reticuloque pilæ leves fundantur aperto:
Nec, nisi quam tolles, ulla movenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
Spicula, quot menses lubricus annus habet.
Parva tabella capit ternos utrimque lapillos;
In qua vicisse est continuasse suos.
Mille face esse jocos, turpe est nescire puellam
Ludere: ludendo sæpe paratur amor.
Sed minimus labor est sapienter jactibus uti.
Majus opus mores composuisse suos.
Tunc sumus incauti, studioque aperimur ab ipso,
Nudaque per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido,
Iurgiaque, & rixæ, sollicitusque dolor.
Crimina dicuntur: resonat clamoribus æther,
Invocat iratos & sibi quisque deos.
Nulla fides tabulis, quæ non per vota petuntur:
Et lacrymis vidi sæpe madere genas.
Iupiter à vobis tam turpia crimina pellat,
In quibus est ulli cura placere viro.

Hos ignava jocos tribuit natura puellis.
    Materia ludunt uberiore viri.
Sunt illis,celeresque pilæ,jaculumque,trochique,
    Armaque,& in gyros ire coactus equus.
Nec vos campus habet,nec vos gelidissima virgo;
    Nec Tuscus placida devehit amnis aqua.
At licet,& prodest Pompejas ire per umbras;
    Virginis ætheriis cum caput ardet equis.
Visite laurigero sacrata palatia Phœbo:
    Illa Parætonias mersit in alta rates.
Quæq; soror conjuxque ducis monumenta pararunt,
    Navalique gener cinctus honore caput.
Visite thuricremas vaccæ Memphitidos aras:
    Visite conspicuis terna theatra locis.
Spectentur tepido maculatæ sanguine arenæ:
    Metaque ferventi circumeunda rota.
Quod latet ignotum est:ignoti nulla cupido.
    Fructus abest,facies cum bona teste caret.
Tu licet & Thamyram superes, atque Orphea cantu;
    Non erit ignotę gratia magna lyræ.
Si Venerem Cous numquam pinxisset Apelles;
    Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.
Quid petitur sacris,nisi tantum fama,poëtis?
    Hoc votum nostri summa laboris habet.
Cura ducum fuerant olim,regumque poëtæ:
    Præmiaque antiqui magna tulere chori.
Sanctaque majestas,& erat venerabile nomen
    Vatibus:& largæ sæpe dabantur opes.
Ennius emeruit Calabris in montibus ortus
    Contiguus poni Scipio magne tibi.
Nunc ederæ sine honore jacent:operataque doctis
    Cura vigil Musis,nomen inertis habet.
Sed famæ invigilare juvat. Quis nosset Homerum,
    Ilias æternum si latuisset opus?
Quis Danaen nosset,si semper clausa fuisset,
    Inque sua turri perlatuisset anus?
Vtilis est vobis formosæ cura puellæ.
    Sæpe vagos extra limina ferre pedes.
Ad multas lupa tendit oves,prædetur ut unam,
    Et Iovis in multas devolat ales aves.
Se quoque det populo mulier formosa videndam:
    Quem trahat,è multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi:
    Et curam tota mente decoris agat.
Casus ubique valet:semper tibi pendeat hamus.
    Quo minime credis gurgite,piscis erit.
Sæpe canes frustra nemorosis montibus errant;
    Inque plagas nullo cervus agente cadit.

Quid minus Andromedæ potuit sperare revinctæ,
Quam lacrymas ulli posse placere suas?
Funere sæpe viri vir quæritur, ire solutis
Crinibus, & fletus non tenuisse decet.
Sed vitate viros cultum, formamque professos:
Quique suas ponunt in statione comas.
Quæ vobis dicunt, dixerunt mille puellis.
Errat, & in nulla sede moratur amor.
Fœmina quid faciet, cum vir sit lævior ipsa,
Forsitan & plures possit habere viros?
Vix mihi credetis; sed credite. Troja maneret,
Præceptis Priami si foret usa senis.
Sunt qui mendaci specie grassantur amoris,
Perque aditus tales lucra pudenda petunt.
Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo:
Nec brevis in rugas cingula pressa suas.
Nec toga decipiat filo tenuissima: nec si
Annulus in digitis alter & alter erit.
Forsitan ex horum numero cultissimus ille,
Fur sit: & uratur vestis amore tuæ.
Redde meum clamant spoliatæ sæpe puellæ:
Redde meum, toto voce boante foro.
Has Venus è templis multo radiantibus auro
Læta videt lites, Appiadesque deæ.
Sunt quoque non dubia quædam mea numina fama:
Deceptæ à multis crimen amantis habent.
Discite ab alterius vestris timuisse querelis:
Ianua fallaci ne sit aperta viro.
Parcite Cecropides juranti credere Theseo;
Quos faciet testes, fecit & ante deos.
Et tibi Demophoon Thesei criminis hæres
Phillide decepta nulla relicta fides.
Si bene promittent, totidem promittite verbis:
Si dederint, & vos gaudia pacta date.
lla potest vigiles flammas extinguere Vestæ,
Et rapere è templis Inachi sacra tuis,
t dare mista viro tritis aconita cicutis;
Accepto Venerem munere si qua negat.
ert animus propius consistere. supprime habenas
Musa, nec admissis excutiare rotis.
erba vadum tentent abiegnis scripta tabellis,
Accipiat missas apta ministra notas.
spice: dumque leges ex ipsis collige verbis,
Fingat, an ex animo, sollicitusque roget.
ostque brevem rescribe moram; mora semper amantes
Incitat, exiguum si modo tempus habet.
d neque te facilem juveni promitte roganti:
Nec tamen edurè, quod petit ille, nega,

Fac

Fac timeat, speretque simul: quotiesque remittes,
Spes magis hinc veniat certa, minorque metus.
Munda sed è medio, consuetaque verba puellæ.
Scribite. sermonis publica forma placet.
Ah quoties dubiis scriptis exarsit amator,
Et nocuit formæ barbara lingua bonæ!
Sed quoniam, quamvis vittæ careatis honore,
Est vobis vestros fallere cura viros;
Ancillæ puerique manus ferat arte tabellas:
Pignora nec juveni credite vestra novo.
Vidi ego pallentes isto terrore puellas,
Servitium miseras tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat:
Sed tamen Ætnæi fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem;
Armaque in armatos sumere, jura sinunt.
Ducere consuescat multas manus una figuras.
Ah pereant, per quos ista monenda mihi!
Nec nisi deletis tutum est rescribere ceris:
Nec teneat geminas una tabella manus.
Fœmina dicatur scribentis semper amator:
Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.
Si licet à parvis animum ad majora referre,
Plenaque curvato pandere vela sinu;
Pertinet ad faciem rapidos compescere mores.
Candida pax homines; trux decet ira feras.
Ora tument irâ, nigrescunt sanguine venæ.
Lumina Gorgoneo sævius ungue micant.
I procul hinc, dixit, non est mihi tibia tanti;
Vt vidit vultus Pallas in amne suos.
Vos quoque si media speculum spectetis in ira;
Cognoscat faciem vix satis ulla suam.
Nec minus in vultu damnosa superbia vestro.
Comibus est oculis alliciendus amor.
Odimus immodicos (experto credite) fastus.
Sæpe tacens odii femina vultus habet.
Spectantem specta: ridenti mollia ride.
Innuet: acceptas tu quoque redde notas.
Sic ubi prælusit rudibus puer ille relictis
Spicula de pharetra promit acuta sua.
Odimus & mœstas; Tecmessam diligat Ajax;
Nos hilarem populum fœmina læta capit.
Numquam ego, te Andromache, nec te Tecmessa rogarem,
Vt mea, de vobis altera, antica foret.
Credere vix videor, cum cogar credere partu;
Vos ego cum vestris concubuisse viris.
Scilicet Ajaci mulier mœstissima dixit,
Lux mea, quæque solent verba juvare viros.

Quid

Quid vetat à magnis ad res exempla minores
Sumere, nec nomen pertimuisse ducis?
Dux bonus huic centum commisit jure regendos.
Huic equites; illi signa tuenda dedit.
Vos quoque de nobis, quem quisq; erit aptus in usum,
Inspicite: & certo ponite quemque loco.
Munera det dives: jus qui profitebitur, adsit:
Facundus causam sæpe clientis agat.
Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.
Nam chorus ante alios aptus amare sumus.
Nos facimus placitæ latè præconia formæ.
Nomen habet Nemesis: Cynthia nomen habet.
Vesper & Eoæ novere Lycordia terræ:
Et multi, quæ sit nostra Corinna, rogant.
Adde quod insidiæ sacris à vatibus absunt:
Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.
Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi:
Contempto colitur lectus & umbra foro.
Sed facilè hæremus validoque perurimur æstu,
Et nimium certa scimus amare fide.
Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores convenienter eunt.
Vatibus Aoniis faciles estote puellæ.
Numen inest illis, Pieridesque favent.
Est deus in nobis, sunt & commercia cœli.
Sedibus ætheriis spiritus ille venit.
A doctis pretium scelus est sperare poëtis.
Me miserum, scelus hoc nulla puella timet,
Dissimulate tamen; nec prima fronte rapaces
Este. novus viso casse resistet amans.
Sed neque rector equum, qui nuper sentit habenas,
Comparibus frænis, artificemque regit.
Nec stabiles animos annis, viridemque juventam
Vt capias, idem limes agendus erit.
Hic rudis, & castris nunc primum notus amoris.
Qui tetigit thalamos præda novella tuos;
Te solam norit: tibi semper inhæreat uni.
Cingenda est altis sepibus ista seges:
Effuge rivalem: vinces dum sola tenebis.
Non bene cum sociis regna Venusque manent.
lle vetus miles sensim, & sapienter amabit:
Multaque tironi non patienda feret:
lec franget postes, nec sævis ignibus uret,
Nec dominæ teneras appetet ungue genas.
ec scindet tunicasve suas tunicasve puellæ,
Nec raptus flendi causa capillus erit.
la decent pueros ætate & amore calentes:
Hic fera composita vulnera mente feret.

Ignibus

Ignibus hic lentis uretur,ut humida tæda,
Vt modo montanis silva recisa jugis.
Certior hic amor est:brevis & fœcundior ille.
Quæ fugiunt,celeri carpite poma manu.
Omnia tradentur.portas referabimus hosti,
Vt sit in insida proditione fides.
Quod datur ex facili longum male nutrit amorem.
Miscenda est lætis rara repulsa jocis.
Ante fores jaceant:crudelis janua,clament:
Multaque summisse,multa minanter agant.
Dulcia non ferimus: succo renovamur amaro.
Sæpe perit ventis obruta cymba suis.
Hoc est,uxores quod non patiatur amari:
Conveniunt illas,cum voluere,viri.
Claude fores:duro dicat tibi janitor ore,
Non potes;exclusum te quoque tanget amor.
Ponite jam gladios hebetes:pugnetur acutis.
Nec dubito,telis quin petar ipse meis.
Dum cadat in laqueos,captus quoque nuper amator,
Solum se thalamos speret habere tuos.
Postmodo rivalem,partitaque fœdera lecti
Sentiat. has artes tolle,senescet amor.
Tunc bene fortis equus reserato carcere currit;
Cùm quos prætereat,quosve sequatur,habet.
Quoslibet extinctos injuria suscitat ignes.
En ego confiteor, Non nisi læsus amo.
Causa tamen nimium ne sit manifesta doloris:
Pluraque sollicitus,quam sciat,esse putet.
Incitet & ficti tristis custodia servi,
Et nimium duri cura molesta viri.
Quæ venit ex tuto,minus est accepta voluptas,
Vt sis liberior Thaide;finge metus.
Cum melius foribus possis,admitte fenestra:
Inque tuo vultu signa timentis habe.
Callida prosiliat,dicatque ancilla, Perimus:
Tu juvenem trepidum quolibet abde loco.
Sed miscenda tamen Venus est secreta timori:
Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Qua vafer eludi possit ratione maritus,
Quaque vigil custos,prætериturus eram.
Nupta virum timeat:rata sit custodia nuptæ.
Hoc decet,hoc leges,jusque,pudorque jubent.
Te quoque servari,modo quam vindicta redemit,
Quis ferat? ut fallas,ad mea sacra veni.
Tot licet observent,adsit modo certa voluntas,
Quot fuerant Argo lumina;verba dabis.
Scilicet obstabit custos,ne scribere possis,
Sumendæ detur cum tibi tempus aquæ?

Conscia

Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
Quas tegat in medio fascia lata sinu?
Cum possit solea chartas celare ligatas,
Et vincto blandas sub pede ferre notas?
Caverit hæc custos: pro charta conscia tergum
Præbeat; inque suo corpore verba ferat.
Tuta quoque est, fallitque oculos è lacte recenti
Littera: carbonis pulvere tange; leges.
Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini,
Et feret occultas pura tabella notas.
Adfuit Acrisio servandæ cura puellæ;
Hunc tamen illa suo crimine fecit avum.
Quid faciet custos? cum sint tot in orbe theatra:
Cum spectet junctos illa libenter equos:
Cui sedeat Phariæ sacris operata juvencæ:
Quoque sui comites ire vetantur, eat.
Cum fugit à templis oculos bona diva virorum
Præterquam si quos illa venire jubet:
Cum custode foris tunicam servante puellæ
Celent furtivos balnea multa jocos:
Cum, quoties opus est, fallax ægrotet amica,
Et celet lecto quemlibet ægra suo:
Nomine cum doceat quid agatur, adultera clavis:
Quasque petet, non det janua sola vias.
Fallitur & multo custodis cura Lyæo:
Illa vel Hispano lecta sit uva jugo.
Sunt quoque quæ faciant altos medicamina somnos,
Victaque Lethæa lumina nocte premant.
Nec male deliciis odiosum conscia tardis
Detinet: & longa jungitur illa mora.
Quid juvat ambages præceptaque parva monere?
Cum minimo custos munere possit emi?
Munera (crede mihi) capiunt hominesque Deosque:
Placatur donis Iupiter ipse datis.
Quid faciat sapiens? stultus quoque munere gaudet.
Ipse vir, accepto munere, mutus erit.
Sed semel est custos longum redimendus in ævum:
Sæpe dabit, dederit quas semel, ille manus.
Questus eram (memini) metuendos esse sodales;
Non tangit solos ista querela viros.
Credula si fueris, aliæ tua gaudia carpent,
Et lepus hic aliis exagitatus erit.
Hæc quoque, quæ præbet lectum studiosa, locumque;
(Crede mihi) mecum non semel illa fuit.
Nec nimium vobis formosa ancilla ministret.
Sæpe vicem dominæ præstitit illa mihi.
Quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
Mittor, & indicio prodor ab ipse meo?

Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur :
Non docet infestos currere cerva canes.
Viderit utilitas : ego cœpta fideliter edam :
Lemniadum gladios in mea fata dabo.
Efficite,& facile est, ut nos credamus amari :
Prona venit cupidis in sua vota fides.
Spectet amabilius juvenem,& suspiret ab imo
Fœmina : tam sero cur veniatque roget.
Accedant lacrymæ, dolor & de pellice fictus,
Et laniet digitis illius ora suis.
Iamdudum persuasus erit : miserebitur ultro :
Et dicet, Cura carpitur ipsa mei.
Præcipue, si cultus erit, speculoque placebit ;
Posse suo tangi credet amore deas.
Sed te quæcumque est, moderate injuria turbet :
Nec sis audita pellice mentis inops.
Nec cito credideris : quantum cito credere lædat,
Exemplum vobis non leve Procris erit.
Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons sacer,& viridi cespite mollis humus.
Sylva nemus non alta facit : tegit arbutus herbam:
Rosmaris & laurus, nigraque myrtus olent.
Nec densum foliis buxum, fragilesque myricæ,
Nec tenues cytisi cultaque pinus abest.
Lenibus impulsæ Zephyris auraque salubri,
Tot generum frondes, herbaque summa tremit.
Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis
Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
Quæque meos releves æstus, cantare solebat
Accipienda sinu mobilis aura veni.
Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures
Auditos memori detulit ore sonos.
Procris ut accepit nomen, quasi pellicis auræ ;
Excidit : & subito mota dolore fuit.
Palluit ut seræ, lectis de vite racemis,
Pallescunt frondes, quas nova læsit hyems.
Quæque suos curvant matura cydonia ramos,
Cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
Vtque animus rediit ; tenues à pectore vestes
Rumpit, & indignas sauciat ungue genas.
Nec mora, per medias passis furibunda capillis
Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
Vt prope perventum est ; comites in valle reliquit.
Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres
Procri ? quis attoniti pectoris ardor erat ?
Iam jam venturam, quæcunque erat aura, putabas
Scilicet : atque oculis probra videnda tuis.

Nut

Nunc veniſſe piget (neque enim deprendere velles)
Nunc juvat. incertus pectora verſat amor.
Credere quæ jubeant, locus eſt, & nomen, & index,
Et, quia mens ſemper, quod timet, eſſe putet.
Vidit ut oppreſſam veſtigia corporis herbam;
Pulſantur trepidi corde micante ſinus.
Iamque dies medius tenues contraxerat umbras,
Inque pari ſpatio veſper & ortus erant.
Ecce redit Cephalus proles Cyllenia ſilvis,
Oraque fontana fervida ſpargit aqua.
Anxia Procri lates. ſolitas jacet ille per herbas,
Et Zephyri molles, auraque (dixit) ades.
Vt patuit miſeræ jucundus nominis error;
Et mens, & rediit verus in ora color.
Surgit: & oppoſitas agitato corpore frondes
Movit, in amplexus uxor itura viri.
Ille feram ſonuiſſe ratus; juveniliter arcum
Corripit. in dextra tela fuere manu.
Quid facis infelix? non eſt fera. ſupprime tela;
Me miſerum, jaculo fixa puella tuo eſt.
Hei mihi conclamat, fixiſti pectus amicum.
Hic locus à Cephalo vulnera ſemper habet.
Ante diem morior, ſed nulla pellice læſa:
Hoc faciet poſitam te mihi terra levem.
Nomine ſuſpectam jam ſpiritus exit in auram:
Iam morior. chara lumina conde manu.
Dixit: & incauto paulatim pectore lapſus,
Excipitur miſeri ſpiritus ore viri.
Ille ſinu dominæ morientia corpora mœſto
Suſtinet, & lacrymis vulnera ſæva lavat.
Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum eſt,
Vt tangat portus feſſa carina ſuos.
Scilicet expectas, ut te in convivia ducam,
Et quæris monitus hac quoque parte meos.
Sera veni: poſitaque decens incede lucerna.
Grata mora venies: maxima lena mora eſt.
Et, ſi turpis eris, formoſa videbere potis:
Et latebras vitiis nox dabit ipſa tuis.
Carpe cibos digitis (eſt quidam geſtus edendi)
Ora nec immunda tota perunge manu:
Neve domi præſume dapes: ſed deſine citra
Quam cupias, paulo, quam potes eſſe, minus.
Priamides Helenen avide ſi ſpectet edentem;
Oderit: & dicet, Stulta rapina mea eſt.
Aptius eſt, deceatque magis potare puellas.
Cum Veneris puero non male Bacche facis.
Hoc quoque, quã patiens caput eſt: animuſq; pedeſq;
Conſtent. nec quæ ſint ſingula, bina vide.

Turpe jacens mulier multo madefacta Lyæo :
Digna est concubitus quoslibet illa pati.
Nec somno tu um est posita succumbere mensa:
Per somnos fieri multa pudenda solent.
Vlteriora pudet docuisse: sed alma Dione,
Præcipue nostrum est,quod pudet,inquit,opus.
Nota sibi sit quæque : modos à corpore certos
Sumite. non omnes una figura decet.
Quæ facie præsignis erit,resupina jaceto :
Spectetur tergo,cui sua terga placent.
Melanion humeris Atalantæ crura ferebat :
Si bona sunt, hoc sunt aspicienda modo.
Parva vehatur equo : quod erat longissima,nunquam
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
Strata premat genibus paulum cervice reflexa
Fœmina,per longum conspicienda latus.
Cui femur est juvenile,carent quoque cætera mendis
Semper in obliquo fusa sit illa toro.
Nec tibi turpe puta crinem, ut Phylleia mater,
Solvere : & effusis colla reflecte comis.
Tu quoque,cui rugis uterum Lucina notavit,
Vt celer aversis utere Parthus equis.
Mille modi Veneris,simplex,minimique laboris,
Cum jacet in dextrum semisupina latus.
Sed neque Phœbei tripodes,nec corniger Ammon,
Vera magis vobis, quam mea Musa canet.
Si qua fides arti quam longo fecimus usu ;
Credite.præstabunt carmina nostra fidem.
Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
Fœmina : & ex æquo res juvet ista duos.
Nec blandæ voces jucundaque murmura cessent ;
Nec taceant mediis improba verba jocis.
Tu quoque,cui Veneris sensum natura negavit,
Dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infelix,cui torpet hebes locus ille,puella,
Quo pariter debent fœmina virque frui.
Tantum,cum finges, ne sis manifesta caveto :
Effice per motum luminaque ipsa fidem.
Quod juvat, & voces, & anhelitus arguat oris.
Ah pudet, arcanas pars habet ista notas !
Gaudia post Veneris quæ poscit munus amantem ;
Illa suas nolit pondus habere preces.
Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.
Aptius in vestro corpore multa latent.
Lusus habet finem : cycnis discedere tempus,
Duxerunt collo qui juga nostra suo.
Vt quondam juvenes, ita nunc mea turba puellæ
Inscribant spoliis,Naso magister erat.

PVBLI

PUBLII OVIDII NASONIS DE REMEDIO AMORIS

LIBER I.

Legerat hujus Amor titulum nomenque libelli:
Bella mihi (video) bella parantur, ait.
Parce tuum vatem sceleris damnare Cupido,
Tradita qui toties te duce signa tuli.
Non ego Tydides, à quo tua saucia mater
In liquidum rediit æthera Martis equis.
Sæpe tepent alii juvenes; ego semper amavi,
Et si quid faciam nunc quoque quæris: Amo.
Quin etiam docui, qua posses arte parari:
Et quæ nunc ratio est; impetus ante fuit.
Nec te blande puer, nec nostras prodimus artes:
Nec nova præteritum Musa retexit opus.
Si quis amat quod amare juvat; feliciter ardet,
Gaudeat, & vento naviget ille suo.
At, si quis male fert indignæ regna puellæ;
Ne pereat, nostræ sentiat artis opem.
Cur aliquis laqueo collum nodatus amator,
A trabe sublimi triste pependit onus?
Cur aliquis rigido fodiat sua pectora ferro?
Invidiam cædis pacis amator habes.
Qui, nisi desierit, misero periturus amore est;
Desinat: & nulli funeris autor eris.
Et puer es: nec te quicquam, nisi ludere, oportet,
Lude: decent annos mollia regna tuos.
Nam poteras uti nudis ad bella sagittis:
Sed tua mortifero vulnere tela carent.
Vitricus, & gladiis, & acuta dimicet hasta,
Et victor multa cæde cruentus eat.
Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes:
Et quarum vitio nulla fit orba parens.
Effice nocturna frangatur janua rixa,
Et tegat ornatas multa corona fores.
Fac coëant furtim juvenes, timidæque puellæ:
Verbaque dent cauto qualibet arte viro.
Et modo blanditias, rigido modo jurgia posti
Dicat, & exclusus flebile cantet amans.
His lacrymis contentus eris sine crimine mortis.
Non tua fax avidos digna subire rogos.

Hæc ego. movit Amor gemmatas aureus alas :
Et mihi, Propositum perfice dixit opus.
Ad mea decepti juvenes præcepta venite,
Quos suus ex omni parte fefellit amor.
Discite sanari, per quem didicistis amare :
Vna manus vobis vulnus opemque feret.
Terra salutiferas herbas, eademque nocentes
Nutrit : & urticæ proxima sæpe rosa est.
Vulnus Achilleo, quæ quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
Sed quæcumque viris, vobis quoque dicta puellæ
Credite. diversis partibus arma damus.
E quibus, ad vestros si quid non pertinet usus ;
Attamen exemplo multa docere potest.
Vtile propositum est, sævas extinguere flammas,
Nec servum vitiis pectus habere tuum.
Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
Et per quod novies, sæpius isset iter.
Nec moriens Dido summa vidisset ab arce
Dardanias vento vela dedisse rates.
Nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
Quæ socii damno sanguinis ulta virum est.
Arte mea Tereus, quamvis Philomela placeret,
Per facinus fieri non meruisset avis.
Da mihi Pasiphaën ; jam tauri ponet amorem :
Da Phædram ; Phædræ turpis abibit amor.
Redde Parin nobis ; Helenen Menelaus habebit :
Nec manibus Danaûm Pergama victa cadent.
Impia si nostros legisset Scylla libellos ;
Hæsisset capiti purpura Nise tuo.
Me duce damnosas homines compescite curas,
Rectaque cum sociis me duce navis eat.
Naso legendus erat tunc, cum didicistis amare ;
Idem nunc vobis Naso legendus erit.
Publicus assertor vitiis suppressa levabo
Pectora : vindictæ quisque favete suæ.
Te precor incipiens, adsit tua laurea nobis,
Carminis & medicæ Phœbe repertor opis.
Tu pariter vati, pariter succurre medenti :
Vtraque tutelæ subdita cura tuæ est.
Dum licet, & modici tangunt præcordia motus ;
Si piget, in primo limine siste pedem.
Opprime, dum nova sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas,
Et validas segetes, quæ fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primum tempore, virga fuit.

Tunc poterat manibus summa tellure revelli ;
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente,
Et tua læsuro subtrahe colla jugo.
Principiis obsta. sero medicina paratur,
Cum mala per longas convaluere moras.
Sed propera : nec te venturas differ in horas.
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.
Verba dat omnis amor: reperitq; alimenta morando.
Optima vindictæ proxima quæque dies.
Flumina pauca vides magnis de fontibus orta :
Plurima collectis multiplicantur aquis.
Si cito sensisses, quantum peccare parares,
Non tegeres vultus cortice Myrrha tuos.
Vidi ego, quod fuerat primo sanabile vulnus,
Dilatum longæ damna tulisse moræ.
Sed, quia delectet Veneris decerpere flores,
Dicimus assidue, Cras quoque fiet idem.
nterea tacitæ serpunt in viscera flammæ,
Et mala radices altius arbor agit.
i tamen auxilii perierunt tempora primi,
Et vetus in capto pectore sedit amor ;
lajus opus superest : sed non, quia serior ægro
Advocor, ille mihi destituendus erit.
ga læsus fuerat, partem Pœantius heros
Debuerat celeri præsecuisse manu.
ost tamen hic multos sanatus creditur annos,
Supremam bellis imposuisse manum.
ui modo nascenteis properabam pellere morbos,
Admoveo tardam nunc quoque lentus opem,
it nova, si possis, sedare incendia tentes :
Aut ubi per vires procubuere suas.
m furor in cursu est ; currenti cede furori.
Difficiles aditus impetus omnis habet.
ltus, ab obliquo qui cum discedere possit,
Pugnat in adversas ire natator aquas.
patiens animus, nec adhuc tractabilis arte
esspuit, atque odio verba monentis habet.
grediar melius tum cum sua vulnera tangi
am finet, & veris vocibus aptus erit.
s matrem nisi mentis inops in funere nati
lere vetet ? non hoc illa monenda loco est.
n dederit lacrymas, animumq; expleverit ægrum;
le dolor verbis emoderandus erit.
nporibus medicina valet : data tempore prosunt,
t data non apto tempore, vina nocent.
a etiam accendas vitia, irritesque vetando,
mporibus si non aggrediare suis.

Ergo ubi visus eris nostra medicabilis arte,
  Fac monitis fugias otia prima meis.
Hæc, ut ames, faciunt: hæc, quod fecere, tuentur:
  Hæc sunt jucundi causa cibusque mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
  Contemptæque jacent & sine luce faces.
Quam platanus rivo gaudet, quam populus unda,
  Et quam limosa canna palustris humo;
Tam Venus otia amat. qui finem quæris amoris
  Cedit amor rebus; res age: tutus eris,
Languor & immodici sub nullo vindice somni,
  Aleaque, & multo tempora quassa mero,
Eripiunt omnes animo sine vulnere vires.
  Affluit incautis insidiosus Amor.
Desidiam puer ille sequi solet: odit agentes.
  Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora, sunt leges, sunt, quos tuearis, amici,
  Vade per urbanæ splendida castra togæ.
Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
  Suscipe: deliciæ jam tibi terga dabunt.
Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphi,
  Iam videt in campis Cæsaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas,
  Et refer ad patrios bina trophæa deos.
Vt semel Ætola Venus est à cuspide læsa;
  Mandat amatori bella gerenda suo.
Quæritur, Ægysthus quare sit factus adulter:
  In promptu causa est: desidiosus erat.
Pugnabant alii tardis apud Ilion armis,
  Quo tulerat vires Græcia tota suas:
Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat:
  Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, fecit: ne nil ageretur, amavit.
  Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
  Quælibet huic curæ cedere cura potest.
Colla jube domitos oneri supponere tauros,
  Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
Obrue versata Cerealia semina terra,
  Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager.
Aspice curvatos pomorum pondere ramos,
  Vt sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Aspice labentes jucundo murmure rivos:
  Aspice tondentes fertile gramen oves.
Ecce petunt rupes præruptaque saxa capellæ:
  Iam referunt hœdis ubera plena suis.
Pastor inæquali modulatur arundine carmen:
  Nec desunt comites, sedula turba, canes.

Parte

Parte sonant alia silvæ mugitibus altæ,
Et queritur vitulum mater abesse suum.
Quid cum suppositos fugiunt examina fumos,
Vt relevent dempti vimina curva favi?
Poma dat autumnus: formosa est messibus æstas:
Ver præbet flores: igne levatur hyems.
Temporibus certis maturas rusticus uvas
Colligit, & nudo sub pede musta fluunt:
Temporibus certis desertas alligat herbas,
Et tonsam raro pectine verrit humum.
Ipse potes riguis plantas deponere in hortis:
Ipse potes rivos ducere lenis aquæ.
Venerit insitio, fac ramum ramus adoptet,
Stetque peregrinis arbor operta comis.
Cum semel hæc animum cœpit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit amor.
Vel tu venandi studium cole. sæpe recessit
Turpiter à Phœbi victa sorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
Nunc tua frondosis retia tende jugis.
Aut pavidos terre varia formidine cervos,
Aut cadat adversa cuspide fossus aper.
Nocte fatigatum somnus, non cura puellæ
Excipit: & pingui membra quiete levat.
Lenius est studium, studium tamen, alite capta,
Aut lino, aut calamis, præmia parva sequi.
Vel, quæ piscis edax avido male devoret ore,
Abdere supremis æra recurva cibis.
Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
Ipse tibi furtim decipiendus eris.
Tu tantum, quamvis firmis retinebere vinclis,
I procul, & longas carpere perge vias.
Flebis, & occurret desertæ nomen amicæ:
Stabit & in media pes tibi sæpe via.
Sed quando minus ire voles, magis ire memento:
Perfer: & invitos currere coge pedes.
Nec pluvias opta: nec te peregrina morentur
Sabbata; nec damnis Allia nota suis.
Nec quot transieris, sed quot tibi, quære, supersint
Millia: nec, maneas ut prope, finge moras.
Tempora nec numera: nec crebro respice Romam:
Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.
Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Esse: sed ut valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi succos, quamvis invitus, amaros
Æger. & oranti mensa negata mihi est.
Vt corpus redimas, ferrum patiaris, & igues,
Arida nec sitiens ora lavabis aqua;

Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis ?
At pretium pars hæc corpore majus habet.
Sed tamen est artis tristissima janua nostræ,
Et labor est unus tempora prima pati.
Aspicis, ut prensos urant juga prima juvencos,
Et nova velocem cingula lædat equum ?
Forsitan à laribus patriis exire pigebit.
Sed tamen exibis : deinde redire voles.
Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amicæ.
Prætendes culpæ splendida verba tuæ.
Cum semel exieris, centum solatia curæ
Et rus, & comites, & via longa dabunt.
Nec satis esse putes discedere. lentus abesto :
Dum perdat vires, fitque sine igne cinis.
Quod nisi firmata properaris mente reverti ;
Inferet arma tibi sæva rebellis amor.
Quidquid eras, fueris ; sitiens, avidusque redibis :
Et spatium damno cesserit omne tuo.
Viderit, Hæmoniæ si quis mala pabula terræ,
Et magicas artes posse juvare putat.
Ista veneficii vetus est via, noster Apollo
Innocuam sacro carmine monstrat opem.
Me duce non tumulo prodire jubebitur umbra ;
Non anus infami carmine rumpet humum.
Non seges ex aliis alios transibit in agros :
Nec subito Phœbi pallidus orbis erit.
Vt solet, æquoreas ibit Tiberinus in undas :
Vt solet, in niveis Luna vehetur equis.
Nulla recantatas deponent pectora curas,
Nec fugiet vivo sulfure victus amor.
Quid te Phasiacæ juverunt gramina terræ,
Cum cuperes patria Colchi manere domo ?
Quid tibi profuerunt Circe Perseides herbæ,
Cum tibi Neritias abstulit hora rates ?
Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret.
Ille dedit certæ lintea plena fugæ.
Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis :
Longus & invito pectore sedit amor.
Vertere quæ poteras homines in mille figuras,
Non poteras animi vertere jura tui.
Diceris his etiam, cum jam discedere vellet,
Dulichium verbis detinuisse ducem :
Non ego, quod primo (memini) sperare solebam,
Iam precor, ut conjux tu meus esse velis.
Et tamen, ut conjux essem tua, digna videbar :
Quod dea, quod magni filia Solis eram.
Ne properes oro : spatium pro munere posco.
Quid minus optari per mea vota potest ?

Et freta mota vides: & debes illa timere.
Vtilior velis postmodo ventus erit.
Quæ tibi causa fugæ? non hic nova Troja resurgit:
Non aliquis socios rursus ad arma vocat.
Hic amor, hic pax est, in qua male vulneror una:
Totaque sub regno terra futura tuo est.
Illa loquebatur: navem solvebat Vlysses:
Irrita cum velis verba tulere Noti.
Ardet, & assuetas Circe decurrit ad artes:
Nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo, quisquis opem nostra tibi poscis ab arte;
Deme veneficiis carminibusque fidem.
Si te causa potens domina retinebit in urbe;
Accipe, consilium quod sit in urbe meum.
Optimus ille fuit vindex, lædentia pectus
Vincula qui rupit: dedoluitque semel.
Sed, cui tantum animi est, illum mirabor & ipse:
Et dicam, Monitis non eget iste meis.
Tu mihi, qui quod amas ægre dediscis amare;
Nec potes, & velles posse; docendus eris.
Sæpe refert tecum sceleratæ facta puellæ,
Et pone ante oculos omnia damna tuos.
Illud, & illud habet. nec ea contenta rapina est:
Sub titulum nostros misit avara lares.
Sic mihi juravit: sic me jurata fefellit:
Ante suas quoties passa jacere fores!
Diligit ipsa alios: à me fastidit amari:
Institor heu noctes, quas mihi non dat, habet.
Hæc tibi per totos marcescant omnia sensus:
Hæc refer: hinc odii semina quære tui.
Atque utinam posses etiam facundus in illis
Esse. dole tantum: sponte disertus eris.
Hæserat in quadam nuper mea cura puella:
Conveniens animo non erat illa meo:
Curabar propriis æger Podalirius herbis,
Et (fateor) medicus turpiter æger eram:
Profuit assidue vitiis insistere amicæ.
Idque mihi factum sæpe salubre fuit.
Quam mala dicebam nostræ sunt crura puellæ!
Nec tamen, ut verum confiteamur, erant.
Brachia quam non sunt nostræ formosa puellæ!
Nec tamen, ut verum confiteamur, erant.
Quam brevis est: & erat. Quam multũ poscit amantẽ!
Hinc odio venit maxima causa meo.
Et mala sunt vicina bonis, errore sub illo
Pro vitio virtus crimina sæpe tulit.
Quam potes in pejus dotes deflecte puellæ:
Judiciumque brevi limite falle tuum.

Turgida, si plena est; si fusca est, nigra vocetur,
In gracili macies crimen habere potest.
Et poterit dici petulans, quæ rustica non est:
Et poterit dici rustica, siqua proba est.
Quis etiam, quacumque caret tua dote puella,
Hanc moveat, blandis usque precare sonis.
Exige, quod cantet, siqua est sine voce puella:
Fac saltet, nescit siqua movere pedem.
Barbara sermone est: fac tecum multa loquatur.
Non didicit chordas tangere: posce lyram.
Durius incedit: face ut ambulet. omne papillæ
Pectus habent: vitium fascia nulla tegat.
Si male dentata est; narrra quod rideat illa.
Mollibus est oculis: quod fleat illa, refer.
Proderit & subito, cum se non finxerit ulli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
Auferimur cultu; gemmis auroque teguntur
Omnia, pars minima est ipsa puella sui.
Sæpe, ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
Decipit hac oculos ægide dives amor.
Improvisus ades; deprendes tutus inermem;
Infelix vitiis excidet ipsa suis.
Non tamen huic nimium præcepto credere tuum est:
Fallit enim multos forma sine arte decens.
Tum quoque, compositis sua cum linit ora venenis;
Ad dominæ vultus, nec pudor obstet, eas.
Pyxidas invenies, & rerum mille colores,
Et fluere in tepidos œsypa lapsa sinus.
Illa tuas redolent Phinen medicamina mensas.
Non semel hinc stomacho nausea facta meo.
Nunc tibi quæ medio Veneris præstemus in usu
Eloquar. ex omni est parte fugandus amor.
Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
Ingenio verbis concipe plura meis.
Nuper enim nostros quidam carpsere libellos,
Quorum censura musa proterva mea est.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe;
Quam volet, impugnent unus & alter opus.
Ingenium magni livor detrectat Homeri;
Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes.
Et tua sacrilegæ laniarunt carmina linguæ,
Pertulit huc victos quo duce Troja deos.
Summa petit livor: perflant altissima venti;
Summa petunt dextra fulmina missa Iovis.
At tu quicumque es, quem nostra licentia lædit;
Si sapis, ad numeros exige quæque suos.
Fortia Mæonio gaudent pede bella referri:
(Deliciis illic quis locus esse potest?)

Grande sonāt Tragici: Tragicos decet ira cothurnos,
Versibus è mediis soccus habendus erit.
Liber in adversos hostes stringatur Iambus;
Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos Elegeia cantet amores,
Et levis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
Cydippe non est oris Homere tui.
Quis feret Andromaches peragentem Thaida partes?
Peccat, in Andromache Thaida quisquis agat.
Thais in arte mea est: lascivia libera nostra est.
Nil mihi cum vitta est: Thais in arte mea est.
Si mea materiæ respondet musa jocosæ;
Vincimus, & falsi criminis acta rea est.
Rumpere livor edax, magnum jam nomen habemus:
Majus erit: tantum quo pede cœpit, eat.
Sed nimium properas: vivam modo, plura dolebis,
Et capient anni carmina multa mei.
Nam juvat, & studium famæ mihi crescit honore:
Principio clivi noster anhelat equus.
Tantum se nobis Elegi debere fatentur,
Quantum Virgilio nobile debet opus.

DE REMEDIO AMORIS

LIBER II.

HActenus invidiæ respondimus, attrahe lora,
Fortius & gyro curre poëta tuo.
Ergo ubi concubitus, & opus juvenile petetur,
Et prope promissæ tempora noctis erunt;
Gaudia ne dominæ, pleno si corpore sumes,
Te capiant; ineas quamlibet ante velim.
Quamlibet invenias, in qua tua prima voluptas
Desinat. à prima proxima segnis erit.
Sustentata Venus gratissima. frigore soles,
Sole juvant umbræ: grata fit unda siti.
Et pudet, & dicam, Veneris quoque junge figuram,
Quâ minime jungi quamque decere putes.
Nec labor efficere est. raro tibi vera fatentur:
Et nihil est quod se dedecuisse putent.
Tunc etiam jubeo totas aperire fenestras,
Turpiaque admisso membra notare die.
At simul ad metas venit finita voluptas,
Lassaque cum tota corpora mente jacent,
Dum piget, & nullam malles tetigisse puellam,
Tacturusque tibi non videare diu;

Tunc animo signa,quæcumque in corpore menda est,
Luminaque in vitiis illius usque tene.
Forsitan hæc aliquis (nã sunt quoque)parva vocabit:
Sed,quæ non prosunt singula, multa juvant.
Parva necat morsu spatiosum vipera taurum :
A cane non magno sæpe tenetur aper.
Tu tantum numero pugna : præceptaque in unum
Contrahe. de multis grandis acervus erit.
Sed quoniam totidem mores, totidemque figuræ ;
Non sunt judiciis omnia danda meis.
Quo tua non possunt offendi pectora facto ;
Forsitan hoc alio judice crimen erit.
Ille quod obscœnas in aperto corpore partes
Viderat ; in cursu qui fuit, hæsit amor :
Ille quod à veneris rebus surgente puella
Vidit in immundo signa pudenda toro.
Luditis ô siquos potuerunt ista movere.
Afflarant tepidæ pectora vestra faces.
Attrahat ille puer contentos fortius arcus ;
Saucia majorem turba petetis opem.
Quid qui clam latuit reddente obscœna puella,
Et vidit, quæ mos ipse videre vetat ?
Di melius,quàm nos moneamus talia quemquam :
Vt prosint,non sunt expedienda tamen.
Hortor,& ut pariter binas habeatis amicas.
Fortior est,plures siquis habere potest.
Secta bipartito cum mens discurrit utroque ;
Alterius vires subtrahit alter amor.
Grandia per multos tenuantur flumina rivos,
Sectaque subducto stipite flamma perit.
Non satis una tenet ceratas anchora puppes,
Nec satis est liquidis unicus hamus aquis.
Qui sibi jam pridem solatia bina paravit ;
Iam pridem summa victor in arce fuit.
At tibi,qui fueras dominæ male creditus uni,
Nunc saltem novus est inveniendus amor.
Pasiphaës Minos in Prognide perdidit ignes :
Cessit ab Idæa conjuge victa prior.
Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,
Callithoë fecit parte recepta tori.
Et Paris Oenonen summos tenuisset in annos,
Si non Oebalia pellice læsa foret.
Conjugis Odrysio placuisset forma tyranno :
Sed melior clausæ forma sororis erat.
Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
Successore novo vincitur omnis amor.
Parcius è multis mater desiderat unum ;
Quam,quæ flens clamat, Tu mihi solus eras.

Et

Et, ne forte putes nova me tibi condere jura;
(Atque utinam inventi gloria nostra foret!)
Vidit id Atrides (quid enim non ille videret
Cujus in arbitrio Græcia tota fuit?)
Marte suo captam Chryseïda victor amabat:
At senior stulte flebat ubique parens.
Quid lacrymas odiose senex? bene contigit illi:
Officio natam lædis inepte tuo.
Quam postquam reddi Calchas ope tutus Achillis
Iusserat, & patria est illa recepta domo;
Atrides, ait, Est illius proxima forma,
Et, si prima sinat littera, nomen idem:
Hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles:
Sin minus, imperium sentiet ille meum.
Quod siquis vestrum factum hoc accusat Achivi;
Est aliquid valida sceptra tenere manu.
Nam; si rex ego sum, nec mecum dormiat illa;
In mea Thersites regna licebit eat.
Dixit: & hanc habuit solatia magna prioris,
Et prior est cura, cura repulsa nova.
Ergo assume novas autore Agamemnone flammas,
Vt tuus in bivio detineatur amor.
Quæris ubi invenias? artes tu perlege nostras:
Plena puellarum jam tibi navis erit.
Quod, siquid præcepta valent mea; siquid Apollo
Vtile mortales edocet ore meo;
Quamvis infelix media torreberis Ætna,
Frigidior dominæ fac videare tuæ.
Et sanum simula: nec, siquid forte dolebis,
Sentiat: & ride, cum tibi flendus eris.
Non ego te jubeo medias abrumpere flammas:
Non sunt imperii tam fera jussa mei.
Quod non est, simula, positosque imitare furores:
Sic facies vere, quod meditatus eris.
Sæpe ego ne biberem, volui dormire videri:
Dum videor, somno lumina victa dedi,
Deceptum risi, qui se simularat amare,
In laqueos auceps decideratque suos.
Intrat amor mentes usu: dediscitur usu:
Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
Dixerit, ut venias pacta tibi nocte; venito:
Veneris, & fuerit janua clausa; feras.
Nec dic blandicias, nec dic convicia posti,
Nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit: careant tua verba querelis,
Et nulla in vultu signa dolentis habe.
Iam ponet fastus, cum te languere videbit:
Hoc etiam nostra munus ab arte feres.

Te

Te quoque fallet amor, dum sit tibi finis amandi,
Propositis frænis sæpe repugnat equus.
Vtilitas lateat: quod non profitebere fiet.
Quæ nimis apparent retia, vitat avis.
Nec tibi tam placeat, ut te contemnere possit.
Sume animos: animis cedat ut illa tuis.
Ianua forte patet? quamvis revocabere, transi.
Est data nox: dubita nocte venire data.
Posse pati facile est: tibi ni patientia desit,
Protinus ex facili gaudia ferre licet.
Et quisquam præcepta potest mea dura vocare?
En etiam partes conciliantis ago.
Nam, quoniam variant animi, variabimus artes.
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora vix ferro quædam sanantur acuto:
Auxilium multis succus & herba fuit:
Mollior es, nec abire potes, vinctusque teneris,
Et tua sævus amor sub pede colla premit;
Desine luctari. referant tua carbasa venti:
Quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
Explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardes.
Cedimus. è medio jam licet amne bibas.
Sed bibe plus etiam, quam quod præcordia poscunt:
Gutture fac pleno sumpta redundet aqua.
Vtere, & usque tua nullo prohibente puella.
Illa tibi noctes auferat: illa dies.
Tædia quære mali: faciunt & tædia finem:
Iam quoque, cum credes posse carere, mane.
Dum bene tu cumulas; tibi copia tollit amorem,
Et fastidita non libet esse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit:
Hunc si tu quæris ponere; pone metum.
Qui timet, ut sua sit, ne quis sibi subtrahat illam;
Ille Machaonia vix ope sanus erit.
Plus amat è natis mater plerumque duobus,
Pro cujus reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam;
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethæus Amor, qui pectora sanat,
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & juvenes votis oblivia poscunt:
Et si qua est duro capta puella viro.
Hic mihi sic dixit (dubito, verusne Cupido
An somnus fuerit: sed puto somnus erat)
O, qui sollicitos modo das modo demis amores;
Adjice præceptis hæc quoque Naso tuis.
Ad mala quisque animum referat sua; ponet amorem:
Omnibus illa deus plusve minusve dedit.

Qui Puteal, Ianumque timet, celeresque Calendas;
Torqueat hunc æris mutua summa sui.
Cui durus pater est; ut voto cætera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
Hic male dotata pauper cum conjuge vivit:
Vxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosæ fertilis uvæ
Vinea: ne nascens usta sit uva, time.
Ille habet in reditu navem: mare semper iniquum
Cogitet, & damno littora sæva suo.
Filius hunc miles, hunc filia nubilis angat.
Et quis non causas mille doloris habet?
Vt posses odisse tuam Pari, funera fratrum
Debueras oculis substituisse tuis.
Plura loquebatur; placidum puerilis imago
Destituit somnum: si modo somnus erat.
Quid faciam? media navem Palinurus in unda
Deserit. ignotas cogor inire vias.
Quisquis amas, loca sola nocent: loca sola caveto.
Quo fugis? in populo tutior esse potes.
Nam tibi secretos augent secreta furores.
Est opus auxilio: turba futura tibi est.
Tristis eris, si solus eris: dominæque relictæ
Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
Tristior idcirco nox est, quam tempora Phœbi:
Quæ relevet luctus, turba sodalis abest.
Nec fuge colloquium: nec sit tua janua clausa:
Nec tenebris luctus flebilis adde tuos.
Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem,
Hic quoque amicitiæ non levis usus erit.
Quid nisi secretæ læserunt Phyllida silvæ?
Certa necis causa est: incomitata fuit.
Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
Ire solet fusis barbara turba comis.
Et modo, qua poterat, latum spectabat in æquor:
Nunc in arenosa lassa jacebat humo.
Perfide Demophoon surdas clamabat ad undas:
Ruptaque singultu verba loquentis erant.
Limes erat tenuis longa subnubilus umbra:
Qua tulit ipsa suos ad mare sæpe pedes.
Nona terebatur miseræ via. Viderit, inquit:
Et spectat zonam pallida facta suam.
Aspicit & ramos: dubitat, refugitque quod audet;
Et timet: & digitos ad sua colla refert.
Sithoni tunc certe vellem ne sola fuisses:
Non flesset positis Phyllida sylva comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta cavete,
Læse vir à domina, læsa puella viro.

Præstiterat juvenis quidquid mea musa jubebat,
Inque suæ portu pæne salutis erat;
Decidit, ut cupidos inter devenit amantes:
Et, quæ deciderant tela, resumpsit amor.
Si quis amas, nec vis; facito contagia vites.
Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.
Dum spectant læsos oculi, læduntur & ipsi:
Multaque corporibus transitione nocent.
In loca nonnunquam siccis arentia glebis,
De prope currenti flumine manat aqua.
Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.
Alter idem jam sanus erat: vicinia læsit:
Occursum dominæ non tulit ille suæ.
Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix,
Successumque artes non habuere meæ.
Proximus à tectis ignis defenditur ægre:
Vtile finitimis abstinuisse locis.
Nec, quæ ferre solet spatiantem porticus illam,
Te ferat: officium neve colatur idem.
Quid juvat admonitu tepidam recalescere mentem?
Alter, si possis, orbis habendus erit.
Non facile esuriens posita retinebere mensa:
Et multum saliens incitat unda sitim.
Non facile est taurum visa retinere juvenca:
Fortis equus visæ semper adhinnit equæ.
Hæc ubi præstiteris, ut tandem littora tangas,
Non ipsam satis est deseruisse tibi.
Et soror, & mater valeant, & conscia nutrix,
Et quisquis dominæ pars erit ulla tuæ.
Nec veniat servus; nec flens ancillula fictum
Suppliciter dominæ nomine dicat Ave.
Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
Perfer: erit lucro lingua retenta tuo.
Tu quoque, qui causam finito reddis amori,
Deque tua domina multa querenda refers;
Parce queri. melius sic te ulcifcere tacendo,
Vt desideriis effluat illa tuis.
Et malim taceas quam te desisse loquaris.
Qui nimium multis, Non amo dicit; amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
Quam subito. lente desine: tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet altius ire.
Sed tamen hæc brevis est, illa perennis aqua.
Fallat, & in tenues evanidus exeat auras,
Perque gradus molles emoriatur amor.
Sed modo dilectam scelus est odisse puellam:
Exitus ingeniis convenit iste feris.

Nec curandus adest, odio qui finit amorem:
Aut amat, aut ægre desinit esse miser.
Turpe vir & mulier, juncti modo, protinus hostes:
Non illas lites Appias ipsa probat.
Sæpe reas faciunt,& amant. ubi nulla simultas
Incidit, admonitu liber oberrat amor.
Forte aderat juvenis: dominam lectica tenebat:
Horrebant sævis omnia verba minis.
Iamque vadaturus, Lectica prodeat, inquit.
Prodierat; visa conjuge mutus erat.
Et manus, & manibus duplices cecidere tabellæ:
Venit in amplexus: atque ita, Vincis, ait.
Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
Quam petere à thalamis litigiosa fora:
Munera quæ dederas, habeat sine lite jubeto:
Esse solent magno damna minora bono.
Quod, si vos aliquis casus conducat in unum,
Mente memor tota, quæ damus arma, tene.
Hic opus est armis: hic, ô fortissime, pugna:
Vincenda est telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi rivalis, nunc durum limen amicæ,
Nunc subeant mediis irrita verba deis.
Nec compone comas, cum sis venturus ad illam:
Nec toga sit laxo conspicienda sinu.
Nulla sit ut placeas alienæ cura puellæ:
Iam face, ut è multis una sit illa tibi.
Sed quid præcipue vestris conatibus obstet;
Eloquar; exemplo quemque docente suo.
Desinimus tarde, quia nos speramus amari.
Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
At tu nec voces (quid enim fallacius illis?)
Crede, nec æternos pondus habere deos.
Neve puellarum lacrymis moveare caveto:
Vt flerent, oculos erudiere suos.
Artibus innumeris mens oppugnatur amantum,
Vt lapis æquoreis undique pulsus aquis.
Nec causas aperi, quare divortia malis:
Nec dic quid doleas: clam tamen usque dole.
Nec peccata refer, ne diluat ipse cavebis:
Vt melior causa, causa sit illa, tua.
Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellæ
Probra, satisfieri postulat ille sibi.
Non ego Dulichias furiali more sagittas,
Nec raptas ausim tingere in amne faces:
Nec nos purpureas pueri resecabimus alas,
Nec sacer arte mea laxior arcus erit.
Consilium est, quodcunque cano. parete canenti:
Vtque facis, cœptis Phœbe saluber ades.

Phœbus adest : sonuere lyræ : sonuere pharetræ.
  Signa deum nosco per sua: Phœbus adest.
Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis
  Murice cum Tyrio : turpius illud erit.
Vos quoque formosis vestras conferte puellas :
  Incipiet dominæ quemque pudere suæ.
Vtraque formosæ Paridi potuere videri ;
  Sed sibi collatam vincit utramque Venus.
Nec solam faciem; mores quoque confer & artes :
  Tantum judicio ne tuus obsit amor.
Exiguum est, quod deinde canam : sed profuit illud
  Exiguum multis: in quibus ipse fui.
Scripta cave relegas blandæ servata puellæ:
  Constantes animos scripta relecta movent.
Omnia pone feros (quamvis invitus) in ignes,
  Et dic, Ardoris sit rogus iste mei.
Thestias absentem succendit stipite natum:
  Tu timide flammis perfida verba dabis.
Si potes & ceras remove. quid imagine muta
  Carperis? hoc periit Laodameja modo.
Et loca sæpe nocent. fugito loca conscia vestri
  Concubitus. causas illa doloris habent.
Hic fuit, hic cubuit: thalamo dormivimus illo:
  Hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.
Admonitu recreatur amor, vulnusque novatum
  Scinditur. infirmis culpa pusilla nocet.
Vt pene extinctum cinerem si sulfure tangas,
  Vivet, & ex minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitaris quidquid revocabit amorem ;
  Flamma redardescet, quæ modo nulla fuit.
Argolicæ cuperent fugisse Capharea puppes,
  Teque senex luctus ignibus ulte tuos.
Præterita cautus Niseïde navita gaudet :
  Tu loca, quæ nimium grata fuere, cave.
Hæc tibi sint Syrtes; hæc Acroceraunia vita :
  Hic vomit epotas dira Charybdis aquas.
Sunt quæ non possunt aliquo cogente juberi;
  Sæpe tamen casu facta juvare solent.
Perdat opes Phædra ; parces Neptune nepoti :
  Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
Gnossida fecisses inopem; sapienter amasset:
  Divitiis alitur luxuriosus amor.
Cur nemo est Hecalen, nulla est, quæ ceperit Irum?
  Nempe quod alter egens, altera pauper erat.
Non habet unde suum paupertas pascat amorem:
  Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse velis.
At tanti tibi sit non indulgere theatris;
  Dum bene de vacuo pectore cedat amor.

Enec-

Enervant animos citharæ, cantusque, lyræque,
Et vox, & numeris brachia mota suis.
Illic assidue ficti saltantur amantes:
Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
Eloquar invitus, Teneros ne tange poëtas.
Summoveo dotes impius ipse meas.
Callimachum fugito: non est inimicus amoris.
Et cum Callimacho tu quoque Coë noces.
Me certe Sappho meliorem fecit amicæ:
Nec rigidos mores Teïa musa dedit.
Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?
Quis potuit lecto durus discedere Gallo?
Et mea nescio quid carmina tale sonant.
Quod, nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
Æmulus est nostri maxima causa mali.
At tu rivalem noli tibi fingere quemquam,
Inque suo solam crede jacere toro.
Acrius Hermionem ideo dilexit Orestes;
Esse quod alterius cœperat illa viri.
Quid Menelaë doles? ibas sine conjuge Creten,
Et poteras nupta lætus abesse tua.
Vt Paris hanc rapuit: tum demum uxore carere
Non potes: alterius crevit amore tuus.
Hoc & in abducta Briseïde flebat Achilles,
Illam Plisthenio gaudia ferre viro.
Nec frustra flebat: fecit (mihi credite) Atrides,
Quod si non faceret, turpiter esset iners.
Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.
Invidiæ fructus maximus ille fuit.
Nam, sibi quod nunquam tactam Briseïda jurat,
Per sceptrum; sceptrum non putat esse deos.
Di faciant, possis dominæ transire relictæ
Limina, proposito sufficiantque pedes.
Et poteris, modo velle tene: nunc fortiter ire,
Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
Illo Lotophagos, illo Seirenas in antro
Esse puta: remis adjice vela tuis.
Hunc quoque, quo quondam nimium rivale dolebas,
Vellem desineres hostis habere loco.
Aut certe, quamvis odio remanente saluta.
Oscula cum poteris jam dare: sanus eris.
Ecce cibos etiam, medicinæ fungar ut omni
Munere, quos fugias, quosque sequare, dabo:
Daunius an Lybicis bulbus tibi missus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
Et quidquid Veneri corpora nostra parat.

Utilius sumas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.
Quid tibi præcipiam de Bacchi munere quæris?
Spe brevius monitus experiere meos.
Vina parant animos Veneri, nisi plurima sumas,
Ut stupeant multo corda sepulta mero.
Nutritur vento, vento restinguitur ignis.
Lenis alit flammas, grandior aura necat.
Aut nulla ebrietas; aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat: siqua est inter utrumque, nocet.
Hoc opus exegi, fessæ date serta carinæ.
Contigimus portum, quo mihi cursus erat.
Postmodo reddatis sacro pia vota poetæ,
Carmine sanati fœmina virque meo.

AULI SABINI POETÆ EPISTOLÆ TRES AD OVIDIANAS EPISTOLAS RESPONSORIÆ.

ULYSSES PENELOPE.

Pertulit ad miserum tandem tua casus Ulyssem
Penelope, chartis verba notata piis.
Agnovi charamque manum gemmasque fideles,
Solamen longis illa fuere malis.
Arguis ut lentum: mallem quoque forsitan esse;
Quam tibi quæque tuli dicere, quæque feram.
Non hoc objecit mihi Græcia: cum mea fictus
Detinuit patrio littore vela furor.
Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere;
Causaque fingendæ tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam curas, properemque venire.
Dum propero, adversi vela tulere Noti.
Non me Troja tenet Grajis odiosa puellis.
Iam cinis, & tantum flebile Troja solum.
Deïphobusque jacet, jacet Asius, & jacet Hector:
Et quicumque tui causa timoris erant.
Evasi: & Thracum cæso duce prœlia Rheso,
In mea captivis castra revectus equis.
Tutus & è media Phrygiæ Tritonidos arce
Fatalis palmæ pignora capta tuli.
Nec timui commissus equo; male sedula quamvis
Clamabat vates, Urite Troës equum.

Vrite: mendaci celantur robore Achivi,
Et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles:
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danai tanto renuere labori:
Erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? pelago sunt obruta. non mihi classes,
Non socii superant: omnia pontus habet.
Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
Duravit, patiens ad mala perstat Amor.
Illum non avidis canibus Nereïa virgo
Fregit: non tumidis tota Charybdis aquis:
Non ferus Antiphates, nec in uno corpore discors
Parthenope, blandis insidiosa modis.
Non quod Colchiacas artes tentaverit herbis,
Non quod solemnes altera diva toros.
Vtraque se nobis mortalia demere fila
Spondebat: Stygias utraque posse vias.
Te tamen hac etiam spreta mercede petivi;
Passurus terra tot mala, totque mari.
Sed tu fœmineo nunc forsan nomine tacta,
Non secura leges cætera verba mea.
Quæque mihi Circe, quæ sit mihi causa Calypso,
Iamdudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cum Antinoum, Polybumque, Medontaque (legi;
Heu toto sanguis corpore nullus erat.
Tot juvenes inter, tot vina liquentia semper,
Hei mihi quid credam? pignore casta manes.
Curve placent ulli, si sunt in fletibus ora,
Deperit & lacrymis non decor iste tibi?
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
Et cœptum revocas pallida semper opus.
Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lana,
Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius Polypheme tuo superatus in antro
Finissem ingratos ad mala tanta dies.
Threïcio melius cecidissem milite victus,
Ismaron errantes cum tenuere rates:
Crudelemve illo satiassem tempore Ditem,
Quo redii Stygiis fata moratus aquis.
Vidi ubi nequicquam quod me tua littera celat,
Sospes digresso quæ mihi mater erat.
Rettulit illa domus eadem mala: meque querentem
Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
Phylaciden vidi contemptis fortibus. ille
Primus in Hectoreas intulit arma domos.
Felix laudata cum conjuge: læta per umbras
Illa suum forte sit comitata virum,

Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos:
Sed juvat ante suum sic cecidisse diem.
Vidi, nec lacrymas oculi tenuere cadentes,
Deformem Atriden (hei mihi) cæde nova.
Illum Troja virum non læserat: ille furentem
Nauplion, Euboicos transieratque sinus.
Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
Iam reduci solvens debita vota Iovi.
Tyndaris has illi lætas pro fœdere pœnas
Struxerat; externos ipsa secuta viros.
Ah mihi quid prodest? captivas Teucridas inter
Cum staret conjux Hectoris atque soror;
Defectis Hecubam potius legisse sub annis,
Ne tibi suspectus pellicis esset amor.
Prima meis omen metuendum puppibus illa
Fecit; non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseras finivit mœsta querelas,
Et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
Æolus infusis incubuitque Notis.
Pervagus hinc toto non felix differor orbe,
Et quacunque vocat fluctus & aura feror.
Sed si Tiresias tam læti providus augur,
Quam verax vates in mala nostra fuit;
Et terra, & pelago, quidquid mihi triste canebat,
Emensus, fato jam meliore vagor.
Iam mihi nescio quo comitem se in littore jungit
Pallas, & hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas versæ post funera Trojæ
Visa mihi: medium temporis ira tulit.
Quicquid Oilides commiserat, omnibus unus
Peccavit: Danais omnibus ira nocens.
Nec te Tydide, cujus modo noverat arma,
Eximit: errato tu quoque ab orbe venis.
Non Telamone satum capta de conjuge Teucrum:
Non ipsum, pro quo mille fuere rates.
Felix Plistenides quacunque in sorte fuisti
Conjuge cum chara: non gravis illa fuit.
Seu venti fecere moras sive æquora vobis;
Ad nulla est vester damna retentus amor.
Oscula nec venti certe tenuere, nec undæ:
Promptaque in amplexus brachia semper erant.
Sic utinam errarem, faceres tu mollia conjux
Æquora: te socia nil mihi triste foret.
Nunc quoque Telemacho tecum mihi sospite tecto
Omnia sunt animo jam leviora mala.
Quem tamen infestas rursus queror ire per undas,
Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.

Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
Nam male commissus fluctibus ipse fuit.
Sed labor in fine est. occursum in littore vates
Dixit, In amplexus chare ferere tuos.
Noscendus soli veniam tibi. tu preme solers
Lætitiam,& tacito gaudia conde sinu.
Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum.
Sic cecinit laurus ille monere suas.
Forsitan ante dapes, interque vacantia vina,
Vltoris pharetris utile tempus erit.
Et modo despectum subito mirentur Vlyssem,
Heu precor,ut properet ille venire dies,
Antiqui renovet qui lætus fœdera lecti:
Et tandem incipias conjuge chara frui.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

PHyllidi Demophoon patria demittit ab urbe:
Et patrium meminit muneris esse tui.
Nec face Demophoon alia,nec conjuge captus:
Sed tam non felix, quam tibi notus erat.
Thesea, quo socero nequicquam Phylli timebas,
Impuleritque ignes forsitan ille tuos;
Turpe pati nobis,regno ferus expulit hospes:
Hunc illi finem longa senecta dedit.
Qui modo peltiferas fudit Mæotidas armis,
Alcidæ magni non minor esse comes.
Qui socerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
Mirantem monstri cornua victa sui.
Arguor auxilii; quem credis,causa fuisse?
Nec tacitum frater, nec finit esse reum.
Dum thalamos (inquit) dilectæ Phyllidos urges,
Et tuus externo cessat in igne furor;
Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci,
Prævenitque tuas flebilis hora moras.
Forsitan aut nondum factis occurrere rebus,
Aut poteras factis utilis esse tamen.
Cum potiora tibi Rhodopeïa regna fuere,
Quæque magis regnis chara puella fuit.
Intonat his Athamas: eadem mox objicit Æthras
Infelix functæ jam prope fortis anus.
Et quod non condant nati sua lumina palmæ,
Fecisse hic nostras arguit usque moras.
Non equidem inficior: multum clamavit uterque;
Staret Threïciis cum mihi puppis aquis,
Poscunt,Demophoon (quid cessas?) carbasa venti:
Demophoon patrios respice jure deos.

Respice: & exemplum, qua gaudes, Phyllida sume,
Sic amat, ut terra nolit abire sua:
Vtque redire velis, non ut comitetur euntem,
Te rogat: & præfert barbara regna tuis.
Me tamen hæc inter tacitum convicia sæpe
Adversis memini vota tulisse Notis.
Sæpe abitura tuo ponentem brachia collo,
Gavisum in fluctus æquora mota truces.
Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
Libertas meritis est mihi facta tuis.
Dices non duro dilectam Phyllida liqui
Pectore: nec præceps vela ferenda dedi.
Et flevi: & flentem solando sæpe, remansi,
Cum staret cursus jam mihi certa dies.
Denique Threïcia veni rate. non dare Phyllis
Quam potuit; jussit tardius ire ratem.
Ignosce & fasso: memor es Minoidos ipse:
Antiquus nec dum pectore cessit amor.
Et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
Quæ fulget coelo, nostra puella fuit.
Illum dilecta Bacchus sibi cedere jussit
Conjuge: desertæ crimen at ille subit.
Exemploque patris perjurus dicor & ipse:
Nec quæris causas Sithoni dura moræ:
Nec satis ampla putas redituri pignora, si me
Non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi turbatos Phylli penates
Theseos, & miseræ retttulit acta domus?
Non laqueos audis chari me flere parentis?
Flebilior laqueis hei mihi causa subest.
Non fratrem Hippolytum: cecidit miserabilis ille
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuso reditus, licet undique fata
Accumulent causas: tempora parva peto.
Thesea quod superest partem tumulabimus ante:
Succedat tumulo non sine honore decens.
Da spatium veniamque peto: non perfidus absum:
Nec mihi jam terra tutior ulla tua est.
Quidquid mite fuit post diruta Pergama, quidquid
Aut bella, aut pelagi detinuere moræ;
Sola fuit Thrace, patria quoque jactor in illa:
Auxilium superest casibus una meis.
Si modo mens eadem: nec quod sit jam mihi dives
Regia Cecropia non minor arce movet.
Nec patris offendunt casus, nec crimina matris,
Nec jam non felix omine Demophoon.
Quid si Phœbeam peterem te conjuge Trojam,
Perque annos sequerer bella gerenda decem.

Penelopen audis : toto laudatur in orbe
  Exemplum fidi non leve facta tori.
Illa piè (sic rumor ait) mendacia telæ
  Struxit, & instantes distulit arte toros:
Cum properata palam revocaret stamina noctis,
  Atque iterum in lanas omne rediret opus.
At tua ne fugiant spreti connubia Thraces
  Phylli times: ulli nubere dura potes?
Estque tibi pectus cujusquam accedere tædas,
  Obstat perfidiæ nec metus iste tuæ?
O tibi quantus erit facti rubor! ah tibi quantus
  Tum dolor, aspicies cum mea vela procul:
Damnabisque tuos serò temeraria questus.
  Demophoon, dices, hei mihi fidus erat.
Demophoon redit huc : & sævos forsitan Euros
  Passus, & hibernas dum quoque currit aquas.
Ah cur nescio quam properavimus; hei mihi, culpam.
  Rupi, quam ruptam sum mihi questa, fidem.
Sic tamen ah potius sic perstes, quam mihi de te
  Vlterior tangat pectora Phylli dolor.
Quos tibi (me miserum) laqueos, quæ fata minaris?
  Et nimis audaces gens habet ista deos.
Parce precor: famamq; domus mihi crimen habentis
  Perfidiæ, gemina ne preme dura nota.
Excuset patrem fatis in parte relicta
  Gnossis : non merui, cur ferar ipse nocens.
Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt.
  Est animus reditus : sed pia causa tenet.

PARIS OENONE.

QVæ satis apta tibi tam juste Nympha querenti
  Rescribam, fateor quærere verba manum.
Quærit nec subeunt: sentit sua crimina tantum:
  Solvere quæ sentit, non sinit alter amor.
Si levat hic iras, ipso me judice damnor.
  Quid refert : causa tu meliore cares.
Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
  Retrahit. alterius sic quoque præda sumus.
Prima meis tu pacta toris : fassusque juventam,
  Te primum accepta est conjuge noster amor.
Nondum tantus eram, quo me genitore superbum
  Arguis: hoc dominus tunc retinendus eram.
Non ego Deïphobum sperabam, aut *Hectora* fratrem,
  Cum pastos agerem te comitante greges:
Reginamque Hecuben nisi matris nomine noram:
  Et fueras illi digna manere nurus.

Sed non eſt rationis amor. te conſule, nympha.
Læſa es: & læſam ſcribis amare tamen.
Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes,
Dejectæ memores tu tamen uſque facis.
Adde, quod hic fatis amor eſt adjutus, & illum
Præſcia venturi viderat aute ſoror.
Nondum Tyndaridos nomen mihi ſederat aure,
Nec cecinit Grajos illa vocare viros.
Omnia vera vides, ſuperant mea vulnera tantum,
Vtque tuam ſupplex poſcere cogor opem.
Te penes arbitrium noſtræ vitæque neciſque:
Victuri jam nunc pectora ſume tibi.
Fleviſti, memini, tamen hac in voce canentis:
Et mala, dixiſti, ſint precor iſta procul.
Nec ſic fata ferant, tulerint ſic cætera quamvis,
Vt poſſim Oenone perdere læſa Parin.
Tot ſuperare metus, qui me, nec credere cogit,
(Ignoſcas) idem te quoque fallit amor.
Imperat ille deus: cum vult, in cornua tauri,
Cum vult, in pennas deſtruit ille Iovem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tyndaris, heu flammis nata puella meis:
Si ſua non cycno mutaſſet Iupiter ora.
Fluxerat in Danaës aureus ante ſinus:
Pinniferamque Iden falſus luſtraverat ales:
Inter Agenoreas conſtiteratque boves.
Victorem Alciden dominæ quis penſa tenere
Crederet? at lanas nere coëgit amor.
Dicitur & Coæ ſediſſe in veſte puellæ.
Illa Cleonæo tecta leone fuit.
Te memini Phœbum Oenone (mea crimina dico)
Fugiſſe, & noſtros præpoſuiſſe toros.
Non ego præſtabam Phœbo: ſed tela Cupido
His in te voluit legibus ire ſua.
Conſuluere tamen digna tua pellice damna:
Quam tibi prætulimus nata puella Iove eſt.
Sed quod nata Iove eſt, minimum me tangit in illa:
Quod non eſt facies pulchior ulla, nocet.
Atque utinam formæ judex incallidus eſſem
Creditus Idæis, Pegaſi nympha, jugis.
Non mihi Iunonis, nec obeſſet Pallados ira,
Laudata eſt oculis quod Cytherea meis.
Dividit hæc aliis flammas celereſque pareſque:
Vt libitum eſt, nati temperat ipſa faces.
Non tamen evaluit vitare domeſtica tela.
Quos aliis arcus & ſibi dura tulit.
Deprenſa conjux illa in Mavorte dolebat.
Teſtibus hic divis cum Iove queſtus erat.

Iam

Iam dolet & Mavors, terras ultroque reliquit:
Prætulit Anchisen hic abitura suum.
Anchisen propter voluit formosa videri:
Visaque post latam jacuit ulta deam.
Quid mirum est potuisse pari succurrere amori,
Immunis sub quo non fuit ipse Paris?
Quam læsus Menelaus amat, non læsus amavi.
Adjice non læso quod comes ipsa fuit.
Et magnos video cogi mihi rapta tumultus:
Armatæque petunt Pergama mille rates.
Non vereor belli ne non sit causa probanda.
Est illi facies digna movere duces.
Si mihi nulla fides; armatos respice Atridas,
Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
Quod si vertendæ spem mentis concipis hujus;
Cur cessant herbæ, carmina curve tua?
Cum te nec Phœbi sollertior artibus ulla est;
Phœbeæque Hecates somnia vera vides.
Tecum sideribus, tecum deducere Lunam,
Nubibus, & memini surripuisse diem.
Pascebam tauros: interque armenta leones
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoënta vocatum
Adjiciam cursus non tenuisse suos?
Ipse pater, seu rem natæ male tutus haberet,
Cantatas quoties, restitit inter aquas.
Nunc locus Oenone est, nunc illas tende: paravit
Sive tuos ignes pellere, sive meos.

N V X.

Nux ego juncta viæ, cum sim sine crimine vitæ;
A populo saxis prætereunte petor.
Obruere ista solet manifestos pœna nocentes,
Publica cum lentam non capit ira moram.
Nil ego peccavi: nisi si peccare videtur
Annua cultori poma referre suo.
At prius arboribus, tunc cum meliora fuerunt
Tempora, certamen fertilitatis erat.
Tunc domini memores sertis ornare solebant
Agricolæ fructu proveniente deos.
Sæpe tuas igitur Liber miratus es uvas:
Mirata est oleas sæpe Minerva suas.
Pomáque læsissent matrem: nisi subdita ramo
Longa laboranti furca tulisset opem.
Quin etiam exemplo pariebat fœmina nostro,
Nullaque non illo tempore mater erat.

At

At poſtquam platanis ſteriles præbentibus umbras,
Vberior quavis arbore venit honor;
Nos quoque fructiferæ (ſi nux modo ponor in illis)
Cœpimus in patulas luxuriare comas.
Nunc neque continuos naſcuntur poma per annos:
Vvaque læſa domum, læſaque bacca venit.
Nunc uterum vitiat, quæ vult formoſa videri:
Raraque in hoc ævo eſt, quæ velit eſſe parens.
Certe ego, ſi nunquam peperiſſem, tutior eſſem.
Iſta Clytemneſtra digna querela fuit.
Si ſciat hoc vitis, naſcentes ſupprimet uvas:
Orbaque, ſi ſciat hoc, Palladis arbor erit:
Hoc in notitiam veniat maloque pyroque;
Deſtitnent ſilvas utraque poma ſuas.
Quæque ſibi vario diſtinguit poma colore,
Audiat hoc ceraſus: ſtipes inanis erit.
Non equidem invideo: nunquam tamen ulla feritur,
Quæ ſterilis ſola eſt conſpicienda coma.
Cernite ſinceros omnes ex ordine truncos,
Qui modo nil quare percutiantur habent.
At mihi ſæva nocent mutilatis vulnera ramis,
Nudaque detecto cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, ſed ſpes inducta rapinæ.
Suſtineant aliæ poma; querentur idem.
Sic reus ille fere eſt, de quo victoria lucro
Eſſe poteſt: inopis vindice facta carent.
Sic timet inſidias, qui ſe ſcit ferre viator,
Cur timeat. tutum carpit inanis iter:
Sic ego ſola petor; ſoli quia cauſa petendi eſt:
Frondibus intactis cætera turba viret.
Nā quod habent frutices aliquando proxima noſtris
Fragmina, quod læſo vimine multa jacent;
Non iſtis ſua facta nocent; vicinia damno eſt.
Excipiunt ictu ſaxa repulſa meo.
Idque fide careat: ſi non, quæ longius abſunt,
Nativum retinent inviolata decus.
Ergo ſi ſapiant, & mentem verba ſequantur;
Devoveant umbras proxima quæque meas.
Quam miſerum eſt, odium damnis accedere noſtris,
Meque ream nimiæ proximitatis agi!
Sed puto magna mei eſt operoſo cura colono.
Inveniat, dederit quid mihi, præter humum.
Sponte mea facilis contempto naſcor in agro,
Parſque loci, quo ſto, publica pæne via eſt.
Me, fata ne lædam (quoniam fata lædere dicor)
Imus in extremo margine fundus habet.
Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
Duratam renovat non mihi foſſor humum.

Sole licet, ſiccaque ſiti peritura laborent;
Irriguæ dabitur non mihi ſulcus aquæ.
At cum maturas fiſſo nova cortice rimas
Nux agit; ad partes pertica ſæva venit:
Pertica dat plenis immitia vulnera ramis,
Ne poſſim lapidum verbera ſola queri.
Poma cadunt menſis non interdicta ſecundis,
Et condit lectas parca colona nuces.
Has puer, aut certo rectas diverberat ictu,
Aut pronas digito biſve ſemelve petit.
Quatuor in nucibus, non amplius, alea tota eſt,
Cum ſibi ſuppoſitis additur una tribus.
Per tabulæ clivum labi jubet alter; & optat
Tangat ut è multis quælibet una ſuam.
Eſt etiam, par ſit numerus qui dicat, an impar:
Vt divinatas auferat augur opes.
Fit quoque de creta qualem cœleſte figuram
Sidus, & in Græcis littera quarta gerit.
Hæc ubi diſtincta eſt gradibus, quæ conſtitit intus:
Quot tetigit virga, tot capit inde nuces.
Vas quoque ſæpe cavum ſpatio diſtante locatur,
In quod miſſa levi nux cadat una manu.
Felix ſecreto quæ nata eſt arbor in agro,
Et ſoli domino ferre tributa poteſt.
Non hominum ſtrepitus audit, non illa rotarum:
Non à vicina pulverulenta via eſt.
Illa ſuo quæcumque tulit, dare dona colono,
Et plenos fructus annumerare poteſt.
At mihi maturos nunquam licet edere fœtus,
Ante diemque meæ decutiuntur opes.
Lamina mollis adhuc : tenero eſt in lacte quod intra (eſt:
Nec mala ſunt ulli noſtra futura bono:
Iam tamen invenio qui me jaculentur, & ictu
Præfeſtinato munus inane petant.
Si fiat rapti, fiat menſura relicti,
Majorem domini parte viator habet.
Sæpe aliquis foliis ubi nuda cacumina vidit,
Eſſe putat Boreæ triſte furentis opus.
Æſtibus hic, hic me ſpoliatam frigore credit:
Eſt quoque, qui crimen grandinis eſſe putet.
At mihi nec grando duris inviſa colonis,
Nec ventus damno, ſolve, geluve fuit.
Fructus obeſt: peperiſſe nocet: nocet eſſe feracem:
Quæque fuit multis, eſt mihi præda malo.
Præda malo Polydore fuit tibi : præda nefandæ
Conjugis Aonium miſit in arma virum.
Heſperii regis pomaria tuta fuiſſent;
Vna ſed immenſas arbor habebat opes.

At

At rubus, & sentes tantummodo lædere natæ,
Spinaque vindicta cætera tuta sua est.
Me, quia non noceo, nec aduncis vindicor hamis;
Missa petunt avida saxa proterva manu.
Quid, si non aptas solem fugientibus umbras,
Finditur Icario cum cane terra, darem?
Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem,
Non expectata cum venit imber aqua?
Omnia cum faciam, cum præstem sedula cunctis
Officium; saxis officiosa petor.
Hæc mihi perpessæ, domini patienda querela est.
Causabor, quare sit lapidosus ager.
Dumque repurgat humum collectaque saxa remittit;
Semper habent in me tela parata viæ.
Ergo invisa aliis, uni mihi frigora prosunt:
Illo me tutam tempore præstat hyems.
Nuda quidem tunc sum: nudam tamen expedit esse:
Nec spolium de me, quod petat hostis, habet.
At simul induimus nostris sua munera ramis;
Saxa novos fructus grandine plura petunt.
Forsitan hoc aliquis dicat; Quæ publica tangunt,
Carpere concessum est: hoc via juris habet.
Si licet hoc; oleas distringite: cædite messes.
Improbe vicinum carpe viator olus.
Intret & urbanas eadem petulantia portas,
Sitque tuis muris Romule juris idem.
Qui libet argentum prima de fronte tabernæ
Tollat: & ad gemmas quilibet alter eat.
Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos,
Et quascunque potest tangere, tollat opes.
Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Cæsar,
Incolumis tanto præside raptor erit.
At non ille deus pacem intra mœnia tantum;
Auxilium toto sparsit in orbe suum.
Quid tamen hoc prodest, media si luce palamque
Verberor, & tutam non licet esse nucem?
Ergo nec nidos foliis hærere, nec ullam
Sedibus in nostris stare videtis avem.
At lapis, in ramo sedit quicumque bifurco,
Hæret, & ut capta victor in arce manet.
Cætera sæpe tamen potuere admissa negari,
Et crimen vox est infitiata suum.
Nostra notat fusco digitos injuria succo,
Cortice contractas inficiente manus.
Ille cruor meus est: illo maculata cruore
Non profectura dextra lavatur aqua.
O ego, cum longæ venerunt tædia vitæ,
Optavi quoties arida facta mori!

Optavi quoties, aut cæco turbine verti,
Aut valido missi fulminis igne peti!
Atque utinam subitæ raperent mea poma procellæ:
Vel possem fructus excutere ipsa meos.
Sic, ubi detracta est à te tibi causa pericli:
Quod superest tutum Pontice Castor habes.
Quid mihi tunc animi est, cum sumit tela viator,
Atque oculis plagæ destinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
Quem sub humo radix vinclaque curva tenent.
Corpora præbemus plagis: ut sæpe sagittis,
Cum populus manicas deposuisse vetat:
Utve gravem patiens ubi tolli vacca securim
Aut stringi cultros in sua colla videt.
Sæpe meas frondes vento tremuisse putastis:
Sed metus in nobis causa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens; excidite ferro,
Nostraque fumosis urite membra focis.
Si merui, videorque nocens; imponite flammæ,
Et liceat miseræ dedecus esse semel.
Si nec cur urar, nec cur excidar habetis;
Parcite. sic cœptum perficiatis iter.

DE MEDICAMINE FACIEI.

Discite quæ faciem commendet, cura puellæ,
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum quondam Cerealia pendere jussit
Munera: mordaces interiere rubi.
Cultus & in pomis succos emendat acerbos:
Fissaque adoptivas accipit arbor opes.
Culta placent: auro sublimia tecta linuntur,
Nigra sub imposito marmore terra latet.
Vellera sæpe eadem Tyrio medicantur aheno:
Sectile deliciis India præbet ebur.
Forsitan antiquæ, Tatio sub rege, Sabinæ
Maluerint, quam se, rura paterna coli.
Cum matrona premens altum rubicunda sedile,
Assiduo durum pollice nebat opus.
Ipsaque claudebat, quos filia paverat, agnos:
Ipsa dabat virgas cæsaque ligna foco.
At vestræ teneras matres peperere puellas.
Vultis inaurata corpora veste tegi:
Vultis odoratos positu variare capillos:
Conspicuam gemmis vultis habere manum:
Induitis collo lapides Oriente petitos:
Et quantos onus est aure tulisse duos.

Nec tamen indignum, si vobis cura placendi,
Cum comptos habeant sæcula nostra viros.
Fœminea vestri potiuntur lege mariti,
Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet.
Perse quæque paret, & quos venetur amores,
Refert: munditia crimina nulla meret.
Rure latent, finguntque comas: licet arduus illas
Celet Athos: cultas altus habebit Athos.
Est etiam placuisse sibi quæcumque voluptas:
Virginibus cordi grataque forma sua est.
Laudatas homini volucris Iunonia pennas
Explicat: & forma muta superbit avis.
Sic potius nos tanget amor, quam fortibus herbis,
Quas maga terribili subsecat arte manus.
Nec vos graminibus, nec misto credite succo.
Nec tentate nocens virus amantis equæ.
Nec mediæ Marsis finduntur cantibus angues:
Nec redit in fontes unda supina suos.
Et quamvis aliquis Temesæa removerit æra;
Numquam Luna suis excutietur equis.
Prima sit in vobis morum tutela: puellæ
Ingenio facile conciliante placent.
Certus amor morum est: formam populabitur ætas,
Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,
Et veniet rugis altera causa dolor.
Sufficit, & longum probitas perdurat in ævum,
Perque suos annos hinc bene pendet amor.
Dic age, cum teneros somnus dimiserit artus,
Candida quo possint ora nitere modo.
Ordea, quæ Libyci ratibus misere coloni,
Exue de palea, tegminibusque suis.
Par ervi mensura, decem madefiat ab ovis:
Sed cumulent libras ordea nuda duas.
Hæc ubi ventosas fuerint siccata per auras
Lenta jube scabra frangat asella mola.
Et quæ prima cadent vivaci cornua cervo,
Contere: in hæc solida sexta face assis eat.
Namque ubi pulvereæ fuerint confusa farinæ,
Protinus in mundis omnia cerne cavis.
Adjice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
Strenua quos puro marmore dextra terat:
Sextantemque trahat gummi cum semine Thusco.
Huc novies tanto plus tibi mellis eat.
Quæcumque afficiet tali medicamine vultum;
Fulgebit speculo levior illa suo.
Nec tu pallentes dubita nudare lupinos,
Et simul instantis corpora finge feræ.

Vtra-

Vtraque sex habeant æquo discrimine libras.
Vtraque da nigris comminuenda molis.
Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
Desit, & Illyrica quæ venit iris humo.
Da validis juvenum pariter subigenda lacertis:
Sed justum tritis uncia pondus erit.
Addita da querulo volucrum medicamina nido,
Ore fugant maculas: Halcyonea vocant.
Pondere si quæris quo sim contentus in illis;
Quod trahit in partes uncia sexta duas.
Vt coëant, apteque lini per corpora possint;
Adjice de flavis Attica mella favis.
Quamvis thura deos irataque numina placent;
Non tamen accensis omnia danda focis.
Thus ubi miscueris radenti corpora nitro;
Ponderibus justis fac sit utrumque trahens,
Parte minus quarta direptum cortice gummi,
Et modicum è myrrhis pinguibus adde cibum.
Hæc ubi contrieris, per densa foramina cerne:
Pulvis ab infuso melle premendus erit.
Profuit & marathos bene olentibus addere myrrhis;
Quinq; parent marathi scrupula: myrrha novem.
Arentisque rosæ quantum manus una prehendat,
Cumque amoniaco masculi thura sale.
Ordea quem faciunt illis infunde cremorem.
Æquent expensas cum sale thura rosas.
Tempore sit parvo mulier licet illita vultum;
Hærebit toto nullus in ore color.
Vidi quæ gelida madefacta papavera lympha
Contereret, teneris illineretque genis.

C. PEDONIS Albinovani CONSOLATIO AD LIVIAM.

Ex editione Andreæ Naugerii.

Visa diu felix mater modo dicta Neronum,
Iam tibi dimidium nominis hujus abest.
Iam legis in Drusum miserabile Livia carmē;
Vnum, qui dicat jam tibi mater, habes.
Nec tua te pietas distendit amore duorum:
Nec posito filii nomine, dicis, uter?
Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
Et quisquam lacrymas temperat ore tuas?
Hei mihi, quam facile est (quamvis hoc contigit omnes)
Alterius luctu fortia verba loqui!
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu:
Fortior ut possis cladibus esse tuis.
Occidit exemplum juvenis venerabile morum:
Maximus ille armis, maximus ille toga.
Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes,
Et titulum belli dux duce fratre tulit.
Ille genus Suevos acre, indomitosque Sicambros
Contudit: inque fugam barbara terga dedit:
Ignotumque tibi meruit Romane triumphum,
Protulit in terras imperiumque novas.
Solvere vota Iovi fatorum ignara tuorum
Mater, & armiferæ solvere vota Deæ,
Gradivumque patrem donis implere parabas,
Et quoscunque coli est jusque piumque Deos.
Maternaque sacros agitabas mente triumphos.
Forsitan & curæ jam tibi currus erat.
Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
Et tumulus Drusum pro Iovis arce manet.
Fingebas reducem, præceptaque mente fovebas
Gaudia: & ante oculos jam tibi victor erat.
Iam veniet: jam me gratantem turba videbit:
Iam mihi pro Druso dona ferenda meo.
Obvia progrediar: felixque per oppida dicar:
Collaque & os oculosque illius ore premam.

Talis

Talis erit: sic occurret: sic oscula junget:
Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
Gaudia magna foves. spem pone miserrima falsam:
Desine de Druso læta referre tuo.
Cæsaris illud opus, veluti pars altera vestri,
Occidit. indignas Livia solve comas.
Quid tibi nunc mores prosunt, actumque pudice
Omne ævum, & tanto tam placuisse viro?
Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,
Vltima sit laudes inter ut illa tuas?
Quid tenuisse animum contra sua secula rectum?
Altius & vitiis exseruisse caput?
Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
Nec quenquam nervos extimuisse tuos?
Nec vires errasse tuas campoque foroque,
Quamque libet citra constituisse domum?
Nempe per hos etiam fortunæ injuria mores
Regnat, & incerta est hic quoque nixa rota.
Hic quoque sentitur, ne quid non improba carpat,
Sævit: & injustum jus sibi ubique facit.
Scilicet immunis si luctus una fuisset
Livia: fortunæ regna minora forent.
Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
Vt sua non essent invidiosa bona?
Cæsaris adde domum. quæ certe funeris expers
Debuit humanis altior esse malis.
Ille vigil, summa sacer ille locatus in arce,
Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
Nec fleri ipse suis, nec quenquam flere suorum,
Nec, quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
Vidimus erepta mœrentem stirpe sororis.
Luctus ut in Druso publicus ille fuit.
Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro,
Et cepit generos jam locus ille duos.
Vix posito Agrippa tumuli bene janua clausa est:
Perficit officium funeris ecce soror.
Ecce ter ante datis, jactura novissima Drusus,
A magno lacrymas Cæsare quartus habet.
Claudite jam Parcæ nimium reserata sepulcra:
Claudite: plus justo jam domus ista patet.
Cedis: & incassum tua nomina, Druse, levantur:
Vltima sit fati hæc summa querela tui.
Iste potest implere dolor vel sæcula tota,
Et magni luctus obtinuisse locum.
Multi in te amissi: nec tu tot verba bonorum
Omnis cui virtus contigit, unus eras.
Nec genitrice tua fecundior ulla parentum:
Tot bona per partus quæ dedit una duos.

Heu par illud ubi est, totidem virtutibus æquum?
Et concors pietas, nec dubitatus amor?
Vidimus attonitum fraterna morte Neronem,
Pallida promissa flere per ora coma,
Dissimilemque sui vultu profitente dolorem.
Hei mihi quam toto luctus in orbe fuit!
Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
Vidisti: lacrymas vidit & ille tuas:
Affigique suis moriens tua pectora sensit,
Et tenuit vultu lumina fixa tuo:
Lumina cærulea jam jamque natantia morte,
Lumina fraternas jam subitura manus.
At miseranda parens, suprema neque oscula fixit,
Frigida nec movit membra tremente sinu.
Non animam apposito fugientem excepit hiatu,
Nec traxit cæcas per tua membra comas.
Raptus es absenti, dum te fera bella morantur;
Vtilior patriæ quam tibi, Druse, tuæ.
Liquitur: ut quondam, Zephyris & solibus ictæ
Solvuntur teneræ, vere tepente, nives.
Te queritur, casusque malos, irrisaque tales,
Accusatque annos, ut diuturna, suos.
Talis in umbrosis, mitis nunc denique, sylvis
Deflet Threicium Daulias ales Ityn:
Alcyonum tales ventosa per æquora questus
Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
Sic plumosa novis plangentes pectora pennis,
Oeniden subitæ concinuistis aves.
Sic flevit Clymene: sic & Clymeneides altæ,
Cum juvenis patriis excidit ictus equis.
Congelat interdum lacrymas, duratque, tenetque,
Suspensasque oculis fortior ictus agit.
Erumpunt, iterumque gravant, gremiumque, sinusque,
Effusæ gravidis uberibusque genis.
In vires abiit flendi mora. plenior unda
Defluit, exigua si qua retenta mora.
Tandem ubi per lacrymas licuit, sic flebilis orsa est
Singultu medios impediente sonos.
Nate brevis fructus, duplicis sors altera partus,
Gloria confectæ, nate, parentis, ubi es?
Sed neque jam duplicis, nec jam sors altera partus,
Gloria confectæ nunc quoque matris, ubi es?
Heu modo tantus ubi es? tumulo portaris, & igni.
Hæc sunt in reditus dona paranda tuos?
Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
Sic ego te reducem digna videre fui?
Cæsaris uxori si talia dicere fas est,
Iam dubito magnos an rear esse deos?

Nam quid ego admisi? quæ non ego numina cultu,
Quos ego non potui demeruisse deos?
Hic pietatis honos? artus amplector inaneis.
Et vocat hos ipsos flamma, rogusque suus.
Tene ego sustineo positum scelerata videre,
Tene meæ poterunt ungere nate manus?
Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque,
Affigoque manus? oraque ad ora fero?
Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
Sic mihi, si miseræ nomina tanta refers?
Quo primum vidi fasces, in funere vidi,
Et vidi eversos, indiciumque mali.
Quis credat? matri lux hæc carissima venit,
Qua natum in summo vidit honore suum.
Iamne ego non felix? jam pars mihi rapta Neronum,
Materni celeber nomine Drusus avi?
Iamne meus non est, nec me facit ille parentem?
Iamne fui Drusi mater? & ipse fuit?
Nec cum victorem referatur adesse Neronem,
Dicere jam potero, major, an alter, adest?
Vltima contigimus. jus matris habemus ab uno.
Vnius est munus, quod tamen orba negor.
Me miseram, extimui, frigusque per ossa cucurrit.
Nil ego jam possum certa vocare meum.
Hic meus ecce fuit: jubet hic de fratre vereri.
Omnia jam metuo: fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar Nero: tu mea condas
Lumina, & excipias hanc animam ore pio.
Atque utinam Drusi manus altera & altera fratris
Formarent oculos comprimerentque meos.
Quod licet, hoc certe, tumulo ponemur in uno
Druse: neque ad veteres conditus ibis avos.
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
Hanc lucem celeri turbine Parca neat.
Hæc & plura refert: lacrymæ sua verba sequuntur.
Oraque nequicquam per modo quæsta fluunt.
Quin etiam corpus matri vix vixque remissum.
Exsequiis caruit Livia pæne suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis
Inter quæque ruit, ponere certus erat.
Abstulit invitis corpus venerabile frater,
Et Drusum prunæ, quod licuitque, dedit.
Funera ducuntur Romana per oppida Drusi:
Heu facinus per quæ victor iturus erat!
Per quæ deletis Rhætorum venerat armis.
Hei mihi quam dispar huic fuit illud iter!
Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem.
Quid faceret victus, sic ubi victor init?

Mœsta domus plangore sonat: cui figere lætus
Parta sua dominus voverat arma manu.
Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit unum.
Gentibus adversis forma sit illa precor.
Incerti clauduntq; domos, strepitantque per urbem:
Hic illic pavidi clamque palamque dolent.
Iura silent, mutæque tacent sine vindice leges:
Aspicitur toto purpura nulla foro:
Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus
Præbent: nec poscunt thura ferenda rogo.
Obscuros delubra tenent: pudet ora colentum
Aspicere: invidiæ quam meruere metu.
Atque aliquis de plebe prius pro paupere nato
Sustulerat timidas sidera ad alta manus.
Iamque precaturus, quid ego jam credulus, inquit,
Suscipiam in nullos irrita vota deos?
Livia, non illos pro Druso, Livia, movit,
Nos erimus magno maxima cura Iovi?
Dixit. & iratus vota insuscepta reliquit:
Duravitque animum, destituitque preces.
Obvia turba ruit: lacrymisque rigantibus ora
Consulis erepti publica damna refert.
Omnibus iidem oculi: par est concordia flendi.
Funeris exsequiis adsumus omnis eques:
Omnis adest ætas, mœrent juvenesque, senesque,
Ausoniæ matres, Ausoniæque nurus.
Auctorisque sui præfertur imagine mœsta,
Quæ victrix templis debita laurus erat.
Certat onus luctu generosa subire juventus:
Et studet officio sedula colla dare.
Et voce & lacrymis laudasti, Cæsar, alumnum,
Tristia cum medius rumperet orsa dolor.
Tu lethum optasti, dîs aversantibus omen,
Par tibi: si finerent te tua fata mori.
Sed tibi debetur cœlum: te fulmine pollens
Accipiet cupidi regia magna Iovis.
Quid petiit? vult ille tibi ut sua facta placerent,
Magnaque laudatus præmia mortis habet,
Armatæque rogum celebrant de more cohortes:
Et pedes exsequias reddit, equesque, duci.
Te clamore vocant iterumque iterumque supremo:
At vox adversis collibus icta redit.
Ipse pater flavis Tyberinus inhorruit undis:
Sustulit è medio nubilus amne caput.
Tum salice implexũ, muscoque, & arundine crinem
Cæruleum magna legit ab ore manu.
Vberibusque oculis lacrymarum flumina misit.
Vix capit adjectas alveus altus aquas.

Iamque rogi flammas extinguere fluminis ictu,
Corpus & intactum tollere, certus erat.
Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
Vt posset toto proluere amne rogum.
Sed Mavors, templo vicinus, & accola campi,
Tot dixit siccis verba neque ipse genis.
Quamquam amnes decet ira; tamen, Tyberine, quiescas:
Non tibi, non ullis vincere fata datur.
Iste meus periit: periitque arma inter & enses:
Et dux pro patria. funere causa latet.
Quod potui tribuisse, dedi. victoria parta est.
Auctor abit operis, sed tamen extat opus.
Quondam ego tentavi Clothoque, duasque sorores,
Pollice quæ certo pensa severa trahunt,
Vt Remus Iliades & frater conditor urbis
Effugerent aliqua stagna profunda via.
De tribus una mihi, Partē accipe, quæ datur, inquit,
Muneris. ex istis, quod petis, alter erit.
Hic tibi, mox Veneri Cæsar promissus uterque.
Hos debet solos Martia Roma deos.
Sic cecinere deæ: nec tu Tyberine repugna
Irrita, nec flammas amne morare tuo.
Nec juvenis positi supremos destrue honores.
Vade age, & admissis labere pronus aquis.
Paret: & in longum spatiosas explicat undas,
Structaque pendenti pumice tecta subit.
Flamma diu cunctata caput contingere sanctum
Erravit posito lenta sub usque toro.
Tandem ubi complexa est sylvas, alimentaq; sumsit,
Æthera subjectis lambit & astra comis.
Qualis in Herculeæ colluxit collibus Oetæ,
Cum sunt imposito membra cremata deo.
Vritur heu decor ille viri, generosaque forma,
Et facilis vultus, uritur ille vigor,
Victricesque manus, facundaque principis ora,
Pectoraque ingenii magna, capaxque domus.
Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.
Iste rogus miseræ viscera matris habet.
Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum.
Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.
Pars erit historiæ, totoque legetur in ævo:
Seque opus ingeniis carminibusque dabit.
Stabis & in rostris tituli speciosus honore,
Causaque dicemur nos tibi, Druse, necis.
At tibi jus veniæ superest, Germania, nullum.
Postmodo tu pœnas, barbare, morte dabis.
Aspiciam regum liventia colla catenis,
Duraque per sævas vincula nexa manus:

Et tandem in trepidos vultus: inque illa ferocum
Invitis lacrymas decidere ora genis.
Spiritus ille minax,& Drusi morte superbus,
Carnifici in mœsto carcere dandus erit.
Confiſtam,lætiſque oculis, lætuſque videbo
Strata per obſcœnas corpora nuda vias.
Hunc aurora diem ſpectacula tanta ferentem
Quamprimum croceis roſcida portet equis.
Adiice Ledæos concordia ſidera fratres,
Templaque Romano conſpicienda foro.
Quam parvo numeros implevit principis ævo,
In patriam meritis occubuitque ſenex!
Nec ſua conſpiciet (miſerum me!) munera Druſus,
Nec ſua præ templi nomina fronte leget.
Sæpe Nero in lacrymas ſummiſſa voce loquetur,
Cur adeo fratres, heu ſine fratre, deos?
Certus eras nunquam, niſi victor, Druſe, reverti.
Hæc te debuerant tempora: victor eras.
Conſule nos,duce nos,duce jam victore caremus:
Invenit tota mœror in urbe locum.
At comitum ſqualent immiſſis ora capillis,
Infelix, Druſo, ſed pia turba, ſuo.
Quorum aliquis tendens in te ſua brachia dixit,
Cur ſine me? cur ſic incomitatus abis?
Quid referam de te, digniſſima conjuge Druſo,
Atque eadem Druſi digna parente nurus?
Par bene compoſitum, juvenum fortiſſimus alter,
Altera jam forti mutua cura viro.
Fœmina tu princeps: tu filia Cæſaris illi,
Nec minor es magni conjuge viſa Iovis.
Tu conceſſus amor, tu ſolus & ultimus illi,
Tu requies feſſo grata laboris eras.
Te moriens per verba noviſſima queſtus abeſſe:
Et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infelix recipis non quem promiſerat ipſe:
Nec qui miſſus erat: nec tuus ille redit.
Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros,
Enſibus & Suevos terga dediſſe ſuis.
Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum:
Et ſi quid miri vidit in orbe novo.
Frigidus ille tibi, corpuſque refertur inane:
Quemque premat ſine te, ſternitur ecce torus.
Quo raperis,laniata comas, ſimiliſque furenti?
Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axes
Terruit admiſſos ſanguinolentus equos.
Hoc fuit Euadne,tunc cum ferienda coruſcis
Fulminibus Capaneus impavida ora dedit. Quid

Quid mortem tibi mœsta rogas? amplexaque natos
  Pignora de Druso sola relicta tenes?
Et modo per somnos agitaris imagine falsa,
  Teque tuo Drusum credis habere sinu?
Et subito tentasque manu, sperasque receptum,
  Quæris & in vacui parte priore tori?
Ille pio, si non temere hæc creduntur, in arvo
  Inter honoratos excipietur avos.
Magnaque maternis majoribus, æqua paternis
  Gloria, quadrijugis aureus ibit equis:
Regalique habitu, curruque superbus eburno,
  Fronde triumphali tempora vinctus erit.
Accipient, juvenem Germanica signa ferentem
  Consulis imperio, conspicuumque decus.
Gaudebuntque suæ merito cognomine gentis;
  Quod solum domito victor ab hoste tulit.
Vix credent tantum rerum cepisse tot annos.
  Magna viri latum quærere facta locum.
Hæc ipsum sublime ferent: hæc, optima mater,
  Debuerant luctus attenuare tuos.
Fœmina digna illis, quos aurea condidit ætas,
  Principibus natis, principe digna viro.
Quid deceat Drusi matrem matremque Neronis,
  Adspice. quo surgas adspice mane toro.
Non eadem vulgusque decent & lumina rerum.
  Est quod præcipuum debeat ista domus.
Imposuit te alto fortuna, locumque teneri
  Iussit honoratum: Livia, perfer onus.
Ad te oculos auresque trahis. tua facta notamus:
  Nec vox missa potest principis ore, tegi.
Alta mane, supraque tuos exurge dolores,
  Infragilemque animum, quo potes, usque tene.
An melius per te virtutum exempla petemus,
  Quam si Romanæ principis edis opus?
Fata manent omneis: omneis expectat avarus
  Portitor: & turbæ vix satis una ratis.
Tendimus huc omnes: metam properamus ad unam:
  Omnia sub leges mors vocat atra suas.
Ecce necem intentam cœlo, terræque, fretoque,
  Casurum triplex vaticinatur opus.
I nunc, & rebus tanta impendente ruina,
  In te solam oculos & tua damna refer.
Maximus ille quidem, juvenum spes publica, vixit,
  Et, qua natus erat, gloria summa domus.
Sed mortalis erat: nec tu secura fuisti,
  Fortia progenie bella gerente tua.
Vita data est utenda: data est sine fœnore nobis
  Mutua, nec certa persoluenda die.

Fortu-

Fortuna arbitriis tempus dispensat ubique.
Illa rapit juvenes: sustulit illa senes.
Quaque ruit, furibunda ruit: totumque per orbem
Fulminat: & cæcis cæca triumphat equis.
Regna deæ immitis parce irritare querendo:
Sollicitare animos parce potentis heræ.
Quæ tamen hoc uno tristis tibi tempore venit,
Sæpe eadem rebus favit amica tuis.
Nata quod es alte quod fœtibus aucta duobus;
Quodque etiam magno consociata Iovi:
Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
Gessit & invicta prospera bella manu:
Quod spes implerunt maternaque vota Nerones,
Quod pulsus toties hostis utroque duce.
Rhenus, & Alpinæ valles, & sanguine nigro
Decolor infecta testis Itargus aqua:
Danubiusque capax, & Dacius orbe remoto
Appulus huic hosti per breve Pontus iter:
Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
Summaque dispersi per juga Pannonii:
Et modo Germani Romanis cognitus orbis,
Aspice quam meritis culpa sit una minor.
Adde quod est absens fletus: nec cernere nati
Semineces oculos sustinuere tui.
Qui dolor & menti lenissimus influit ægræ,
Acciperes luctus aure coacta tuos.
Prævertitque metus per longa pericula luctum,
Tu quibus auditis anxia mentis eras.
Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
Sed per mollitos ante timore gradus.
Iuppiter ante dedit fari mala signa cruenti,
Flammifera periit cum tria templa manu:
Iunonisque gravi nocte impavidæque Minervæ,
Sanctaque & immensi Cæsaris icta manus.
Sidera quin etiam cœlo fugisse feruntur,
Lucifer & solitas destituisse vias.
Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
Et venit stella non præeunte dies.
Sideris hoc obitus terris instare monebat,
Et mergi Stygia nobile numen aqua.
At tu qui superes mœstæ solatia matri,
Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
Perque annos diuturnus eas, fratrisque tuosque.
Et vivat nato cum sene mater anus.
Eventura precor. deus excusare priora
Dum volet; à Druso cætera læta dabit.
Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
Longius ut nolis, heu male fortis, ali.

Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
Obtulit invitæ cum tibi Cæsar opem:
Admovitque preces, & jus immiscuit illis:
Aridaque affusa guttura pinxit aqua.
Nec minor est nato servandi cura parentis:
Hic adhibet blandas nec sine jure preces.
Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes:
Conjugis & nati, Livia, sospes ope es.
Supprime jam lacrymas. non est revocabilis istis
Quem semel umbrifera navita lintre tulit.
Hectora tot fratres, tot deflevere sorores,
Et pater, & conjux, Astyanaxque puer,
Et longæva parens. tamen ille redemtus ad ignes,
Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi. populator Achilles
Iliaca ambustis ossibus arva premit.
Illi cæruleum Panope matertera crinem
Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
Consortesque Deæ centum, longævaque magni
Oceani conjux, Oceanusque pater,
Et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neque omnes
Mutarunt avidi tristia jura dei.
Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
Et flevit populo Cæsar utrumque palam.
Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis.
Stant rata non ulla fila tenenda manu.
Ipse tibi emissus nebulosum littus Averni,
Si liceat, forti verba tot ore sonet.
Quid numeras annos? vixi maturior annis.
Acta senem faciunt: hæc numeranda tibi.
His ævum fuit implendum, non segnibus annis.
Hostibus eveniat longa senecta metu.
Hoc atavi monuere mei, proavique Nerones.
Fregerunt ambo Punica bella duces.
Hoc domus ista docet per te mea Cæsaris alti.
Exitus hic mater debuit esse meus.
Nec meritis quicquam illa juvant magis affuit illis
Mater, honos, titulis nomina plena vides.
Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
Qui fuit heu mortis publica causa, legor.
Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
Et sensi exequias funeris ipse mei.
Decursusque virum notos mihi, donaque regum,
Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
Et quo me officio portaverit illa juventus,
Quæ fuit ante meum tam generosa torum.
Denique laudari sacrato Cæsaris ore
Et metui, lacrymas elicuique deo,

Et cuiquam miserandus ero. jam comprime fletus.
Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.
Hæc sentit Drusus,si quid modo sentit,in umbra.
Nec tu de tanto crede minora viro.
Est tibi,sitque precor,multorum filius instar:
Parsque tui partus sit tibi salva prior.
Est conjux tutela hominum:quo sospite vestram,
Livia,funestam dedecet esse domum.

Lectori S.

Hactenus in excudendo primo poëta tomo repræsentavimus editionem, qua Lugduni Batavorum ante annum prodiit ex officina Elzeviriana, autoritatem ei commodante CL. V. Heynsio; cui quæ sequuntur poëmata resecare placuit, partim ut indigna ingeniosissimo nostro poëta, partim ut aliis jam pridem iisque propriis vindicata autoribus. Nobis tamen illa hic subjungere visum fuit, si non ob aliud, saltem ut inolitæ consuetudini nonnihil tribueremus, quæ tractu temporis & quasi tacito consensu potius quam præcipiti consilio abroganda videtur.

PVLEX

Incerti auctoris.

PArve Pulex,& amara lues,inimica puellis,
Carmine quo fungar in tua facta ferox?
Tu laceras corpus tenerum,durissime, morsu:
Cujus cum fuerit plena cruore cutis,
Emittis maculas nigro de corpore fuscas:
Lævia membra quibus commaculata rigent.
Cumque tuum lateri rostrum defigis acutum,
Cogitur è somno surgere virgo gravi.
Perque sinus erras:tibi pervia cetera membra:
Is quocumque placet. nil tibi sæve latet.
Ah piget, & dicam,cum strata puella recumbit,
Tu femur avellis, cruraque aperta subis.
Ausus es interdum per membra libidinis ire:
Et turbare locis gaudia nata suis.

Dispeream, nisi jam cupiam fieri meus hostis,
Promtior ut fieret ad mea vota via.
Si sineret natura mihi, quo verterer in te:
Et quod sum natus, posse redire daret:
Vel si carminibus possem mutarier ullis:
Carminibus fierem ad mea vota pulex.
Aut medicaminibus, si plus medicamina possunt,
Vellem naturæ jura novare meæ.
Carmina Medeæ, vel quid medicamina Circes
Contulerint: res est notificata satis.
His ego mutatus, si sic mutabilis essem,
Hærerem in tunicæ margine virgineæ.
Inde means per crura meæ sub veste puellæ,
Ad loca, quæ vellem, me cito surriperem.
Cumque illa dudum lædens nil ipse cubarem:
Donec de pulice rursus homo fierem.
Sed si forte novis virgo perterrita monstris
Exciret famulos ad mea vincla suos:
Aut tentata meis precibus succumberet illa:
Aut mox ex homine verterer in pulicem:
Rursus mutatus, fundensque precamina mille,
Afferrem cunctos in mea vota Deos.
Illam dum precibus, vel vi superator haberem:
Et jam nil mallet, quam sibi me socium.

PHILOMELA

Incerti auctoris.

DVlcis amica veni noctis solatia præstans,
Inter aves etenim nulla tibi similis.
Tu Philomela potes vocum discrimina mille:
Mille potes varios ipsa referre modos.
Nam quamvis aliæ volucres modulamina tentent:
Nulla potest modulis æquivalere tuis.
Insuper est avium spaciis garrire diurnis:
Tu cantare simul nocte dieque potes.
Parus enim quamvis per noctem tinniat omnem:
At sua vox nulli jure placere potest.
Dulce Palara sonat, quam dicunt nomine Drostam:
Sed fugiente die nempe quieta silet.
Et Merulus modulans tam pulcris concinit odis:
Nocte ruente tamen carmina nulla canit.
Vere calente novos componit Acredula cantus.
Matutinali tempore tunc militans.
Dum turdus trutilat, sturnus tunc pisitat ore:
Sed quod mane canunt, vespere non recolunt.
Cacabat hinc perdix: hinc graritat improbus anser:
Et castus turtur, atque columba gemunt.

Plausi-

Cuncta suo domino depromunt munera laudum:
Seu semper sileant, sive sonare queant.

PUBLII OVIDII NASONIS Epigrammata.

QVantum Virgilius magno concessit Homero:
Tantum ego Virgilio Naso poeta meo.
Nec me prælatum cupio tibi ferre poetam:
Ingenio si te subsequor, hoc satis erit.
Argumenta quidem librorum prima notavi,
Errorem ignarus ne quis habere queat.
Bis quinos feci legerent quo carmine versus:
Æneidos totum corpus ut esse putent.
Affirmans gravitate mea, me carmine nullo
Livore hunc titulum præposuisse tibi.

Vir magnus bello, nulli pietate secundus,
Æneas odio Iunonis pressus iniquo,
Italiam quærens Siculis errabat in undis
Naufragus: & tandem Libycas dimissus ad oras,
Ignarusque loci fido comitatus Achate,
Indicio matris regnum cognovit Elisæ.
Quin etiam nebula septus pervenit ad urbem,
Abreptos undis socios cum classe recepit,
Hospitioque usus Didus per cuncta benignæ,
Excidium Trojæ jussus narrare parabat.

M. ANNÆI LUCANI AD CALPURNIUM PISONEM Panegyricum.

VNde prius cœpti surgat mihi carminis ordo,
Quosve canam titulos; dubius feror: hinc tua (Piso,
Nobilitas, veterisque citant sublimia Calpi
Nomina, Romanas inter fulgentia gentes:
Hinc tua me virtus rapit, & miranda per omnes
Vita modos, quæ, si deesset tibi forte creato
Nobilitas, eadem pro nobilitate fuisset.

Nam quid imaginibus, quid avitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numeroso consule fasti
Profuerint, si vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cujus laus est in origine sola.
At tu, qui tantis animum natalibus æquas,
Et partem tituli non summam ponis in illis,
Ipse canendus eris: nam quid memorare necesse est,
Vt domus à Calpo nomen Calpurnia ducat?
Claraque Pisonis tulerit cognomina prima,
Humida callosa cùm pinseret hordea dextra?
Nec, si cuncta velim, breviter decurrere possim:
Et prius ætheriæ moles circumvaga flammæ
Annua bissenis revocabit mensibus astra:
Quam mihi priscorum titulos, operosaque bella
Contigerit memorare: manus sed bellica patrum
Armorumque labor, veteres docuere Quirites,
Atque illos cecinere sui per carmina vates.
Nos quoque pacata Pisonem laude nitentem,
Exæquamus avis. nec enim, si bella quierunt,
Occidit & virtus. licet exercere togatæ
Munera militiæ: licet &, sine sanguinis haustu,
Mitia legitimo sub judice bella movere.
Hic quoque servati continget gloria civis,
Altaque victriceis intexunt limina palmæ.
Quin age majorum juvenis facunde tuorum,
Scande super titulos, & avitæ laudis honores:
Armorumque decus præcede forensibus actis.
Sic etiam magno jam nunc Cicerone vigente
Laurea facundis cesserunt arma togatis.
Sed quæ Pisonum claros visura triumphos
Olim turba vias impleverat agmine denso,
Ardua nunc eadem stipat fora, cum tua mœstos
Defensura reos vocem facundia mittit:
Seu trepidos ad jura decem citat hasta virorum,
Et firmare jubet centeno judice causas:
Seu capitale nefas operosa diluis arte,
Laudibus ipsa tuis resonant fora. namque ubi Piso
Iudicis affectum, possessaque pectora tentas,
Victus, sponte sua sequitur quocunque vocasti,
Flet, si flere libet: gaudet, gaudere coactus,
Et te dante capit judex, si non habet, iram.
Sic auriga solet ferventia Thessalus ora
Mobilibus frenis in aperto flectere campo;
Qui modo non solum rapido permittit habenas
Quadrupedi, sed calce citat: modo torquet in auras
Flexibiles rictus: & nunc cervice rotata
Incipit effusos in gyrum carpere cursus.
Quis non attonitus judex tua respicit ora? Qui

Quis regit ipse suam, nisi per tua pondera, mentem ?
Nam tu, sive liber pariter cum pondera nimbos,
Densaque vibrata jaculari fulmina lingua:
Seu juvat astrictas in nodum cogere voces,
Et dare subtili vivacia verba catenæ:
Vim Laertiadæ, brevitatem vincis Atridæ.
Dulci seu mavis, liquidoque fluentia cursu
Verba, nec incluso, sed aperto pingere flore,
Inclyta Nestorei cedit tibi gratia mellis.
Nec te, Piso, tamen populo sub judice sola
Mirantur fora: sed numerosa laude Senatus
Excipit: & meritas reddit tibi curia voces.
Quis digne referat, qualis tibi luce sub illa
Gloria contigerit, qua tu, retinente senatu,
Cum tua bissenos numeraret purpura fasces,
Cæsareum grato cecinisti pectore numen ?
Huc etiam tota concurrit ab urbe juventus
Auditura virum, si quando judice fesso
Turbida prolatis tacuerunt jurgia rebus:
Tunc etiam levibus veluti proludit in armis,
Compositisque suas exercet litibus artes.
Quin etiam facilis Romano perfluit ore
Græcia, Cecropiæque sonat gravis æmulus urbi.
Testis Acidalia quæ condidit alite muros,
Euboicam referens fecunda Neapolis arcem.
Qualis iò superi, qualis nitor oris amœnis
Vocibus! hinc solido fulgore micantia verba
Implevere locos: hinc exornata figuris
Advolat excusso velox sententia torno.
Magna quidem virtus erat, etsi sola fuisset,
Eloquio sanctum modo perfulcire senatum,
Exonerare pios modo, nunc onerare nocentes:
Sed super ista movet plenus gravitate serena
Vultus, & insigni præstringit imagine visus.
Talis inest habitus, qualem nec dicere mœstum,
Nec fluidum, læta sed tetricitate decorum
Possumus: ingenitæ stat nobilitatis in illo
Pulcer honos, & digna suis natalibus ora.
Additur huc & justa fides, & plena pudoris
Libertas, animusque mala ferrugine purus:
Ipsaque possesso mens est opulentior auro.
Quis tua cultorum juvenis facunde tuorum
Limina pauper adit, quem non animosa beatum
Excipit, & subito juvat indulgentia censu ?
Quodque magis dono fuerit preciosius omni,
Diligis ex æquo: nec te fortuna colentum,
Natalesve movent: probitas spectatur in illis.
Nulla superborum patiuntur dicta jocorum:

Nullius subitos adfert injuria risus.
Vnus amicitiæ summos tenor ambit & imos.
Rara domus tenuem non aspernatur amicum:
Raraque non humilem calcat fastosa clientem.
Illic casta licet mens, & sine crimine constet
Vita, tamen probitas cum paupertate jacebit.
Sed lateri nullus comitem circumdare quærit,
Quem dat purus amor, sed quem tulit impia merces:
Nec quisquam vero precium largitur amico,
Quem regat ex æquo, vicibusque regatur ab illo:
Sed miserum parva stipe focilat, ut pudibundos
Exercere sales inter convivia possit.
Ipse procul livor, procul hæc fortuna refugit
Piso tuam venerande domum: tu mitis, & acri
Asperitate carens, positoque per omnia fastu,
Inter ut æquales unus numeraris amicos,
Obsequiumque doces, & amorem quæris amando.
Cuncta domus varia cultorum personat arte,
Cuncta movet studiũ. nec enim tibi dura clientum
Turba, rudisve placet, misero quæ freta labore
Nil nisi summoto novit præcedere vulgo:
Sed virtus numerosa juvat. tu pronus in omne
Pectora ducis opus, seu te graviora vocarint,
Seu leviora juvant: nec enim facundia semper
Abducta cum fronte placet: non semper in armis
Bellica turba manet, nec tota classicus horror
Nocte dieque gemit: non semper Gnossius arcus
Destinat, exemto sed laxat cornua nervo.
Et galea miles caput, & latus ense resolvit.
Ipsa vices natura subit, variataque cursus
Ordinat: inversis & frondibus explicat annum:
Non semper fluidis adopertus nubibus æther
Aurea terrificis obcæcat sidera nimbis.
Cessat hyems, madidos & siccat Vere capillos.
Ver fugit æstates: æstatum terga lacessit
Pomifer autumnus, nebulis cessurus & undis.
Ignea quin etiam superum pater arma recondit,
Et Ganymedeæ repetens convivia mensæ,
Pocula sumit ea, qua gessit fulmina, dextra.
Temporibus servire decet: qui tempora certis
Ponderibus pensavit, eum si bella vocabunt,
Miles erit: si pax, positis toga gestiet armis.
Hunc fora pacatum, bellantem castra decebunt.
Felix illa dies totumque canenda per ævum,
Quæ tibi vitales cum primum traderet auras,
Contulit innumeras intra tua pectora dotes.
Mira subest gravitas inter fora: mirus omissa
Paulisper gravitate lepos. si carmina forte

Necte-

Nectere ludenti juvit fluitantia versu,
Aonium facilis deducit pagina carmen:
Sive chelyn digitis,& eburno verbere pulsas,
Dulcis Appollinea sequitur testudine cantus:
Et te credibile est Phœbo didicisse magistro.
Nec pudeat pepulisse lyram, cum pace serena
Publica securis exultent ocia terris.
Nec pudeat, Phœbea chelys si creditur illis
Pulsari manibus, quibus & contenditur arcus.
Sic movisse fides sævus narratur Achilles,
Quamvis mille rates Priameïus ureret heros:
Et gravis obstreperet modulatis buccina nervis.
Illo dulce melos Nereius extudit heros
Pollice, terribilis quo Pelias ibat in hostem.
Arma tuis etiam si forte rotare lacertis,
Inque gradum clausis libuit consistere membris,
Et vitare simul, simul & captare petentem:
Mobilitate pedum celeres super orbibus orbes
Flectis,& obliquis fugientem cursibus urges.
Nunc quoque vivaci scrutaris pectora dextra,
Nunc latus adversum nec opino percutis ictu.
Nec tibi mobilitas minor est, si forte volantem
Aut geminare pilam juvat, aut revocare cadentem:
Et non sperato fugientem reddere gestu.
Hæret in hæc populus spectacula: totaque ludos
Turba repente suos jam sudabunda relinquit.
Te si forte juvat studiorum pondere fessum
Non languere tamen, lususque movere per artem,
Callidiore modo tabula variatur aperta
Calculus,& vitreo peraguntur milite bella:
Vt niveus nigros, nunc & niger alliget albos.
Sed tibi quis non terga dedit? quis te duce cessit
Calculus? aut quis non periturus perdidit hostem?
Mille modis acies tua dimicat: ille petentem
Dum fugit, ipse rapit: longo venit ille recessu.
Qui stetit in speculis, hic se committere rixæ
Audet,& in prædam venientem decipit hostem.
Ancipites subit ille moras,similisque ligato
Obligat ipse duos: hic ad majora movetur,
Vt citus & fracta prorumpat in agmina mandra,
Clausaque dejecto populetur mœnia vallo.
Interea sectis, quamvis acerrima surgant
Prœlia militibus: plena tamen ipse phalange,
Aut etiam pauco spoliata milite vincis,
Et tibi captiva resonat manus utraque turba.
Sed prius emenso Titan versetur Olympo,
Quam mea tot laudes decurrere carmina possint.
Felix,& longa juvenis dignissime vita,

Eximiumque tuæ gentis decus, accipe nostri
Certus, & hoc veri complectere pignus amoris.
Quod si digna tua minus est mea pagina laude,
At voluisse sat est: animum, non carmina jacto.
Tu modo lætus ades, forsan meliora canemus:
Et vires dabit ipse favor: dabit ipsa feracem
Spes animum. dignare tuos aperire penates:
Hoc solum petimus: nec enim me divitis auri
Imperiosa fames, & habendi sæva libido
Impulerant, sed laudis amor: juvat optime tecum
Degere, cumque tuis virtutibus omne per ævum
Carminibus certare meis. sublimior ibo,
Si famæ mihi pandis iter, si detrahis umbram.
Abdita quid prodest generosi vena metalli,
Si cultore caret? quid inerti condita portu,
Si ductoris eget, ratis efficit: omnia quamvis
Armamenta gerat, teretique fluentia malo
Possit & excusso dimittere vela rudente?
Ipse per Ausonias Æneia carmina gentes
Qui sonat, ingenti qui nomine pulsat Olympum,
Mæoniumque senem Romano provocat ore,
Forsitan illius nemoris latuisset in umbra,
Quod canit, & sterili tantum cantasset avena,
Ignotus populis, si Mæcenate careret.
Qui tamen haud uni patefecit limina vati,
Nec sua Virgilio permisit numina soli.
Mæcenas tragico quatientem pulpita gestu
Erexit Varum: Mæcenas alta tonantis
Eruit, & populis ostendit nomina Grajis.
Carmina Romanis etiam resonantia chordis,
Ausoniamque chelyn gracilis patefecit Horati.
O decus, in totum merito venerabilis ævum
Pierii tutela chori: quo præside tuti
Non unquam vates inopi timuere senectæ.
Quod si quis nostris precibus locus, & mea vota
Si mentem subiere tuam, memorabilis olim
Tu mihi Mæcenas tereti cantabere versu.
Possumus æternæ nomen committere famæ:
Si tamen hoc ulli de se promittere fas est,
Et Deus ultor abest: superest animosa voluntas:
Ipsaque nescio quid mens excellentius audet.
Tu nanti protende manum: tu, Piso, latentem
Exere. nos humilis domus & syncera parentum,
Sed tenuis fortuna sua caligine celat.
Possumus impositis caput exonerare tenebris,
Et lucem spectare novam, si quid modo lætus
Annuis, & nostris subscribis candide votis.
Est mihi, crede, meis animus constantior annis,